

UNIVERSITATEA LIBERĂ INTERNAȚIONALĂ DIN MOLDOVA

Cu titlu de manuscris
C.Z.U.: 336.24.(478)(043.3)

SÎRGHII VIOREL

**REGLEMENTAREA JURIDICĂ A APLICĂRII
VALORII ÎN VAMĂ LA MĂRFURILE IMPORTATE
ÎN REPUBLICA MOLDOVA**

Specialitatea: 552.03 Drept financiar (bancar, fiscal, vamal)

Teză de doctor în drept

Conducător științific:

**Armeanic Alexandru,
Doctor în drept
Conferențiar universitar**

Autor:

CHIȘINĂU – 2016

© Sîrghii Viorel, 2016

Cuprins

ADNOTARE	4
LISTA ABREVIERILOR.....	7
INTRODUCERE	8
1. ANALIZA SITUAȚIEI ÎN DOMENIUL CERCETĂRII INSTITUȚIEI DETERMINĂRII VALORII ÎN VAMĂ.....	14
1.1. Analiza rezultatelor investigațiilor științifice din Republica Moldova în domeniul valorii în vamă.....	14
1.2. Analiza rezultatelor investigațiilor științifice internaționale în domeniul valorii în vamă	20
1.3. Evoluția sistemului GATT, importanța aplicării articolului VII la determinarea valorii în vamă.....	24
1.4. Cadrul juridic național al valorii în vamă	28
1.5. Concluzii la capitolul I.....	35
2. APLICAREA METODELOR DE DETERMINARE A VALORII ÎN VAMĂ.....	37
2.1. Valoarea în vamă – implementarea instrumentarului juridic de integrare vamală.	37
2.2. Formarea cadrului juridic și tendințele actuale de aplicare a valorii în vamă	54
2.3. Cadrul juridico-practic de aplicare a valorii în vamă.....	64
2.4. Concluzii la Capitolul 2	99
3. DECLARAREA VALORII ÎN VAMĂ LA IMPORTUL MĂRFURILOR ÎN REPUBLICA MOLDOVA.	100
3.1. Procedura de declarare și actele de procedură vamală.....	100
3.2. Aplicarea metodelor de determinare a valorii în vamă la mărfurile importate în Republica Moldova	108
3.3. Practica examinării litigiilor în contencios administrativ în rezultatul majorării valorii în vamă.....	114
3.4. Concluzii la Capitolul 3	126
CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI	128
BIBLIOGRAFIE	133
ANEXE	144
Anexa 1. Proiect de Lege cu privire la modificarea și completarea legii nr. 1380-XIII din 20 noiembrie 1997 cu privire la tariful vamal	144
Anexa 2. Declarația privind valoarea în vamă a mărfurilor. Tipizata DVV-1	146
Anexa 3. Declarația privind valoarea în vamă a mărfurilor. Tipizata DVV-2	148
Anexa 4. Acte de implementare	150
DECLARAȚIA PRIVIND ASUMAREA RĂSPUNDERII	154
CV-UL AUTORULUI.....	155

ADNOTARE

la teza de doctor în drept „Reglementarea juridică a aplicării valorii în vamă la mărfurile importate în Republica Moldova”, specialitatea 552.03 - Drept financiar (bancar, fiscal, vamal), autor SÎRGHII Viorel, Chișinău, 2016

Structura tezei: introducere, trei capitole, care înglobează treisprezece secțiuni, concluzii generale și recomandări, bibliografia din 158 titluri, 3 anexe, 132 pagini de text de bază. Rezultatele obținute sunt publicate în opt lucrări științifice.

Cuvinte-cheie: valoarea în vamă, metode de determinare a valorii în vamă, taxele vamale, politica vamală, politica comercială, Organizația Mondială a Comerțului, Acordul GATT, Acord privind aplicarea articolului VII al GATT, instanțe judiciare, organe vamale, acte normativ-juridice, jurisprudență.

Domeniul de studiu: Drept financiar (vamal), organizarea și funcționarea instituțiilor de drept.

Scopul și obiectivele lucrării constă în cercetarea complexă a problemei aplicării metodelor de determinare a valorii în vamă la importul mărfurilor în Republica Moldova, a modalităților de armonizare a dreptului național cu dreptul Acordului GATT, a principalelor mecanisme juridice și modalități care urmează a fi aplicate în cadrul activității comerțului exterior în condițiile implementării Acordului de Asociere RM-UE. În conformitate cu scopul declarat, teza dată are următoarele obiective de cercetare: a) identificarea naturii juridice a valorii în vamă; b) conceptualizarea termenului „valoarea în vamă”- privit ca instrumentariu juridic de stabilire a politicii comerciale; c) individualizarea structurală de evaluare a valorii în vamă în aspectul prevederilor art. VII al GATT și prevederilor Acordului de Asociere RM-UE; d) analiza cadrului juridic național și internațional, cu privire la aplicarea valorii în vamă, reglementării utilizării metodelor de determinare a valorii în vamă la mărfurile importate; e) cercetarea practicii judiciare în baza examinării litigiilor cu obiectul neacceptării valorii în vamă declarate de către Serviciul Vamal al Republicii Moldova.

Noutatea și originalitatea științifică tezei, se reflectă prin examinarea profundă a domeniului „valorii în vamă”, în aspect vamal și juridic. Lucrarea noastră comportă un caracter inovator prin faptul că, în cadrul dreptului vamal național, pentru prima dată a fost cercetată problema determinării valorii în vamă la importul mărfurilor în Republica Moldova, în aspectul angajamentelor asumate față de OMC. Au fost elaborate o serie de deducții teoretice și definiții care permit explorarea mai profundă a conceptului valorii în vamă, ca element al politicii vamale și celei comerciale.

Problema științifică importantă soluționată în domeniu constă în elucidarea cadrului juridic național în vederea aplicării valorii în vamă precum și identificarea neconcordanțelor din cadrul legal, privit prin prisma prevederilor art.VII al Acordului GATT a OMC în vederea armonizării cu acesta și analiza implementării Acordului de Asociere a Republicii Moldova cu Uniunea Europeană.

Semnificația teoretică și valoarea aplicativă a lucrării. Studiul are un caracter științifico-didactic, tinzând să redea, într-o formă succintă și clară, rezultatele obținute de noi în cadrul cercetării, sub aspect teoretic și practic, raportate la spațiul geografic al Republicii Moldova și poate servi atât certărilor din domeniul dreptului fiscal, vamal, cât și lucrătorilor practici. Rezultatele cercetării pot fi utilizate, de asemenea, în activitatea politicianilor în procesul de perfecționare a legislației, dar și a altor practicieni din domeniul dreptului vamal.

Implementarea rezultatelor științifice. Rezultatele cercetării științifice date au servit drept bază la elaborarea cursului de Drept Vamal predat de autor la Academia de Studii Economice la ciclul II masterat. Propunerile înaintate au fost prezentate grupului de lucru pentru modificarea legislației vamale de pe lângă Ministerul Economiei, în vederea perfecționării cadrului normativ existent.

АННОТАЦИЯ

диссертация на соискание научной степени доктора права „Правовое регулирование применения таможенной стоимости ввозимых товаров в Молдове” по специальности: 552.03 Финансовое (банковское, налоговое, таможенное) право, автор СЫРГИЙ Виорел, Кишинев, 2016.

Структура диссертации: введение, 3 главы, который включает в себя двенадцать разделов, общие выводы и рекомендации, библиография из 158 источников, 3 приложения, основной текст из 132 страницы. Результаты исследования опубликованы в 8 научных статьях.

Ключевые слова: таможенная стоимость товара, методы определения таможенной стоимости, таможенные пошлины, таможенная и торговая политики, Всемирная торговая организация, ГАТТ, Соглашение о реализации Статьи VII ГАТТ, судебные, таможенные органы, нормативные акты, юриспруденция.

Область исследования: публичное право (таможенное), организация и функционирование правовых институтов.

Целью данной работы, является исследование проблемы применения методов определения таможенной стоимости ввозимых товаров в страну, пути гармонизации национального законодательства с законодательством ГАТТ, основные правовые механизмы и условия, которые должны применяться в работе внешней торговли, условия для полной реализации Соглашения между ЕС и Молдовой об ассоциации. В соответствии с заявленной целью, исследование имеет следующие объективы: а) определить правовое значение таможенной стоимости; б) изучение термина «таможенной стоимости» - как правовой инструментарий торговой политики; в) индивидуализация развития структурных аспектов таможенной стоимости к VII статье Соглашения об Ассоциации ГАТТ и Соглашения об Ассоциации РМ-ЕС; г) исследование национальных и международных правовых норм в отношении определения таможенной стоимости, использование методов определения таможенной стоимости на импортируемые товары; д) исследования судебной практики на основе рассмотрения споров при условии принятия таможенной стоимости, заявленной таможене Республики Молдовы.

Научная новизна и оригинальность работы, находит свое отражение путем изучения „таможенной стоимости” в таможенном и правовом аспекте. Работа имеет инновационный характер в том, что впервые изучается вопрос таможенной стоимости на импорт товаров в Молдову ввиду обязательств перед ВТО. Были разработаны ряд теоретических выводов и определений, которые позволяют более глубокое изучение понятия таможенной стоимости, в рамках таможенной политики и внешней торговли.

Важная научная проблема, решенная в данной области, является анализ национальной правовой базы таможенной стоимости и выявления несоответствий в правовой системе, рассматриваемой в свете положений статьи VII ГАТТ в ВТО с целью соответствия с ней и реализация Соглашения об Ассоциации между Республикой Молдова и Европейским Союзом.

Теоретическая значимость и ценность работы: данное исследование имеет научно-дидактический характер. В нем была сделана попытка изложить полученные нами результаты в краткой и ясной форме, а также разъяснить теоретические и практические аспекты данной проблемы с учетом географического пространства Республики Молдова. Данная работа будет полезна как исследователям в области налогового и таможенного права, так и специалистам в области права.

Внедрение научных результатов. Данные исследования, послужили основой для разработки курса Таможенного права, который преподается автором в Академии Экономических Знаний на II цикле магистратуры. Предложения, были представлены на рассмотрение рабочей группы по изменению в таможенном законодательстве при Министерстве Экономики, в целях совершенствования существующей нормативно-правовой базы.

ANNOTATION
of PhD thesis entitled „ Legal regulation of customs value application on imported goods in Republic of Moldova”, Specialty: 552.03 Financial (banking, tax, customs) law. Author: SÎRGHII Viorel Chisinau, 2016

Thesis structure is composed as following: introduction, three chapters, which include thirteen sections, general conclusions and recommendations, bibliography, 3 annex. The paper includes 132 pages of main text; bibliographic list includes 158 sources. The results have been published in 8 research papers.

Key words: customs value, methods of determining the customs value, customs duties, customs policy, trade policy, World Trade Organization, GATT, Agreement on Implementation of GATT VIIth Article, judicial body, customs entities, normative and legal acts, jurisprudence.

Field of study: Public Law, Financial Law (Customs), legal institutions organization and functioning.

The purpose of this paper is to research the complex problem of customs value application methods for imported goods in Moldova, ways to harmonize national law with the law of the GATT, the main legal trading mechanisms that will be applied in case of implementing the RM - EU Association Agreement. **Objectives:** a) Identifying legal nature of customs value; b) conceptualization of the term "customs value" - regarded as a legal instrument for establishing trade policy; c) structural assessment the customs value evaluation in appearance of art. VII of the GATT and provisions regarding RM-EU Association Agreement; d) Analysis of experience of foreign and domestic customs regarding methods of determining the customs value on imported goods in Moldova; e) research jurisprudence based on the review of disputes that are subject to customs value unacceptance declared by the Moldovan Customs Service.

Scientific novelty of the thesis is reflected by examining deeply the domain of „customs value” in both legal and customs aspects. The novelty of our work is represented by the fact that for the first time, in Moldovan National Customs Law, the methods for determining the customs value on goods imported in republic of Moldova have been examined, with respect to WTO. A series of theoretical inferences and definitions that enable deeper exploration of the concept of customs value, as part of the customs policy and trade have been elaborated.

Important scientific problem is to elucidate the national legal framework for implementing the customs value and to identify inconsistencies in the legal framework, based on provisions of Article VII of the GATT to WTO in order to harmonize with it and analyze the implementation of the Association Agreement between Moldova and the European Union.

The theoretical significance and value of the work. The study is both scientific and teaching, that summarizes in a clear form our research results, theoretical and practical, related to the geographical area of Republic of Moldova and can serve both researchers in the field of tax and customs, as well as practitioners. The research results can also be used in politicians` work for reviewing the legislation and by other legal practitioners.

Implementation of scientific results. The results of scientific research data served as a basis to develop Customs Law course taught by the author at the Academy of Economic Studies Cycle II Master. The proposals submitted were submitted to the Working for changes in customs legislation of the Ministry of Economy, in order to improve the existing regulatory framework.

LISTA ABREVIERILOR

RM – Republica Moldova

GATT – Acordul General pentru Comerț și Tarife 1994 („GATT 1994”)

OMC – Organizația Mondială a Comerțului

VV – Valoarea în vamă

TIR – Convenția internațională a transportului 1968

HG – Hotărîre de Guvern

CV al RM – Codul vamal al Republicii Moldova

CV al UV – Codul vamal al Uniunii Vamale

SV al RM – Serviciul Vamal al Republicii Moldova

ZAL – Zona antreprenorialului liber

DVV – Declarația valorii în vamă

UE – Uniunea Europeană

CSI – Comunitatea Statelor Independente

MO – Monitorul Oficial al Republicii Moldova

CMR – Convenția internațională a transportului rutier

CSJ – Curtea Supremă de Justiție

URSS – Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste

UV – Uniunea Vamală

Acord – Acordul General pentru Tarife și Comerț

CCI – Camera de Comerț Internațională

BDV – Definiția valorii de la Bruxelles

ASP – prețul de vânzare american

alin. – alineat

art. – articol

etc. – etcetera

lit. – litera

nr. – număr

p. – pagină

pct. – punct

ș.a. – și alții, și altele

INTRODUCERE

Actualitatea și importanța problemei abordate rezidă în oportunitatea perfecționării normelor juridico-aplicative a valorii în vamă utilizate în Republica Moldova la importul mărfurilor, analizate sub auspiciile articolului 196 al Acordului de Asociere a RM-UE, ratificat prin Legea nr. 112 din 02.07.2014, ce prevede: „Pentru determinarea valorii în vamă a mărfurilor care fac obiectul comerțului între părți, se aplică dispozițiile Acordului privind punerea în aplicare a articolului VII din GATT 1994 conținute în anexa 1A la Acordul OMC, inclusiv eventualele modificări ulterioare. Aceste dispoziții sunt încorporate în prezentul acord și fac parte integrantă din acesta. Nu se utilizează valori minime în vamă”. Reglementările acestui articol, stabilesc expres faptul utilizării art. VII al GATT la aplicarea valorii în vamă. În această lucrare s-a pus accentul pe cercetarea cadrului legal național în domeniul valorii în vamă cu armonizarea acestuia la art. VII al GATT. În scopul implementării Acordului de Asociere RM-UE în Republica Moldova au fost adoptate mai multe acte de politici, care se referă și la domeniul de cercetare, cum ar fi: Hotărârea Parlamentului nr. 146 din 09.07.2015 cu privire la Programul legislativ de realizare a angajamentelor de transpunere asumate în cadrul Acordului de Asociere dintre Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte, pentru anii 2015–2016, Hotărârea Guvernului nr. 808 din 07.10.2014 cu privire la aprobarea Planului național de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană în perioada 2014-2016.

Interes științific reprezintă funcțiile valorii în vamă, scopurile și principiile de determinare a valorii în vamă a mărfurilor. În cadrul comerțului exterior, valoarea în vamă este etapa distinctă caracterizată prin aplicarea formalităților vamale (procedura de vămuire), ce constă în calcularea bazei de impozitare pentru a stabili plățile vamale. Obiectivele supuse au o importanță deosebită pentru îmbunătățirea reglementărilor legale în acest domeniu. S-a pornit de la ideea că orice sistem de impozitare prevede, pentru eficiența sa, minimum două componente: *în primul rând*, formarea strictă a unei baze de calcul pentru impozitare, atunci când sunt stabilite elementele structurale ale acestei baze și metodele de aplicare; *în al doilea rând*, introducerea unor sisteme de verificare ce ar permite statului să supravegheze bazele de calcul pentru impozitare.

Scopul primordial al statului Republica Moldova este dezvoltarea economică a acestuia prin promovarea eficientă a politicii comerciale, cu aderarea la comerțul internațional, precum și promovarea politicilor vamale ale statului, aplicarea instrumentelor de reglementare tarifară și netarifară, promovarea exportului de mărfuri, dezvoltarea comerțului exterior, promovarea politicii vamale și respectiv a politicii comerciale. Considerăm că valoarea în vamă este un

element de promovare a politicii vamale naționale în cadrul Acordurilor internaționale la care Republica Moldova este parte. În primul rând Acordurile ce țin de comerțul exterior, în contextul asocierii Republicii Moldova cu alte state.

Odată cu aderarea Republicii Moldova la OMC, precum și prin aspirațiile sale de aderare la UE, principala prioritate a serviciului vamal este simplificarea și armonizarea procedurilor vamale cu reducerea timpului de vămuire. Actualitatea temei constă în încercarea de a reglementa aplicarea valorii în vamă în cadrul procedurii vamale și anume la importul mărfurilor în Republica Moldova în contextul reformelor prin care trece, inclusiv prin promovarea politicilor vamale și comerciale. În acest sens, cel mai eficient sistem de reglementare vamală este controlul selectiv al mărfurilor, reieșind din criteriile de risc, inclusiv a celor aplicate la stabilirea valorii în vamă. Totuși, determinarea valorii în vamă are rolul primordial de stabilire a sumei taxei vamale achitate la importul mărfurilor sau este o pîrghie utilizată în cadrul reglementării tarifare. Ca rezultat, valoarea în vamă formează plățile vamale și poate fi considerată ca element de reglementare a relațiilor comerciale ale Republicii Moldova cu alte state, precum și instrument ce contribuie la acumularea resurselor bugetare naționale.

Actualitatea cercetării se datorează și faptului integrării economiei naționale în economia mondială. În literatura de specialitate, termenul „valoarea în vamă” a fost investigat, în special, în lucrările științifice privind fiscalitatea, impozitarea la veniturile publice. Între timp, termenul de „valoarea în vamă” a dobîndit un conținut profund, o structură complexă și o natură duală: economică (indicele costului, valoarea utilizată ca bază de impozitare pentru calcularea plăților vamale) și juridică (vamală și categoria juridică care caracterizează produsul ca o chestiune de relații de drept public).

În ultimii ani, în cadrul efectuării tranzacțiilor economice externe, practica a demonstrat necesitatea reglementării de stat a operațiunilor de import, la etapa verificării de către organele vamale a corectitudinii aplicării valorii în vamă. Relevanța studiului este reglementarea juridică a valorii în vamă, descrie o categorie de litigii legate de definirea și de controlul valorii în vamă, fiind una dintre cele mai frecvente categorii de litigii care urmează a fi luate în calcul, în cadrul procedurii administrative și judiciare. Problemele reperate sunt frecvente, iar, la aplicarea legislației de reglementare a valorii în vamă, acestea pot fi împărțite în două categorii:

1) motivele pentru care valoarea în vamă nu poate fi acceptată definitiv de către vamă, reieșind din aspectul condițiilor impuse la vânzarea mărfurilor importate, prin prevederile contractuale ale tranzacției (de exemplu, stabilirea valorii în vamă a mărfurilor livrate pe baza tranzacțiilor de vânzare-cumpărare condiționată, altele decît tranzacțiile de vânzare-cumpărare, valoarea în vamă a anumitor categorii de produse „nonstandard” (cum ar fi titluri de valoare), utilizarea ca bază a valorii în vamă la prețurile mărfurilor formate cu reduceri oferite de vânzător;

2) în aspectul procedurii de evaluare vamală, aplicată de către vamă (dreptul de a folosi „nivelurile de referință” din valoarea în vamă, a drepturilor persoanelor ce stabilesc corectitudinea declarării valorii în vamă, controlul postvămuire a valorii în vamă etc.).

Astfel, studierea valorii în vamă, structurii, funcțiilor, obiectivelor valorii în vamă, a principiilor și regulilor de determinare a acestei valori are drept scop examinarea și soluționarea problemelor apărute în practică.

Alegerea temei se datorează și faptului că, actualmente, legislația Republicii Moldova nu reglementează detaliat procedura de determinare a valorii în vamă, iar conceptul de valoare în vamă este slab dezvoltat. În literatura noastră de specialitate, valoarea în vamă stabilește doar nivelul taxelor vamale achitate ca bază de calculare a acestora.

Scopul și obiectivele tezei. Scopul lucrării constă în cercetarea complexă a problemei aplicării metodelor de determinare a valorii în vamă la importul mărfurilor în Republica Moldova, a modalităților de armonizare a dreptului național cu prevederile art. VII al Acordului GATT, a principalelor mecanisme juridice și modalități care urmează a fi aplicate în cadrul activității comerțului exterior în condițiile implementării Acordului de Asociere RM-UE.

Reducerea la minimum a riscurilor în procedura controlului valorii în vamă, de a crește eficiența sistemului de evaluare vamală. Efectuarea unui studiu cuprinzător de substanța economică și juridică a valorii în vamă, deoarece a fost studiat slab conceptul de evaluare în vamă, rolul și locul ei în sistemul de reglementare de stat a comerțului exterior. Considerăm insuficient examinarea problemei ce ține de aplicarea valorii în vamă, doar în aspectul matematic și statistic.

Dezvoltarea mecanismului de reglementare a valorii în vamă, ținând cont de factorii de risc existenți la aplicarea acesteia la importul mărfurilor în Republica Moldova. Venim cu recomandări pentru punerea în aplicare în cadrul sistemul vamal al Republicii Moldova a cadrului de evaluare vamală, având în vedere starea actuală și perspectivele de dezvoltare a sistemului comercial de stat, în special ale Uniunii Europene, la care tinde să adere Republica Moldova.

De fapt, cercetarea noastră reiese din necesitatea reglementării valorii în vamă în cadrul importului de mărfuri, ca reglementare vamală, acordînd o atenție deosebită problemelor nesoluționate în administrarea vamală de către stat.

În conformitate cu scopul declarat, teza dată are următoarele **obiective** de cercetare:

- a) identificarea naturii juridice a valorii în vamă;
- b) conceptualizarea termenului „valoarea în vamă”- privit ca instrumentariu juridic de stabilire a politicii comerciale;

c) individualizarea structurală de evoluare a valorii în vamă în aspectul prevederilor art. VII al GATT și prevederilor Acordului de Asociere RM-UE;

d) analiza cadrului juridic național și internațional, cu privire la aplicarea valorii în vamă, reglementării utilizării metodelor de determinare a valorii în vamă la mărfurile importate;

e) cercetarea practicii judiciare în baza examinării litigiilor cu obiectul neacceptării valorii în vamă declarate de către Serviciul Vamal al Republicii Moldova.

Noutatea și originalitatea științifică a tezei a constat în examinarea profundă a domeniului aplicării valorii în vamă atât în aspect vamal, cât și în aspect economic. Lucrarea noastră comportă un caracter inovator prin faptul că, în cadrul dreptului vamal național, pentru prima dată a fost cercetată problema determinării valorii în vamă la importarea mărfurilor în Republica Moldova. O atenție deosebită este acordată definirii conceptului de „valoare în vamă” a mărfurilor; valorii în vamă ca structură; identificării componentei juridice și economice a valorii în vamă; identificării problemelor juridice de aplicare a ei. Au fost elaborate o serie de deducții teoretice și definiții care permit explorarea mai profundă a conceptului valorii în vamă, ca element al politicii vamale și celei comerciale.

Problema științifică importantă soluționată în domeniu constă în elucidarea cadrului juridic național în vederea aplicării valorii în vamă precum și identificarea neconcordanțelor din cadrul legal, privit prin prisma prevederilor art.VII al Acordului GATT a OMC în vederea armonizării cu acesta și analiza implementării Acordului de Asociere a Republicii Moldova cu Uniunea Europeană.

Importanța teoretică a cercetării o descoperim prin analiza științifică și confruntarea opiniilor exprimate în literatura de specialitate a Republicii Moldova și a altor state, precum și în actele normative de reglementare cu privire la determinarea valorii în vamă în procesul efectuării operațiilor de import al mărfurilor. Elucidarea conceptelor de redefinire a valorii în vamă, a modalității de aplicare a metodelor de evaluare.

Investigațiile științifice au fost efectuate, utilizând mai multe metode precum: analiza sistemică de explorare a cadrului legal ce reglementează valoarea în vamă în raport cu alte mijloace de reglementare juridică; metoda comparativă - în procesul cercetării, au fost folosite instituții ale dreptului comparat; alte metode științifice - analiza istorică, juridică, logică, sociologică, logico-juridică - care ne-au ajutat să facem un studiu cuprinzător al acestor probleme, să revelăm scopurile și obiectivele acestui studiu. În cadrul examinării s-a folosit materialele și documentele Organizației Mondiale a Vămirilor, Organizației Mondiale a Comerțului, Serviciul Vamal al Republicii Moldova, serviciile vamale ale statelor străine.

Baza empirică a studiului sunt date selectate din baza de date a actelor vamale, datele statistice privind comerțul exterior, publicațiile economice periodice și de specialitate

personalizate, materiale de la conferințe științifice cu privire la problemele de aplicare a valorii în vamă în Republica Moldova.

Valoarea aplicativă a lucrării înglobează rezultatele studiului, concluziile practice, precum și recomandările științifice în vederea îmbunătățirii mecanismului de reglementare juridică a determinării valorii în vamă; la soluționarea problemelor practice privind aplicarea legii în procesul identificării și controlului valorii în vamă, mai pot fi utilizate la elaborarea de noi instrumente juridice în aplicarea practică de reglementare, dar și în procesul de predare și de continuare a cercetărilor inițiate de noi.

Propunerile de *lege ferenda* au drept scop reglementarea și aplicarea valorii în vamă, expunerea opiniilor privind reformarea modului de aplicare a metodelor de determinare a valorii în vamă, adaptarea legislației naționale la legislația Uniunii Europene privind procedura de declarare a mărfurilor la import în Republica Moldova.

Aprobarea rezultatelor obținute. Lucrarea a fost elaborată la Secția Doctorală Catedra Drept Public, ULIM, unde a fost discutată și recomandată spre susținere la seminarul de profil. Totodată, studiul reprezentând o investigație științifică de sine stătătoare, precum și o sinteză a mai multe materiale științifice, concluziile și recomandările și-au găsit reflectarea în cele 8 articole publicate în reviste naționale și internaționale și sunt utilizate în procesul educațional la Academia de Studii Economice din Moldova. Cele mai multe dintre concepțiile înaintate spre susținere au fost comunicate în cadrul unor conferințe naționale și internaționale, în special: Conferința științifică internațională „Probleme actuale ale istoriei, teoriei dreptului și științelor administrației publice”, ASEM, 1-2 octombrie 2009; „Particularități și tendințe în aplicarea taxei vamale la unele categorii de mărfuri, aplicate cu scopul protecției producătorului autohton și pieței interne”: la Conferința științifico-practică internațională consacrată zilei mondiale a turismului „Turism: o celebritate a diversității”, ULIM, 27.09.2009.

Sumarul compartimentelor tezei. Teza de doctorat este structurată în conformitate cu scopul și obiectivele cercetării științifice, conținând adnotare în trei limbi, lista abrevierilor, introducerea, trei capitole care conțin 12 paragrafe, concluzii generale și recomandări, bibliografie, anexe, declarație privind asumarea răspunderii și curriculum vitae.

Capitolul 1. **Analiza situației în domeniul determinării valorii în vamă.** Acest capitol reprezintă o analiză a abordării doctrinare și legale în vederea definirii esenței internaționale și naționale și conținutului a aplicării valorii în vamă.

Principalele probleme examinate în acest capitol sunt: doctrina națională și internațională asupra domeniului de aplicare și reglementare a valorii în vamă. Analiza rezultatelor cercetărilor doctrinare ale instituției determinării valorii în vamă la importul mărfurilor. Concluziile trase se bazează pe opiniile autorilor români, ruși și ale celor din Republica Moldova. Au fost identificate

cele mai controversate problematice ale căror soluții sunt expuse în premieră în teza dată, constituind noutatea științifică a lucrării.

Capitolul 2. Reglementarea juridică a metodelor de determinare a valorii în vamă la importul mărfurilor în Republica Moldova. Generalizând materia expusă la acest capitol al lucrării, putem constata că normele stabilite de legislația din domeniul determinării valorii în vamă reglementează metodele de determinare a valorii în vamă în cel și mai reușit mod conform art. VII al GATT. În acest scop, s-a efectuat o cercetare a fenomenului determinării valorii în vamă prin abordarea conceptului de valoare în vamă, forma și definiția acesteia. O deosebită atenție s-a acordat determinării valorii în vamă ca instrument al politicii vamale și comerciale.

Capitolul 3. Procedura declarării valorii în vamă și analiza practicii judiciare națională. Acest capitol reflectă analiza utilizării actelor de procedură vamală aplicate la declararea valorii în vamă, modalitatea de completare și modificare a acestora în cadrul procedurii vamale de declarare a mărfurilor importate, prevăzute în Republica Moldova. A fost analizată procedura de verificare de către organul vamal a corectitudinii stabilirii valorii în vamă.

În urma analizei au fost constatate subtilitățile ce apar în momentul desfășurării procedurii de determinare a valorii în vamă, prin care, de cele mai dese ori, se majorează plățile vamale (drepturilor de import) ce trebuie să fie achitate la introducerea mărfurilor pe teritoriul vamal al Republicii Moldova.

Anume în acest compartiment a fost studiată practica judiciară existentă în Republica Moldova cu obiectul aprecierii valorii în vamă. Cercetarea acestui subiect a venit și din experiența personală, obținută în cadrul participării la litigiile judiciare date.

1. ANALIZA SITUAȚIEI ÎN DOMENIUL CERCETĂRII INSTITUȚIEI DETERMINĂRII VALORII ÎN VAMĂ

1.1. Analiza rezultatelor investigațiilor științifice din Republica Moldova în domeniul valorii în vamă

Inițiind cercetarea științifică a domeniului legat de determinarea valorii în vamă a mărfurilor importate în RM, s-a descoperit că acest aspect al domeniului dat nu a fost abordat anterior, deși de alte probleme ale acestuia au fost preocupați mai mulți cercetători: A. Armeanic, T. Cârnaț, I. Erhan, Gh. Radu, S. Maimescu, P. Țurcanu, I. Pascalu, V. Melnic, E. Sîrbu s.a.

Cercetătorul Erhan I, [25, p.122-123] constată că scopul organelor vamale naționale în cadrul perfectării vamale este ca, pentru determinarea valorii în vamă în scopuri impozabile, să accepte prețul real, plătit de importator într-o anumite tranzacție.

Considerăm această afirmație corectă, întrucât valoarea în vamă este de fapt stabilită anume în cadrul tranzacției economice, de fapt la etapa finală a acesteia, și anume la achitarea impozitelor organului vamal la declararea mărfurilor importate.

Astfel, stabilim că valoarea mărfii în vamă e declarată de către persoana care importă marfa sau de către unul dintre participanții la tranzacția economică externă, parte a contractului de vânzare-cumpărare. Declarantul, în procedura de declarare a valorii în vamă, beneficiază de dreptul de declarare a valorii concomitent cu declararea mărfurilor, dar și de obligații de declarare veridică a valorii în vamă față de organul vamal [43, p.69].

La fel autorul Erhan I, [25, p.122-123] susține că, reieșind din prevederile generale ale Codului de evaluare GATT, drept bază pentru determinarea valorii în vamă este valoarea de tranzacție.

În această lucrare ne referim în special la GATT și OMC, în aspectul stabilirii valorii în vamă, precum și în aspectul angajamentelor luate de către Republica Moldova față de OMC ca țară-membră a acesteia. În acest sens o problemă distinctă o constituie nerespectarea de către organele vamale naționale a angajamentelor în domeniul vamal, asumate de către țara noastră ca stat-membru al OMC, și anume aplicarea metodelor tradiționale și practicilor internaționale fără derogări de la regulile privind evaluarea mărfurilor în vamă [25, p.122-123].

Una dintre principalele tendințe în politica modernă a Republicii Moldova este dezvoltarea comerțului exterior, ce asigură interesele economice ale acesteia, reglementării de stat a activității comerțului exterior. Rol important de punere în aplicare a acestei direcții îl joacă reglementarea vamală a comerțului exterior, care, în cele mai multe cazuri se realizează folosind o colecție de taxe vamale, astfel încât valoarea în vamă are un impact direct asupra colectării taxelor vamale. La rândul lor, ratele taxelor vamale au un impact asupra corectitudinii determinării valorii în vamă.

Cercetătorul Țurcan P. [62, p.93] a constatat că, valoarea mărfii în vamă este valoarea care se folosește ca punct de plecare (bază) pentru calcularea taxelor vamale ad valorem și altor plăți (TVA, accizele, taxa pentru procedurile vamale).

Considerăm, că această atribuție a valorii în vamă este doar una din funcții care poate fi aplicate valorii. De fapt, valoarea în vamă nu a fost cercetată pe larg. Dar, dincolo de cercetare rămâne un studiu cuprinzător de substanța economică a valorii în vamă. Studiat slab conceptul de evaluare în vamă, rolul și locul ei în sistemul de reglementare de stat de comerț exterior.

Autorul Țurcanu P., în teza sa de doctor, atribuie valorii în vamă următoarele funcții:

1. Baza de calcul pentru taxele vamale și pentru alte taxe cu caracter fiscal.
2. Măsura de control pentru comerțul exterior.
3. Instrument de negociere în acordurile internaționale.
4. Instrument prin care se realizează statistica de comerț exterior.
5. Determinarea originii mărfurilor.
6. Efectuarea calculelor de eficiență în cadrul schimburilor internaționale [62, p.94-95].

Nu putem fi de acord în totalitate cu autorul, în opinia noastră:

- valoarea în vamă nu este baza de calcul, dar stabilește această valoare, de fapt, mărimea sumei din care se calculează taxele. Considerăm că stabilirea mărimii sumei de calcul este, de facto, adunarea sumelor indicate de elementele valorii în vamă (cost de marfă, cheltuieli de transport, alte cheltuieli). În acest caz, considerăm că, *de facto*, valoarea în vamă indică la elementele de calcul;

- măsura de control a valorii în vamă pentru comerțul exterior, este, de fapt, o afirmație corectă, cu care putem fi de acord, doar cu condiția că nu se vor aplica elemente ascunse în stabilirea valorii în vamă (prețuri impuse de marfă, neacceptare a prețului declarat);

- măsura de control, doar cu aspect de protejare a producătorului autohton;

- instrument de negociere, ar putea fi numai în contextul politicii vamale și comerciale promovate de către stat;

- instrument prin care se realizează statistica de comerț exterior, considerăm că poate fi aplicat, dar, cu condiția, că valorile ce formează statistica să fie valori reale ale mărfurilor sau acceptate de organele vamale valorile declarate în cadrul comerțului exterior, fără majorarea acestora;

- determinarea originii mărfurilor este un concept utilizat de vamă separat de valoare. În schimb, elementul “țara de origine” are rolul de bază la aplicarea preferințelor pentru scutirea de achitare a taxelor. Considerăm, că originea mărfurilor poate influența valoarea în vamă.

- efectuarea calculelor de eficiență în cadrul schimburilor internaționale. Suntem de acord cu autorul, deoarece la declararea valorii în vamă cu preț diminuat, fie intenționat sau contrar

unor înțelegeri interstatale, valoarea în vamă poate fi utilizată ca element de stabilire a valorilor reale.

Păreră noastră diferă de cele relatate de Țurcanu P. Astfel, există o contradicție între nivelul dorit de dezvoltare a teoriei și sprijin științific de management și control al procesului de determinare a valorii în vamă. Această circumstanță determină problema de cercetare științifică, care este dezvoltarea de propuneri teoretice pentru a minimiza costurile comercianților, precum și riscurile autorităților vamale în procedura de control a valorii în vamă, dezvoltarea de recomandări practice pentru gestionarea acestui proces.

Considerăm că, gestionarea procesului de identificare și control a valorii în vamă este perceput ca un sistem deschis care interacționează în mod activ cu mediile interne și externe. Eficacitatea sa este determinată nu numai de calitățile sale sistemice, dar, de asemenea, condițiile de mediu și procesele interne. În conformitate cu această abordare, considerăm practica de stabilire a prețului mărfurilor importate în vederea dependenței acestora de valoarea în vamă, unde tariful vamal este element de mediu.

Un alt cercetător Ciobanu O., [17, p.85-86] în teza sa de doctor s-a referit la procedura de declarare a valorii în vamă, și anume la prezentarea actelor ce confirmă valoarea organului vamal declarantul este obligat să prezinte organului vamal următoarele acte:

- a) contractul aferent tranzacției de import și acordurile adiționale la el (în cazul în care acestea au fost încheiate);
- b) factura (invoice) sau, în cazul tranzacțiilor condițional valorice, proforma factura (proforma invoice);
- c) documentele bancare de plată sau alte documente de plată, în cazul achitării prealabile;
- d) documentele de transport care au însoțit marfa: CMR (scrisoarea de trăsură internațională), Carnetul TIR, Declarația de tranzit (T1), Air bill (fraht), Bill of lading (conosament maritim), Scrisoarea de trăsură pentru transportul internațional de mărfuri pe cale ferată;
- e) contractul (comanda) de acordare a serviciilor de transportare sau factura de expediție în cazul în care se impun, potrivit condițiilor de livrare;
- f) polița sau contractul de asigurare a mărfurilor, în cazul în care acestea au fost asigurate fie potrivit condițiilor de livrare, fie la inițiativa declarantului.

Suntem de acord cu cele afirmate de autor, deoarece actele enumerate mai sus, de fapt, confirmă cheltuielile suportate pe parcursul tranzacției economice și fac parte din elementele de stabilire a valorii în vamă.

O altă afirmație a autorului Ciobanu O. este că, acesta consideră corectă poziția prin care declarantul, din proprie inițiativă, este în drept să prezinte și alte acte, în scopul confirmării

valorii în vamă anunțate. Dar, în același timp, evidențiem că organul vamal, în cazul în care constată divergențe între datele conținute în actele menționate, poate solicita prezentarea necumulativă și, doar, a celor acte aferente tranzacției de import a mărfurilor respective care pot justifica valoarea în vamă anunțată [17, p.85-86].

Considerăm că, cele expuse, referitor la prezentarea actelor suplimentare nu este relevant, în aspect de evaluare a valorii în vamă, deoarece autorul s-a expus, la general, asupra actelor ce pot fi solicitate de organul vamal, prin utilizarea conceptului „actele aferente tranzacției de import”. Valoarea în vamă constă, în viziunea noastră, din elemente de calcul ce corespund cheltuielilor suportate pe parcursul derulării tranzacției economice, astfel, organul vamal trebuie să solicite acte ce atestă evaluarea elementelor valorii în vamă și nu alte acte ce, de fapt, pot avea tangență cu tranzacția economică, dar nicidecum cu valoarea în vamă, de exemplu, actele de înregistrare a întreprinderii exportatoare ș.a.

Constatăm că, o metodologie obiectivă orientată spre identificarea și evaluarea riscurilor potențiale ale costurilor mărfurilor declarate la import, se caracterizează prin aplicarea procedurii concretizate în scopul dezvoltării profilului de risc al costurilor, îmbunătățirea gestionării valorii în vamă, prin reducerea decalajului dintre valorile medii obținute în etapele de definire în cadrul procedurii de control al valorii în vamă.

Altă sursă, pe care ne-am ghidat în investigația noastră, a fost expertiza BDV, elaborată de către experți vamali ai Grupului de Studiu al Uniunii Vamale Europene și oferită Consiliului de Cooperare Vamală – în prezent cunoscut cu numele de Organizație Mondială a Comerțului (OMC) [108]. BDV a avut mai mulți aderenți, ca orice alt sistem de determinare a valorii. La apogeul său a fost aplicat de mai mult de 100 de țări, inclusive, de membrii Comunității Economice Europene (CEE), de majoritatea țărilor din vestul Europei, de Japonia și câteva țări în curs de dezvoltare. În baza BDV valoarea mărfii este determinată pe baza „prețului ei normal”:

Dacă e să ne referim la cercetătorii preocupați de problemele din domeniul valorii în vamă, putem afirma că valoarea în vamă, ca domeniu aparte al dreptului vamal, nu a fost examinată separat, ci doar în contextul aplicării tarifului vamal, dar și atunci ca redare a normelor legale de aplicare a valorii în vamă la mărfurile ce trec frontiera vamală.

Astfel, autorul C. Albuț [4, p. 135] observă că persoanele juridice al căror obiect de activitate ține de operațiuni de import, precum și persoanele fizice autorizate în acest scop, formează subiecții impunerii cu taxe vamale exprimate în procente și diferențiate pe mărfuri sau categorii de mărfuri. Taxele vamale care se aplică sunt cele în vigoare la data înregistrării declarației vamale de import a mărfurilor. Importatorii de mărfuri depun la organele vamale declarații cu privire la mărfurile importate. Pe baza acestor declarații, organele vamale stabilesc valoarea în vamă a mărfurilor, după care se trece la calcularea taxelor vamale datorate. Deci,

după cum vedem, autorul face trimitere la valoarea în vamă doar ca mecanism de stabilire a valorii impunerii cu taxe vamale fără a se referi și la faptul, că mărimea valorii în vamă influențează și suma taxelor vamale, indiferent de cota procentuală stabilită. Aici se subînțelege comerțul exterior care are la bază tranzacțiile patrimoniale prin plata unei anumite sume de bani [112].

Unii autori afirmă că sistemul financiar al statului sau componentele structurale ale acestui sistem grupează acte și operațiuni financiare de constituire a fondurilor bănești [65, p. 55], sunt acumulate și din încasarea taxelor vamale, a căror mărime depinde de aplicarea valorii în vamă, sau statul poate reglementa aplicarea valorii cu scop de impozitare.

Cercetătorul C. Istrate [34, p.12-14] susține că impozitul trebuie să aibă mereu la bază o reglementare legală. Reglementările legale din domeniul impozitelor și al taxelor au apărut și s-au impus de-a lungul timpului, a urmare a experienței acumulate de agenții vamali și în urma evoluției doctrinei în domeniu. Astfel, stabilirea taxelor se face de către Guvern, ținându-se cont de studiile, cercetările în domeniu, dar și de recomandările organismelor internaționale. Considerăm că autorul se referă și la taxele vamale atunci când face trimitere la impozite și taxe, deci și la valoarea în vamă, ca un component de bază al calculării taxei vamale, iar principiul de stabilire a taxelor de către Guvern se referă și la faptul reglementării aplicării metodelor de evaluare în vamă. Totodată, unii autori consideră că Guvernul poate stabili suprataxe vamale de import cu caracter temporar în cazurile în care anumite importuri de mărfuri pot contribui la eliminarea influențelor negative, rezultatele din importurile avute în vedere la instituirea lor. Instituirea acestor suprataxe se face la cererea, temeinic fundamentată, a ministerelor, agenților economici ori a asociațiilor de agenți economici interesați [64]. Această afirmație stabilește rolul statului în reglementarea tarifară și netarifară a relațiilor comerciale externe.

Reieșind din cercetările efectuate, noi conchidem că tariful vamal, valoarea în vamă sunt noțiuni existente în domeniul dreptului vamal la momentul adoptării acestuia. Totuși, fiecare stat, la stabilirea cuantumului taxelor vamale, se conduce de criteriile ce caracterizează acest stat, la capitolul comerț exterior, producător autohton, dezvoltare economică. Valoarea în vamă, la rândul său, este elementul de bază al tarifului vamal, deoarece aceasta stabilește mărimea valorii impozabile, deci, ca rezultat, și mărimea taxei încasate.

Autoarea Mladen C. [43, p.69] constată că metodele de determinare a valorii în vamă sunt menționate în Acordul privind aplicarea articolului VII al GATT. Considerăm că afirmația dată corespunde prevederilor internaționale de aplicare a metodelor de determinare a valorii în vamă, respectiv susține poziția noastră ca cercetători și tema lucrării date.

Principiul de bază al activității, în cadrul GATT, este cel al nediscriminării în relațiile comerciale dintre părțile contractante în particular și cel al clauzei națiunii celei mai favorizate,

adoptată ca normă fundamentală a relațiilor comerciale internaționale încă din anul 1947 [3, p. 27-37].

Fiecare membru al OMC poate înainta Conferinței ministeriale propuneri de modificare a dispozițiilor OMC privind diversele acorduri comerciale multilaterale [107].

Pînă în prezent, au avut loc următoarele Conferințe ministeriale: Singapore (9-13 decembrie 1996), Geneva (18-20 mai 1998), Seattle (30 noiembrie – 3 decembrie 1999), Doha (9-13 noiembrie 2001), Cancún (10-14 septembrie 2003), Conferința Ministerială a OMC de la Hong Kong (China), decembrie 2005 [7, p. 123-160].

Sistemul de comerț internațional promovat de OMC are în centru următoarele principii:

- combaterea discriminărilor - aplicarea tratamentului națiunii celei mai favorizate și a tratamentului național;
- libertatea comerțului - obținută gradual, prin intermediul negocierilor;
- predictibilitate - natura obligatorie a acordurilor și procedurilor pentru membrii OMC, precum și asigurarea transparenței;
- promovarea concurenței loiale;
- încurajarea dezvoltării și reformei economice, vizând, în special, țările mai puțin dezvoltate și în curs de dezvoltare [154].

Aceste principii promovează comerțul liber ce constă, în viziunea noastră, în admiterea de către statele membre a prețurilor la mărfurile importate facturale sau acceptarea valorii în vamă declarată.

În anii timpurii ai GATT, au fost efectuate cîteva încercări de a crea un sistem de determinare a valorii. Cu toate că, în ultimul timp, aceste inițiative au impus părțile contractante ale GATT să înceapă evaluarea conformității diverselor sisteme, inclusiv, a valorii în vamă în baza principiilor articolului VII [106], rezultatele acestei munci timpurii privind evaluarea au condus la utilizarea unilaterală a elementelor de evaluare a GATT. De asemenea, există o legătură între Acordul de determinare a valorii al OMC cu această istorie timpurie a GATT care utiliza „metodele interzise”, enumerate în art. VII din Acord.

Parlamentul Republicii Moldova, prin Legea nr. 218 din 01.06.2001, a ratificat Protocolul de aderare a Republicii Moldova la Acordul de la Marrakech privind constituirea Organizației Mondiale a Comerțului (OMC). Prin semnarea Acordului de la Marrakech, Republica Moldova și-a asumat responsabilitatea că taxele vamale de import ale Republicii Moldova nu vor depăși nivelul specificat în Lista angajamentelor tarifare privind comerțul cu bunuri (CLI), anexată la Protocolul de aderare, precum și aplicarea prevederilor art. VII.

1.2. Analiza rezultatelor investigațiilor științifice internaționale în domeniul valorii în vamă

Valoarea în vamă aplicată la importul mărfurilor, precum și reglementarea de aplicare a acesteia este studiată de savanți din domeniul economic și cel vamal. Nu putem aborda comerțul exterior fără a studia și domeniul vamal, în contextul impozitării mărfurilor, care, de fapt, întrunește în sine și valoarea în vamă stabilită prin aplicarea metodelor de determinare a acesteia. Până în prezent acest domeniu este cercetat în scopul definitivării aplicării valorii în vamă în contextul comerțului exterior și rolul acestuia în reglementarea vamală. Majoritatea studiilor investigative se referă anume la reglementarea tarifară și netarifară, pe când valoarea în vamă aplicată mărfurilor pe plan internațional a fost studiată mai puțin, făcându-se referire doar la valoare în contextul aplicării tarifului vamal.

Totuși, cea mai mare contribuție în cercetarea subiectelor în cauză le revine cercetătorilor ruși. Un studiu referitor la reglementarea valorii în vamă în contextul studierii reglementărilor tarifare, ca mecanism de reglementare a relațiilor comerciale exterioare, le regăsim în lucrările savanților N. I. Kozîrin, I. I. Diumulen, V. V. Galkin, M. B. Redjepov, N. P. Șanidze, R. V. Fedorenco, L. V. Popova, I. Drojina, B. Maslov, E. Smitienco, T. Popova, O. G. Gușina, N. I. Himiceva.

Savantul N. I. Kozîrin [85, p. 25] studiază aplicarea reglementărilor tarifare și netarifare în domeniul vamal, ca instrumente ce influențează comerțul exterior, în general, considerînd că instrumentele financiare de reglementare vamală influențează în primul rând prin parametrii de cost, structură și geografia fluxurilor comerciale, care includ taxele vamale, nomenclatura vamală, procedura de determinare a valorii în vamă și sistemul de preferințe tarifare. De aici, deducem că instrumentul de cost și valoare este considerat un element de bază în reglementarea tarifară sau un criteriu de stabilire a nivelului de impozitare ca instrument fiscal. Nu suntem de acord cu abordarea autorului referitoare la aplicarea valorii în vamă, doar ca un element de structură al instrumentului de influențare asupra sistemului tarifar. Considerăm că valoarea în vamă este un element de bază în cadrul comerțului exterior și necesită examinare ca element al comerțului fundamental, deoarece fără cost nu poate exista comerț.

Un alt cercetător, I. I. Diumulen [79, p. 22], la capitolul relații comerciale externe atribuie mecanismele vamale, și anume pe cele tarifare, la sistemul de management al statului. Acest cercetător, de asemenea, a ajuns la concluzia că instrumentul de cost influențează costul mărfurilor care, la rîndul său, influențează fluxul importului și exportului [79, p. 3]. Astfel, în concluziile cercetătorului descoperind ideea că prețul mărfii sau valoarea acesteia este un instrument de bază al comerțului exterior. Această afirmație corespunde scopului cercetărilor efectuate de noi.

Cercetătorul Hrustaliiov S.V. [100, p. 404] susține că taxa vamală poate servi drept permis pentru achitarea acestora organelor vamale la livrarea mărfurilor peste frontiera vamală. Totodată, susține și faptul că taxele vamale, inclusiv aplicarea valorii în vamă, se stabilesc de sine stătător de vamă, fără a consulta alte instituții. Din punct de vedere doctrinar, considerăm eronată această părere, deoarece politica vamală și cea fiscală sunt politici de stat, iar flexibilitatea în aplicarea tarifară creează vaste premise pentru relațiile comerciale internaționale. A. N. Saharilenco [89, p. 39] nu este de acord cu N. I. Himiceva și susține că primordial este dreptul de livrare de mărfuri și numai după aceasta achitarea taxelor vamale.

V. V. Galkin, M. B. Redjepov, N. P. Șanidze, [73, p.24-28] analizând activitatea economică comercială, separă aplicarea valorii în vamă în două părți: cea care reiese din interesele economico-financiare ale statului și interesele agenților economici. Interesul economic al statului se manifestă prin impozitarea cu taxe vamale a mărfurilor ce traversează frontiera vamală, ca rezultat, acumulând bani la bugetul național. Deci, evident, urmărind acest scop, statul este interesat să aplice valori mai mari prin majorarea valorii în vamă pentru a obține încasări suplimentare. Agenții economici, din potrivă, au interesul economic de a achita taxe mai mici. În acest sens valoarea în vamă se va diminua, iar fenomenul dat va deveni frecvent, deoarece scopul final al acestor diminuări este obținerea prețului final mic la marfa importată și posibilitatea de a concura pe piața internă. Considerăm corectă abordarea de mai sus și susținem că există interese economico-financiare în cadrul comerțului exterior, iar valoarea în vamă în opinia noastră este, anume, acel element prin aplicarea căruia interesul dat este realizat.

Un alt cercetător R.V. Fedorenko [98] susține că statul este cel ce reglementează politica tarifar vamală, iar prin aplicarea reglementărilor vamale și a politicii vamale acesta influențează procesul comerțului exterior. Abordarea dată, credem, conține și elementul valorii în vamă la mărfurile importate, prin urmare fiind considerat și ca element a reglementării politicii vamale statale.

L. I. Popova [89] opinează că tariful vamal include nu numai nomenclatorul de mărfuri, care stabilește cotele taxelor vamale la import, dar are ca element și valoarea în vamă.

În comparație cu autorii precedenți, E.O. Smitienko [90] stabilește utilizarea valorii în vamă ca element de concurență pe piața internă. Aceasta se caracterizează prin faptul diminuării valorii la importul mărfurilor în urma achitării taxelor vamale sumar mai mici, iar prețurile finale de vânzare pe piața internă sunt și ele considerabil mai joase decât cele stabilite de producătorii autohtoni sau importatorii ce declară suma deplină a valorii în vamă. Analizând opinia acestui autor, o susținem, deoarece aplicarea valorii în vamă la nivel scăzut poate influența prețul final de realizare a mărfurilor, iar, ca rezultat, se creează situații de concurență neloială. Acest aspect

al valorii în vamă totodată poate fi contrazis în contextul reglementării aplicării valorii în vamă de către organele vamale abilitate să verifice corectitudinea stabilirii acesteia.

Un alt cercetător O. G. Gușcina [74, p. 75], referitor la conținutul controlului valorii în vamă, susține că organele administrative ale autorităților vamale trebuie să reprezinte, în esență, un element de verificare a corectitudinii aplicării valorii în vamă a mărfurilor pe baza cadrului metodologic existent, precum și a documentelor disponibile și informațiile prezentate. În funcție de obiectul de control, organul vamal poate identifica principalele domenii de control al valorii în vamă. Este de constatat că metodologia determinării valorii în vamă este reglementată de către organele vamale în sensul stabilirii corecte a valorii în vamă, totodată, aceste reglementări pot fi utilizate și în vederea obligării majorării neîntemeiate a valorii prin invocarea lipsei unor elemente de valoare. Totuși, O. G. Gușcina face referire doar la metodologia real aprobată de organele vamale și nu se referă la posibilitatea acestora de a manipula nivelul valorii în vamă.

Calculul și achitarea taxelor vamale pentru mărfuri este bazată pe valoarea în vamă, susține A. V. Agapova [66], adică valoarea în vamă este baza pentru calcularea taxelor vamale *ad valorem*. La calcularea valorii taxelor vamale este important să se determine valoarea în vamă, ca bază de impozitare la stabilirea sumelor plăților vamale, precum și a nivelului prețurilor de import pe piața internă. Susținem această idee și considerăm că calcularea este un element de bază al valorii în vamă ce trebuie să fie luat în considerare la reglementarea relațiilor comerciale externe.

În același sens, V. A. Șamahov stabilește scopul controlului valorii în vamă: de a pune în aplicare o evaluare obiectivă și corectă a mărfurilor transportate prin frontiera vamală, pentru a oferi venituri la bugetul național în cuantumul sumelor totale datorate ca taxe vamale, calculate pe baza valorii în vamă, de a utiliza măsurile de reglementare netarifare bazate pe valoarea mărfurilor și efectuarea statisticii vamale, precum și de a crea premise pentru formarea unor condiții de concurență echitabile în ceea ce privește impozitarea subiecților din cadrul comerțului exterior. Susținem faptul că autorul stabilește funcția regulatorie a valorii în vamă în cadrul impozitării cu taxe vamale a subiecților comerțului exterior, deoarece în cadrul cercetărilor efectuate în vederea examinării aplicării valorii în vamă funcția regulatorie se dovedește a fi de bază. Totodată, în contextul celor relatate de către E.O. Smitienko [93], trebuie remarcat faptul existenței problemei din sfera vamală, ca una dintre cele mai grave, întrucât declararea falsă a valorii în vamă a mărfurilor este o amenințare pentru securitatea economică.

G. I. Prigojin [87, p. 26] susține următoarele: una dintre principalele funcții ale organelor vamale este colectarea plăților vamale ce urmează să fie achitate în cadrul importului de mărfuri, precum și în alte cazuri prevăzute de legislația vamală. Controlul valorii în vamă a mărfurilor transportate prin frontiera vamală cuprinde un set de măsuri puse în aplicare de către autoritățile

vamale pentru a asigura respectarea standardelor stabilite de Codul vamal al Uniunii Vamale și de Legea Federației Ruse cu privire la tariful vamal, de acceptare a informațiilor cu privire la valoarea în vamă a bunurilor, corectitudinea metodei alese de determinare a valorii în vamă. Deci, stabilirea cadrului juridic ce reglementează aplicarea valorii în vamă este necesară pentru funcționarea efectivă a comerțului exterior și activitatea eficientă a subiecților acestuia.

Conceptul de „valoare în vamă” are un conținut profund, un context structurat și o natură dublă: economică (valoarea indicată folosită ca bază de impozitare la calcularea plăților vamale) și juridică (care caracterizează bunurile ca o chestiune de raport de drept public) [93, p. 4]. A. V. Detocika [80, p. 52] afirmă că, baza valorii în vamă este conceptul de „cost de mărfuri” și prețul de la tranzacția de comerț exterior. Astfel, în conformitate cu costul, ar trebui să fie înțelese și incluse în produsul materializat cheltuielile suportate pentru manoperă.

Prețul mărfurilor, ca o categorie economică, este expresia monetară a valorii, respectiv, valoarea bunurilor cheltuite și timpul de muncă necesar producerii. Autorul face referire la elementele de bază de formare a valorii în vamă. Este o abordare conceptuală. Nu putem să nu menționăm că, anume aceste elemente fac parte din valoare, iar stabilirea lor ca bază a costului este corectă. Autorul D. A. Cemakin [101, p. 129] consideră valoarea în vamă ca element de bază inițial pentru calcularea taxelor vamale *ad valorem*. Susținem conceptul dat, întrucât baza de calcul a taxelor vamale *ad valorem* este considerată principala metodă de determinare a valorii în vamă.

Alt doctrinar M.V. Kalinin [84, p. 117] opinează că valoarea în vamă a mărfurilor importate pe teritoriul vamal reprezintă suma din costul de achiziție a acestora și livrarea lor la punctul de intrare pe teritoriul vamal. Anume această regulă de calcul este considerată regula de baza a calculării valorii în vamă. Suntem de acord cu această afirmație, iar părerea autorului corespunde regulii aplicate internațional.

O. A. Strijova [91, p. 32] identifică următoarele caracteristici ale valorii în vamă:

- 1) este o varietate a costului produsului sau un indicator de cost;
- 2) acționează ca bază de calcul a taxelor vamale;
- 3) este comparabilă cu diferite caracteristici de cost (de exemplu, costul și valoarea de piață), dar ele nu sunt identice;
- 4) este rezultatul evaluării în vamă;
- 5) este un indicator condiționat pe baza prețului de bunuri conform tranzacției de comerț exterior, dar nu se limitează la aceasta, și este format sub influența unui număr de alți factori (economic, politic etc.).

În baza materialului analizat, încercăm să formulăm următoarea definiție: valoarea în vamă a mărfurilor reprezintă o bază pentru calcularea taxelor vamale și exprimă, în special, indicatorii numerici.

Savantul rus N. M. Artiomov [67, p.257] caracterizează valoarea în vamă ca element al bazei de calcul a taxei vamale. Totodată, el se pronunță și asupra faptului că diminuarea valorii în vamă este factorul principal de neachitare a taxelor vamale, utilizând noțiunea, de „joc cu prețul”. Se confirmă opinia noastră că valoarea în vamă este parte integrantă a sistemului regulator al comerțului exterior prin aplicarea reglementărilor tarifare și netarifare.

Astfel, putem afirma cu certitudine că valoarea în vamă sau aplicarea acesteia de către stat în cadrul domeniului vamal trebuie privită ca element separat în aplicare, ci nu în contextul aplicării normelor tarifului vamal. Putem argumenta aceasta afirmație și prin faptul stabilit de noi în cadrul cercetării că valoarea în vamă este utilizată ca instrument atât în reglementarea tarifară, cât și în cadrul reglementării netarifare. La moment, Republica Moldova aplică valoarea în vamă stabilind rolul de bază pentru aceasta, ca instrument de colectare a veniturilor bugetare de către vamă. Considerăm că elementul valorii în vamă poate fi utilizat de către stat nu numai sub aspect economic și financiar, dar și sub aspect juridic, în cadrul stabilirii relațiilor economice internaționale. Elementele valorii în vamă sau aplicarea corectă a acestora poate crea un climat economic benefic fiecărui stat, deoarece nu poate exista comerț exterior fără valoarea în vamă și taxe vamale.

Taxele vamale de import au fost instituite în vederea folosirii din plin a avantajelor la diviziunea internațională a muncii, în condițiile creșterii potențialului economic, etnic și științific al țării și în scopul folosirii mai largi a instrumentelor economico-financiare pentru perfecționarea activității de comerț exterior și de cooperare economică și tehnico-științifică. Instituirea taxei vamale de import urmărește ca agenții economici să examineze cu mai mult simț de răspundere necesitatea, oportunitatea și eficiența importurilor [27, p. 79].

1.3. Evoluția sistemului GATT, importanța aplicării articolului VII la determinarea valorii în vamă

Practica internațională în ceea ce privește aprecierea valorii în vamă a mărfurilor, și anume la aprecierea costului mărfurilor, cu scopul determinării mărimii taxelor vamale impozitate, prezintă una dintre cele mai complicate proceduri vamale, pe plan internațional. Sistemul de aplicare a metodelor de apreciere a valorii în vamă s-a format treptat. În prezent, majoritatea statelor, membre ale comerțului exterior, aplică una dintre cele două sisteme internaționale de apreciere a valorii în vamă „Bruxelles” sau sistema „GATT-ului”. Doar un

număr neînsemnat de țări, care nu influențează semnificativ asupra comerțului exterior, aplică propriile metode naționale de determinare a valorii în vamă a mărfurilor.

Primul sistem a fost întemeiat în 1950 la 15 decembrie prin Convenția cu privire la crearea consiliului colaborării vamale care a fost încheiată la Bruxelles. Acest act a unificat metodele de apreciere a valorii în vamă. În baza acestui document se califică *prețul normal pentru marfă* (atunci când prețul se calculează între vânzătorii și cumpărătorii independenți, în condițiile unei concurențe loiale a pieței de desfacere), calculat în condițiile CIF la locul de trecere a mărfurilor peste frontiera de stat a țării unde este stabilit importatorul de mărfuri. La această Convenție au aderat 70 de state, cu excepția SUA și Canada. Până în anul 1980 această metodă de determinare a valorii în vamă a fost cea mai răspândită [105].

Al doilea sistem aplicat este GATT. Acest Acord a fost creat în 1947 și a durat până în anul 1994, când a fost înlocuit de Organizația Mondială a Comerțului în 1995. Scopul GATT a fost reducerea taxelor tarifare vamale. De exemplu, dacă până în anul 1947 rata tarifară medie aplicată de țările industriale era între 20-30% [94], după apariția GATT rata tarifară aplicată în țările industriale mărfurilor nonagricole a constituit aproximativ 5,5% [104].

Dar GATT este renumit prin șirul de întruniri convocate de Secretariatul său general, cu sediul la Geneva. Aceste întruniri de afaceri, mai numite și Runde ale GATT, au permis, prin încheierea acordurilor multilaterale, importante reduceri tarifare, fapt ce a permis creșterea comerțului mondial (de exemplu „Runda VII Tokyo” (1973-1979); „Runda VIII Uruguay” (1986-1994) etc.). Acest acord a fost semnat de 23 de state și vine să unifice actele normative în domeniul reglementării metodologiei evaluării vamale care se deosebeau considerabil de la stat la stat. De exemplu, în unele țări, taxele vamale de import se percepeau de la prețul FOB în altele – de la prețul CIF (în ultimul caz taxa se majora aproximativ cu 5%). Taxele puteau fi calculate atât din prețul indicat de către exportator, în documentele de însoțire, cât și din prețurile mărfurilor similare de pe piața internațională [51, p. 40-43]. Acest sistem de evaluare în baza criteriilor naționale ale fiecărui stat devenea treptat un impediment în calea comerțului internațional. Un inconvenient pentru exportatori îl constituia faptul că ei nu cunoșteau exact care metodă de determinare a valorii în vamă a mărfurilor va fi aplicată și, respectiv, care va fi prețul final al mărfurilor de care depindea edificarea operațiunii comerciale de import-export. Totodată, fără a modifica cuantumul taxelor vamale, statul importator putea înăspri măsurile de reglementare tarifar-vamale, manipulând metodele de determinare a valorii în vamă.

Astfel, în urma negocierilor comerciale multinaționale, cunoscute sub denumirea de Runda VII Tokyo, la 1 ianuarie 1979, a fost semnat Acordul privind aplicarea articolului VII al GATT „Evaluarea mărfurilor în scopuri vamale”, sau după cum a mai fost numit Codul privind valoarea în vamă al GATT, intrat în vigoare la 1 ianuarie 1981. Acest acord a elaborat un nou sistem de

apreciere a valorii în vamă convenabil tuturor statelor membre ale GATT, sistem care stă la baza normelor juridice aplicate în procesul acestei aprecieri [106].

Acordul a fost semnat de Argentina, Australia, Austria, Brazilia, Canada, Finlanda, Hong Kong, Ungaria, India, Japonia, Mexic, Norvegia, România, Turcia, SUA, Norvegia etc. El prevede aprecierea valorii în vamă în baza prețului efectiv plătit sau de plătit pentru marfa vîndută, cu exportarea ulterioară în țara de import, calculat prin adăugarea cheltuielilor stabilite, ca fiind suportate la formarea acestui preț. Astfel, Acordul stabilește condiții concrete la aplicarea acestei metode de evaluare, cu stabilirea expresă a cheltuielilor suportate prin calcularea valorii (prețului mărfurilor) atunci cînd ele nu au fost incluse inițial în costul mărfurilor, dar au fost suportate de către cumpărător [51, p.40-43].

Odată cu implementarea Runde de negocieri Uruguay din 1994, de exemplu, tariful mediu al Statelor Unite privind mărfurile nonagricole este de 3,2%, iar aproape jumătate din pozițiile tarifare aplicabile la aceste mărfuri sunt scutite de taxele vamale [5, p. 41]. Luînd în considerare tarifele diminuate, apare întrebarea cît de importantă este determinarea valorii în vamă? Dacă taxele vamale la import vor fi reduse în mod banal sau vor dispărea cu totul, care va fi scopul regulilor folosite la calcularea lor?

Reieșind din cele expuse, putem afirma că toate țările membre la adoptarea legislației naționale care prevede modalitatea de determinare a valorii în vamă a mărfurilor s-au inspirat din conceptele generale reglementate de art. VII al GATT, unificînd atît metodele aprecierii valorii în vamă, cît și aprecierea lor.

În anul 1994 statele au semnat actul final referitor la Acordul privind aplicarea art. VII al GATT. Acest act a păstrat principiile generale ale determinării valorii în vamă, precum și a stabilit reorganizarea Consiliului Cooperării Vamale în Organizația Mondială a Vămile [105].

Codul vamal comunitar aplicat în Uniunea Europeană de către țările membre prevede că procedura de determinare a valorii mărfurilor în vamă este cea acceptată de Acordul privind aplicarea art. VII al GATT.

La nivel internațional, pentru prima dată, problema evaluării mărfurilor a fost abordată în cadrul conferințelor economice internaționale de la Geneva din anii 1927 și 1930. La această perioadă, valoarea în vamă era considerată calitatea mărfii, calculate în locul și în momentul prezentării acesteia.

Dezvoltarea comerțului internațional a impus unificarea actelor normative în domeniul reglementării metodologiei evaluării vamale. Primul pas, în acest sens, a fost făcut la 30 octombrie 1947, cînd 23 de state au semnat Acordul general pentru tarife vamale și comerț (GATT).

În rezultatul negocierilor comerciale multinaționale, cunoscute sub Runda Tokyo, s-a semnat Acordul privind aplicarea articolului VII al Acordului general pentru tarife vamale și comerț, altfel numit Codul privind valoarea în vamă GATT, semnat la 1 ianuarie 1979 și intrat în vigoare la 1 ianuarie 1981.

Problema determinării valorii în vamă a mărfurilor de import a constituit tema de discuții și în cadrul ultimelor negocieri comerciale multinaționale Runda Uruguay (1986-1994), soldată cu semnarea Acordului de la Marrakesh, la 15 aprilie 1994, prin care s-a creat Organizația Mondială a Comerțului (OMC). Astfel a fost adaptat un nou Acord privind aplicarea articolului VII al Acordului general pentru tarife vamale și comerț (GATT 1994). În baza acestui sistem, statele membre ale OMC determină valoarea în vamă a mărfurilor – peste 140 de state, inclusiv și Federația Rusă care a devenit membru a OMC la data de 22 august 2012.

Progresul de integrare a RM în UE impune standarde privind punerea în aplicare a tratatelor internaționale în dreptul național, îndeosebi, importanță științifică și practică. Este, deci, natural și asimilarea standardelor și reglementărilor internaționale în domeniul vamal. Un nivel ridicat de coerență și uniformitate, în aplicarea procedurilor vamale, de către serviciile vamale naționale, menite să asigure o creștere constantă a relațiilor economice externe, reprezintă extinderea înțelegerii cu partenerii străini, calitatea bună a serviciilor vamale. Din păcate, aceste aspecte nu au primit un studiu științific serios în R.M. Prin urmare, scopul acestei lucrări a fost de a analiza evoluția legislației naționale în domeniul vamal sub influența factorilor internaționali.

Odată cu independența Republica Moldova creează mecanismul de autoreglementare a legislației vamale corespunzătoare criteriilor comerțului exterior, economiei de piață, luând în considerare principiile și normele dreptului vamal internațional.

Republica Moldova a aderat la OMC, prin ratificarea protocolului de aderare la OMC de către Parlamentul Republicii Moldova, Legea Nr. 218 din 01.06.2001 pentru aderarea Republicii Moldova la Organizația Mondială a Comerțului stipulează faptul că se ratifică Protocolul de aderare a Republicii Moldova la Acordul de la Marrakech privind constituirea Organizației Mondiale a Comerțului (O.M.C.), semnat la Geneva la 8 mai 2001. Republica Moldova aderă la Acordul de la Marrakech privind constituirea O.M.C., încheiat la Marrakech, la 15 aprilie 1994. Prin semnarea Acordului de la Marrakech, Republica Moldova și-a asumat responsabilitatea că taxele vamale de import ale Republicii Moldova nu vor depăși nivelul specificat în Lista CLI (Lista Angajamentelor tarifare privind comerțul cu bunuri), anexată la Protocolul de aderare a Republicii Moldova la Acordul de la Marrakech privind constituirea O.M.C.

Aderarea Republicii Moldova la O.M.C. a fost determinată de avantajele pe care le oferă cadrul juridic al comerțului internațional și de motivele pentru care e mai bine să fii în cadrul O.M.C. decât în afara acestei organizații.

Aderarea Republicii Moldova la O.M.C. va asigura liberalizarea comerțului, va contribui la dezvoltarea întregii economii naționale.

Sistemul comercial internațional ne permite astăzi să importăm tot mai mult, oferindu-ne, în același timp, posibilitatea să fim și noi mai expansivi pe piața mondială, impunându-ne să găsim modalități ca și alții să cumpere mai multe din mărfurile exportate de noi [44].

Aderarea permite accesul mai larg al produselor moldovenești pe piețele țărilor membre ale OMC, ceea ce va implica tratarea nediscriminatorie a mărfurilor noastre pe piețele externe și va oferi o siguranță suplimentară investitorilor străini în ceea ce privește cadrul regulatoriu și regimul comercial al Republicii Moldova [45].

1.4. Cadrul juridic național al valorii în vamă

Valoarea în vamă a mărfurilor joacă un rol important în domeniul reglementării de stat a activității economice externe. Acesta este utilizat ca bază pentru calcularea plăților vamale conform ratelor *ad valorem* și, de asemenea, servește ca o valoare de referință pentru formarea informației din valoarea comerțului exterior. Controlul asupra valorii în vamă a mărfurilor și determinarea valorii în vamă sunt unele dintre cele mai importante activități vamale [99, p. 344].

Metodele de determinare a valorii în vamă, în Republica Moldova, precum și toate actele normative ce reglementează aprecierea valorii în vamă a mărfurilor, au fost adoptate, reieșind din practica internațională existentă la acel moment, ca bază fiind luate normele stabilite în art. VII al GATT.

În aceeași ordine de idei, Guvernul Republicii Moldova va desemna organul de gestiune a activităților ce țin de executarea angajamentelor asumate de Republica Moldova față de OMC și va asigura protejarea și promovarea intereselor Republicii Moldova în cadrul OMC [35].

Guvernul Republicii Moldova va publica periodic modificările ce vor interveni în regimul de import-export ca urmare a executării angajamentelor asumate de Republica Moldova, în baza Acordului de la Marrakech privind constituirea OMC [35].

Obiectivul a fost dictat de avantajul economico-juridic al comerțului internațional, astfel obligînd RM să se conformeze legislației internaționale prevăzute de GATT/OMC, cu posibila realizare a normelor și principiilor prevăzute de OMC și GATT, cu implementarea acestor norme în activitatea vamală, în domeniul aprecierii valorii mărfurilor în scopuri vamale [56].

Aderarea Republicii Moldova la OMC a fost determinată de avantajele pe care le oferă cadrul juridic al comerțului internațional. Scopul aderării la OMC îl constituia urgentarea procesului de integrare în economia mondială, fapt ce permite crearea unei societăți democratice, cu o economie bazată pe principiile de piață. Aderarea a fost motivată și de dezavantajele ce decurgeau din imposibilitatea de a încheia acordurile bilaterale comerciale cu membrii OMC, precum și de imaginea defavorabilă, în special pentru investitorii străini, a faptului că am rămas „în afara sistemului”.

În această ordine de idei, politica comercială a Republicii Moldova are drept scop promovarea relațiilor economice externe, în special prin impulsionearea exporturilor, protejarea economiei naționale de concurența străină, prin reglementarea și monitorizarea importului, precum și menținerea echilibrului balanței comerciale [149].

Republica Moldova este o țară cu o economie care are nevoie urgentă de investiții. Investițiile străine, fiind parte componentă a fluxului de capital în economia mondială, sunt de neconceput fără comerț liber. Odată cu aderarea la OMC, Republica Moldova garantează un climat favorabil și stabil de comerț liber, acesta creează posibilități de dezvoltare a comerțului practicat de oamenii de afaceri din țara noastră, iar investitorilor străini li se garantează, de către stat, protejarea investițiilor, garantul fiind opțiunea pentru un comerț liber. Existența unei baze juridice internaționale, aplicate și de RM, va asigura investitorul de orice riscuri pentru capitalul său.

Sistemul comercial internațional ne permite astăzi să importăm tot mai mult, oferindu-ne, în același timp, posibilitatea să fim și noi mai expansivi pe piața mondială, impunându-ne să găsim modalități ca și alții să cumpere mai multe din mărfurile exportate de noi [40].

Aderarea permite accesul mai larg al produselor moldovenești pe piețele țărilor membre ale OMC, ceea ce va implica tratarea nediscriminatorie a mărfurilor noastre pe piețele externe și va oferi o siguranță suplimentară investitorilor străini în ceea ce privește cadrul regulatoriu și regimul comercial al Republicii Moldova [44].

Un angajament special luat de RM, solicitat de statele membre ale OMC, în special SUA și Uniunea Europeană, tine de modificarea taxei pentru producerea vamale și taxe ad valorem într-o taxă fixă. Aceasta ar însemna ca orice importator de mărfuri va achita pentru procedurile vamale o taxă fixă și în dependența de valoarea propriei zise a mărfii. Acest lucru este important pentru consumatori, deoarece, dacă până acum orice bun din import achiziționat conținea în preț sau și o pondere considerabilă de cost al vămuirii, de acum acesta se va micșora [97, p.365].

Constatăm că Republica Moldova, în urma angajamentelor asumate, a racordat legislația națională la cerințele și standardele OMC. Astfel, în domeniul vamal, odată cu adoptarea noului

Cod vamal (intrat în vigoare la 1 ianuarie 2001, fiind elaborat cu asistența UE), Moldova a demonstrat totală sa conformitate cu cerințele OMC. Totodată, au fost modificate și prevederile tarifului vamal. Acest fapt înseamnă că, în conformitate cu regulile OMC, în principiu, metodele de evaluare, regulile de origine, cotele tarifare, impozitele indirecte și accizele, procedurile și împuternicirile vamale sunt aliniate cu legislația și procedurile OMC. Însă se menționează, în aplicarea metodelor de evaluare a valorii în vamă, o abatere de la principiile aplicate de OMC, prevăzute în art. VII al GATT.

Acordul privind aplicarea art. VII al GATT conține patru părți de bază și trei anexe. Partea I descrie regula generală a aprecierii valorii în vamă a mărfurilor. Partea a II-a prevede fondarea unui organ internațional, care va supraveghea executarea Acordului și examinarea litigiilor dintre părțile, care au aderat la acest Acord. Partea a III-a prevede un regim diferențiat pentru țările în curs de dezvoltare. Partea a IV-a conține condițiile finale care prevăd condițiile de aderare la Acordul dat, precum și condițiile de respectare a Acordului [77, p. 132].

Considerăm că Acordul privind art. VII al GATT prevede în totalitate toate părțile ce țin de aplicare a valorii în vamă, precum și modul de examinare a litigiilor ce pot apărea între țările membre la aplicarea neregulamentară a metodelor de determinare a valorii în vamă.

Este de menționat că Legea nr. 1380/1997 nu a suferit, la Capitolul IV. Metodele de determinare a valorii în vamă a mărfurilor și modul de aplicare a lor, art. 10-17, nici o modificare de la momentul adoptării.

Aderarea Republicii Moldova la OMC a influențat considerabil comerțul exterior și politica sa vamală. Totuși, Acordul nu oferă autorităților vamale posibilitatea de a înfrunța facturarea falsă și de a asigura veniturile guvernamentale și a respecta obligațiile legale și administrative care trebuie îndeplinite de către semnatori, de exemplu necesitatea de a adopta legi și proceduri naționale și de a instrui personalul [109].

Anume valoarea în vamă sau aplicarea metodelor de evaluare a acestuia stau la baza calculării drepturilor de import/export (taxe vamale), încasate la introducerea/scoaterea mărfurilor în/din Republica Moldova. Totodată, nici Codul vamal, la adoptarea acestuia, în 2001, nu a suferit mari schimbări la capitolul valoarea în vamă, comparativ cu Codul vamal anterior, adoptat în 1993.

Așadar, adoptarea legislației naționale a RM în domeniul aprecierii valorii în vamă și metodelor de evaluare a valorii în vamă, în raport cu prevederile legislative internaționale, constituie condiția principală a integrării economiei naționale a RM în sistemul economic internațional, precum și începutul unei noi etape de dezvoltare a legislației vamale naționale.

Pentru prima dată noțiunea de valoare în vamă, precum și reglementarea de aplicare a acestora de către organele vamale ale RM, a apărut în anul 1996, când după ce și-a declarat

independența în Moldova apare necesitatea creării unui nou sistem legislativ, inclusiv vamal. Unul dintre primii pași în realizarea acestui deziderat este adoptarea Regulamentului despre modul de stabilire a valorii în vamă a mărfurilor și bunurilor importate pe teritoriul Republicii Moldova [29].

Valoarea în vamă a mărfurilor și bunurilor, importate pe teritoriul vamal al Republicii Moldova, se stabilește, conform următoarelor metode:

- 1) valorii de tranzacție privind mărfurile importate;
- 2) valorii de tranzacție privind mărfurile identice;
- 3) valorii de tranzacție privind mărfurile omogene;
- 4) altor metode [56].

Aceste metode de evaluare nu reflectau pe deplin prevederile internaționale de atunci în domeniul aplicării valorii în vamă, iar utilizarea practică a acestora era dificilă din cauza lipsei datelor despre prețurile mondiale folosite, deoarece valoarea în vamă a mărfii importate pe teritoriul Republicii Moldova se stabilește de către declarant, reieșind din prețurile mondiale conform metodelor indicate în prezentul Regulament [29, alin. (3), cap. 1].

Acest act legislativ a fost primul document care stabilește aplicarea valorii în vamă în Republica Moldova. La fel, în acest document, au fost reglementate, pentru prima dată, și metodele de determinare a valorii în vamă la mărfurile importate pe teritoriul vamal al RM, conform principiilor fundamentale de stabilire a valorii în vamă a mărfurilor, acceptate în practica internațională, cu excepția a două metode (în baza costului unitar al mărfii și în baza valorii calculate). Deci, putem considera ca la baza adoptării Regulamentului au stat prevederile legislației internaționale de care legislatorul s-a condus și ulterior la adoptarea altor acte de reglementare a domeniului dat.

Hotărârea Guvernului nr. 99 din 26.02.1996 o putem considera document juridic de fondare a întregului sistem normativ, de reglementare a domeniului valorii în vamă în Republica Moldova. Prima definiție a noțiunii valoarea în vamă întâlnită în această Hotărâre stabilea că „valoarea în vamă este declarată organului controlului vamal al Republicii Moldova la deplasarea mărfurilor peste frontiera vamală a Republicii Moldova atât de persoanele juridice, cât și de cele fizice, cu excepția persoanelor fizice care importă mărfuri în scopuri necomerciale” [29, alin. (2), cap. 1], pe când în legislația internațională se spunea că „valoarea în vamă la import este determinată la locul introducerii mărfurilor pe teritoriul Uniunii Europene. De regulă, valoarea în vamă la import este dată de valoarea de tranzacție, la care se adaugă sau se scad anumite elemente de calcul” [9, p. 12]. Prin comparație putem stabili diferențe de definiție a valorii în vamă. Legislația RM nu stabilește expres locul de declarare a valorii în vamă, pe când definiția internațională aplică conceptul „loc de introducere”; nu folosește noțiunea de aplicare a

valorii în vamă a Republicii Moldova și noțiunea de tranzacție, utilizând noțiunea de marfă, precum și persoană. Considerăm greșită această abordare, deoarece valoarea în vamă este o valoare a tranzacției economice externe, și nu a unui gen de marfă, dacă reieșim din elementele de evaluare (cost, cheltuieli pentru transport, alte cheltuieli).

La fel considerăm greșită și utilizarea în definiție a noțiunii de persoană, deoarece se ignoră conceptul de aplicare a valorii în vamă la toate mărfurile ce trec frontiera vamală, inclusiv trimiterile poștale și mărfurile neînsoțite. Respectiv, când are loc trecerea menționată urmează a fi aplicate prevederile vamale, în baza valorii mărfii în vamă, care este noțiune distinctă de valoarea mărfii în sens comercial sau civil, proprie numai domeniului vamal [24, p. 242].

Pentru a atinge scopul în dezvoltarea temei alese de studiu, s-a decis să facem o scurtă analiză a legislației noastre în contextul comparativ cu legislația altor țări.

Organele controlului vamal ale Republicii Moldova, care perfectează actele vamale, efectuează controlul valorii în vamă, anunțat de către declarant, inclusiv corectitudinea metodei de evaluare, alese de declarant, și plenitudinea documentelor prezentate [30, pct. 13]. Declarant este considerată orice persoană care are dreptul de a dispune de mărfuri și/sau de mijloace de transport, care întocmește declarația vamală în numele său sau în al cărei nume este întocmită declarația vamală [12, alin. (13), art. 1].

Astfel, stabilim că valoarea mărfii în vamă e declarată de către persoana care importă marfa sau de unul dintre participanții la tranzacția economică externă parte a contractului de vânzare-cumpărare. Declarantul, în procedura de declarare a valorii în vamă, beneficiază de dreptul de declarare a valorii concomitent cu declararea mărfurilor, dar și de obligații de declarare veridică a valorii în vamă față de organul vamal [42, p. 75].

Tipul și natura mărfurilor care urmează a fi importate trebuie cunoscute foarte bine de către importator. Această informație include atât denumirea comercială a mărfii, parametrii ei tehnici, ambalarea, cât și alte informații utile în vederea identificării mărfurilor [52, p. 27]. Declarantul trebuie să cunoască, de asemenea, costul mărfurilor importate, precum și costurile cheltuielilor suportate pentru importul acestora, dar și să facă dovadă organelor vamale referitor la aceste costuri.

Astfel de reglementări sunt aplicate și în Federația Rusă. Valoarea în vamă a mărfurilor transportate prin frontiera vamală a Uniunii Vamale, care sunt importate în Federația Rusă, este determinată în conformitate cu prevederile Acordului țărilor membre ale UV din data de 25 ianuarie 2008 „Pentru stabilirea valorii în vamă a mărfurilor transportate prin frontiera vamală a Uniunii Vamale”. Datele referitoare la stabilirea valorii în vamă, trebuie să fie veridice și dovedite prin acte [92]. Constatăm că în Federația Rusă regula de declarare a valorii în vamă se rezumă la prezentarea de către declarant a actelor ce însoțesc mărfurile în cadrul tranzacției

comerciale exterioare organului vamal de declarare, iar datele ce conțin aceste acte veridice trebuie să corespundă cheltuielilor suportate.

Actul, modul de formare și de aplicare a tarifului vamal la mărfurile introduse pe sau scoase de pe teritoriul Republicii Moldova, regulile de supunere a acestora taxelor vamale, precum și metodele de determinare a valorii în vamă și a țării de origine a mărfurilor [36, alin. (1), art. 1] sunt reglementate de un cadru normativ național ce ține de domeniul dreptului vamal. Capitolele III și VI privind aprecierea valorii în vamă din Legea cu privire la tariful vamal se bazează pe normele legislative internaționale și urmăresc respectarea principiilor internaționale de aplicare în conformitate cu prevederile articolului VII din convenția GAAT. Conform definiției adoptate de Legea nr. 1380/1997, valoarea mărfii introduse pe sau scoase de pe teritoriul vamal este stabilită în scopul percepției drepturilor de import [36, art. 2]. Constatăm că definiția actuală stabilește alte norme, comparativ cu definiția utilizată anterior. În noua definiție apare atât conceptul de teritoriu vamal, fiind exclus termenul frontieră vamală, cât și scopul valorii în vamă, perceperea drepturilor de import. Conform Acordului GATT, valoarea în vamă a fost definită ca fiind acea valoare stabilită pentru calcularea taxelor [24, p. 243].

Potrivit acestei definiții, stabilirea valorii în vamă în Republica Moldova stă la baza de calcul a încasării taxelor vamale la mărfurile importate, inclusiv la mărfurile ce se importă, ca măsură de politică economică, adică la cele ce au esență economică, precum și la mecanismele corespunzătoare de realizare [99, p. 27].

Considerăm că, valoarea în vamă are și rolul de aplicare a măsurilor de reglementare tarifare și netarifare, sau valoarea în vamă este o componentă de stabilire a reglementărilor în politica vamală a statului. Valoarea în vamă este concepută ca un element de reglementare de către stat a activității comerciale, precum și ca o formă de reglementare în afaceri [99, p. 239].

În conformitate cu reglementările vamale comunitare, valoarea în vamă reprezintă cel de al treilea element-cheie în aplicarea măsurilor tarifare, mai ales în aplicarea taxelor vamale. La fel, aceasta servește pentru constituirea de garanții în cadrul regimurilor vamale suspensive, precum și pentru aplicarea eventuală a unor măsuri de control pentru comerțul exterior [24, p. 243]. După cum vedem, valoarea în vamă, de fapt, generează și reglementare în domeniul politicii vamale, promovată de stat prin intermediul organelor vamale. Autoritatea vamală este un organ public înzestrat cu competențe speciale, de control și supraveghere a domeniului vamal, precum și în promovarea comerțului exterior [69, p. 24]. Acest punct de vedere este împărtășit și de autoarea O.S. Jigalina, care concepe autoritatea vamală în calitate de autoritate executivă, căreia i s-au atribuit funcțiile de autoritate competentă în raport de sarcinile care sunt puse în fața acesteia [82, p. 8]. Prin aspectul extern al politicii vamale înțelegem stabilirea relațiilor externe pe plan economic în ceea ce privește atât importul, cât și exportul mărfurilor. Aspectul extern al

politicii vamale se mai manifestă și prin participarea statului la diferite convenții, acorduri referitoare la activitatea vamală, evitarea dublei impunerii pe baza principiului reciprocității [61, p. 706]. După părerea noastră, politica vamală este baza reglementării impunerilor fiscale stabilite de către stat.

În urma cercetării efectuate, valorii în vamă îi putem atribui și rolul administrativ pe care îl îndeplinește aceasta ca element al politicii vamale. Cu alte cuvinte, organele vamale ale statului prin atribuțiile lor participă la elaborarea politicii vamale a statului și implementează această politică [12, lit. a) art. 11]; contribuie, în limitele competenței, la asigurarea securității economice a statului [12, lit. c) art. 11]; apără interesele economice ale statului [12, lit. d) art. 11]. Politica vamală reprezintă o componentă a politicii comerciale care cuprinde totalitatea reglementărilor și normelor emise de stat prin instituțiile abilitate care vizează intrarea sau ieșirea în și din țară a mărfurilor [13, p. 5]. În contextul celor expuse, realizăm că politica vamală și politica comercială sunt utilizate de către stat în reglementarea domeniului economic și celui financiar. Acest aspect presupune și acumularea veniturilor la bugetul național. Veniturile sunt colectate în mare parte din impozitele și taxele achitate la importul mărfurilor.

Valoarea în vamă este instrumentul pe care statul îl poate utiliza ca regulator al veniturilor obținute, precum și ca pîrghie în cadrul administrării vamale, atunci cînd aceste venituri riscă să fie diminuate prin neachitarea integrală a taxelor prevăzute de stat. Așadar, considerăm că valoarea în vamă poate fi definită și ca instrument de colectare a veniturilor bugetare, precum și ca instrument administrativ aplicat de către organele vamale în cadrul reglementărilor vamale ale RM. Tot aici putem menționa că, prin instrumentul dat, poate fi planificat și bugetul de stat.

Autorul A. Armeanic susține că, elaborarea proiectului bugetului de stat al Republicii Moldova revine Ministerului de Finanțe – organ administrativ de specialitate financiară [1, p. 69]. În contextul celor relatate de autor, valoarea în vamă poate fi definită și sub aspect financiar, fiind utilizată ca un element de administrare financiară.

Măsurile antisubvenție și compensatorii sunt concepute pentru a combate subvențiile ce sunt puse la dispoziția producătorilor de către autoritățile publice și care distorsionează comerțul atunci cînd acestea contribuie la reducerea în mod artificial a costurilor de producție sau a prețurilor de export către Uniunea Europeană [46].

Deci, și UE aplică măsuri de protecție a producătorului său prin intermediul prețului la mărfurile importate sau prin utilizarea valorii în vamă ca pîrghie de măsuri tarifare.

La moment, Republica Moldova aplică valoarea în vamă stabilind rolul de bază pentru aceasta, ca instrument de colectare a veniturilor bugetare de către vamă. Considerăm că elementul valorii în vamă poate fi utilizat de către stat nu numai sub aspect economic și

financiar, dar și sub aspect juridic, în cadrul stabilirii relațiilor economice internaționale, cu partenerii de dezvoltare. Elementele valorii în vamă sau aplicarea corectă a acestora poate crea un climat economic benefic fiecărui stat, deoarece nu poate exista comerț exterior fără valoarea în vamă.

1.5. Concluzii la capitolul I

În urma celor relatate, evidențiem faptul că domeniul determinării valorii în vamă atât în literatura autohtonă cât și în literatura străină a fost studiat superficial, atribuind valorii în vamă doar rolul „baza de calcul al taxelor vamale”.

Au fost studiate lucrările cercetătorilor autohtoni: A. Armeanic, T. Cârnat, I. Erhan, Gh. Radu, S. Maimescu, P. Țurcan, I. Pascalu, V. Melnic, E. Sîrbu. În rezultatul examinării acestor lucrări s-a ajuns la concluzia că autorii în special au menționat că valoarea în vamă servește drept bază de calcul a taxelor vamale. Totodată aceștia, menționează că aplicarea valorii se va baza pe prevederile articolului VII al GATT.

Ca cercetare a domeniului studiat în această lucrare au fost examinate și lucrările savanților străini: N. I. Kozîrin, I. I. Diumulen, V. V. Galkin, M. B. Redjepov, N. P. Șanidze, R. V. Fedorenco, L. V. Popova, I. Drojina, B. Maslov, E. Smitienco, T. Popova, O. G. Gușina, N. I. Himiceva, unde se atestă doar referire la valoare în contextul aplicării tarifului vamal. Instrumentul de cost și valoare este considerat ca element de bază în reglementarea tarifară, sau criteriu de stabilire a nivelului de impozitare ca instrument fiscal.

În aspectul reglementărilor de aplicare a valorii în vamă s-a studiat cadrul normativ doctrinar internațional stabilit de OMC, la care a aderat Republica Moldova în 2001.

Cadrul juridic vamal al RM, la capitolul valoarea în vamă, este stabilit prin aplicarea elementelor art. VII al GATT, fapt ce permite practicarea comerțului exterior în condiții egale pe plan internațional.

În rezultatul analizei cercetărilor în domeniu național și internațional s-a identificat și definit scopul lucrării care reiese din necesitatea reglementării valorii în vamă în cadrul importului de mărfuri, ca reglementare vamală, acordând o atenție deosebită problemelor nesoluționate în administrarea vamală de către stat. Scopul lucrării constă în cercetarea complexă a problemei aplicării metodelor de determinare a valorii în vamă la importul mărfurilor în Republica Moldova, a modalităților de armonizare a dreptului național cu dreptul Acordului GATT, a principalelor mecanisme juridice și modalități care urmează a fi aplicate în cadrul activității comerțului exterior în condițiile implementării Acordului de Asociere RM-UE.

Scopul lucrării constă în cercetarea complexă a problemei aplicării metodelor de determinare a valorii în vamă la importul mărfurilor în Republica Moldova, a modalităților de armonizare a dreptului național cu prevederile art. VII al Acordului GATT, a principalelor mecanisme juridice și modalități care urmează a fi aplicate în cadrul activității comerțului exterior în condițiile implementării Acordului de Asociere RM-UE.

Reducerea la minimum a riscurilor în procedura controlului valorii în vamă, de a crește eficiența sistemului de evaluare vamală. Efectuarea unui studiu cuprinzător de substanța economică și juridică a valorii în vamă, deoarece a fost studiat slab conceptul de evaluare în vamă, rolul și locul ei în sistemul de reglementare de stat a comerțului exterior. Considerăm insuficient examinarea problemei ce ține de aplicarea valorii în vamă, doar în aspectul matematic și statistic.

Dezvoltarea mecanismului de reglementare a valorii în vamă, ținând cont de factorii de risc existenți la aplicarea acesteia la importul mărfurilor în Republica Moldova. Venim cu recomandări pentru punerea în aplicare în cadrul sistemul vamal al Republicii Moldova a cadrului de evaluare vamală, având în vedere starea actuală și perspectivele de dezvoltare a sistemului comercial de stat, în special ale Uniunii Europene, la care tinde să adere Republica Moldova.

În conformitate cu scopul declarat, teza dată are următoarele **obiective** de cercetare: (a) identificarea naturii juridice a valorii în vamă; (b) conceptualizarea termenului „valoarea în vamă”- privit ca instrumentariu juridic de stabilire a politicii comerciale; (c) individualizarea structurală de evoluare a valorii în vamă în aspectul prevederilor art. VII al GATT și prevederilor Acordului de Asociere RM-UE; (d) analiza cadrului juridic național și internațional, cu privire la aplicarea valorii în vamă, reglementării utilizării metodelor de determinare a valorii în vamă la mărfurile importate; (e) cercetarea practicii judiciare în baza examinării litigiilor cu obiectul neacceptării valorii în vamă declarate de către Serviciul Vamal al Republicii Moldova.

2. APLICAREA METODELOR DE DETERMINARE A VALORII ÎN VAMĂ

2.1. Valoarea în vamă – implementarea instrumentarului juridic de integrare vamală.

Determinarea valorii în vamă a mărfurilor este una dintre problemele esențiale ale politicii vamale din Republicii Moldova, dat fiind faptul că valoarea în vamă a mărfii reprezintă baza impozabilă pentru calcularea drepturilor vamale de import/export fiind, astfel, un obiect de interes atît pentru organele de stat, în persoana organelor vamale, cît și pentru participanții la activitatea economică externă. Reieșind din faptul că cea mai importantă parte a veniturilor bugetului de stat o constituie drepturile de import, reglementarea expresă a ordinii de determinare a bazei impozabile pentru plățile vamale apare o necesitate inevitabilă în ceea ce privește politica vamală. Este cunoscut faptul, că toate persoanele ce traversează vama în scop de a se deplasa din sau în Republica Moldova transportă cu ei lucruri personale sau alte bunuri ce le aparțin. Odată cu transportarea acestor bunuri este necesar ca acestea să fie declarate organului vamal, care va stabili dreptul de introducere sau scoatere a acestor bunuri în sau din Republica Moldova [55].

Probabil că unul dintre primele gesturi raționale de la începuturile umanității a fost de natură comercială. Nu este, deci, de mirare expansiunea teoriilor și studiilor care au ca subiect analiza schimburilor comerciale, a regulilor care gestionează aceste relații, a politicilor care stau la baza acestor reguli și a efectelor generate de modul în care se dezvoltă și se desfășoară comerțul internațional [14, p. 4].

Republica Moldova fiind în stat mic și slab dezvoltat economic, necesită o politică economică pe principii de dezvoltare a comerțului exterior, cu promovarea mărfurilor autohtone pe piața internațională în deosebi piața statelor UE. În acest aspect Republica Moldova tinde spre implementarea prevederilor și principiilor comerciale europene cu implementarea acestora în legislația națională.

Destinațiile de bază la exportul mărfurilor din Republica Moldova sunt țările CSI, preponderent Federația Rusă, precum și Uniunea Europeană. Politica comercială a Republicii Moldova este componenta politicii economice care vizează sfera relațiilor economice externe și presupune totalitatea reglementărilor, instrumentelor și măsurilor de politică comercială care urmăresc promovarea schimburilor comerciale externe și stimularea dezvoltării economiei naționale la adăpost de concurența străină. În această ordine de idei, politica comercială a Republicii Moldova are drept scop promovarea relațiilor economice externe, în special prin impulsivitatea exporturilor, protejarea economiei naționale de concurența străină, prin reglementarea și monitorizarea importului, precum și menținerea echilibrului balanței comerciale [151]. Din aceeași categorie face parte și politica vamală. În fiecare an, politica vamală și politica fiscală ale unei țări contribuie substanțial la colectarea veniturilor pentru bugetul unui stat. În plus,

aceste politici aduc beneficii considerabile cetățenilor și întreprinderilor din țară, fie prin blocarea importurilor nesigure sau ilegale, fie prin facilitarea comerțului și a consolidării pieței interne. Politica comercială este complexă, în practică urmărindu-se asigurarea schimburilor comerciale externe prin îndeplinirea următoarelor obiective:

- controlul importului;
- promovarea cooperării economice internaționale;
- încurajarea și controlul exportului și importului de capital;
- asigurarea echilibrului balanței plăților externe [61, p. 107].

Politica vamală este principala componentă a politicii comerciale care se bazează pe aplicarea instrumentelor tarifare, în funcție de politica economică a guvernelor, de acordurile comerciale și conjunctura economiei mondiale.

Politica comercială cuprinde ansamblul normelor adoptate de stat ca atribut al suveranității sale, pentru reglementarea comportamentului persoanelor autorizate în raporturile lor comerciale internaționale. Politica comercială determină modul de conexare a economiei naționale la economia mondială prin norme de ordin administrativ, fiscal, vamal și valutar.

Deasemenea, mai putem evidenția faptul că politica comercială a oricărui stat face parte integrantă din politica sa economică generală, îndeplinind, în condițiile economiei mondiale contemporane, o funcție substanțială în mecanismul interdependențelor economice internaționale.

Aici, putem constata că politica vamală reprezintă deci o parte importantă a politicii comerciale care cuprinde totalitatea reglementărilor și normelor emise de stat prin instituțiile abilitate care vizează intrarea sau ieșirea în și din țară a mărfurilor care implică:

- controlul mărfurilor și mijloacelor de transport, cu ocazia trecerii frontierei vamale;
- îndeplinirea formalităților vamale;
- impunerea vamală prin plata creanțelor vamale;
- alte formalități specifice, reglementate prin acte normative.

Prin politica comercială pe care o aplică și practică statul, acesta urmărește să realizeze un anumit grad de permeabilitate a frontierei vamale față de mărfurile de origine străină, corespunzător necesităților de protecție a producției indigene. Deasemenea, prin politica comercială, statul urmărește să orienteze și să stimuleze dezvoltarea producției pentru export dar și dezvoltarea întregului sistem economic al țării.

Potrivit dicționarului manager.ro, Politica vamală reprezintă parte componentă semnificativă a politicii comerciale de o țară care subsumează principiile și normele legale ce fundamentează reglementarea modului de intrare și ieșire a mărfurilor și serviciilor de pe teritoriul vamal al unei țări, precum și taxele vamale. O altă sursă stipulează că politica vamală este o componentă a politicii comerciale a unui stat care cuprinde totalitatea dispozițiilor legale,

realizată cu ajutorul reglementărilor adoptate de stat cu privire la intrarea și ieșirea din țară a mărfurilor, fapt ce implică controlul acestora cu ocazia trecerii frontierei de stat a mărfurilor și mijloacelor de transport, îndeplinirea formalităților vamale și plata taxelor vamale sau impunerea vamală. Instrumentul principal de realizare al acesteia este tariful vamal care înglobează și legile vamale, regulamentele din domeniul vamal ș.a., dar care cuprinde și taxele vamale impuse mărfurilor importate sau exportate. Politica vamală deci este o componentă a politicii comerciale, iar valoarea în vamă este o componentă a politicii vamale sub aspectul calculării taxelor vamale. Astfel, putem considera că valoarea în vamă este o componentă a politicii comerciale.

Politica vamală a Republicii Moldova este caracterizată prin interdependența și subordonarea ei față de politica economică a statului, contribuind la realizarea obiectivelor principale ale acesteia: dezvoltarea potențialului economic și integrarea țării noastre cât mai eficientă în cadrul relațiilor comerciale internaționale [61, p. 706].

Pentru politica vamală este mai important potențialul economic al țării, acesta determinând oferta de export și cererea de import. Aceste două elemente au tendința de a stabili situația țării în cadrul sistemului comercial internațional.

Realizarea acestor două obiective de bază presupune adoptarea în cadrul politicii vamale a unor măsuri prin care să se obțină nu doar reducerea restricțiilor tarifare și netarifare ce administrează schimburile comerciale dintre state, dar și protejarea economiei naționale.

Gradul de realizare a obiectivelor depinde în mare măsură de abilitatea guvernanților în a menține echilibrul dintre cele două instrumente de politică vamală. Acestea din urmă sunt:

a) legile, codurile și reglementările vamale, ca factori care diferențiază modul de aplicare a politicilor vamale între statele lumii;

b) tarifele vamale care constituie principalul instrument în realizarea impunerii vamale, cuprinzând procentual nivelul taxei vamale ce se stabilește asupra mărfurilor importate sau exportate, în funcție de procedurile aplicate. Tarifele vamale reprezintă mijlocul indirect prin care este protejată economia statului, datorită faptului că taxa vamală înscrisă în acest tarif reprezintă restricția comercială cea mai larg utilizată în practicile de comerț exterior, dar și cea mai veche ca aplicabilitate [36]. Foarte multe state, printre care și Republica Moldova, practică o politică vamală preferențială cu caracter tarifar, ceea ce presupune acceptarea reducerilor sau chiar eliminarea taxelor vamale la unele importuri din state sau uniuni vamale cu care sunt încheiate anumite acorduri, creîndu-se, astfel, facilități țărilor respective [61, p. 709]. Autorul român Gheorghe Caraieni menționează că: „Politica vamală este o componentă semnificativă a politicii comerciale, promovată de o țară, care subsemnează principiile și normele legale, fundamentează reglementarea modului de intrare și de ieșire a mărfurilor și serviciilor de pe

teritoriul vamal al unei țări, precum și taxele vamale, percepute asupra operațiilor de import și de export” [15, p. 77]. Suntem de acord cu afirmația autorului și adăugăm că politica comercială este și elementul de bază al politicii statale.

Prin *aspectul extern al politicii vamale* înțelegem stabilirea relațiilor externe pe plan economic în ceea ce privește atât importul, cât și exportul mărfurilor. Aspectul extern al politicii vamale se mai manifestă și prin participarea statului la diferite convenții, acorduri relative la activitatea vamală, evitarea dublei impuneri pe baza principiului reciprocității [10, p. 186]. Putem adăuga în contextul celor relatate că și valoarea în vamă, modalitatea de aplicare a acesteia, metodele de determinare a valorii în vamă, ca element al politicii vamale, se negociază în cadrul acordurilor pe principiu de egalitate în aplicare.

În baza celor menționate, putem deduce următoarea definiție a politicii vamale: *politica vamală reprezintă o totalitate de activități politico-juridice, economice, organizaționale, întrunite într-un sistem bine determinat, ce are ca scop asigurarea eficienței operațiunilor vamale, reglementarea schimbului de mărfuri pe teritoriul vamal, protecția pieței interne, rezolvarea problemelor comercial-fiscale, stimularea dezvoltării economiei naționale*. Definiția dată, în viziunea noastră, corespunde principiilor politicilor statale de domeniu economic. Totodată, considerăm că în definiția dată se regăsesc și funcțiile valorii în vamă, care reglementează sistemul de impozitare a taxelor vamale.

Pentru realizarea cât mai eficientă a politicii vamale, este nevoie de a folosi anumite instrumente. În mod general, sunt folosite instrumente de politică comercială de natură tarifară, însă, în mod deosebit, trebuie folosite instrumentele politicii vamale.

Politica vamală presupune o serie de metode specifice, care se grupează în două categorii distincte:

a) metode economico-financiare, din care fac parte taxele vamale și alte plăți vamale prevăzute de legislația actuală;

b) metode de tehnică și procedură vamală. Prin acestea se înțelege totalitatea direcțiilor de activitate pe plan organizatoric și procedural cu scopul de a realiza vectorii politicii vamale.

În literatura de specialitate sunt atestate două categorii de politică vamală:

1. *Politica vamală de protecție* îndreptată spre crearea condițiilor ce contribuie la dezvoltarea economiei naționale prin apărarea de concurența străină. Protecționismul prevede stabilirea taxelor vamale înalte față de mărfurile importate din străinătate, interzicerea parțială sau totală pentru importarea unor categorii de mărfuri, finanțarea direcțiilor de export precum și alte activități.

2. *Politica vamală a liberului schimb* îndreptată spre susținerea mondială a importului pe piața internă a mărfurilor străine. Această categorie de politică vamală se stabilește prin

instituirea nivelului minimal al taxelor vamale [61, p. 706]. După părerea noastră, anume prin adoptarea politicii de liber schimb s-ar putea ajunge la o dezvoltare economică avansată pe plan mondial. Valoarea în vamă sau aplicarea acesteia poate fi utilizată atât ca element de protecție în politica vamală, cât și ca element de liber schimb al politicii vamale. Această constatare rezultă, de fapt, din modul de aplicare a valorii: în primul caz, valoarea aplicată sau mărimea acesteia la mărfurile importate poate stabili plăți achitate ca taxe vamale, iar ca rezultat prețul final de vânzare al mărfurilor este mai mare decât al celor autohtone și, ca urmare, producătorul autohton este protejat. În al doilea caz, mărimea valorii în vamă poate fi stabilită în măsura ce face posibilă stabilirea prețului de vânzare al mărfurilor importate ca concurabile cu cele autohtone, aplicându-se conceptul de liber schimb.

Politica vamală se analizează și ca instrument adecvat pentru determinarea competitivității comerciale la importul mărfurilor într-o anumită țară, totodată ținându-se cont de faptul că politica vamală constituie un atribut al suveranității și independenței oricărui stat. În scopul facilitării circulației internaționale a mărfurilor și serviciilor, au fost convenite măsuri de uniformizare cu referiri la anumite aspecte ale politicii vamale, ca, de exemplu, subsistemul de clasificare a mărfurilor în tarifele vamale, modalitățile de determinare a valorii mărfii în vamă. În literatura rusă de specialitate economistul B. N. Gabricidze [75, p. 46] menționează: „Politica vamală reprezintă un sistem de activități politico-juridice, economice, organizatorice în sfera activității vamale, îndreptate spre realizarea și apărarea intereselor economice atât interne, cât și externe.” Aici autorul face referire la aspectele politicii vamale printre care se numără și modalitatea de determinare a valorii în vamă. Acest fapt confirmă opinia noastră precum că valoarea în vamă este un element al structurii politicii vamale și, ca rezultat, al politicii comerciale al statului. Deci, se confirmă ipoteza că valoarea în vamă este parte a politicii comerciale.

Un alt autor rus I.V. Timoșenko consideră că „politica vamală reprezintă un sistem de activități economice statale și alte activități juridico-vamale, destinate să reglementeze comerțul extern, protejarea economiei naționale și soluționarea problemelor fiscale” [94, p. 25]. Observăm că în afirmația dată apare și conceptul de aplicare a politicii vamale în soluționarea problemelor fiscale (prin acumularea veniturilor bugetare). Evident că acumularea veniturilor presupune achitarea taxelor vamale, care se poate produce doar în urma aplicării valorii în vamă. Și în cazul dat valoarea în vamă apare ca instrument fiscal în cadrul politicii vamale.

Cercetătorii ruși I. D. Petrov și I. Kudreavțev vin cu următoarea idee asupra conceptului despre politică vamală. Ei consideră că: „Politica vamală reprezintă un sistem politico-juridic, economic, organizatoric, de acțiuni în sfera activității vamale, îndreptate spre realizarea și apărarea intereselor economice interne și externe ale statului, în scopul înlăuntririi dinamice a reformelor

politice, social-economice în perioada formării relațiilor economice de piață” [88, p. 6]. Acești autori definesc politica vamală într-un sens mai larg, dar și în acest caz se menționează social-economicul, care nu poate exista fără venituri bugetare, dar se menționează și relațiile economice de piață, care presupun relații comerciale. Considerăm că autorii s-au referit la importul mărfurilor și taxele vamale, deoarece fără acestea nu poate exista “apărarea intereselor economice interne și externe ale statului” stabilite de autori ca elemente ale definiției politicii vamale. În cadrul relațiilor de ordin internațional, statele lumii întrebuintează mijloace și instrumente care să conducă la realizarea obiectivelor naționale. Acestea se încadrează la politica comercială, pe care fiecare stat în parte o promovează. Deci, observăm că „cea mai importantă pîrghie folosită de către stat în promovarea uneia sau alteia dintre funcțiile menționate o reprezintă politica vamală, prin regimurile vamale utilizate în schimburile cu străinătatea [15, p. 7].

În lucrarea care abordează tema reglementării tarifelor vamale în activitatea externă a Rusiei autorii Gabricidze și Șahmatev vin cu definiția lor: „Politica vamală reprezintă parte integrantă a politicii interne și externe a statului, deoarece prin intermediul politicii vamale, prin stabilirea de taxe vamale pentru mărfurile importate din străinătate are loc apărarea pieței interne a statului, a producătorilor autohtoni”. Aspectul intern al politicii vamale îl mai reprezintă și faptul că, prin intermediul politicii vamale, are loc completarea bugetului de stat cu ajutorul taxelor vamale [76, p. 137]. Autorii susține ideea că politica vamală exprima politica statului în relațiile externe, iar taxa vamală este componenta politicii vamale. O altă afirmație a autorilor se referă la rolul politicii vamale în completarea bugetului de stat. Deși susținem aceste opinii integral, totuși considerăm că este bine venită o precizare și valoarea în vamă este parte componentă a politicii vamale, ca element separat de taxa vamală. Prin urmare, politica vamală presupune reglementarea importului și exportului de mărfuri bazate pe procedura vamală cu încasarea taxelor vamale, ca rezultat făcînd parte din politica comercială.

Astfel, ca instrumente ale politicii vamale apar în primul rând legislația și acordurile internaționale, tarifele vamale și sistemul măsurilor netarifare (licențierea, cotarea, contingentarea), care sunt aplicate reieșind din cerințele și standardele internaționale în domeniu. Toate măsurile date sunt legate între ele și *formează regimul vamal* aplicabil într-un stat, ca o totalitate de prevederi, care determină statutul mărfurilor și mijloacelor de transport trecute peste frontiera vamală.

După cum a fost menționat, politica vamală comunitară se bazează pe aplicarea uniformă a legislației vamale de către administrațiile vamale ale statelor membre. Legislația privind politica vamală cuprinde: Codul vamal comunitar; prevederile de aplicare a Codului vamal comunitar; Nomenclatura Combinată; Tariful Vamal Comun, precum și legislația aferentă ce depășește sfera Codului vamal comunitar [152].

Pentru realizarea în practică a scopurilor pe care le propune uniunea vamală nu sunt suficiente numai lichidarea barierelor tarifare și netarifare în cadrul comerțului intern și stabilirea unor tarife comune în privința bunurilor ce provin din partea statelor terțe. Funcționarea uniunii vamale mai presupune formarea unei politici vamale unice, precum și a mecanismelor de realizare a acesteia, armonizarea normelor juridice în domeniul reglementării vamale, aplicarea unor reglementări comune în domeniul impozitării și în alte domenii legate de schimbul de mărfuri. Iată de ce elaborarea și implementarea politicii vamale în cadrul Uniunii Europene este pusă pe seama Comisiei Europene, și nu a statelor membre. Acestea din urmă au sarcina de a pune în aplicare măsurile stabilite în cadrul politicii vamale comunitare.

Foarte multe state practică o politică vamală preferențială cu caracter tarifar, ceea ce presupune acceptări de reduceri sau chiar eliminarea de taxe vamale la unele importuri din state sau chiar din uniuni vamale cu care sunt încheiate anumite acorduri, creîndu-se astfel facilități importante țărilor respective” [15, p. 20]. Întrucît există și teza, potrivit căreia ar trebui limitat caracterul preferențial al taxelor vamale, deoarece sunt afectate veniturile bugetare, se impune explicația faptului că, acordîndu-se anumite facilități importatorilor, aceste măsuri de politică preferențială conduc în toate cazurile la sporirea veniturilor bugetare ale statului importator, deoarece impunerea se realizează pe un volum fizic mai mare de mărfuri importate.

Politica preferențială, este cea promovată de către stat față de alt stat în aspectul promovării mărfurilor livrate în cadrul comerțului exterior. Este o politică de relații amiabile, consemnate de regulă în cadrul unui Acord.

Astfel, Comisia Europeană este responsabilă de inițiativele privind dezvoltarea politicii vamale și de propunerile privind legislația în domeniu. Comisia asigură coordonarea dintre administrațiile statelor membre, adunînd informațiile și opiniile din sectorul afacerilor și industrial la nivel european. De asemenea, Comisia Europeană are competența exclusivă de a negocia concesiile tarifare în cadrul Organizației Mondiale a Comerțului. Modificarea taxelor vamale în Tariful Vamal Comun sunt supuse de către Comisia Europeană spre aprobare Consiliului European, care le poate aproba cu majoritate de voturi. De asemenea Consiliul aprobă derogările de la aplicarea Tarifului Vamal Comun, prin aplicarea de măsuri tarifare precum contigentele tarifare, plafoane tarifare, suspendări totale sau parțiale de taxe vamale [47, p. 132].

Un alt aspect al politicii comunitare îl constituie procedura de combatere a mărfurilor contrafăcute și mărfurilor pirat. Astfel, pentru protejarea intereselor comerciale ale importatorilor și producătorilor din Comunitate, titularul de drept al mărcii poate cere intervenția autorității vamale pentru produsele suspecte aflate sub control vamal, care pot fi reținute în vamă pentru o perioadă determinată, perioadă în care titularul de drept poate să sesizeze justiția cerînd

despăgubiri [42, p. 27]. După cum vedem, politica vamală europeană abordează și problemele privind mărfurile contrafăcute.

În domeniul relațiilor externe, politica vamală a Uniunii constă în aplicarea de sancțiuni economice sau aplicarea embargoului împotriva țărilor al căror comportament este considerat inacceptabil, iar punerea în practică a sancțiunilor privind importurile sau exporturile către aceste țări se face prin administrațiile vamale ale statelor membre [11, p. 36].

La baza oricărei activități umane stau anumite principii de care aceasta se conduce. Politica vamală, fiind o activitate umană, la rândul său, se călăuzește de o totalitate de principii. Anume aceste principii îi acordă politicii vamale un fundament bine determinat și un progres cât mai eficient. Ca principii în cauză, literatura rusă din domeniu menționează următoarele:

- principiul politicii externe comerciale ca parte componentă a politicii externe a statului;
- principiul unicității sistemului statal de coordonare a politicii extern-comerciale și de control privind înfăptuirea ei;
- principiul unicității politicii de export;
- principiul teritoriului vamal unic al statului;
- principiul priorității măsurilor economice de coordonare a activității extern-comerciale;
- principiul egalității participanților la activitatea extern-comercială și nediscriminarea lor;
- principiul apărării statale a drepturilor și intereselor participanților la activitatea extern-comercială [83, p. 6].

Politica vamală, ca și celelalte tipuri de politici: economică, juridică și comercială, are de înfăptuit anumite sarcini. Pentru realizarea acestor sarcini, politica vamală îndeplinește anumite funcții bine determinate. Referitor la funcțiile politicii vamale s-a remarcat că acestea variază de la un sistem la altul.

De exemplu, literatura de specialitate menționează următoarele funcții ale politicii vamale:

- asigurarea cât mai eficace a folosirii instrumentelor de control vamal și coordonarea schimbului comercial pe teritoriul vamal al statului;
 - participarea la realizarea sarcinilor comercial-politice privind protecția pieței interne;
 - stimularea dezvoltării economiei naționale;
 - participarea la realizarea sarcinilor economice ale statului;
- alte funcții stabilite prin acte normative [75, p. 27].

1) *Funcția asigurării cât mai eficace a controlului vamal și coordonării schimbului comercial pe teritoriul vamal* presupune că politica vamală, prin mijloacele sale de activitate, optează pentru folosirea instrumentelor de control vamal cât mai eficient, pentru a preveni unele livrări de marfă necontrolate și netaxate. În acest caz am putea menționa că anume această funcție joacă un rol deosebit de important întru realizarea sarcinilor fiscale și completarea

bugetului național. Și autorul rus Gabricidze menționează că: „Politica vamală este recunoscută pentru a asigura nu numai protecția economiei naționale, dar și pentru dezvoltarea, progresarea și, nu în ultimul rând, înflorirea ei” [75, p. 27].

2) *Funcția de participare la realizarea sarcinilor comercial-politice privind protecția pieței interne* presupune, că anume prin exercitarea acestei funcții are loc protecția pieței interne direct și protecția producătorului autohton indirect. Anume această funcție are o deosebită importanță pentru menținerea echilibrului economic în stat și progresul efectiv al economiei naționale, la o anumită perioadă de dezvoltare.

3) *Funcția de stimulare a dezvoltării economiei naționale* se află într-o strânsă legătură cu funcția precedentă, dar are și anumite trăsături distinctivă. De exemplu stimularea dezvoltării economiei naționale se efectuează atât prin stoparea importurilor exagerate, cât și prin importarea bine controlată, necesară și aprobată de stat.

4) *Funcția de participare la realizarea sarcinilor economice ale statului* presupune că, prin intermediul politicii vamale, are loc realizarea sarcinilor economice ale statului stabilite prin programe economice. Anume prin intermediul acestei funcții are loc soluționarea unui șir de probleme de ordin economic intern.

Toate funcțiile politicii vamale se află într-o strânsă legătură una cu alta și se completează reciproc una pe alta, în procesul realizării sarcinilor puse în fața politicii vamale ale statului. Aceste funcții joacă un rol deosebit de important în dezvoltarea economico-politică a întregului stat și, la rândul său, a întregii societăți.

Din cele menționate mai sus am putea concluziona, că funcțiile politicii vamale sunt cu mult mai vaste și diferă de la o perioadă de dezvoltare la alta. Constatăm, că funcțiile politicii vamale pot fi definite în dependență de sarcină a acestora.

Tarifele vamale servesc ca instrument al politicii vamale, care contribuie la dezvoltarea sistemului vamal atât pe plan național, cât și internațional. Potrivit intereselor economice naționale ale statelor, practica comerțului internațional a demonstrat că tariful vamal reprezintă un instrument pentru reglementarea schimburilor comerciale externe.

Această practică a fost legiferată în articolul XI al Acordului General asupra Tarifelor Vamale și Comerțului (GATT), prin care se stabilește că părțile contractante la acest acord nu vor institui și nu vor menționa alte restricții la import în afara taxelor vamale [110].

Politicii vamale i se atribuie un rol deosebit în cadrul integrării Republicii Moldova în Uniunea Europeană. În prezent este acceptat punctul de vedere potrivit căruia între statele independente trebuie stabilite relații comerciale, economice, în vederea reintegrării prin crearea zonei de liber schimb parcurgând următoarele etape: uniune vamală, uniune economică, piață

unică, uniune monetară. În prezent, doar un singur grup de țări care s-au angajat pe calea integrării internaționale, a trecut primele patru dintre aceste etape – Uniunea Europeană.

Comunitatea a putut să reziste crizei și să coordoneze dezvoltarea echilibrată a producției și a distribuției resurselor, să faciliteze restructurarea industrială necesară [88, p. 129].

Yu.V.Shishkov, remarcă faptul că relațiile comerciale, în special la nivel internațional, au un impact pozitiv asupra investițiilor reciproce. Ca rezultat, se dezvoltă infrastructura financiar-bancar. În aceste condiții, există necesitatea de coordonare a economiilor naționale în multe domenii ale politicilor macroeconomice care rezultă în formarea instituțiilor inter-statale ale naturii de integrare [110].

În aspectul celor relatate putem spune că integrarea economică ale statelor și crearea uniunilor are un aspect pozitiv asupra dezvoltării comerciale ale membrilor acestor uniuni.

Ideea de „state unite ale Europei” nu este un scop în sine, nu este doar dorința părinților fondatori ai Comunităților Europene, nu este neapărat doar creația eurocraților sau acelor care doresc „Europa Socială”, ci este doar un răspuns la provocările lumii globale, la concurența din ce în ce mai accentuată dintre diferiți poli de putere mondială [8, p.22].

Anume crearea uniunilor economice ale statelor formează o putere, care poate condiționa, impune prin careva criterii economia mondială. În acest aspect Republica Moldova fiind membră a Uniunii Europene poate face parte din această putere și în comun cu alte state membre să-și promoveze politica comercială pe plan internațional. Reieșind din factorul de stimulare a integrării economiei mondiale a statelor, este piața unică de desfacere în cadrul unei politici vamale unice (ceea ce presupune eliminarea barierelor comerciale, introducerea mecanismelor de coordonare agreeate de toți.)

La 27 iunie 2014 Republica Moldova a semnat Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană. A doua zi, pe 28 iunie 2014, Guvernul a aprobat proiectul de lege pentru ratificarea Acordului de Asociere între RM și UE, iar în data de 2 iulie 2014 Parlamentul Republicii Moldova a ratificat acordul cu majoritatea voturilor. Opoziția parlamentară nu a participat la votare acuzând guvernarea de trădare a intereselor țării [156].

În aspectul implementării Acordului de Asociere de către Republica Moldova reglementarea procedurilor vamale are un loc deosebit și anume capitolul V al acestuia: Regimul vamal și facilitatea comerțului. Obiectivele acestui capitol fiind:

- părțile recunosc regimul vamal și a facilitării comerțului în contextul schimbării constante ale schimburilor comerciale bilaterale. Părțile convin să consolideze cooperarea în acest domeniu pentru a garanta faptul că legislația și procedurile relevante, precum și capacitatea administrativă a administrațiilor competente îndeplinesc obiectivele de control eficace și sprijină, în principiu, facilitarea schimburilor de mărfuri legitime [157].

Prevederile date de fapt generalizează cooperarea vamală între Republica Moldova și Uniunea Europeană, în aspectul schimbului bilateral de mărfuri și aplicare a facilităților. Totodată, conceptul de schimb legitim de marfă este aplicarea tuturor normelor legale în aspect de aplicare a reglementărilor vamale, inclusiv și valoarea în vamă.

- părțile recunosc că trebuie acordată o atenție deosebită obiectivelor legitime de politică publică, inclusiv facilitării comerțului, securității și prevenirii fraudei, precum și unei abordări echilibrate a acestora [157].

Politica vamală face parte din politica economică a statului, iar în contextul aplicativ de implementare a Acordului de Asociere politica vamală este o parte a politicii publice, care de fapt stabilește criteriile pentru comerțul practicat în cadrul acestui Acord.

Constatăm că, de fapt prin politica vamală promovată de către Uniunea Europeană, sau de către țările membre ale acesteia, accentul se pune de facilitatea comerțului în cadrul uniunii, respectiv, țările membre beneficiază de relații comerciale echitabile. Pentru a asigura achitabilitatea comercială, este necesar de aplicat acte de reglementare unice.

Părțile Acordului aplică instrumentele internaționale aplicabile în domeniul vamal și comercial, inclusiv cele elaborate de Organizația Mondială a Vămirilor (cadrul de standarde privind securitatea și facilitarea comerțului mondial), de OMC (Acordul privind valoarea în vamă), Convenția de la Istanbul privind admiterea temporară din 1990, Convenția internațională privind Sistemul armonizat de descriere și codificare a mărfurilor din 1983, Convenția ONU din 1975 privind transportul internațional de mărfuri sub acoperirea carnetelor TIR, Convenția internațională privind armonizarea controalelor mărfurilor la frontiere din 1982, precum și orientările practice ale Comisiei Europene în domeniul vamal [45]. Actele enumerate sunt cele de bază aplicate în cadrul executării procedurii vamale.

Determinarea valorii în vamă ca subiect separat este reglementat în cadrul Acordului de Asociere și anume: Pentru determinarea valorii în vamă a mărfurilor care fac obiectul comerțului între părți, se aplică dispozițiile Acordului privind punerea în aplicare a articolului VII din GATT 1994 conținute în anexa 1A la Acordul OMC, inclusiv eventualele modificări ulterioare. Aceste dispoziții sunt încorporate în prezentul acord și fac parte integrantă din acesta. Nu se utilizează valori minime în vamă [45]. Deci, valoarea în vamă se va stabili reieșind, din prevederile internaționale de aplicare ale acesteia și anume în contextul aplicării a articolului VII din GATT.

În acest aspect, este necesar de menționat că Republica Moldova este obligată să implimenteze și să aplice prevederile articolului VII din GATT la determinarea valorii în vamă mărfurilor importate.

Considerăm că, uniunile economice, integrarea economică internațională este una dintre tendințele de dezvoltare economică din lume și cele mai semnificative manifestări ale globalizării sale în ultimele decenii.

Una dintre prima determinare făcută de teoreticianul de integrare europeană, un susținător al teoriei dirijismului J. Tinbergen, a subliniat în aceasta părțile sale pozitive și negative. Prin integrare „pozitivă”, el a stabilit crearea de noi politici și instituții care au competențe de executare. „Negativ” înseamnă procesul de integrare este determinat prin eliminarea discriminării și a instituțiilor restrictive și liberalizarea operațiunilor economice.

În opinia noastră, definiția cea mai cuprinzătoare de integrare internațională poate fi considerată ca fiind următoarele – aceasta este cea mai înaltă formă de internaționalizare, în care interdependența tot mai mare ale țărilor treptat duce la fuziunea piețelor naționale.

Dacă ne referim la valoarea în vamă, presupunem și calcularea taxelor vamale pentru mărfurile importate. În aspectul cooperării Republicii Moldova aplicarea taxelor vamale se vor efectua în conformitate cu Tariful Vamal Integrat al Republicii Moldova, care are un caracter consultativ, reprezentînd o bază de date în care se indică măsurile tarifare și netarifare aplicabile mărfurilor importate sau exportate pe/din teritoriul vamal al Republicii Moldova, în conformitate cu prevederile Hotărîrii Guvernului nr.501 din 14.08.2009 cu privire la Tariful Integrat al Republicii Moldova.

În viziunea noastră, Republica Moldova aplică taxele vamale atribuind acestora funcții protecționiste. Este bine venită și acceptată o astfel de tratare a politicii comerciale protecționiste. Vedem o ameliorare, în primul rând, a lucrurilor în vederea protejării unor ramuri de perspectivă ale economiei naționale. Este bine argumentată mărirea taxei vamale la importul unor produse lactate și a derivatelor lor de la 15% la poziția tarifară 0404 – zer, chiar concentrat sau cu adaos de zahăr sau alți îndulcitori [26].

Republica Moldova a semnat o serie de acorduri de comerț liber, care prevăd facilități reciproce la plata taxei vamale și stabilesc criteriile de origine a mărfurilor în limitele fiecărui acord în parte. Pentru a urmări evaluarea aplicării taxelor vamale, aducem cîteva exemple, cu unele propuneri de eficientizare a acestor relații.

Acordul de comerț liber între Republica Moldova și Republica Macedonia este semnat cu intenția ambelor țări de a participa activ la integrarea economică regională în Europa de Sud-Est și integrarea europeană. Acordul dat are următoarele obiective:

- asigurarea condițiilor pentru desfășurarea unei concurențe loiale;
- crearea condițiilor pentru continuarea atragerii investițiilor;
- eliminarea dificultăților și restricțiilor în comerțul cu mărfuri.

Taxele vamale la import aplicate în Republica Moldova pentru produsele industriale originare din Republica Macedonia vor fi anulate din data intrării în vigoare a acordului sus-menționat, cu excepția unui grup de produse (anexa), ale căror taxe vamale vor fi reduse conform următorului orar:

- în 1 an – 90% din taxa vamală de bază;
- în al 2-lea an - 80% din taxa vamală de bază;
- în al 3-lea an - 60% din taxa vamală de bază;
- în al 4-lea an - 50% din taxa vamală de bază;
- în al 5-lea an - 40% din taxa vamală de bază;
- în al 6-lea an - taxa va fi 0% [26].

Din motivul că între aceste două țări comerțul are un ritm destul de moderat, propunem de a introduce anularea taxei vamale în trei etape:

- 60% în primul an;
- 30% în al doilea an;
- 0% în al treilea an [26].

Acest element va spori interesul reciproc al oamenilor de afaceri din aceste două țări.

Un Acord de comerț liber similar este semnat între Republica Moldova și Serbia și Muntenegru. Pentru fiecare produs se va aplica principiul națiunii celei mai favorizate cu taxa de bază respectivă în vigoare la data aplicării acordului dat [26].

Acordul de comerț liber cu Croația este semnat din aceleași motive. Taxele vamale la import și taxele cu efect echivalent vor fi reduse progresiv, după cum urmează:

- la data intrării în vigoare – până la 50% din taxa vamală de bază;
- de la 01.01.05 – până la 30% din taxa vamală de bază;
- de la 01.01.06 – taxele vor fi anulate.

Pentru fiecare produs se va aplica principiul națiunii celei mai favorizate cu taxa de bază respectivă în vigoare la data aplicării Acordului de comerț liber între Republica Moldova și Bosnia și Herțegovina. Taxele vamale la import și taxele cu efect echivalent vor fi reduse progresiv [33] în conformitate cu următorul orar:

- de la 01.06.03 – până la 60% din taxa vamală de bază;
- de la 01.01.04 – până la 50% din taxa vamală de bază;
- de la 01.01.05 – până la 40% din taxa vamală de bază;
- de la 01.01.06 – taxa vamală va fi anulată [26].

Întru accelerarea și facilitarea relațiilor în cadrul Acordului sus-menționat, considerăm că bugetul național n-ar fi avut nimic de suferit dacă taxele vamale erau anulate din start.

În cadrul Acordului de comerț liber între Republica Moldova și Republica Albania, taxele vamale la import, plățile cu efect echivalent al taxelor vamale la import de natură fiscală aplicabile produselor industriale originare vor fi reduse după cum urmează:

- la data intrării în vigoare – 70% din taxa de bază;
- de la 01.01.05 – pînă la 50% din taxa vamală de bază;
- de la 01.01.06 – pînă la 30% din taxa vamală de bază;
- de la 01.01.07 – taxele vamale vor fi anulate [26].

Din cauza că relațiile comerciale dintre a Republica Moldova și Republica Albania au indicatori foarte mici, considerăm că negocierile acordului dat trebuiau duse în sensul anulării totale a taxelor vamale la data intrării în vigoare.

Acordul despre crearea zonei de comerț liber în cadrul CSI prevede facilități la plata taxei vamale la operațiunile de import-export din cadrul CSI. Taxa vamală nu se aplică la marfa importată și fabricată în una din țările CSI în baza certificatului de origine forma CT-1. Facilitatea la plata taxei vamale este condiționată de faptul că marfa trebuie să fie produsă și exportată din una din țările CSI, iar părțile contractante trebuie să fie rezidenți ai uneia din țările CSI.

Se recunoaște facilitatea la plata taxei vamale în cazul cînd marfa este fabricată și exportată din una din țările CSI și posedă certificat de origine forma CT-1: [26].

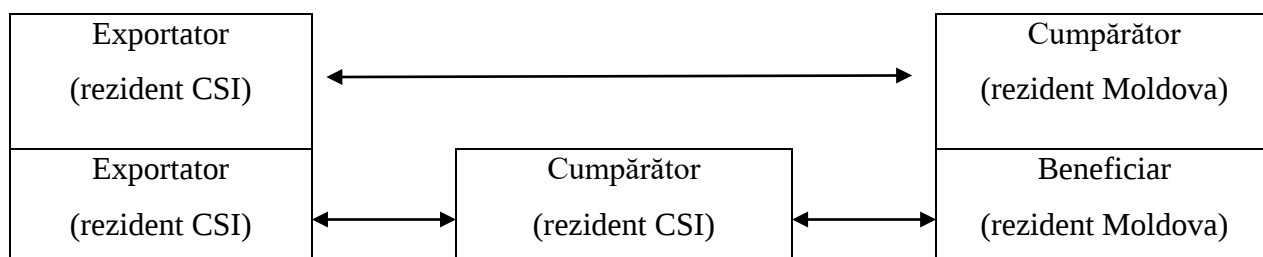
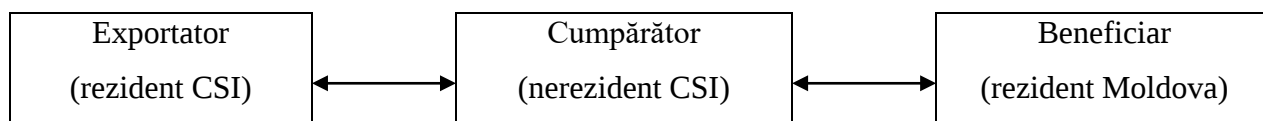

Fig. 2.1. Schema recunoașterii facilităților la achitarea taxei vamale

Nu se recunoaște facilitatea la plata taxei vamale în cazul cînd marfa este fabricată și exportată din una din țările CSI și posedă certificat de origine forma CT-1:

În ultimul caz acțiune certificatului de origine nu este recunoscută. Considerăm corectă aplicarea taxei vamale în astfel de cazuri. Aceasta duce la intensificarea relațiilor bilaterale, fără implicarea persoanelor terțe, care, după cum arată practica, în majoritatea cazurilor sunt situate în zone cu regim fiscal preferențial. Existența unei părți contractante terțe se egalează cu aplicarea taxei vamale aferente poziției tarifare date. Acest fapt devine un impediment care, în unele cazuri nu-și găsește argumentare economică, iar părțile contractante refuză semnarea unui contract la care parte contractantă este un agent economic situat în regiunile nominalizate. Autoritățile abilitate încearcă să promoveze unele acte legislative ce ar restricționa comerțul și

operațiunile economice cu așa-numitele firme offshore. Statistica demonstrează că în majoritatea cazurilor aceste firme nu sunt parteneri de nădejde. Adesea ele utilizează mijloacele contra agenților lor și dispar, lăsând numai fondatori falși și denumiri false. În contextul activității economice moldovenești, tot mai des apar agenți economici cu venituri mari, care pot să se schimbe în urma politicii fiscale promovate de stat, a intervenției statale și a instabilității pieței. În Republica Moldova este deja bine dezvoltată practica contractării prin intermediul firmelor offshore. Motivele principale sunt: eschivarea de la plata impozitelor, transferarea capitalurilor pentru păstrare într-un loc ascuns de nădejde.

Republica Moldova are o politică comercială foarte liberală, fapt ce sugerează că statul nostru este și continuă să fie un importator activ, pe fundalul acutizării deficitului de produse autohtone, care ar putea satisface cererea pentru produsele similare de import.

Mecanismele politicii comerciale se realizează prin aplicarea măsurilor tarifare și prin aplicarea măsurilor netarifare.

Tendința generală este de a trece tot mai mult la tarife ad valorem [13, p. 23]. Începând cu anul 2003, Moldova aplică, de asemenea, unele instrumente protecționiste, precum taxa de salvagardare pentru importul zahărului și al produselor asociate.

Produselor de import le sunt aplicate plățile vamale, cunoscute sub denumirea de drepturi de import. În cazul importului de mărfuri se percep următoarele drepturi de import:

- taxa vamală - conform Tarifului vamal de import;
- taxa pe valoarea adăugată (TVA) - conform Codului fiscal, Titlu III;
- accizele - conform Codului fiscal, Titlu IV;
- taxa pentru proceduri vamale - conform Anexei II la Legea cu privire la tariful vamal;
- alte plăți și taxe prevăzute de legislație.

Drepturile de import sunt plătite nemijlocit de către declarant, broker vamal sau de o altă persoană autorizată pentru astfel de proceduri. Drepturile de import se plătesc în prealabil, până la depunerea declarației vamale. La momentul vămuirii, se acceptă doar plata diferenței dintre suma calculată și suma plătită în prealabil. Persoanele fizice care nu sunt subiecți ai activității de întreprinzător plătesc drepturile de import în momentul trecerii frontierei vamale, cu excepția drepturilor de import care urmează să fie achitate la vămuirea bagajului neînsoțit și a mijloacelor de transport.

Moldova își îmbunătățește sistemul de administrare vamală prin implementarea sistemelor de date de schimb valutar și informații vamale pentru a susține crearea unui mediu vamal digital. Sistemul Informațional Integrat Vamal al Republicii Moldova este fundamentat pe sistemul informațional ASYCUDA World, iar acum se implementează și unele elemente de analiză a riscurilor pentru metodele automatizate de procesare a datelor. Avansarea în reforma

sistemului vamal a fost apreciată de către UE, fiind și una dintre condițiile pentru oferirea Preferințelor Comerciale Autonome.

În pofida avansării reformei serviciului vamal și raționalizării regulamentelor comerciale, multe dintre barierele birocratice au rămas neschimbate. În general, există o serie de măsuri comerciale cu scop neclar care țin Republica Moldova în urma majorității țărilor europene a principalilor săi parteneri comerciali în ceea ce privește facilitarea Comerțului internațional. Deși nivelul tarifelor vamale din Moldova plasează țara printre cele mai liberale din lume, din cauza barierelor interne, Moldova se află la coada țărilor aflate în tranziție din punctul de vedere al ușurinței derulării afacerilor. Printre aceste bariere se poate identifica un șir de măsuri legate de Cerințele de licențiere, certificare, marcarea și etichetare, determinare a valorii în vamă.

De exemplu, conform regulamentelor vamale, controlul vamal trebuie realizat în zona de înregistrare juridică a entității respective. La solicitare, agenții economici, afară de setul standard de documente, sunt obligați să prezinte informații și documente suplimentare referitoare la bunurile importate sau exportate, aceste limitări creînd o multitudine de probleme logistice atât pentru importatori, cât și pentru exportatori.

Conform angajamentelor din Acordul cu privire la articolul VII al GATT (1994) (Evaluarea vamală) [16, p. 2] Republica Moldova trebuie să aplice șase metode de evaluare vamală în raport cu bunurile importate, metoda principală fiind cea a valorii tranzacției. Din diverse motive se mai recurge la liste ale prețurilor de referință pentru monitorizarea tranzacțiilor de import. Aplicarea prețurilor de referință/minime sau indicative nu corespunde angajamentelor Republicii Moldova față de OMC.

Republica Moldova, ca orîșice altă țară, își exercită dreptul său de a solicita conformitatea produsele importate cu standardele obligatorii pe care aceasta le adoptă pentru protecția sănătății, siguranța populației și preservarea mediului înconjurător. Desigur, standarde obligatorii nu trebuie să fie aplicate într-o manieră care să creeze obstacole inutile în calea comerțului internațional.

Pentru asigurarea conformității cu standardele naționale, autoritățile vamale la importul mărfurilor solicită Certificate de conformitate, eliberate de instituțiile naționale acreditate în acest domeniu. Nomenclatorul mărfurilor supuse certificării obligatorii este aprobat de Guvernul Republicii Moldova prin Hotărîrea Guvernului nr.1469 din 30.12.2004 privind aprobarea Nomenclatorului produselor din domeniul reglementat, supuse certificării conformității obligatorii.

În pofida numărului limitat de produse supuse licențierii de import și export, o problemă serioasă este că comercianții nu sunt informați cu privire la spectrul concret de mărfuri acoperit de licența de import sau export. În Moldova deocamdată nu există un clasificator electronic general sau sectorial al produselor armonizat cu clasificarea internațională sau bazat pe aceasta și care ar

putea fi consultat la luarea unei decizii cu privire la comerț. Aceasta conduce la inconsecvențe și aplicarea discriminatorie a licențierii și autorizațiilor pentru tranzacții în străinătate [45].

În sensul Acordului OMC privind procedurile în materie de licențe de import, în Republica Moldova se eliberează licențe pentru anumite genuri de activitate. Licența se va elibera în 5 zile lucrătoare [37].

În aspectul simplificării procedurii de declarare a mărfurilor la import, este necesar și de simplificat inclusiv procedura de obținere a licențelor la import. Analizând statistica s-a constatat:

Valoarea importurilor realizate de Republica Moldova în perioada anului 2015 au consemnat 3986,9 mil. dolari SUA, ceea ce reprezintă o micșorare cu 1,6% față de aceeași perioadă a anului 2014 [158].

Principalele mărfuri importate au fost produsele minerale, ce dețin o pondere de 24,2%, iar importul acestora a consemnat 319,2 mil. dolari SUA, ceea ce reprezintă cu 11,3% mai mult față de aceeași perioadă de referință a anului precedent [158].

Importul de mașini și aparate, echipamente electrice a constituit 430,1 mil. dolari SUA în 2014, și sunt caracterizate de o micșorare cu 5,3% față de anul 2015. Ponderea importului de mașini și aparate, echipamente electrice în valoarea totală a importurilor efectuate de Republica Moldova în perioada de referință este de 14,5% [158].

Produse chimice au fost importate în valoare de 275,7 mil. dolari SUA în 2015, ceea ce este cu 6,7% mai mult față de perioada de referință a anului 2014. Ponderea acestor produse în valoarea importurilor constituie 11,2% [158].

Importul de materiale textile și articole din acestea a alcătuit 188,0 mil. dolari SUA, înregistrând astfel o majorare cu 8,2% față de importul realizat în aceeași perioadă a anului 2014. Ponderea acestor produse s-a majorat și a constituit 7,6% din totalul importurilor Republicii Moldova.

Produse alimentare, băuturi și tutun – importul acestor produse s-a cifrat la 154,2 mil. dolari SUA, ceea ce este cu 2,9% mai mult decât nivelul înregistrat în anul 2014. Ponderea acestor produse în valoarea importurilor constituie 6,3% [158].

Importurile din țările Uniunii Europene (UE-27) au marcat 1 065,4 mil. dolari SUA, deținând o pondere de 43,3% din totalul importurilor [158].

În urma celor expuse mai sus, concluzionăm că, în condițiile unei varietăți pronunțate a ponderilor generale, evoluția valorică a importurilor demonstrează faptul că Republica Moldova este și continuă să fie un importator activ, pe fundalul acutizării deficitului de produse autohtone, care ar putea satisface cererea pentru produsele similare de import. Cauza acestui fenomen este nivelul și direcțiile de specializare a economiei naționale, proces complex multianual care își are geneza obiectivă în structura și potențialul economic național.

Valoarea adăugată joasă a exporturilor Republicii Moldova constituie un element de competitivitate și tehnologizare insuficientă a proceselor de producție, în special a celor aferente industriilor exportatoare cu tradiție: industria produselor alimentare, băuturilor alcoolice, nealcoolice, tutunului și industria textilă [41].

Sporirea profitului obținut de la operațiunile de import și reorientarea către piața internă în ultimii ani ar duce la aprecierea leului.

2.2. Formarea cadrului juridic și tendințele actuale de aplicare a valorii în vamă

În economiile de piață, prețul este creat pe baza cererii și ofertei, de aceea în diferite regiuni prețul la unul și același produs diferă semnificativ. În plus, costul depinde întotdeauna de metoda de evaluare a acestuia. De exemplu, în prețul de vânzare pot fi incluse sau nu costurile de transport, costurile de asigurare, servicii prestate de către diferiți reprezentanți sau suportarea unor cheltuieli suplimentare.

Acolo unde este colectată o taxă vamală, vor exista dispute referitoare la tarife și metodele de stabilire a lor: colectorul vamal roman a fost acuzat de „conduită necinstită și proceduri abuzive” împotriva comercianților romani care, cu toată sinceritatea, au fost declarați ca fiind implicați în mod comun în contrabanda de evitare a taxelor vamale. Pe de altă parte, modul în care funcționarii vamali determină valoarea mărfii în vamă este la fel de important pentru importator ca și taxa vamală specificată în programul tarifar pentru bunuri, deoarece atât baza – valoarea în vamă, cât și taxa formează împreună valoarea taxei pe care importatorul trebuie să o plătească. Astăzi, regulile de determinare a valorii importului în vamă cu scopul de a estima taxele vamale sunt bine stabilite. Ele sunt stabilite în Acordul de determinare a valorii în vamă al OMC (denumirea formală a căruia este Acordul privind implementarea art. VII 1 Acordului General pentru Tarife și Comerț) printr-un sistem menit să promoveze corectitudinea, neutralitatea și uniformitatea în evaluarea taxei vamale și care este folosit de mai mult de 150 de membri ai OMC din toată lumea [111, p. 26].

Valoarea în vamă a mărfii sau valoarea mărfii introduse pe sau scoase de pe teritoriul vamal este stabilită în scopul perceperii drepturilor de import [36, art. 2]. Această definiție a valorii în vamă formulată de legislația Republicii Moldova este structurată avînd doar o singură funcție – de încasare a taxelor vamale. Considerăm că este o definiție incompletă pentru valoarea în vamă aplicată în cadrul importurilor de mărfuri în Republica Moldova, fiind depășită de prevederile acordurilor de implementare a legislației și aderare la UE.

Actele normative de reglementare a aplicării metodelor de apreciere a valorii mărfii în vamă au fost adoptate consecutiv:

- (1) privind dezvoltarea sistemului vamal național al Republicii Moldova;
- (2) privind aderarea Republicii Moldova la acordurile internaționale;
- (3) privind implementarea Acordului de asociere.

În urma adoptării actelor juridice de reglementare, a fost formată și metodologia evaluării valorii în vamă a mărfurilor introduse.

Sistemul unic internațional al metodologiei evaluării valorii în vamă este bazat pe art. VII al GATT [60, p. 15], care a fost revăzut în cadrul Runde de la Uruguay, despre care s-a vorbit anterior.

Acordul OMC privind determinarea valorii în vamă este bazat pe un principiu economic „pozitiv”, spre deosebire de cel „normativ”, și prevede care este valoarea mărfii, dar nu care trebuie să fie valoarea mărfii. Prima este considerată valoarea corectă în vamă, deși baza determinării valorii primare conform Acordului reprezintă „valoarea de tranzacție” care constituie „prețul efectiv achitat sau de plătit” de către cumpărător pentru mărfurile importate. Dacă vânzarea a fost negociată în mod liber (și Acordul conține reguli pentru determinarea valorii vânzărilor care nu sunt), prețul pe care cumpărătorul îl achită vânzătorului poate fi considerat că reprezintă cel mai bine valoarea de piață actuală a produsului și ar trebuie să fi folosit în scopul perceperii taxelor vamale. Cu alte cuvinte, dacă vânzătorul și cumpărătorul activează fiecare în propriul interes pentru a-și spori profitul, cine va determina valoarea în vamă a mărfii importate [102, p. 125].

Dacă e să evaluăm cele expuse mai sus, vom constata că determinarea valorii în vamă este un proces ce necesită examinarea atentă a tranzacției economice. *Preț efectiv plătit sau de plătit se consideră prețul achitat pentru marfă și cheltuielile suportate ca livrare a acesteia de la vânzător la cumpărător.*

Scopul principal al aplicării Acordului este de a promova obiectivele GATT 1994 și de a asigura avantajele Acordului privind aplicarea art. VII al GATT în domeniul comerțului internațional al țărilor în curs de dezvoltare. După cum s-a mai spus, Acordul urmărește necesitatea aplicării unui sistem echitabil, uniform și neutru de evaluare a mărfurilor în scopuri vamale, care exclude utilizarea unor evaluări arbitrare sau fictive, iar la baza acestei evaluări trebuie să fie pusă, pe cât posibil, valoarea de tranzacție a mărfurilor de evaluat. Cu alte cuvinte valoarea în vamă ar trebui să fie stabilită după criterii simple și echitabile, compatibile cu practica comercială, iar procedurile de evaluare să fie de aplicare generală, fără distincție între sursele de aprovizionare [70, p. 145]. Procedurile de evaluare nu ar trebui să fie utilizate pentru a combate concurența neloială (dumpingul).

Obiectivele trasate mai sus prevăd egalarea metodelor de evaluare a mărfurilor în comerțul exterior. Regula generală de evaluare a valorii în vamă, în baza acestor metode,

conform art. VII, este ca valoarea în vamă a mărfurilor importate să reprezinte valoarea tranzacției, adică *prețul efectiv plătit* sau de plătit pentru mărfuri când acestea sunt vândute pentru export. Această regulă promovează metodologia evaluării valorii în vamă, deoarece ea este bazată pe principiile comerțului exterior liber. Comercializarea liberă a mărfurilor presupune relații de comerț liber între state [107].

De fapt, „participarea activă” la Acordul de determinare a valorii în vamă a grupului de negocieri privind evaluarea în vamă s-a încununat de succes. La sfârșitul Rundei VIII Uruguay s-a decis aplicarea principiului „angajamentului unic”, care a fost stabilit la începutul Rundei Uruguay de către părțile contractante la GATT în calitate de bază pentru negocierile privind mărfurile. Lansarea, comportamentul și implementarea rezultatului negocierilor trebuie tratate ca fiind părți dintr-un angajament unic”. (Declarația ministerială privind Runda Uruguay (20 septembrie 1986) [94, p. 159]. În timp ce Runda VII Tokyo a permis părților contractante GATT să aleagă acordurile multilaterale pe care doresc să le semneze, principiul „angajamentului unic” al Runde VIII Uruguay a cerut membrilor OMC să accepte sau să respingă rezultatele negocierilor.

Studiul efectuat asupra prevederilor Acordului ne-a permis să deducem că acestea pot fi aplicate și la evaluarea valorii în Republica Moldova. Reglementarea strictă a modalității de evaluare a valorii mărfii în vamă, care servește și ca bază impozabilă pentru achitarea drepturilor de import la introducerea mărfurilor pe teritoriul vamal al Republicii Moldova, răspunde atât intereselor statului, cât și ale agenției economice, întrucât o mare parte a acumulărilor în bugetul de stat al Republicii Moldova o constituie veniturile vamale încasate în procesul importurilor mărfurilor.

Deci, mai putem afirma că, reieșind din faptul utilizării valorii în vamă, ca instrument de acumulare a plăților vamale la buget, statul (organele statale abilitate cu acest drept) poate planifica veniturile bugetare, evident doar cunoscând modul de determinare și aplicare a valorii în vamă în aspectul stabilirii bazei de calcul a taxelor vamale.

Mai mult decât atât, agenții economice, la rîndul lor, cunoscând modalitatea de a determina valoarea în vamă, pot să-și planifice veniturile și cheltuielile aferente operațiunilor de vânzare-cumpărare în cadrul comerțului exterior. Dar mai subliniem o dată că acest fapt necesită cunoștințe în domeniul vamal, în special referitoare la valoarea în vamă. Explicațiile vin în contextul efectuării unei tranzacții economice externe, deoarece tranzacția economică este de fapt o operație de cumpărare sau vânzare de mărfuri când una dintre părți se află în afara teritoriului vamal al statului. Tranzacția include urătoarele elemente: marfă, transport, modalitatea de transportare, vamă. Unul dintre aspectele generale la aprecierea valorii în vamă, care reprezintă și elementul principal la efectuarea unei tranzacții în comerțul exterior, stipulat ca noțiune de bază la încheierea unui contract comercial internațional, este condiția de livrare (modalitatea de transportare),

reglementată prin Regulamentul general internațional al termenilor comerciali „INCOTERMS-2010” (Aprobat de Camera de Comerț Internațională nr. 560, septembrie 1999) și care, pe larg, se utilizează la etapa actuală în contractele de vânzare-cumpărare de lungă durată.

Condiția de livrare se indică în contractul comercial, stipulând procedura efectuată în momentul transferului de mărfuri de la vânzător la cumpărător, incluzând și riscurile (responsabilitatea și asumarea cheltuielilor aferente livrării de transport, asigurarea), stabilite prin codificări.

Complexitatea problemelor legate de orientare și dirijare, implicate în negocierea și încheierea unui contract comercial extern de vânzare-cumpărare de mărfuri, presupune cunoștințe temeinice în domeniul tehnicii negocierilor, al legislației și uzanțelor de comerț exterior, al decontărilor internaționale, al expediției și asigurărilor internaționale vamale, al efectuării calculelor de rentabilitate și multe altele. În acest context, alegerea și includerea în contractele comerciale a celor mai favorabile clauze, la un moment dat, atât pentru vânzător, cât și pentru cumpărător, prezintă o importanță deosebită, relațiile dintre aceștia fiind guvernate de totalitatea clauzelor stipulate în contractul încheiat, unele dintre acestea fiind convenite în mod special, iar altele alese dintre cele folosite în practica curentă, integrată, a comerțului internațional [65, p. 12].

INCOTERMS reprezintă o codificare sau culegere de uzanțe în materia vânzării internaționale de mărfuri, uzanțe ce sunt aplicabile pe teritoriul altor state. Aceasta deoarece uzanțele aplicate pe teritoriul vamal al RM nu se aplică la calcularea valorii în vamă, cu unele excepții prevăzute de Regulile INCOTERMS.

La general, uzanțele (cheltuielile aferente tranzacției), ca element al tranzacției, se calculează cumulativ la valoarea în vamă. Astfel, INCOTERMS se referă la o serie de obligații precise impuse părților, materializate în reguli, fiecare dintre ele fiind exprimate printr-o abreviere din trei litere, ce reprezintă un tip de vânzare internațională de mărfuri. Regulile au fost create în scopul excluderii eventualelor litigii ce pot apărea ca urmare a faptului că părțile contractante nu cunosc diferitele practici comerciale în vigoare în țările partenerilor [49].

Avantajele utilizării lor permit o economie de timp și spațiu contractual – părțile, la momentul negocierii contractului comercial, convin la un tip de condiție de livrare, stipulat de INCOTERMS, care indică obligațiile vânzătorului și ale cumpărătorului. Siguranța, securitatea tranzacției, întrucât oricât de bine vor negocia părțile un asemenea contract, ele nu pot înlătura riscul unor inadvertențe între diferite clauze. Regulile INCOTERMS, fiind opera unor specialiști, elimină totalmente aceste riscuri.

Ediția INCOTERMS-2000 a fost elaborată de un grup de lucru de 40 de membri, printre care și reprezentanți din SUA și Japonia, ceea ce a contribuit foarte mult la „universalizarea” Regulilor INCOTERMS.

Structura INCOTERMS-2000 cuprinde patru categorii (termeni):

Grupa E - se consideră că vânzătorul și-a îndeplinit obligațiile de livrare a mărfii cumpărătorului la locul convenit, chiar și la sediul vânzătorului. Grupa include termenul *EXW*.

Grupa F - se consideră că vânzătorul livrează mărfurile pentru transportare conform instrucțiunilor cumpărătorului, la locul convenit, cu transmiterea mărfurilor transportatorului. Grupa dată include trei termeni: *FCA*; *FAS* și *FOB*.

Grupa C - vânzătorul contractează, în condiții uzuale, pe propria sa cheltuială, transport, suportând cheltuielile riscului pierderii sau rebutării mărfii. Grupa include patru termeni: *CFR*; *CIF*; *CPT* și *CIP*.

Grupa D - termenul dat prevede responsabilitatea vânzătorului pentru sosirea mărfurilor la locul sau punctul convenit de destinație la hotar sau pe teritoriul țării de import. Grupa include cinci termeni: *DAF*; *DES*; *DEQ*; *DDU* și *DDP*.

În afară de aceasta, Regulile INCOTERMS stabilesc unele aspecte ale fazei de negociere și încheiere a contractului internațional de vânzare, și anume: ambalarea, asigurarea, vămuirea, circuitul documentelor, plata, încasarea etc.

La data de 1 ianuarie 2011, a intrat în vigoare varianta modificată a INCOTERMS (INCOTERMS 2010), care a modificat condițiile de livrare *DAF*, *DES*, *DEQ*, *DDU* în *DAT* și *DAP*, unde *DAT* este livrare de mărfuri la terminal, iar *DAP* – livrare de mărfuri în punctul (locul) convenit.

Conform Legii cu privire la tariful vamal, la stabilirea valorii în vamă, tranzacția va include obligatoriu cheltuielile prevăzute și de Regulile INCOTERMS, și anume: cheltuielile suportate pentru transportarea mărfurilor pînă la locul de introducere a mărfurilor pe teritoriul vamal al Republicii Moldova (costul încărcare-descărcare, costul transportului, cheltuielile aferente asigurării).

Potrivit Regulilor INCOTERMS, declarantul, în procedura declarării valorii în vamă, prezintă datele organului vamal conform „termenului” stabilit de INCOTERMS. Datele prezentate trebuie să conțină informație veridică. În cazul apariției dubiilor în privința acestor date, colaboratorul vamal responsabil pentru aprecierea valorii în vamă este în drept să ceară informații suplimentare pe marginea cheltuielilor suportate aferente tranzacției. Calcularea cheltuielilor declarate, suportate de către cumpărător, la introducerea mărfurilor pe teritoriul vamal al Republicii Moldova are o semnificație importantă, deoarece la mărimea sumelor calculate se adaugă și mărimea drepturilor de import achitate, care, într-un final, sunt revărsate ca venituri financiare la bugetul consolidat al statului. Aprecierea valorii în vamă a mărfurilor introduse pe teritoriul vamal al Republicii Moldova este una dintre cele mai complicate

proceduri efectuate în practica vamală. Valoarea în vamă a mărfurilor se determină potrivit Legii cu privire la tariful vamal [12, art. 214].

Codul vamal indică faptul, că modul de determinare a valorii în vamă a mărfurilor se determină de către Legea cu privire la tariful vamal.

Sistemul de determinare a valorii în vamă se aplică tuturor mărfurilor introduse pe sau scoase de pe teritoriul vamal. Pentru toate mărfurile introduse pe teritoriul vamal al Republicii Moldova de către subiecții antreprenoriatului, la trecerea frontierei vamale, se declară valoarea în vamă a mărfurilor, indiferent de destinația lor, cu excepția celor scutite de achitarea plăților [36, art. 5].

Valoarea în vamă se determină în conformitate cu principiile stabilite pentru aceasta [113]:

- valoarea în vamă trebuie să se bazeze pe „valoarea reală” care constituie prețul mărfii importate sau de alt tip în vânzări în cursul obișnuit al comerțului în baza condițiilor competitive depline;

- dacă „valoarea reală” nu poate fi estimată, vama trebuie să folosească cel mai apropiat echivalent determinabil;

- valoarea în vamă nu trebuie să se bazeze pe valoarea mărfii de origine națională sau pe valori arbitrare sau fictive;

- valoarea în vamă nu trebuie să includă taxe interne privind produsul pe care țara de origine sau de export îl rambursează sau scutește;

- convertirea valutei trebuie să reflecte în mod efectiv valoarea curentă a valutei în tranzacțiile comerciale;

- în cazul în care prețul mărfii importate este determinat de cantitatea procurată, valoarea în vamă trebuie să fie bazată pe prețuri pentru cantități comparabile, sau atât timp cât rezultatul nu dezavantajează importatorul, pe prețurile care implică cantități enorme în vânzări în comerțul dintre țările de import și export;

- guvernele trebuie să publice metodele de determinare a valorii în vamă;

- guvernele trebuie să raporteze pașii pe care i-au efectuat pentru implementarea art. VII și să revizuiască operațiunea metodelor de determinare a valorii în baza solicitării altor părți ale GATT.

Aceste principii trebuie să fie respectate și la declararea valorii în vamă în Republica Moldova valoarea în vamă a mărfurilor este determinată în conformitate cu prezenta lege, cu tratatele internaționale ratificate de Republica Moldova, precum și cu actele normative ale Guvernului, adoptate în scopul executării acestora [36, alin. (2), art. 5]. Modul și condițiile de declarare a valorii în vamă a mărfurilor introduse pe și scoase de pe teritoriul vamal, precum și forma declarației se stabilesc de către Guvern în conformitate cu prezenta lege și cu tratatele

internaționale ratificate de Republica Moldova [36, alin. (2), art. 6]. Dar aceste prevederi sunt stabilite de legislația autohtonă, pe când modalitatea, principiile de aplicare a valorii în vamă sunt prevederi internaționale de domeniu.

Un sistem pozitiv de valori a fost folosit de către Statele Unite și Australia, dar și de alte țări. În baza acestui sistem, valoarea în vamă era în mod general bazată pe prețul „real” achitat pentru marfă, și nu pe un preț abstract sau „noțional”, care ar putea fi achitat în baza unor condiții competitive. De obicei, aceste sisteme prevedeau utilizarea metodelor de determinare a valorii secundare pentru cazurile când prețul facturii reale nu putea fi găsit sau utilizat (cum ar fi cazul în care pentru mărfurile importate în cadrul unui contract de leasing nu ar exista un preț de vânzare) [111, p. 48].

În perioada inițială a GATT, au fost efectuate unele încercări de a crea un sistem de determinare a valorii. Actualmente, aceste inițiative au determinat părțile contractante ale GATT să aprecieze conformitatea diferitor sisteme de evaluare conform principiilor articolului VII [112].

Una dintre primele încercări de aplicare a unui sistem armonizat de determinare a valorii în cadrul GATT a apărut în 1951, când CCI a propus ca părțile contractante ale GATT să elaboreze norme de evaluare standard la nivel mondial. Propunerea CCI a fost o reacție la BDV care, la acel timp, era recent completată și deschisă pentru semnare. CCI, în calitate de reprezentant al afacerii s-a opus BVD, deoarece era bazată pe utilizarea prețului „normal”, precum era stabilit de administrația vamală. În schimb, CCI a favorizat „o metodă a regulii de aur” mai simplă, prin care vămii i se cere să utilizeze prețurile facturii pentru mărfurile prezentate de către comerciant în absența unui motiv de suspectare a fraudei [115]. Se constată că modul de determinare a valorii în vamă de fapt este un sistem care cuprinde în sine mai multe aspecte de activitate comercială: pe de o parte fiind statul, iar pe de altă parte agentul economic. Considerăm că statul în cazul dat are și funcție regulatorie de procedură vamală ce stabilește modalitatea de import al mărfurilor. O altă funcție pe care o considerăm nu mai puțin importantă a statului este funcția de verificare a valorilor declarate la mărfurile importate, precum și combaterea fraudei fiscale în conceptul impozitării cu taxe vamale.

Ultima inițiativă majoră a GATT privind determinarea valorii la începutul acestor ani a apărut la Runda Kennedy din 1964-1967. În această rundă, pentru prima dată, barierele nontarifare au fost incluse în negocieri [116]. O astfel de barieră nontarifară acceptată pentru negocieri de un număr anumit de țări a fost „determinarea valorii în vamă, inclusiv utilizarea valorii arbitrară sau excesivă” [117]. Practica „arbitrară” de determinare a valorii care a atras majoritatea criticilor a fost utilizarea de către Statele Unite ale Americii a metodei proprii de determinare a valorii „prețului de vânzare american” (ASP) [118]. ASP a necesitat ca anumite

importuri – produse chimice benzenoide, încălțăminte din cauciuc, moluște conservate și mănuși împletite din lână – să fie evaluate în baza prețului la care produsele similare de origine americană au fost vândute pe piața Statelor Unite, și nu la prețul facturii actuale a mărfii. Utilizarea acestei metode a făcut ca taxele la import să depășească prețul bunurilor - precum se spunea aproximativ pînă la 172%, în cazul *yellow-watt dye* (colorant galben) de exemplu [119]. În afara efectului de interdicere a unei astfel de rate, metoda ASP a fost contrară interdicției art. VII:2 al GATT de a folosi metodele de determinare a valorii în vamă care sunt „bazate pe valoarea mărfii de origine națională”. Dacă metoda ASP era contrară articolului 7 al GATT, cum a fost posibil ca aceasta să fie folosită de SUA? Aceasta a fost posibil, deoarece ASP a precedat GATT. În baza termenilor Protocolului de aplicare provizorie a GATT din 1947, prin care Statele Unite au acceptat Tratatul GATT, SUA era obligată să aplice în mod provizoriu partea a doua a GATT (care includea articolul VII) doar „atît timp cît nu contravine legislației existente”. Astfel, în timp ce ASP a contrazis principiile articolul VII al GATT, Statele Unite au recunoscut în mod liber că folosirea ei a fost totuși permisă de excepția „legislației existente”. A se vedea sesiunea a douăzeci și doua a părților contractante GATT, *Definitive Application of the GATT: Note by the Executive Secretariat* (Aplicația definitivă a GATT: Nota secretariatului executiv), L/2375/Add.1 (19 martie 1965) [120].

Statele Unite și țările europene au ajuns la un Acord condițional în Runda Kennedy, prin Acordul care ar fi cerut țărilor europene să reducă taxele la produsele chimice de export ale SUA dacă aceasta din urmă nu va mai folosi metoda de determinare a valorii ASP [121]. Cu toate acestea, Acordul nu a intrat niciodată în vigoare. Folosirea metodei ASP de către SUA a rămas a fi o problemă majoră iritantă pentru relațiile comerciale ale acestor părți contractante pînă cînd, în sfîrșit, a fost soluționată prin Acordul Rundei Tokyo. Acordul nu a fost implementat datorită eșecului Congresului Statelor Unite de a adopta legislația internă necesară pentru a elimina utilizarea ASP. Industria americană de confecționare a articolelor de încălțăminte din cauciuc a fost împotriva acestei eliminări, la fel ca și industria produselor chimice care „se opunea aproape în întregime pierderii protecției ASP”. Memorandum de la secretarul de stat Rogers către președintele Nixon (24 martie 1969) în Departamentul de Stat al SUA, Relații Externe, 1969-1976 [122].

În noiembrie 1967, în urma finisării cu succes a Rundei Kennedy, părțile contractante s-au întîlnit pentru a face inventarierea celor 20 ani ai GATT și au stabilit un program de lucru pentru a permite expansiunea ulterioară a comerțului mondial.

Rezultatul acestei revizii a fost recunoașterea faptului că o mai mare atenție ar trebui să fie acordată folosirii măsurilor comerciale restrictive nontarifare, deoarece acestea dețin potențialul de a compensa profitul care a fost dobîndit de-a lungul anilor de către reducerile

tarifare GATT. Părțile contractante, prin urmare, au ordonat Secretariatului GATT să organizeze un „inventar” al barierelor nontarifare care afectează comerțul internațional bazat pe informațiile oferite de guverne. Îndată ce inventarul va fi analizat, grupurilor de lucru din subordinea Comisiei GATT privind Comerțul cu Produsele Industriale li se va atribui responsabilitatea de a „explora ... posibilitățile pentru acțiuni determinate atât în ceea ce privește reducerea sau îndepărtarea unei astfel de bariere, cât și elaborarea normelor potențiale de conduită” [123]. Părerea noastră asupra acestui subiect este că valoarea în vamă și rolul ei pe plan internațional au o importanță majoră. Reglementarea comercială internațională este dirijată și de valoarea în vamă ca instrument.

Practicile de determinare a valorii în vamă au figurat precumpănitor la stabilirea barierelor nontarifare: mai mult de treizeci de reclamații ce țin de determinarea valorii au fost înregistrate împotriva a douăzeci de țări [124]. În conformitate cu rezultatele stabilite de grupul de lucru care a analizat problemele depistate de determinare a valorii, acesta a descoperit că valoarea este calculată prin utilizarea „valorii speciale” diferite sau prin unele metode de evaluare secundare pe care țările le-au folosit în cazul în care determinarea valorii nu putea fi stabilită prin prețul facturii. Aici constatăm că, în urma cercetării efectuate asupra problemei de administrare a comerțului exterior prin utilizarea instrumentului valorii în vamă, noi s-a stabilit că unele țări prin acest instrument condiționau importurile mărfurilor cu achitarea taxei din valoarea fix aplicată. Marea majoritate a țărilor în prezent utilizează practica Convenției de la Bruxelles privind determinarea valorii în vamă (BCV) care se bazează pe valorile de cost, asigurare și navlu (cheltuielile transportului internațional sunt incluse în valoarea în vamă) și un alt grup mic de țări, inclusiv unele țări importante în circuitul comercial, folosesc sisteme care variază de la unul la altul, dar care se bazează pe valorile Franco la bord (cheltuielile transportului internațional neincluse în valoarea în vamă). Vrem să menționăm că în Republica Moldova legislația națională nu stabilește un anumit principiu de evaluare, doar se referă în general la legislația internațională. Ambele grupuri folosesc valorile facturii în majoritatea cazurilor. În cazurile în care nu pot fi completate facturi (de exemplu, când nu este vânzare sau când prețul facturii pare a fi neacceptabil sau nu este acceptabil), valoarea în vamă este stabilită de către aceste două grupuri în conformitate cu metode foarte diferite [125]. Aplicarea metodelor diferite de evaluare, în viziunea noastră, se reflectă negativ asupra comerțului exterior, fiindcă mărimea taxelor vamale achitate devin necunoscute, iar calcularea cheltuielilor suportate în cazul importurilor de marfă devine imposibilă. Atunci când se stabilesc necunoscute în calcul, este imposibil să stabilești randamentul în afacere.

Dintre problemele de determinare a valorii specifice importante, enumerate în inventarul GATT, s-a stabilit următoarele:

- *Folosirea prețului intern în țara de export în calitate de bază pentru determinarea valorii.* Cîteva țări au determinat valoarea mărfii importate în baza prețului facturii sau a prețului mărfii asemănătoare cu piața țării de export, care în orice caz era mai mare. Sistemul de stat face imposibilă sarcina comercianților de a estima anticipat obligativitatea impozitului; el a prezentat probleme specifice în cazurile în care marfa nu era vîndută pe piața țării de export. De asemenea, aparent, a funcționat în dezavantajul exportatorilor țărilor în curs de dezvoltare, care au susținut că prețurile ar putea fi mai mari decît pe piețele internaționale din cauza „dezechilibrului structural și deficitului de aprovizionare” și „presiunilor inflaționiste la care deseori erau supuse economiile lor”.

- *Folosirea valorilor arbitrare determinate la discreția autorităților vamale.* În baza anumitor sisteme de determinare a valorii care foloseau prețul facturii sau prețul de pe piața țării de export, dar care în orice caz era mai mare, vama sau alte autorități guvernamentale erau împuternicite să determine valoarea unde prețul actual pe piața țării de export nu putea fi stabilit. Reclamația conținea faptul că aceste determinări a valorii erau arbitrare sau, cel puțin, netransparente. Această problemă de utilizare a prețurilor arbitrare afectează și pînă în prezent aplicarea valorii în vamă. Constatăm că această metodă de stabilire a valorii este una dintre cele mai eficiente în cazul dorinței statului de a-și majora veniturile bugetare. Evident că această metodă se utilizează tacit.

- *Determinarea valorii în baza prețurilor pentru marfa de origine internă asemănătoare aplicată în țara de import.* Metoda SUA ASP de determinare a valorii, menționată mai sus, a fost identificată ca fiind cel mai elocvent exemplu al acestei probleme. De fapt, aplicarea metodei date face imposibilă aplicarea criteriilor de concurență de piață pentru mărfurile importate.

- *Folosirea valorilor „oficiale” și „minime”.* Anumite țări au stabilit prin decret sau ordin prețuri minime pentru produse sau gama de produse determinate. De exemplu, un număr de țări au stabilit o valoare minimă pe importurile hainelor de mîna a doua, bazată pe greutate. Justificarea acestor practici, care erau mai frecvent găsite în țările în curs de dezvoltare, a fost explicată în felul următor: țările în curs de dezvoltare, menținînd „valori indicative oficiale” pentru un număr limitat de produse, au afirmat că găsesc necesar să adopte un astfel de sistem pentru a stopa „facturarea la un preț inferior al valorii mărfii” în practicile lipsite de corectitudine. A mai fost enunțat faptul că, în afara acestor cazuri, stabilind valorile oficiale pe baza „prețului mediu al importurilor”, ar putea fi nevoie de mărfuri care să constituie obiectul fluctuațiilor mari de preț. În ceea ce privește „valorile minime”, țările în curs de dezvoltare, fixînd astfel de valori, au explicat că acestea au fost determinate pentru un număr limitat de produse în scopul protejării industriei naționale și pentru stimularea competitivității între mărfurile produse în alte state și importate [126].

- *Lipsa transparenței în procedurile și metodele de determinare a valorii în vamă.*
- *Facilități inadecvate de recurs împotriva deciziilor adoptate de către autoritățile vamale* [126].

Cum să depășim barierele, să soluționăm aceste probleme? Un grup de țări au propus armonizarea sistemelor de determinare a valorii în vamă bazate pe BDV, utilizată de majoritatea părților contractante ale GATT. Propunerea a fost respinsă de țările non-BDV – viz. Statele Unite ale Americii, Canada, Australia, Noua Zeelandă aveau certitudinea că sistemele lor de determinare a valorii în vamă erau tot atât de consistente ca și BDV cu art. VII al GATT. Aceste țări non-BDV au găsit inacceptabilă „discreția extensivă” prin care BDV a permis funcționarilor vamali să respingă prețul facturii în favoarea prețului noțional. Mai mult decât atât, ele erau preocupate de „denaturarea extinsă a relațiilor competitive existente printre partenerii comerciali” care ar rezulta din schimbul dintre un sistem bazat pe Franco la bord cu sistemul BDV bazat pe cost, asigurare și navlu, ceea ce ar însemna că cheltuielile de transport vor fi incluse în valoarea în vamă. Despre acest ultim punct se afirma că, amplificându-se baza impozabilă a mărfii importate prin includerea cheltuielilor transportului internațional, se va produce un impact în mod particular asupra comercianților din America de Nord din cauza distanțelor mari pe uscat, dintre porturile de intrare și centrele piețelor și distanțelor mari dintre furnizorii de peste mări [98].

În consecință, mai degrabă decât normele unificate de evaluare bazate pe BDV, grupul de lucru a fost de acord să dezvolte „principii concept” și „note interpretative concept” pentru îndrumarea guvernelor. Se spera că acestea vor ajuta la conjugarea sistemelor de determinare a valorii în vamă existente într-o grupare mai bună și astfel vor rezolva problemele specifice depistate [127]. Aceste „principii concept” și „note interpretative concept” au fost depuse de părțile contractante ale GATT în 1971 spre examinare, care ulterior au constituit un punct al negocierilor din Runda Tokyo, materializându-se în Acordul de determinare a valorii în vamă al OMC. Vrem să menționăm că, așa-numitele probleme de aplicare a valorii în vamă, de fapt, pot fi aplicate oricând de state, tacit, indiferent de cele stabilite în Acord. Această afirmație este dovada celor susținute de noi că valoarea în vamă este un regulator de bază al cadrului economic și juridic al statului, însă această valoare poate fi manipulată de stat în modul în care acesta poate obține beneficii pentru economia sa, deși poate afecta economia altor state.

2.3. Cadrul juridico-practic de aplicare a valorii în vamă

Întrucât baza cercetării noastre științifice o formează prevederile OMC și Acordul GATT, considerăm necesară examinarea expres a art. VII al GATT.

Acordul OMC privind determinarea valorii în vamă este bazat pe un principiu economic „pozitiv”, spre deosebire de cel „normativ”: care este valoarea mărfii și nu care trebuie să fie valoarea mărfii, prima fiind considerată valoarea corectă în vamă, cu toate că baza determinării valorii primare a Acordului este „valoarea de tranzacție” care constituie „prețul efectiv achitat sau de plătit” de către cumpărător pentru mărfurile importate. Dacă vânzarea a fost negociată liber, prețul pe care cumpărătorul îl achită poate fi considerat că reprezintă cel mai bine valoarea de piață actuală a produsului și că acesta trebuie să fie folosit în scopul perceperii taxelor vamale.

Preambulul Acordului afirmă în continuare că membrii trebuie să admită că „baza pentru evaluarea mărfurilor în scopuri vamale ar trebui, în cea mai mare măsură posibilă, să fie valoarea de tranzacție a mărfurilor de evaluat.” De fapt, multe administrații vamale aplică metoda valorii de tranzacție a mai mult de 90 la suta din importurile lor.

Regula instituită prin Acordul privind evaluarea în vama este aceea ca autoritățile vamale să determine valoarea mărfurilor pe baza prețului de tranzacție plătit sau de plătit de către importator. Ca urmare a Deciziei adoptate în cadrul Rundei Uruguay, autoritățile vamale pot să se abată de la acest principiu atunci când au dubii serioase cu privire la corectitudinea sau acuratețea valorii declarate de importator sau a documentelor prezentate de acesta [128].

Deși principiile generale exprimate la art. VII din cadrul GATT – pe care Acordul de determinare a valorii în vamă al OMC îl pune în aplicare – se referă la importuri și exporturi, metodele de determinare a valorii definite în Acord se referă numai la bunurile importate.

În cadrul cercetării efectuate vom face o analiză comparativă a metodelor de determinare a valorii în vamă prevăzute de legislația Republicii Moldova cu cele aplicate în Uniunea Europeană.

Menționăm că, atât în Uniunea Europeană, cât și în Republica Moldova se utilizează șase metode de determinare a valorii în vamă, de aceea analiza se va axa pe examinarea acestora, ca sens de aplicare a metodelor de evaluare și pe stabilirea diferențelor dintre acestea. În acest scop, pentru a simplifica abordarea, s-a decis să aplicăm o formulă mai specifică în redarea textului, după cum urmează:

Uniunea Europeană – Valoarea în vamă a mărfurilor importate se va considera valoarea de tranzacție, adică prețul efectiv plătit sau de plătit pentru mărfuri când acestea sunt vândute pentru export cu destinația țării de import [107, art. 1].

Republica Moldova – Metoda determinării valorii în vamă a mărfii în baza valorii tranzacției, respectiv în baza prețului efectiv plătit sau de a plăti [36, art. 11].

Constatăm că, spre deosebire de legislația Uniunii Europene, Republica Moldova, la aplicarea metodei date, nu stabilește că prețul plătit se referă la marfa vândută în țara de export.

Uniunea Europeană – Dacă valoarea în vamă a mărfurilor importate nu poate fi determinată prin aplicarea prevederilor Articolului 1, valoarea în vamă va fi considerată valoarea de tranzacție a mărfurilor identice vândute pentru export cu destinația aceleiași țări de import și exportate în același moment sau aproape în același moment cu mărfurile de evaluat [107, art. 2].

Republica Moldova – Metoda determinării valorii în vamă a mărfii în baza valorii tranzacției cu marfă identică [36, art. 12].

Constatăm că, spre deosebire de Uniunea Europeană, Republica Moldova stabilește doar faptul aplicării conceptului de marfă identică, fără a concretiza că marfa urmează a fi vândută la export în aceeași țară și în același moment. Aceste criterii sunt foarte importante și nu pot fi ignorate la aplicarea valorii în vamă.

Uniunea Europeană – Dacă valoarea în vamă a mărfurilor importate nu poate fi determinată prin aplicarea prevederilor Articolelor 1 și 2, valoarea în vamă va fi valoarea de tranzacție a mărfurilor similare vândute pentru export, cu destinația aceleiași țări de import și exportate în același moment sau aproape în același moment cu mărfurile de evaluat [107, art. 3].

Republica Moldova – Metoda determinării valorii în vamă a mărfii în baza valorii tranzacției cu marfă similară [36, art. 13].

Constatăm că, spre deosebire de Uniunea Europeană, în cazul în care în Republica Moldova nu poate fi utilizată metoda precedentă, se va utiliza aceasta, dar la fel nu se face trimitere la marfa care se vinde la export în aceeași țară și în același moment.

Uniunea Europeană – Dacă valoarea în vamă a mărfurilor importate nu poate fi determinată prin aplicarea prevederilor Articolului 1, 2 sau 3, valoarea în vamă va fi determinată prin aplicarea prevederilor Articolului 5 sau, dacă valoarea în vamă nu va putea fi determinată prin aplicarea acestui articol, se vor aplica prevederile Articolului 6; totuși, la cererea importatorului, ordinea aplicării Articolului 5 și 6 poate fi inversată [107, art. 4].

Republica Moldova – Principii suplimentare privind determinarea valorii în vamă a mărfii în baza valorii tranzacției cu marfă identică sau similară [36, art. 14].

Constatăm că acest articol stabilește dreptul importatorului de aplicare a altei metode de determinare a valorii în vamă în cazul în care nu pot fi aplicate precedentele. Legislația vamală a Republica Moldova stabilește principii universale.

Uniunea Europeană – Dacă mărfurile importate sau mărfurile identice sau similare importate sunt vândute în țara de import în starea în care au fost ele importate, valoarea în vamă a mărfurilor importate, determinată prin aplicarea prevederilor prezentului articol, se va baza pe prețul unitar corespunzător vânzării mărfurilor importate sau mărfurilor identice sau similare importate, totalizând cantitatea cea mai mare, făcută de către persoanele nelegate de vânzători în momentul sau aproape în momentul importului mărfurilor de evaluat [107, art. 5].

Republica Moldova – Determinarea valorii în vamă a mărfii prin metoda costului unitar [36, art. 15].

Constatăm că, legislația RM nu stabilește nimic decât costul unitar, iar UE face explicații pe criterii de marfă, export, persoană, precum și de cost unitar.

Uniunea Europeană – Valoarea în vamă a mărfurilor importate determinată prin aplicarea prevederilor prezentului Articol se va baza pe o valoare calculată [107, art. 6].

Republica Moldova – Metoda determinării valorii în vamă a mărfii în baza valorii calculate [36, art. 16].

Constatăm că, aplicarea valorii în vamă a mărfii se stabilește identic în Uniunea Europeană și Republica Moldova.

Uniunea Europeană – Dacă valoarea în vamă a mărfurilor importate nu poate fi determinată prin aplicarea prevederilor Articolelor 1 până la 6 inclusiv, valoarea în vamă va fi determinată prin mijloace rezonabile compatibile cu principiile și prevederile generale ale prezentului Acord și ale art. VII al GATT 1994 și pe baza datelor disponibile în țara de import [107, art. 7].

Republica Moldova – Metoda de rezervă [36, art. 17]. Constatăm că UE face explicații pe marginea utilizării metodei de evaluat, Republica Moldova doar se limitează prin denumirea acesteia.

În general, putem spune că, cele șase metode de determinare a valorii în vamă în legislația UE sunt descrise mai explicit, pe când în Republica Moldova aceasta se limitează doar la stabilirea denumirii metodelor.

În această lucrare ne-am pus și scopul de a analiza și aplicarea metodelor de determinare a valorii în vamă comparând Republica Moldova cu art. VII al GATT.

Formula de analiză constă în redarea prevederilor Legii Republicii Moldova nr.1380-XIII din 20.11.1997 cu privire la tariful vamal și prevederile art.VII al GATT-ului.

Așadar, sunt șase metode de determinare a valorii în vamă. În Republica Moldova:

Metoda I – ***Metoda determinării valorii în vamă a mărfii în baza valorii tranzacției, respectiv, în baza prețului efectiv plătit sau de plătit*** în Republica Moldova prevede că,

1) La determinarea valorii în vamă a mărfii în baza valorii tranzacției, respectiv, în baza prețului efectiv plătit sau de plătit, valoarea tranzacției include următoarele componente, în cazul în care ele nu au fost incluse anterior în valoarea mărfii:

a) cheltuielile pentru transportul mărfii la aeroport sau în alt loc de introducere a mărfii pe teritoriul vamal:

- cheltuielile aferente asigurării;
- costul transportului;

- costul încărcării, descărcării și transbordării mărfii;
 - b) cheltuielile suportate de cumpărător:
 - comisioanele și primele pentru brokeri, cu excepția comisiunilor pentru achiziționarea mărfii;
 - costul containerelor și/sau al altui ambalaj de folosință repetată, dacă, în corespundere cu Nomenclatura combinată a mărfurilor, acestea sunt considerate un tot întreg cu marfa;
 - costul ambalajului, inclusiv costul materialelor de ambalaj și al lucrărilor de ambalare;
 - c) valoarea, calculată în modul corespunzător, a următoarelor mărfuri și servicii oferite, direct sau indirect, de cumpărător, în mod gratuit sau la preț redus, în scopul utilizării la producerea ori exportarea mărfii evaluate, în măsura în care această valoare nu a fost inclusă în prețul efectiv plătit sau de plătit:
 - materiale, componente, părți și alte elemente similare, încorporate în marfă;
 - instrumente, matrițe, forme și alte componente similare, utilizate la producerea mărfii;
 - materiale cheltuite la producerea mărfii;
 - lucrări de inginerie, de dezvoltare, lucrări de artă și design, planuri și schițe, executate în afara țării și necesare pentru producerea mărfii;
 - d) redevențele și taxele pentru licențe referitoare la mărfurile de evaluat, pe care cumpărătorul este obligat să le achite, direct sau indirect, ca o condiție a vânzării mărfurilor de evaluat, în cazul în care aceste redevențe și drepturi de licență nu au fost incluse în prețul efectiv plătit sau de plătit,
 - e) partea din venitul de la orice revînzare, transmitere sau utilizare ulterioară a mărfii, care ar reveni, direct sau indirect, vânzătorului [36, art. 11 alin. (1)].;
- (2) Orice adaos la prețul efectiv plătit sau de plătit se efectuează în conformitate cu prevederile prezentului articol, doar pe bază de date obiective și cuantificabile. [36, art. 11 alin. (2)];
- (3) La determinarea valorii în vamă a mărfii nu se admite nici un adaos la prețul efectiv plătit sau de plătit, cu excepția celor prevăzute în prezentul articol. [36, art. 11 alin. (3)];
- (4) Metoda respectivă nu poate fi aplicată dacă:
- a) există restricții în privința drepturilor cumpărătorului asupra mărfii evaluate, cu excepția restricțiilor:
 - stabilite de legislație;
 - în privința regiunii geografice în care marfa poate fi revîndută;
 - care nu influențează esențial prețul mărfii;
 - b) vânzarea mărfii și valoarea tranzacției depind de respectarea unor condiții sau prestații a căror valoare nu poate fi determinată, cu referire la mărfurile de evaluat;

c) informația folosită de declarant la anunțarea valorii în vamă a mărfii nu este veridică sau nu este confirmată prin acte;

d) participanții la tranzacție sunt persoane interdependente, cu excepția cazurilor când interdependența lor nu influențează valoarea tranzacției și aceasta este acceptată în scopuri vamale conform prevederilor alin. (5) [36, art. 11 alin. (4)].

(5) a) La determinarea acceptabilității valorii tranzacției în scopul aplicării prevederilor alin.(4), interdependența cumpărătorului și vânzătorului, conform alin.(6), nu va constitui un motiv suficient pentru a considera valoarea tranzacției inacceptabilă. În acest caz, se examinează circumstanțele vânzării și valoarea tranzacției se acceptă cu condiția ca interdependența să nu influențeze prețul. Dacă, ținând cont de informațiile furnizate de declarant sau obținute din alte surse, autoritatea vamală are motive să considere că interdependența a influențat prețul, ea comunică motivele sale declarantului, dându-i acestuia posibilitatea de a argumenta valoarea tranzacției. La solicitarea declarantului, motivele se comunică în scris.

b) În cazul când participanții la tranzacție sunt persoane interdependente, valoarea tranzacției se acceptă și marfa se evaluează sau conform prevederilor se înlocuiește cu textul art.11 alin.(1), dacă declarantul demonstrează că o atare valoare este foarte asemănătoare cu una dintre valorile înregistrate aproape în același moment sau în același moment, cum ar fi:

- valoarea tranzacției cu mărfuri identice sau similare din aceeași țară de export între persoane care nu sunt interdependente;

- valoarea în vamă a mărfurilor identice sau similare determinată conform prevederilor art.15;

- valoarea în vamă a mărfurilor identice sau similare determinată conform prevederilor art.16.

c) La aplicarea criteriilor menționate se va ține cont de diferența la nivel de comerț, de cantitate, de componenții enumerați în prezentul articol, de diferența de cheltuieli în tranzacțiile identice dintre persoane care nu sunt interdependente și cele dintre persoane interdependente.

d) Criteriile specificate la lit. b) se aplică la inițiativa declarantului și numai în scop comparativ.

(6) În sensul prezentei legi, persoanele se consideră interdependente dacă:

- una dintre ele face parte din consiliul directorilor sau din consiliul observatorilor celeilalte și viceversa;

- sunt recunoscute legal ca asociați;

- una dintre ele este patron, iar cealaltă – salariat;

- o persoană oarecare posedă, exercită controlul sau deține, direct sau indirect, cel puțin 5% din acțiunile cu drept de vot emise de ele;

- una dintre ele exercită controlul, direct sau indirect, asupra celeilalte;
- ambele sunt supuse controlului, direct sau indirect, de o terță persoană;
- împreună exercită controlul, direct sau indirect, asupra unei terțe persoane;
- ambele sunt membri ai aceleiași familii.

(7) Persoanele asociate în afaceri, în cazul în care una este agentul, distribuitorul sau concesionarul exclusiv (indiferent de denumirea folosită) al celeilalte, sunt considerate interdependente, în sensul prezentei legi, în cazul în care cad sub incidența prevederilor alin. (6).

(8) Cheltuielile suportate de cumpărător pentru serviciile de inspecție înainte de expediția mărfurilor de import nu se includ în valoarea în vamă a mărfurilor importate.

Aceeași metodă aplicată în UE prevede: Metoda I – *Valoarea în vamă a mărfurilor importate va fi valoarea de tranzacție, adică prețul efectiv plătit sau de plătit pentru mărfuri când acestea sunt vândute pentru export cu destinația țării de import, ajustate conform prevederilor Articolului 8 cu condiția:*

a) să nu existe restricții referitoare la cedarea sau utilizarea mărfurilor de către cumpărător, altele decât restricțiile care:

- (i) sunt impuse sau cerute de lege sau de autoritățile țării de import,
- (ii) limitează regiunea geografică în care mărfurile pot fi revândute, sau
- (iii) nu afectează substanțial valoarea mărfurilor;

b) ca vânzarea sau prețul să nu fie subiectul unor condiții sau unor prestații a căror valoare nu poate fi determinată pentru ceea ce se referă la mărfurile de evaluat;

c) ca nici o parte a profitului oricărei revânzări, cesiuni sau utilizări ulterioare a mărfurilor de cumpărător să nu revină direct sau indirect vânzătorului, afară de cazul în care o ajustare corespunzătoare poate fi operată în virtutea prevederilor Articolului 8, și

d) ca cumpărătorul și vânzătorul să nu fie legași sau, dacă sunt legași, valoarea de tranzacție să fie acceptabilă în scopuri vamale în virtutea prevederilor paragrafului 2;

e) pentru a determina dacă valoarea de tranzacție este acceptabilă în scopul aplicării paragrafului 1, faptul că cumpărătorul și vânzătorul sunt legași în sensul Articolului 15 nu va constitui un motiv suficient pentru a considera valoarea de tranzacție ca inacceptabilă. În acest caz, circumstanțele proprii vânzării vor fi examinate și valoarea de tranzacție admisă cu condiția ca aceste legături să nu fi influențat prețul. Dacă, ținând seama de informațiile furnizate de importator sau obișnuite din alte surse, administrația vamală are motive să considere că legăturile au influențat prețul, ea va comunica motivele sale importatorului și va da acestuia o posibilitate rezonabilă de răspuns. Dacă importatorul o cere, motivele îi vor fi comunicate în scris;

f) la vânzările efectuate între persoane legate, valoarea de tranzacție va fi acceptată și mărfurile vor fi evaluate potrivit prevederilor paragrafului 1, în cazul în care importatorul va

demonstra că acea valoare este foarte apropiată de una dintre valorile de mai jos, aflate în același moment sau aproape în același moment:

(i) valoarea de tranzacție, corespunzătoare vânzărilor, către cumpărători nelegați, de mărfuri identice sau similare pentru export cu destinația aceleiași țări de import;

(ii) valoarea în vamă a mărfurilor identice sau similare așa cum ea este determinată prin aplicarea prevederilor Articolului 5;

(iii) valoarea în vamă a mărfurilor identice sau similare așa cum ea este determinată prin aplicarea prevederilor Articolului 6.

La aplicarea criteriilor precedente, se va ține cont de diferențele demonstrate între nivelurile comerciale, nivelurile cantitative, elementele enumerate la Articolul 8 și costurile suportate de vânzător cu ocazia unor vânzări în care cumpărătorul și acesta nu sunt legași și pe care nu le suportă cu ocazia unor vânzări în care cumpărătorul și acesta sunt legași;

g) criteriile enunțate la paragraful 2 b) vor fi utilizate la inițiativa importatorului și numai în scopul comparației. Valori de substituție nu pot fi stabilite în virtutea prevederilor paragrafului 2 b) al prezentului articol”.

Alternativele la metoda valorii tranzacției în temeiul Acordului pot fi utilizate numai dacă „valoarea în vamă a mărfurilor nu poate fi stabilită în conformitate cu dispozițiile Articolului 1”. [107, art. 1].

După cum vedem această metodă este prima metodă de aplicare și este utilizată de administrațiile vamale, în practică, pentru a evolua marea majoritate a tranzacțiilor de import. În unele tranzacții, totuși, o valoare de tranzacție poate pur și simplu să nu existe sau, chiar dacă există o valoare de tranzacție, aceasta nu poate fi folosită ca bază fiabilă pentru determinarea valorii în vamă.

Factorul de bază pentru utilizarea metodei valorii tranzacției este prețul plătit sau de plătit pentru mărfurile importate atunci când acestea sunt „vândute la export”. Dacă nu există nici o vânzare, atunci nu poate exista nici valoarea de tranzacție și, astfel, trebuie utilizată o metodă alternativă de determinare a valorii în vamă [129].

Valoarea tranzacției nu impune faptul ca vânzarea să aibă loc în țara de export. Vânzătorul se poate afla în orice țară, chiar și în aceeași țară unde se află și cumpărătorul. Tot ce se cere este ca vânzarea să implice un transfer internațional de bunuri. Astfel, vânzătorul poate să expedieze bunurile în țara de export dintr-o țară terță sau, în general, din nici o țară (adică o navă de pescuit din largul mării sau o sondă de petrol ce nu face parte din apele teritoriale). Valoarea tranzacției reprezintă suma totală pe care cumpărătorul o plătește efectiv pentru bunuri. Pentru a afla prețul total, trebuie luate în considerare toate plățile pe care cumpărătorul le efectuează pentru a obține bunurile, chiar dacă sunt efectuate în trecut sau în viitor, direct la vânzător sau la altă persoană,

dar în beneficiul vânzătorului. Menționăm că noțiunea de cheltuieli suportate reprezintă cheltuielile suportate „în beneficiul vânzătorului”, la efectuarea tranzacției economice externe. În cadrul unor tranzacții, totuși, cumpărătorul efectuează plăți către vânzător pentru servicii sau alt aport care sunt adiționale sau separate de prețul „pentru bunurile” propriu-zise, precum ar fi plățile către vânzător pentru instruirea angajaților cumpărătorului în vederea utilizării mașinăriei importate.

În cazul în care se poate demonstra că plățile date se efectuează pentru asemenea servicii separate, auxiliare, sau pentru un alt aport al vânzătorului (nu și plățile pentru bunuri, ca o condiție a vânzării acestora), aceste plăți pot fi excluse din valoarea tranzacției [130].

Tranzacțiile pentru vânzările internaționale pot implica unul sau mai mulți intermediari care ajută cumpărătorul sau vânzătorul în efectuarea achiziției. Acești intermediari – cunoscuți sub diferite nume „agenți”, „intermediari”, „brokeri” – pot oferi orice servicii cumpărătorului sau vânzătorului pentru a facilita procesul vânzării, precum să ia legătura cu clienții, la comercializarea produselor, sau în susținerea negocierilor la vânzări. Ca regulă generală, dacă cumpărătorul plătește un comision sau taxa de brokeraj unui intermediar în legătură cu achiziționarea bunurilor importate, acea sumă trebuie adăugată la prețul bunurilor. Există totuși o excepție importantă de la această regulă: taxa sau comisionul de cumpărare pe care cumpărătorul o achită agentului său pentru ca acesta să-l ajute este exclusă. Al doilea argument care a fost oferit este că excluderea comisioanelor de cumpărare din valoarea taxabilă servește pentru a egaliza cheltuielile dintre companiile mici și mijlocii și întreprinderile mari. Adică un mare comerciant poate avea resurse pentru a-și deschide oficiul propriu în țările exportatoare în scopuri de achiziție, pe când pentru o companie mică poate fi necesară angajarea unui agent de cumpărări local. Prin excluderea comisioanelor de cumpărare plătite la astfel de agenți, Acordul nu penalizează întreprinderile mici pentru această alegere a procesului de afaceri. Reprezentantul statelor Unite a observat că, din experiența țării sale, aproximativ 90% din cazurile ce implică agenți pe cumpărare aparțin exportului de textile, și marea majoritate a acestor exportatori erau întreprinderi mici și mijlocii [131].

Metoda respectivă presupune calcularea costului ambalajului mărfii și al containerelor cu care se transportă aceasta la valoarea în vamă. În mod normal, costul ambalajului este inclus în prețul pentru bunurile importate reflectat în factură, la fel cum cumpărați bunuri de la piață și achitați un preț pentru bunuri gata ambalate. Este posibil, totuși, că vânzătorul poate să-i factureze separat cumpărătorului costul pentru containerele în care sunt încărcate bunurile importate sau cheltuielile pentru ambalare, dacă regulile Sistemului Armonizat dispun ca ambalajul să fie clasificat conform prevederilor referitoare la tarif, la fel ca și bunurile, orice plată separată pe care o efectuează cumpărătorul pentru costul ambalajului ar trebui să fie

adăugată la prețul pentru bunuri pentru a obține valoarea în vamă a mărfii. În schimb, dacă containerul este unul de tip reutilizabil, care necesită o clasificare separată (cilindrii metalici reutilizabili pentru transportul gazului, de exemplu), costul acestuia nu este adăugat la prețul pentru bunuri (dar poate fi obiectul determinării valorii în vamă și taxei vamale în dreptul său propriu, în funcție de regulile din țara respectivă). Desigur, dacă costul containerelor sau ambalajului este inclus deja în preț sau cumpărătorul nu a suportat aceste cheltuieli, acesta nu va fi adăugat la preț.

Cheltuieli de transport-o altă componentă a valorii în vamă calculată prin metoda dată. Costurile de transport și cele conexe, care pot fi incluse, sunt parțial sau total „cost (uri) ... la portul sau locul de import”. Membrii OMC sunt liberi să definească pentru ei înșiși ceea ce se înțelege prin „locul de import.” De exemplu, o țară poate defini punctul de import ca frontiera terestră unde mărfurile traversează pentru prima dată frontiera țării și să excludă astfel costurile de transport de la frontieră la locul de descărcare sau acolo unde se află cel mai apropiat birou vamal.

În mod alternativ, portul sau locul de import ar putea fi punctul vamal interior, în care mărfurile sunt semnalate pentru prima dată și, astfel, costul traseului spre interior de la frontieră va fi inclus în valoarea în vamă. În orice caz, Acordul exprimă clar faptul că orice taxe legate de transportul după punctul sau locul de import, indiferent cum este definit acesta de acea țară, urmează să fie excluse din valoarea în vamă dacă ele pot fi deosebite de prețul mărfurilor. De asemenea, s-a recunoscut că, în prezent, anumite sisteme se bazează pe un concept CIF - Cost, Insurance, and Freight - Cost, asigurare și navlu și unele se bazează pe FOB - Free on Board - Franco la bord. Deși ar fi de dorit să se stabilească în mod clar o abordare unică, suntem de părere că, cel puțin în cadrul acestor negocieri, este puțin probabil că vom fi în măsură să fim de acord să avem o bază unică, fie FOB sau CIF. S-a elaborat, prin urmare, dispoziții pentru acele țări care doresc să aplice normele pe baza CIF, ca să adauge costurile de transport la prețul mărfurilor, în măsura în care acestea nu sunt deja incluse. (Grupul de negocieri comerciale multilaterale GATT) [132].

Acordul prevede faptul că valoarea tranzacției nu poate fi utilizată în vânzările unde: „...vânzarea sau prețul sunt subiectul unor condiții sau unor prestații a căror valoare nu poate fi determinată în raport cu mărfurile de evaluat”. Acest fapt exprimă din nou cerința ca elementele valorii tranzacției să fie „cuantificabile”. Evident, dacă recompensa oferită de cumpărător în schimbul mărfurilor nu poate fi cuantificată, nu va fi posibil să se determine cu precizie prețul bunurilor.

Exemplele oferite în Nota interpretativă indică faptul că această interdicție a fost destinată să acopere așa-numita tranzacție „countertrade (comerț în compensație)” și „vînzarea tie-în (în combinație)” [107, art. 1, par. 1 (b)].

Interdependența dintre vînzător și cumpărător este o restricție de aplicare a metodei date de evaluare. Poate că situația cea mai importantă în care valoarea tranzacției nu poate fi utilizată este atunci cînd cumpărătorul și vînzătorul sunt legați reciproc și cînd relația aceasta a influențat prețul mărfurilor importate. Într-o tranzacție pe picior de egalitate – unde cumpărătorul și vînzătorul nu au nici un drept de proprietate sau control unul față de altul, dar sunt motivați de interesul propriu de a-și mări profitul - prețul negociat reprezintă valoarea de piață a bunurilor.

Pe de altă parte, tranzacțiile cu părțile afiliate nu au loc pe deplin în condiții de concurență și, prin urmare, prețul părților putea fi, de exemplu, determinat avînd la bază și alte considerente decît cele de piață. Aceste alte considerente pot fi pe deplin legitime, cum ar fi, de exemplu, dorința de a reduce taxele pe cît e posibil pentru a obține sprijin pe o piață nouă, sau din alte motive comerciale. Acest lucru nu înseamnă că părțile afiliate au tendința de a evita plata taxelor, dar că deciziile de stabilire a prețurilor dintre ele pot fi afectate de interese financiare sau de altă natură pe care le are fiecare parte afiliată față de cealaltă.

Din aceste motive, datorită importanței tot mai mari a tranzacțiilor intrafirmă pe care o ocupă acestea în comerțul mondial, se acordă o deosebită atenție și un mod de tratare detaliat tranzacțiilor în temeiul Acordului OMC privind determinarea valorii în vamă [133].

În urma analizei efectuate, susținem că metoda dată de determinare a valorii în vamă constituie metoda de bază, aplicată la majoritatea tranzacțiilor economice. Totuși menționăm că legislația națională nu reglementează în detaliu această metodă precum o face legislația Uniunii Europene.

Următoarea metodă de determinare a valorii în vamă examinată de către conformă prevederilor legislației Republicii Moldova:

Metoda II - ***Metoda determinării valorii în vamă a mărfii în baza valorii tranzacției cu marfă identică*** [36, art. 12].

(1) La utilizarea acestei metode, drept bază se ia valoarea tranzacției cu marfă identică. Se consideră identice mărfurile care se aseamănă în toate privințele cu marfa evaluată, inclusiv în ce privește:

- a) caracteristicile fizice;
- b) calitatea mărfii și reputația ei pe piață;
- c) țara de origine;
- d) producătorul.

(2) Deosebirile neesențiale de exterior nu pot constitui temei pentru includerea mărfurilor în categoria celor neidentice dacă în celelalte privințe aceste mărfuri corespund cerințelor prevăzute la alin. (1).

În conformitate cu prevederile art. VII al GATT, aceeași metodă prevede:

Metoda II – 1. a) Dacă valoarea în vamă a mărfurilor importate nu poate fi determinată prin aplicarea prevederilor Articolului 1, valoarea în vamă va fi valoarea de tranzacție a mărfurilor identice vândute pentru export cu destinația aceleiași țări de import și exportate în același moment sau aproape în același moment cu mărfurile de evaluat [107, art. 2].

b) La aplicarea prezentului articol, valoarea în vamă va fi determinată utilizând valoarea de tranzacție a mărfurilor identice vândute la același nivel comercial și sensibil în aceeași cantitate cu mărfurile de evaluat. În absența unei astfel de vânzări, se va utiliza valoarea de tranzacție a mărfurilor identice vândute la un nivel comercial diferit și/sau în cantități diferite, ajustate pentru a ține seama de diferențele pe care nivelul comercial și/sau cantitatea le-ar fi putut antrena, cu condiția ca astfel de ajustări, indiferent dacă conduc la o creștere sau o diminuare a valorii, să se poată baza pe elemente de probă prezentate care să stabilească clar că sunt rezonabile și exacte.

2. Când costurile și cheltuielile prevăzute la Articolul 8 paragraful 2 sunt cuprinse în valoarea de tranzacție, această valoare va fi ajustată pentru a ține seama de diferențele semnificative care pot exista între costurile și cheltuielile aferente, pe de o parte, mărfurilor importate și, pe de altă parte, mărfurilor identice avute în vedere ca urmare a diferențelor de distanțe și tipul de transport.

3. Dacă la aplicarea prezentului Articol se constată mai mult de o valoare de tranzacție a mărfurilor identice, valoarea de tranzacție cea mai scăzută va fi utilizată pentru determinarea valorii în vamă a mărfurilor importate.

În comparație acestei metode putem să ne expunem asupra faptului că prevederile art. VII al GATT face explicații detaliate asupra conceptului de marfă identică, termen de import a acestora, care sunt condițiile de comparație a mărfurilor identice. Constatăm că această diferență poate influența considerabil norma juridică de aplicare a metodei II de evaluare a valorii în vamă. De fapt, de acest aspect depinde posibilitatea aplicării sau neaplicării în Republica Moldova a metodei date.

Metoda III aplicată în Republica Moldova este: ***Metoda determinării valorii în vamă a mărfii în baza valorii tranzacției cu marfă similară.*** Această metodă prevede că:

(1) La utilizarea acestei metode, drept bază se ia valoarea tranzacției cu marfă similară. Se consideră similare mărfurile care, deși nu sînt identice, au caracteristici asemănătoare și se

constituie din componente asemănătoare, fapt ce le permite să îndeplinească aceleași funcții ca și marfa evaluată și să fie interschimbabile din punct de vedere comercial.

(2) La determinarea similitudinii mărfurilor, se iau în considerare următoarele caracteristici:

- a) calitatea, existența mărcii comerciale, reputația pe piață;
- b) țara de origine;
- c) producătorul.

Aceiași metodă III conform prevederilor art. VII al GATT:

1. a) Dacă valoarea în vamă a mărfurilor importate nu poate fi determinată prin aplicarea prevederilor Articolelor 1 și 2, valoarea în vamă va fi valoarea de tranzacție a mărfurilor similare vândute pentru export, cu destinația aceleași țări de import și exportate în același moment sau aproape în același moment cu mărfurile de evaluat.

b) În aplicarea prezentului Articol, valoarea în vamă va fi determinată utilizând valoarea de tranzacție a mărfurilor similare, vândute la același nivel comercial și sensibil în aceeași cantitate cu mărfurile de evaluat. În absența unei astfel de vânzări se va utiliza valoarea de tranzacție a mărfurilor similare vândute la un nivel comercial diferit și/sau în cantități diferite, ajustate pentru a ține seama de diferențele pe care nivelul comercial și/sau cantitatea le-ar putea antrena, cu condiția ca o astfel de ajustare, indiferent dacă conduce la o creștere sau o diminuare a valorii, să se poată baza pe elemente de probă prezentate și care stabilesc clar că sunt rezonabile și exacte.

2. Când costurile și cheltuielile prevăzute la Articolul 8 paragraful 2 sunt cuprinse în valoarea de tranzacție, această valoare va fi ajustată pentru a ține seama de diferențele semnificative care pot exista între costurile și cheltuielile aferente, pe de o parte mărfurilor importate și pe de altă parte mărfurilor similare avute în vedere ca urmare a diferențelor de distanțe și de moduri de transport.

3. Dacă, în aplicarea prezentului articol, se constată mai mult de o valoare de tranzacție a mărfurilor similare, valoarea de tranzacție cea mai scăzută va fi utilizată pentru determinarea valorii în vamă a mărfurilor importate.

Așadar, constatăm o diferență ale prevederilor și la această metodă. Art. VII face descriere detaliată și explicit de aplicarea metodei date, pe când Legea 1380-XIII din 20.11.1997 cu privire la tariful vamal, expune destul de concis modalitatea de aplicare a metodei III.

Ca concluzie, principiul de bază al Metodelor 2 și 3 constă în faptul că, în cazul în care serviciul vamal nu poate folosi valoarea tranzacției pentru a evalua marfa importată, atunci următorul cel mai bun înlocuitor este valoarea tranzacției pe care autoritățile vamale au acceptat-o în tranzacția anterioară, implicând mărfuri asemănătoare.

Unica diferență dintre Metoda II și III este tipul de bunuri care poate fi considerat de către vamă ca referință. În baza Metodei II, serviciul vamal trebuie să încerce să găsească o importare anterioară care implică bunurile „*identice*” cu cele examinate. În cazul în care niciuna nu se găsește, serviciul vamal trebuie să treacă la Metoda 3 și să mărească amploarea căutării anterioare de bunuri „*similare*”.

Bunurile identice sau similare trebuie să fi fost „exportate în același sau aproximativ în același timp”. Bunurile identice sau similare ar trebui să fie fabricate de același producător. Este posibil, de exemplu, că același producător a exportat anterior produsul unui alt cumpărător în aceeași țară de import. Totuși, aceasta este doar o preferință. Dacă nici o astfel de tranzacție anterioară nu poate fi găsită (adică nici o importare anterioară înregistrată, care implică acel producător), atunci serviciului vamal se permite să folosească tranzacții anterioare care implică bunuri identice sau similare fabricate de alți producători în aceeași țară.

Bunurile identice sau similare ar trebui să fie puse în condiții de vânzare la același nivel comercial. Această dispoziție prevede autoritatea mărfurilor pe piața de vânzare sub aspect de marcă comercială, aspect fizic s.a.

Următoarea metodă aplicată în Republica Moldova este Metoda IV – ***Determinarea valorii în vamă a mărfii prin metoda costului unitar***, care prevede următoarele:

(1) Dacă marfa introdusă pe teritoriul vamal (marfa de evaluat) este vândută în țara de import în starea în care a fost importată, valoarea în vamă a acestei mărfi, conform prevederilor prezentului articol, se va baza pe prețul unitar corespunzător vânzării acestei mărfi ori vânzării mărfii identice sau similare acesteia în cele mai mari partide, concomitent sau aproape concomitent cu importul mărfii de evaluat către persoane care nu sunt în relații de interdependență cu vânzătorul, și cu condiția deducerii:

a) comisioanelor plătite ordinar sau convenite ori a marjei aplicate, în mod obișnuit, beneficiilor și cheltuielilor generale aferente vânzărilor de mărfuri de aceeași clasă sau de același tip;

b) cheltuielilor obișnuite de transport și de asigurare, precum și cheltuielilor conexe suportate pe teritoriul Republicii Moldova;

d) impozitelor și taxelor pasibile de plată în legătură cu importul sau vânzarea mărfurilor.

(2) Dacă nici marfa introdusă pe teritoriul vamal (marfa de evaluat), nici marfa identică sau similară nu este vândută la momentul sau aproape la momentul introducerii mărfii de evaluat, valoarea în vamă se va baza, în cazul în care alin.(1) nu prevede altfel, pe prețul unitar la care aceste mărfuri se vând în starea în care au fost introduse pe teritoriul vamal la data ulterioară cea mai apropiată momentului introducerii mărfii de evaluat, însă nu mai târziu de 90 de zile de la această dată.

(3) Dacă nici marfa introdusă pe teritoriul vamal (marfa de evaluat), nici marfa identică sau similară nu este vîndută în starea în care au fost importate, la solicitarea declarantului, valoarea în vamă se va baza pe prețul unitar la care cea mai mare partidă de mărfuri introduse, după prelucrarea ulterioară, a fost vîndută către persoane care nu sunt în relații de interdependență cu vânzătorul, făcîndu-se, totodată, ajustările datorate valorii adăugate aferente prelucrării și deducerile prevăzute la alin. (1) [36, art.15].

Aceiași metodă IV în conformitate cu art. VII al GATT prevede:

1. a) Dacă mărfurile importate sau mărfuri identice sau similare importate sunt vîndute în țara de import în starea în care au fost ele importate, valoarea în vamă a mărfurilor importate, determinată prin aplicarea prevederilor prezentului articol, se va baza pe prețul unitar corespunzător vânzării mărfurilor importate sau mărfurilor identice sau similare importate totalizînd cantitatea cea mai ridicată, făcută către persoane nelegate de vânzători în momentul sau aproape în momentul importului mărfurilor de evaluat, sub rezerva deducerilor care se referă la următoarele elemente:

(i) comisioane în mod uzual plătite sau convenite, sau marje practicate în mod uzual pentru beneficii și cheltuieli generale referitoare la vânzările, în acea țară, de mărfuri importate din aceeași categorie sau același tip;

(ii) cheltuieli obișnuite de transport și de asigurare, precum și cheltuielile conexe care se fac în țara de import;

(iii) dacă este cazul, costurile și cheltuielile prevăzute la Articolului 8 paragraful 2; și

(iv) drepturile vamale și alte taxe naționale de plătit în țara de import cu ocazia importului sau a vânzării mărfurilor.

b) Dacă nici mărfurile importate, nici mărfurile identice sau similare importate nu sunt vîndute în momentul sau aproape în momentul importului mărfurilor de evaluat, valoarea în vamă se va baza sub rezerva, de altfel, a prevederilor paragrafului 1 a) al prezentului articol, pe prețul unitar la care mărfurile importate sau mărfurile identice sau similare importate sunt vîndute în țara de import în starea în care ele sunt importate, la data cea mai apropiată care urmează importului mărfurilor de evaluat și în orice caz în 90 de zile de la data acestui import.

2. Dacă nici mărfurile importate, nici mărfurile identice sau similare importate nu sunt vîndute în țara de import în starea în care ele sunt importate, valoarea în vamă se va baza, dacă importatorul o cere, pe prețul unitar corespunzător vânzărilor de mărfuri importate totalizînd cantitatea cea mai ridicată, făcută după o prelucrare sau transformare ulterioară, către persoane din țara de import nelegate de vânzări, ținînd seama de valoarea adăugată prin prelucrare sau transformare și de deducerile prevăzute la paragraful 1 a) [107, art. 5].

Constatăm și la examinarea acestor metode diferență inclusiv prin felul de a se denumi. Considerăm că conceptul de „metodă deductivă ” este cel potrivit, deoarece la aplicarea acesteia se aplică deducția de examinare a tranzacției economice, inclusiv prin aplicarea calculelor de cost pentru marfă.

În termeni simpli, valoarea deductivă este prețul la care importatorul vinde bunurile importate clientului său în țara de import *minus* majorarea lui pentru profit și alte cheltuieli legate de vânzarea și livrarea bunurilor la clientul său. O valoare deductivă (preț calculat) poate fi bazată pe însăși revînzarea bunurilor importate sau pe revînzarea bunurilor identice sau similare importate anterior. Ca problemă practică, totuși, cel mai des, aceasta s-ar putea baza pe prețul de revînzare al bunurilor importatorului din baza determinării valorii în vamă sau, posibil, valoarea în vamă a celei de-a doua expedieri a importatorului va fi determinată în baza prețului lui de revînzare al primei expedieri. Informația privind importurile și revînzările bunurilor identice sau similare de către alți importatori poate să nu fie ușor disponibilă. Suma deducerii trebuie să fie echivalentă cu comisionul „obișnuit” sau profitul/cheltuielile generale „obișnuite” (luate ca un tot întreg) găsite în vânzarea bunurilor „de aceeași clasă sau fel”. Ca subiect istoric, clauzele valorii deductive sunt pe larg preluate din metoda „Valorii Statelor Unite”), care poate fi găsită în legea creată înainte de Runda de la Tokyo a Statelor Unite, care în mod similar, a oferit pentru evaluare bazată pe prețul la care bunurile importate sau similare au fost vîndute pe piața statului importator în „cantități obișnuite cu ridicata” (definită în legea Statelor Unite ca „prețul pentru o cantitate într-un volum foarte mare care este mult mai mare decît volumul enorm vîndut la prețul sau prețurile pentru oricare altă cantitate”) [134].

Conceptul de bunuri „de aceeași clasă sau fel” este introdus aici pentru prima dată, dar va apărea de asemenea în baza metodei valorii calculate. Conceptul de valori deductibile prevede determinarea costurilor obișnuite de transport în țara de import care include încărcătura și costurile legate de aceasta – întreținere, inspecție, descărcare, rambursări etc. – cerute pentru a transporta bunurile din punctul de importare la cel de livrare către client.

Deducerile pentru taxele vamale, taxele de import vamale și taxele naționale (TVA, de exemplu) plătibile pentru bunuri din cauza importării sau vînzării trebuie să fie deduse. Taxele antidumping sau antisubsidy pentru bunurile importate de asemenea s-ar considera taxe vamale sau taxe naționale care ar trebui să fie deduse (Avizul Consultativ al Comitetului Tehnic 9.1.)

Metoda ce urmează examinată de noi și prevăzută de legislația Republicii Moldova este metoda V - ***Metoda determinării valorii în vamă a mărfii în baza valorii calculate***, care prevede:

(1) Valoarea în vamă a mărfii, conform prevederilor prezentului articol, se va baza pe valoarea calculată a acesteia, incluzînd:

a) valoarea sau prețul materialelor și operațiunilor de fabricare sau ale altor lucrări pentru producerea mărfii;

b) volumul beneficiilor și cheltuielilor generale, egal celui inclus de obicei în cuantumul vânzărilor de mărfuri de aceeași clasă sau de același tip cu marfa de evaluat, fabricate de producători, cu destinația țării de import;

c) orice cheltuieli prevăzute la art. 11 alin. (1) lit. a).

(2) Autoritatea vamală nu este în drept să ceară sau să oblige o persoană nerezidentă să prezinte spre verificare documentele de evidență sau să permită accesul la ele în scopul de a determina valoarea calculată a mărfii. Totodată, informația comunicată de producătorul mărfii în scopul determinării valorii în vamă a acesteia, conform prevederilor prezentului articol, poate fi verificată în altă țară de autoritatea vamală, cu acordul producătorului și cu condiția preavizării guvernului țării în cauză și neopunerii acestuia cercetărilor [36, art.16].

Articolul VII al GATT prevede aplicarea acestei metode astfel:

1. Valoarea în vamă a mărfurilor importate determinată prin aplicarea prevederilor prezentului Articol se va baza pe o valoare calculată. Valoarea calculată va fi egală cu totalul:

a) costului sau valorii materiilor și operațiilor de fabricație sau altor lucrări pentru producerea mărfurilor importate;

b) sumei pentru beneficiile și cheltuielile generale, egală celei care intră în mod general în vânzările mărfurilor de aceeași categorii sau de același tip ca mărfurile de evaluat care sunt făcute prin producătorii țării de export pentru export cu destinația țării de import;

c) costului sau valorii oricăror alte cheltuieli de care este cazul să se țină seama potrivit opțiunii în materie de evaluare aleasă de fiecare Membru în virtutea paragrafului 2 al art. 8.

2. Nici un Membru nu va putea cere sau obliga o persoană nerezidentă pe propriul său teritoriu de a prezenta spre verificare un cont sau altă înregistrare sau de a permite accesul la un cont sau altă înregistrare, în scopul de a determina o valoare calculată. Cu toate acestea, informațiile comunicate de producătorul mărfurilor în scopul determinării valorii în vamă prin aplicarea prevederilor prezentului Articol pot fi verificate în altă țară de autoritățile țării de import, cu acordul producătorului și cu condiția ca aceste autorități să acorde un preaviz suficient guvernului țării în cauză și ca acesta să nu se opună cercetărilor [107, art. 6].

Constatăm că, această metodă este aplicată identic. Această valoare calculată este dedusă prin *adăugarea* costurilor producției fabricantului străin și profitul și cheltuielile generale, precum și transportul internațional și costurile asociate cu acestea, dacă țara de import Membru al OMC include astfel de costuri în valoarea vamală. Valoarea calculată poate fi cel mai puțin folosită și cea mai provocatoare metodă de determinare a valorii în vamă pentru administrațiile vamale. Verificarea unei valori calculate cere funcționarilor vamali în țara importatoare să

examineze datele privind costurile fabricanților străini. Aceasta poate crea serviciului vamal dificultăți privind diferite limbi, contabilitate și sisteme de contabilitate și principii, precum și costurile inerente în administrarea unui audit de verificare într-o țară străină.

Din aceste motive, Membrii OMC au recunoscut că utilizarea valorii calculate depinde de cooperarea producătorului străin, ceea ce, ca problemă practică, înseamnă că utilizarea acesteia va fi limitată pentru cazurile în care cumpărătorul și vânzătorul au legătură.

Și ultima metodă de examinare de către noi aplicată în Republica Moldova, este metoda VI – **Metoda de rezervă**, care prevede:

(1) În cazul în care valoarea în vamă a mărfii nu poate fi determinată prin aplicarea metodelor specificate la art. 11, 12, 13, 15 și 16, aceasta se determină pe baza datelor disponibile pe teritoriul vamal, prin mijloace rezonabile compatibile cu principiile și dispozițiile generale ale art. VII din Acordul General pentru Tarife și Comerț (GATT) și ale acordului de punere în aplicare a art. VII din Acordul menționat.

(3) La determinarea valorii în vamă a mărfii prin metoda de rezervă, drept bază nu pot fi luate:

- a) prețul de vânzare în Republica Moldova al mărfurilor produse pe teritoriul Republicii Moldova;
- b) prețul mărfii pe piața internă a țării exportatoare;
- c) prețul mărfii stabilit arbitrar sau prețul fictiv;
- d) sistemul care prevede aplicarea, în scopuri vamale, a celei mai mari valori a mărfii din două posibile;
- e) costul de producție al mărfii, altul decât valoarea calculată a mărfurilor identice sau similare, determinat conform prevederilor art.16 lit.a);
- f) valoarea mărfii comercializate pentru export în altă țară decât țara importatoare;
- g) valoarea în vamă a mărfii minimală.

Acceași metodă VI aplicată în art. VII GATT prevede:

1. Dacă valoarea în vamă a mărfurilor importate nu poate fi determinată prin aplicarea prevederilor Articolelor 1 până la 6 inclusiv, valoarea în vamă va fi determinată prin mijloace rezonabile compatibile cu principiile și prevederile generale ale prezentului Acord și ale Articolului VII al GATT 1994 și pe baza datelor disponibile în țara de import.

2. Valoarea în vamă determinată prin aplicarea prevederilor prezentului Articol nu se va baza:

- a) pe prețul de vânzare, în țara de import, al mărfurilor produse în acea țară;
- b) pe un sistem prevăzând acceptarea, în scopuri vamale, a celei mai ridicate din două valori posibile;

- c) pe prețul mărfurilor pe piața internă a țării de export;
- d) pe costul de producție, altul decât valorile calculate care au fost determinate pentru mărfurile identice sau similare conform prevederilor Articolului VI;
- e) pe prețul mărfurilor vândute pentru export cu destinația unei alte țări decât țara de import;
- f) pe valori în vamă minimale;
- g) pe valori arbitrare sau fictive.

3. La cererea sa, importatorul va fi informat în scris asupra valorii în vamă determinate prin aplicarea prevederilor prezentului Articol și asupra metodei utilizate pentru determinare.

Aici constatăm că, cele cinci metode de determinare a valorii în vamă – din valoarea de tranzacție prin valoarea calculată – trebuie să acorde o valoare vamală pentru bunuri importate în aproximativ toate tranzacțiile. Totuși, deoarece Acordul de Evaluare Vamală al OMC intenționează să fie un sistem de evaluare complet, acesta trebuie să fie dotat cu un sistem de rezervă – metodă „fall-back” de determinare a valorii în vamă – care va produce un rezultat de evaluare unde celelalte metode nu pot fi folosite. Aceste cazuri pot fi neobișnuite, însă ele într-adevăr apar. Unele exemple:

Articolul VII a fost folosit pentru a determina valoarea în vamă a bunurilor defectate care au fost returnate producătorului în țara importatoare pentru a fi reparate. Administrația vamală a SUA, de exemplu, a aplicat Articolul VII atunci când bunurile defectate importate pentru reparație nu au fost subiectul unei vânzări de export (fiindcă bunurile au rămas la cumpărător peste hotare); nu au fost importări anterioare de bunuri identice sau similare într-o astfel de condiție defectată; bunurile nu au fost revândute în Statele Unite; și costul original și înregistrările de vânzări legate de bunurile utilizate returnate nu au fost valabile. [135].

Articolul VII poate fi folosit pentru a determina valoarea în vamă a articolelor – precum automobilele – care sunt achiziționate și utilizate de indivizi pentru o perioadă de timp peste hotare înaintea sosirii în țara de import. Articolul VII poate fi aplicat pentru automobilele de mână a doua importate de indivizi pentru folosință personală, atunci când mașina a fost livrată cumpărătorului peste hotare mai mult de 30 de zile înainte de data importării. În astfel de cazuri, bunurile importate nu pot fi considerate aceleași la fel ca acele „vândute pentru export”, din cauza folosirii pe larg peste hotare înainte de import; bunurile sunt importate pentru folosința proprie a importatorului, ci nu pentru revânzare; și, bunurile folosite nu sunt produse sau fabricate ca acestea, astfel excluzând folosirea valorii calculate. Dacă nu pot fi găsite alte importuri ale mașinilor uzate care sunt identice sau similare, ce este nesigur, folosirea metodei fall-back este potrivită [136].

Articolul VII de asemenea a fost folosit pentru determinarea valorii bunurilor care sunt returnate clientului în țara importatoare după ce au fost reparate peste hotare.¹ În baza Codului Vamal al Uniunii Europene, valoarea vamală a bunurilor exportate temporar pentru reparație poate fi considerată ca „suma echivalentă cu costurile pentru reparație, cu condiția ca acele costuri reprezintă unica remunerație” pe care importatorul o achită centrului străin de reparație și plata nu este influențată de nici o legătură dintre importator și acel centru străin [137].

În toate aceste cazuri, bunurile importate nu au fost subiectul unei vânzări de export, și alternativele pentru metoda valorii tranzacției erau nepotrivite în circumstanțe sau nu erau valabile din cauza lipsei informației.

Astfel, Articolul VII asigură autoritățile vamale cu discreția de a concepe metoda proprie de determinare a valorii, precum este necesar a se potrivi cu circumstanțele particulare ale unei tranzacții de import, atunci când toate celelalte metode eșuează. Totuși, acea discreție este nelimitată: mijloacele pe care serviciul vamal le alege pentru a determina valoarea trebuie să fie „rezonabile” și „compatibile cu principiile și prevederile generale ale Acordului de evaluare și Acordului General pentru Tarife și Comerț din 1994, Articolul VII”, iar metoda folosită trebuie să fie clară (adică funcționarul vamal trebuie să explice acest lucru importatorului, în scris, dacă i se solicită). Precum este clar din extrasul citat al Declarației făcute de Comisia Europeană, prima sugestie pentru Articolul VII ar fi solicitat un funcționar de nivel înalt, precum un Ministru, să elibereze un document legal care definește metoda determinării valorii în vamă folosită în fiecare caz al Articolului VII. În mod evident, această cerință nu a fost adoptată în textul final al Articolului VII, care nu cere acel nivel de procedură. Totuși, Articolul VII cuprinde principiul că „argumentarea prin care s-a ajuns la valoare” trebuie să fie expusă în formă scrisă, astfel încât ar putea fi contestată în judecătorie de către importator dacă este necesar.

În urma analizei legislației, prin metoda de comparație, a metodelor de determinare a valorii în vamă aplicate în Republica Moldova și a articolului VII al GATT aplicat de Uniunea Europeană, s-a constatat că legislația Republicii Moldova la capitolul valoarea în vamă nu este adaptată definitiv la cea a Uniunii Europene. Mai ales la modul de aplicare, ca fiind mai puțin explicită. Toate constatările stabilite la fiecare metodă sunt preluate din Uniunea Europeană prin Note interpretative, deoarece Republica Moldova nu a adoptat acte normative care fac explicații separat de interpretare.

La fel, s-a efectuat un studiu al Codului vamal comunitar (1992), urmărind articol cu articol pentru a prezenta în această teză normele de drept europene aplicate în domeniul valorii în vamă. Codul stabilește următoarele prevederi despre valoarea în vamă a mărfurilor:

(1) Valoarea în vamă a mărfurilor importate este valoarea de tranzacție, respectiv prețul efectiv plătit sau de plătit pentru mărfuri atunci când sunt vândute pentru export, pe teritoriul vamal al Comunității, ajustat, când este cazul, în conformitate cu articolele 32 și 33, cu condiția ca:

(a) să nu existe restricții privind cedarea sau utilizarea mărfurilor de către cumpărător, altele decât restricțiile care:

- sunt impuse sau solicitate prin lege sau de către autoritățile publice ale Comunității;
- limitează zona geografică în care mărfurile pot fi revândute sau
- nu afectează substanțial valoarea mărfurilor;
- vânzarea sau prețul să nu fie supuse unor condiții sau considerente pentru care să nu poată fi stabilită o valoare cu privire la mărfurile care se evaluează;

- nici o parte a profitului din nici o revânzare ulterioară, cedare sau utilizare a mărfurilor de către cumpărător să nu revină direct sau indirect vânzătorului, decât dacă se poate efectua o ajustare adecvată în conformitate cu articolul 32 și

- cumpărătorul și vânzătorul să nu fie legați sau, atunci când sunt legați, valoarea tranzacției să fie acceptabilă în scopuri vamale în conformitate cu alineatul (2).

(2) (a) În acțiunea de stabilire dacă valoarea tranzacției este acceptabilă în sensul alineatului (1), faptul că vânzătorul și cumpărătorul sunt legați nu este în sine un motiv suficient pentru ca valoarea de tranzacție să fie considerată inacceptabilă. Atunci când este necesar, se examinează împrejurările în care s-a făcut vânzarea, iar valoarea de tranzacție este acceptată cu condiția ca legătura să nu fi influențat prețul. În cazul în care, în lumina informațiilor primite de la declarant sau din altă sursă, autoritățile vamale au motive să considere că legătura a influențat prețul, ele comunică declarantului motivele și acestuia i se oferă posibilitatea rezonabilă de a răspunde. În cazul în care declarantul solicită aceasta, comunicarea motivelor se face în scris;

(b) În cazul unei vânzări între persoane legate, valoarea de tranzacție este acceptată și mărfurile sunt evaluate în conformitate cu alineatul (1) ori de câte ori declarantul demonstrează că valoarea respectivă este foarte apropiată de una dintre următoarele valori indicate mai jos, care se situează în același timp sau aproape în același timp:

(i) valoarea tranzacției în vânzările, între cumpărători și vânzatori care nu sunt legați în nici un caz special, de mărfuri identice sau similare pentru export în Comunitate;

(ii) valoarea în vamă a mărfurilor identice sau similare, așa cum a fost stabilită la articolul 30 alineatul (2) litera c);

(iii) valoarea în vamă a mărfurilor identice sau similare, așa cum a fost stabilită la articolul 30 alineatul (2) litera d).

La aplicarea criteriilor menționate anterior, se ține seama, în modul corespunzător, de diferențele demonstrate între nivelurile comerciale, cantitative, elementele enumerate în articolul

32 și costurile suportate de vânzător, în cazul vânzărilor în care acesta și cumpărătorul nu sunt legați și când astfel de costuri nu sunt suportate de vânzător, în cazul vânzărilor în care acesta și cumpărătorul sunt legați;

(c) Criteriile menționate la litera (b) urmează să fie folosite la inițiativa declarantului și numai în scopuri comparative. Valorile de substituție nu pot fi stabilite în conformitate cu litera menționată.

(3) (a) Prețul efectiv plătit sau de plătit este suma plăților efectuate sau care trebuie efectuate de cumpărător către sau în beneficiul vânzătorului pentru mărfurile importate și include toate plățile efectuate sau care trebuie efectuate ca o condiție a vânzării mărfurilor importate de către cumpărător către vânzător sau de către cumpărător către o terță parte pentru a îndeplini o obligație a vânzătorului. Plata nu trebuie să fie obligatoriu sub forma unui transfer de bani. Plata poate fi efectuată prin acreditive sau printr-un instrument negociabil și poate fi făcută direct sau indirect;

(b) Activitățile, inclusiv cele de comercializare, întreprinse de cumpărător pe cont propriu, altele decât cele pentru care se prevede o ajustare la articolul 32, nu sunt considerate a fi o plată indirectă către vânzător, chiar dacă ele pot fi considerate în beneficiul cumpărătorului sau au fost întreprinse prin acord cu vânzătorul, iar costul lor nu se adaugă la prețul efectiv plătit sau de plătit atunci când se stabilește valoarea în vamă a mărfurilor importate. [138, cap. 3, art. 29]

Reieșind din prevederile articolului citat, putem face concluzie că, în aspectul aplicării metodelor de determinare a valorii în vamă, aceasta este metoda de bază fiind aplicată la majoritatea tranzacțiilor economice externe. [138, cap. 1, art. 30] Atunci când valoarea în vamă nu poate fi stabilită în conformitate cu articolul 29, ea se determină prin parcurgerea succesivă a literelor (a), (b), (c) și (d) de la alineatul (2) până la prima din aceste litere, în conformitate cu care această valoare poate fi stabilită, cu excepția cazului în care ordinea de aplicare a literelor (c) și (d) este inversată la cererea declarantului; numai atunci când o astfel de valoare nu poate fi stabilită conform unei anumite litere, se pot aplica dispozițiile următoarei litere, în ordinea stabilită, în temeiul prezentului alineat.

Valoarea în vamă, așa cum este stabilită prin aplicarea prezentului articol, este:

(a) valoarea de tranzacție a mărfurilor identice vândute pentru export în Comunitate și exportate în același sau aproximativ același moment cu mărfurile care se evaluează;

(b) valoarea de tranzacție a mărfurilor similare, vândute pentru export în Comunitate și exportate în același sau aproximativ același moment cu mărfurile care se evaluează;

(c) valoarea bazată pe prețul unitar care corespunde vânzărilor în Comunitate de mărfuri importate sau de mărfuri identice sau similare importate, totalizând cantitatea cea mai mare, către persoane care nu au legătură cu vânzătorii;

(d) valoarea calculată egală cu suma:

- costului sau valorii materialelor și fabricării sau altor transformări, în procesul de fabricare a mărfurilor importate;

- valorii profitului și cheltuielilor generale egale cu cele care se reflectă, în mod obișnuit, în vânzările de mărfuri de aceeași natură sau tip cu mărfurile evaluate care sunt fabricate de producători în țara exportatoare pentru a fi exportate în Comunitate;

- costului sau valorii elementelor menționate la articolul 32 alineatul (1) litera (e).

(3) Orice alte condiții sau norme de aplicare a alineatului (2) de mai sus se stabilesc în conformitate cu procedura comitetului.

În concluzia celor relatate în acest articol, putem spune că următoarea etapă de aplicare a metodelor de determinare a valorii în vamă este cea de comparație identică cu marfă asemănătoare de cea evaluată. [138, cap. 1, art. 31] Atunci când valoarea în vamă a mărfurilor importate nu poate fi stabilită în conformitate cu articolul 29 sau 30, ea se stabilește pe baza datelor disponibile în Comunitate, utilizându-se mijloacele firești în concordanță cu principiile și dispozițiile generale ale:

- acordului de punere în aplicare a articolului VII din Acordul General pentru Tarife și Comerț din 1994;

- articolului VII din Acordul General pentru Tarife și Comerț din 1994;

- dispozițiilor prezentului capitol.

Valoarea în vamă determinată prin aplicarea alineatului (1) nu se întemeiază pe:

- prețul de vânzare în Comunitate pentru mărfurile produse în Comunitate;

- un sistem care prevede acceptarea, în scopuri vamale, a celei mai mari dintre cele două valori alternative;

- prețul mărfurilor de pe piața internă a țării exportatoare;

- costul de producție, diferit de valorile calculate care s-au stabilit pentru mărfuri identice sau similare în conformitate cu articolul 30 alineatul (2) litera (d);

- prețurile de export către o țară care nu face parte din teritoriul vamal al Comunității;

- valorile în vamă minime sau

- valorile arbitrare sau fictive.

Articolul dat stabilește de fapt formula de calcul a valorii în vamă bazată pe informații deținute despre marfa evaluată în comparație cu cea deja aflată în piață, iar prețurile de vânzare ale acesteia vor fi aplicate pentru calcul [138, cap. 1, art. 32].

La stabilirea valorii în vamă, în conformitate cu articolul 29, se adaugă la prețul efectiv plătit sau de plătit, pentru mărfurile importate:

(a) următoarele elemente, în măsura în care ele sunt suportate de cumpărător, dar nu sunt incluse în prețul efectiv plătit sau de plătit pentru mărfuri:

- (i) comisioane și cheltuieli de brokeraj, cu excepția comisiunilor de cumpărare;
- (ii) costul containerelor care sunt considerate, în accepțiune vamală, ca fiind același lucru cu mărfurile în cauză;

(iii) costul ambalajului, care include atât manopera, cât și materialele;

(b) valoarea, alocată adecvat, a următoarelor mărfuri și servicii, când sunt furnizate direct sau indirect de către cumpărător, gratuit sau la un cost redus pentru utilizare în legătură cu fabricarea sau vânzarea la export a mărfurilor importate, în măsura în care această valoare nu a fost inclusă în prețul efectiv plătit sau de plătit:

- (i) materiale, componente, piese și articole similare încorporate în mărfurile importate;
- (ii) scule, vopsele, matrițe și articole similare utilizate la producerea mărfurilor importate;
- (iii) materiale consumate în procesul fabricării mărfurilor importate;
- (iv) activități de engineering, dezvoltare, artă, design, planuri și schițe realizate în altă parte decât în Comunitate și necesare pentru fabricarea mărfurilor importate;
- (v) redevențele și drepturile de licență referitoare la mărfurile care sunt evaluate și pe care cumpărătorul trebuie să le plătească direct sau indirect vânzătorului, ca o condiție a vânzării mărfurilor evaluate, în măsura în care aceste redevențe și drepturi nu sunt incluse în prețul efectiv plătit sau de plătit;
- (vi) valoarea oricărei părți din profitul oricărei revânzări, înstrăinări sau utilizări ulterioare a mărfurilor importate care îi revine vânzătorului direct sau indirect;
- (vii) cheltuielile de transport și costul asigurării mărfurilor importate și
- (viii) cheltuielile de încărcare și manipulare legate de transportul mărfurilor importate până la punctul de introducere a mărfurilor pe teritoriul vamal al Comunității.

Adaosurile la prețul efectiv plătit sau de plătit se aplică în conformitate cu prezentul articol doar pe baza datelor obiective și cuantificabile.

Nu se aplică nici un adaos la prețul efectiv plătit sau de plătit în procesul de stabilire a valorii în vamă, cu excepția situațiilor prevăzute în prezentul articol.

(4) În prezentul capitol, expresia „comisioane de cumpărare” reprezintă taxele plătite de importator agentului său pentru serviciul de a-l reprezenta în cumpărarea mărfurilor care se evaluează.

(5) Fără a aduce atingere alineatului (1) litera (c):

- taxele pentru dreptul de reproducere a mărfurilor importate în Comunitate nu se adaugă, în procesul de stabilire a valorii în vamă, la prețul efectiv plătit sau de plătit pentru mărfurile importate și

- plățile efectuate de cumpărător, pentru dreptul de distribuție sau de revindere a mărfurilor importate, nu se adaugă la prețul efectiv plătit sau de plătit pentru mărfurile importate, dacă aceste plăți nu sunt o condiție de vânzare, pentru export, a mărfurilor importate destinate Comunității.

Cele relatate în articolul citat stabilesc modalitatea de determinare a valorii în vamă în baza informațiilor obținute de la declarant cu efectuarea de către organul vamal a calculelor ce stabilesc nivelul valorii în vamă aplicat la calcularea mărimii taxelor vamale. [138, cap. 1, art. 33] Cu condiția de a fi evidențiate separat de prețul efectiv plătit sau de plătit, următoarele elemente nu sunt incluse în valoarea în vamă:

- cheltuielile de transport pentru mărfuri, după sosirea lor la locul de intrare pe teritoriul vamal al Comunității;

- cheltuielile pentru construcție, montare, asamblare, întreținere și asistență tehnică, întreprinse după importarea mărfurilor importate, cum ar fi instalații, utilaje sau echipamente industriale;

- valoarea dobânzilor, în conformitate cu acordurile de finanțare, încheiate de cumpărător și referitoare la cumpărarea mărfurilor importate, indiferent dacă finanțarea este acordată de vânzător sau altă persoană, cu condiția ca acordurile de finanțare să fi fost încheiate în scris și ca, atunci când i se solicită, cumpărătorul să poată demonstra că:

- astfel de mărfuri sunt vândute efectiv la prețul declarat ca preț efectiv plătit sau de plătit și
- rata dobânzii pretinsă nu depășește nivelul predominant pentru astfel de tranzacții în țara și la momentul în care s-a acordat finanțarea;

- cheltuielile privind dreptul de a reproduce în Comunitate mărfuri importate;

- comisioanele de cumpărare;

- drepturile de import sau alte taxe de plătit în Comunitate pe motivul importării sau vânzării mărfurilor.

Conform prevederilor articolului citat, valoarea în vamă se va determina prin examinarea datelor oferite la declararea acestora adăugând elemente componente ale tranzacției economice externe (transport, comision etc.).

Ca excepție de la prevederile Codului vamal comunitar la unele categorii de mărfuri și ca rezultat al deciziei din 1994 a Comitetului privind determinarea valorii în vamă al Acordului General pentru Tarife și Comerț, Membrii OMC pot alege să aplice un singur mod de determinare a valorii în vamă – diferit de cel al metodei valorii tranzacției – la anumite programe de computer sau date importate pe discuri, casete, sau pe un alt „purător de date”.

Conform definiției valorii de la Bruxelles, sistemul de determinare a valorii în vamă a software sau al datelor importate se baza doar pe valoarea discului sau casetei care conținea

datele, plus costul pentru înregistrarea informației pe disc sau casetă, plus profit. În scopuri taxabile nu se includea valoarea pe conținutul software [139].

Totuși, conform Acordului privind determinarea valorii în vamă, valoarea tranzacției reprezintă prețul plătit sau de plătit pentru marfa importată. În cazul software importat pe disc, bunurile importate constau în conținutul software – datele sau instrucțiunile înregistrate – și discul sau alt suport informatic pe care este înregistrat software. În mod normal, costul sau valoarea acestui suport informatic este trivial relativ conținutului software, obținerea căruia reprezintă obiectul de interes al cumpărătorului. Strict aplicat, prin urmare, Acordul privind determinarea valorii în vamă al OMC ar impune vama să determine valoarea discului importat, luând în considerare și conținutul software, schimbare care ar putea crea impacte dramatice asupra taxelor, în comparație cu taxele practicate conform fostei Definiții a Valorii de la Bruxelles.

Imediat după intrarea în vigoare a Codului privind determinarea valorii în vamă al Acordului General pentru Tarife și Comerț, când impactul acestei schimbări s-a făcut simțit, au fost înaintate propuneri pentru a permite continuarea determinării valorii software importat conform definiției valorii de la Bruxelles [140]. Totuși, unele țări s-au opus acestor propuneri din cauza incompatibilității acestora cu definiția valorii tranzacției, precum și datorită impactului negativ pe care acestea ar putea să le aibă asupra veniturilor provenite din taxele de import [141].

La final, pentru a se ajunge la un consens cu privire la determinarea valorii în vamă a software importat, Părțile Acordului General pentru Tarife și Comerț (GATT) au aprobat ca să se permită în continuare ambele practici conform Acordului privind determinarea valorii în vamă – metoda valorii tranzacției (metoda include conținutul software), cât și metoda fostei definiții a valorii de la Bruxelles (determinarea valorii în vamă exclude conținutul software) [142].

În general, s-a stabilit că preocuparea generală constituia faptul că Codul de determinare a valorii GATT a pus responsabilitatea pe umerii vămii pentru ca aceasta să demonstreze că prețul declarat era fals înainte ca să poată respinge valoarea de tranziție, în mod particular în cazurile unde importatorii și furnizorii lor au acționat prin înțelegere secretă pentru a ascunde fraudă. Această problemă era în mod special gravă pentru țările în curs de dezvoltare, deoarece ele nu aveau acces la informația referitoare la prețul comparativ, procesele automatizate și bazele de date, deoarece expertiza tehnică necesită detectarea declarațiilor false. Astfel, India a propus ca administrațiilor vamale să li se ofere mai multă flexibilitate în baza Acordului de Determinare a Valorii pentru a respinge valorile declarate. Această problemă în concluzie apare și la determinarea valorii în vamă la mărfurile importate în RM.

În detaliu, relatăm în teză, și prevederile Acordul General pentru Tarife Vamale și Comerț (GATT 1947), și anume art. VII, care prevede:

Evaluarea în vamă

1. Părțile contractante recunosc, în ce privește determinarea valorii vamale, valabilitatea principiilor generale stabilite în paragrafele ce urmează în acest articol și se angajează să le aplice în ce privește toate produsele supuse drepturilor vamale sau altor impozite sau restricții la import și export, bazate sau reglementate în orice fel prin valoare. Mai mult, de fiecare dată când o parte contractantă o va cere, ele vor examina, în lumina principiilor numite, aplicarea oricărei legi sau reglementări referitoare la valoarea vamală. PĂRȚILE CONTRACTANTE vor putea cere celorlalte părți contractante să le prezinte informații asupra măsurilor care au fost ca urmare a prevederilor prezentului articol.

2. a) Valoarea vamală a mărfurilor importate trebuie să se bazeze pe valoarea reală a mărfurilor importate, la care se aplică taxele, sau a unor mărfuri similare și nu se va baza pe valoarea produselor de origine națională sau pe valori arbitrare sau fictive.

b) „Valoarea reală” va trebui să fie prețul la care, la data și locul stabilite prin legislația țării importatoare și cu ocazia operațiilor comerciale normale, aceste mărfuri sau mărfuri similare sunt vândute sau oferite spre vânzare în condiții de deplină competitivitate. În măsura în care prețul acestor mărfuri sau al unor mărfuri similare depinde de cantitatea stabilită într-o tranzacție anume, prețul de luat în considerare trebuie să fie raportat fie la: (1) cantități comparabile, fie la (2) cantități fixate într-un mod cel puțin tot atât de favorabil pentru importator, ca și când s-ar lua în calcul volumul cel mai mare din aceste mărfuri efectiv vândute în comerțul dintre țările de export și import.

c) În cazul în care va fi imposibil să se stabilească valoarea reală în conformitate cu prevederile alineatului b) al prezentului paragraf, valoarea vamală se va stabili pe baza echivalentului verificabil cel mai apropiat posibil de această valoare.

3. Valoarea vamală a oricărui produs importat nu trebuie să cuprindă nici un impozit sau taxe de orice fel perceptibile în țara de origine sau de proveniență, de care marfa importată a fost exonerată sau de care a fost sau va fi scutită prin rambursare.

4. a) Cu excepția prevederilor contrare ale prezentului paragraf, când o parte contractantă are nevoie, pentru aplicarea paragrafului 2 al prezentului articol, să convertească un preț exprimat din moneda unei alte țări în moneda proprie, cursul de schimb ce trebuie folosit se va baza, pentru fiecare monedă, pe paritățile care rezultă din Statutul Fondului Monetar Internațional, pe cursul de schimb recunoscut de Fond sau pe cursul stabilit în condițiile unui acord special de schimb, încheiat în conformitate cu Articolul XV al prezentului Acord.

b) În cazul în care asemenea paritate nu a fost fixată și nu există un curs de schimb recunoscut, cursul de schimb va corespunde efectiv valorii curențe a acestei monede în tranzacțiile comerciale.

c) PĂRȚILE CONTRACTANTE, în înțelegere cu Fondul Monetar Internațional, vor formula reguli care să reglementeze convertirea de către Părțile contractante a oricărei monede străine pentru care s-au menținut mai multe cursuri de schimb, în conformitate cu Statutul Fondului Monetar Internațional. Fiecare parte contractantă va putea aplica regulile privitoare la aceste monede străine în scopurile arătate în paragraful 2 al prezentului articol, ca o alternativă a folosirii parității. Până la data când Părțile contractante vor adopta aceste reguli, fiecare parte contractantă va putea, în scopul aplicării paragrafului 2 al prezentului articol, să aplice, pentru orice monedă străină ce se încadrează în condițiile acestui alineat, reguli de convertire care să reflecte efectiv valoarea acestei valute străine în tranzacțiile comerciale.

d) Nici o prevedere a prezentului articol nu poate fi interpretată ca o obligație a unei părți contractante de a schimba metoda de convertire a monedelor în vigoare pe teritoriul său la data aplicării prezentului Acord, pentru stabilirea valorii vamale, spre a determina creșterea generală a drepturilor vamale exigibile.

5. Criteriile și metodele folosite pentru fixarea valorii produselor supuse taxelor vamale sau altor impozite sau restricții bazate pe valoare sau în funcție de valoare, trebuie să fie constatate și să li se facă publicitatea necesară pentru a permite comercianților să determine valoarea vamală cu o aproximație suficientă. Considerăm că acest criteriu că trebuie să fie aplicat și în Republica Moldova.

Codul vamal comunitar, prin intermediul articolelor ce reglementează determinarea valorii în vamă, face explicații expres la modul de determinare a valorii în vamă, formînd baza legislativă generală, care se utilizează de către declaranți, la declararea valorii în vamă în toate țările membre ale Uniunii Europene. Totodată, este de menționat acel fapt că temelia acestei baze legislative o constituie principiile Acordului de punere în aplicare a art. VII din Acordul General pentru Tarife și Comerț.

Conform Codului vamal [12, art. 214] al Republicii Moldova, modul de determinare a valorii în vamă a mărfurilor, valoarea în vamă a mărfurilor se determină potrivit Legii cu privire la tariful vamal.

Reieșind din cele expuse mai sus, constatăm că Codul vamal al Republicii Moldova, considerat baza legislativă a întregului sistem vamal al Republicii Moldova, definește noțiunea de determinare a valorii în vamă printr-o singură frază. Comparîndu-le, aceste trei coduri vamale sunt diferite unul față de altul, dar ideea generală sau principiile de determinare a valorii în vamă expuse sunt aceleași.

Vorbind despre CV al UV, anume normele stabilite de acest Cod, reglementează noțiunile generale, care apar sau pot apărea în procesul determinării valorii în vamă între declarant la anunțarea (în legislația internațională se utilizează - declararea) valorii în vamă și

organul vamal ca organ care verifică și acceptă această valoare. Faptul că, la momentul adoptării CV al UV, țările membre nu intrau în componența OMC nu a împiedicat ca acestea să-și formeze baza legislativă de reglementare a metodelor de apreciere a valorii în vamă, în concordanță cu principiile legislației internaționale, și anume celor expuse în Acordul de punere în aplicare a art. VII al GATT. Este foarte important acest lucru, deoarece adaptarea la unele principii legislative internaționale de reglementare a relațiilor comerciale (valoarea în vamă, ca subiect, are tangență nemijlocită cu relațiile comerciale) permite UV să încheie contracte de comerț internațional cu toate țările, inclusiv cu cele membre ale OMC.

Totodată, acceptarea principiilor internaționale de determinare a valorii în vamă *obligă țările membre ale UV să se conformeze unor cerințe:*

- aplicarea metodelor de determinare a valorii în vamă, stipulate în art. VII al Acordului, și nu alte metode;
- utilizarea metodelor de aplicare a taxei vamale;
- asumarea responsabilităților declarantului față de organul vamal, precum și ale organului vamal față de declarant;
- acceptarea condițiilor de reciprocitate care apar între țările membre ale Convenției GATT-OMC.

Totodată, principiul general al Convenției GATT-OMC de neaplicare a prețurilor fixe la mărfurile importate nu este respectat în particular de către fostele țări ale URSS. Părerea noastră este că nerespectarea acestui principiu, în cadrul stabilirii relațiilor economice de comerț liber, are o latură negativă, deoarece orice stat își adoptă bugetul anual, reieșind din planificarea veniturilor acumulate în buget, prin urmare, aceste venituri se planifică și din sumele revărsate în formă de plăți vamale. Astfel, putem preconiza volumul cantitativ al mărfurilor importate (în baza contractelor de comerț exterior încheiate), dar nu și prețul stabilit pentru aceste livrări de mărfuri. Promovarea relațiilor economice comerciale externe poate majora livrarea de marfă, fapt ce va duce la achitarea suplimentară a drepturilor de import.

În acest context, Republica Moldova, prin stabilirea acestor niveluri de prețuri, face imposibilă planificarea tranzacțiilor economice externe la capitolul cheltuieli, fapt ce micșorează atractivitatea investitorilor și companiilor cu renume. Stabilirea nivelurilor de prețuri poate avea loc pentru mărfurile care sunt importate sub nivelul de producție, însă trebuie să fie însoțite de reglementări bine chibzuite atât în plan strategic, cât și economic, deoarece utilizarea lor trebuie să aibă un efect pozitiv, care să promoveze livrările de mărfuri prin intermediul tranzacțiilor comerțului exterior, și nicidecum să nu stopeze aceste livrări din cauza impunerii silite a nivelului de prețuri.

Normele Codului vamal comunitar (CVC), expuse în această lucrare, la reglementarea stabilirii valorii în vamă a mărfurilor, definește expres modalitatea de determinare a valorii în vamă și utilizarea lor, ca bază fiind aplicate principiile stabilite de către art. VII al Acordului din comentariul la CV:

În sensul art. 29 alin. (1) lit. (d) și al art. 30 alin. (2) lit. (c) din Cod, se consideră că persoanele au legătură între ele numai dacă:

(a) una dintre ele face parte din conducerea sau consiliul de administrație al companiei celeilalte persoane și invers;

(b) sunt parteneri de afaceri recunoscuți din punct de vedere juridic;

(c) una este angajatul celeilalte;

(d) direct sau indirect, una dintre persoane posedă, controlează sau deține 5% sau mai mult din acțiunile sau acțiunile cu drept de vot deținute de ambele;

(e) una dintre ele o controlează în mod direct sau indirect pe cealaltă;

(f) ambele sunt controlate în mod direct sau indirect de către o a treia persoană;

(g) împreună controlează în mod direct sau indirect o a treia persoană; sau

(h) sunt membre ale aceleiași familii. Se consideră că aparțin aceleiași familii numai persoanele între care se stabilesc următoarele relații:

- soț și soție,
- părinte și copil,
- frate și soră (indiferent dacă după ambii părinți sau numai după unul),
- bunic și nepot,
- unchi sau mătușă și nepot sau nepoată,
- socru sau soacră și ginere sau noră,
- cumnat și cumnată.

2. În sensul prezentului titlu, se consideră că persoanele care sunt asociate în afaceri, în sensul că una dintre ele este agent unic, distribuitor unic sau concesionar unic al celeilalte, indiferent de modul de prezentare, se înrudesc numai dacă se încadrează în criteriile de la alin. (1). În scopul stabilirii valorii în vamă, în conformitate cu dispozițiile art. 29 din prezentul Cod, pentru mărfurile pentru care nu s-a achitat prețul efectiv, la data evaluării în scop vamal, prețul datorat pentru regularizare la data respectivă se ia, de regulă, ca bază pentru valoarea în vamă.

În cazul în care mărfurile declarate pentru liberă circulație fac parte dintr-un lot mai mare de mărfuri de același tip, achiziționate în cadrul unei tranzacții, prețul plătit efectiv sau datorat în conformitate cu dispozițiile art. 29 alin. (1) din Cod este prețul reprezentat de proporția dintre prețul total pe care cantitatea declarată astfel o reprezintă față de cantitatea totală achiziționată.

Se procedează la repartizarea proporțională a prețului plătit efectiv sau datorat și în cazul pierderii unei părți dintr-un lot sau când mărfurile care se evaluează au fost deteriorate anterior intrării în liberă circulație [143].

În cazul în care prețul plătit efectiv sau datorat în sensul art. 29 alin. (1) din Cod include o sumă datorată pentru taxele interne care se aplică în țara de origine sau exportatoare cu privire la mărfurile respective, această sumă nu se include în valoarea în vamă, cu condiția că se poate face dovada față de autoritățile vamale relevante că mărfurile respective au fost sau vor fi eliberate în beneficiul cumpărătorului. În sensul art. 29 din Cod, faptul că mărfurile care fac obiectul unei tranzacții sunt declarate pentru liberă circulație se consideră drept indiciu suficient că ele au fost vândute în vederea exportului către teritoriul vamal comunitar. Acest indiciu se aplică și în cazul vânzărilor succesive efectuate anterior evaluării; în acest caz, fiecare preț rezultat din aceste vânzări se poate lua ca bază pentru evaluare.

Totodată, în cazul declarării valorii în vamă trebuie depusă și declarația valorii în vamă.

a) În cazul în care este necesară stabilirea unei valori în vamă, în scopul aplicării dispozițiilor art. 28-36 din Cod, declarația cu datele referitoare la valoarea în vamă (declarația de valoare) însoțește înscrierea vamală făcută cu privire la mărfurile importate. Declarația de valoare se întocmește pe un formular DV 1 corespunzător modelului din anexa 28, la care se adaugă, după caz, unul sau mai multe formulare DV 1 bis corespunzător modelului din anexa 29.

b) Se cere în mod special ca declarația de valoare prevăzută la alin. (1) să fie făcută numai de persoana care are reședința sau locul de muncă pe teritoriul vamal al Comunității și deține toate datele relevante.

c) Autoritățile vamale pot exonera persoana de obligația de a prezenta o declarație pe formularul prevăzut la alin. (1), în cazul în care valoarea în vamă a mărfurilor respective nu se poate determina conform dispozițiilor art. 29 din Cod. În astfel de cazuri, persoana prevăzută la alin. (2) furnizează autorităților vamale sau face demersurile pentru ca să le fie furnizate autorităților vamale alte informații suplimentare care pot fi cerute pentru a stabili valoarea în vamă conform altui articol din Cod; iar aceste informații suplimentare se furnizează sub forma și în modul prevăzută de autoritățile vamale.

d) Prezentarea către biroul vamal a unei declarații cerute conform alin. (1), fără a aduce atingere posibilei aplicări a prevederilor penale, este echivalentă cu angajarea responsabilității persoanei prevăzute la alin. (2) în legătură cu:

- exactitatea și integritatea datelor înscrise în declarație,
- autenticitatea documentelor prezentate în susținerea acestor date și
- furnizarea oricăror informații sau documente suplimentare necesare pentru stabilirea valorii în vamă a mărfurilor.

e) Prezentul articol nu se aplică cu privire la mărfurile pentru care valoarea în vamă este determinată prin sistemul de procedură simplificată.

2. Totuși, în cazul în care mărfurile se folosesc, într-o terță țară, între data vânzării și data de intrare în liberă circulație, nu este nevoie ca valoarea în vamă să fie valoarea de tranzacționare.

3. Cumpărătorul nu trebuie să îndeplinească altă condiție decât pe aceea de a fi parte la contractul de vânzare [143, art. 141-146].

În cazul în care, la aplicarea art. 29 alin. (1) lit. (b) din Cod, se stabilește că vânzarea sau prețul mărfurilor importate se supune unui regim sau unei prestații a cărei valoare se poate stabili cu privire la mărfurile evaluate, această valoare se consideră drept plată indirectă efectuată de cumpărător către vânzător și drept parte a prețului efectiv plătit sau datorat, cu condiția ca regimul sau prestația să nu fie legat (ă) de:

(a) o activitate pentru care se aplică dispozițiile art. 29 alin. (3) lit. (b) din Cod; sau

(b) un element în funcție de care se face un adaos la prețul efectiv plătit sau datorat conform dispozițiilor art. 32 din Cod [143, art. 147].

Pentru aplicarea dispozițiilor art. 29 alin. (3) lit. (b) din Cod, „activități de marketing” reprezintă toate activitățile legate de acțiunile de reclamă și promovare a vânzării mărfurilor respective și toate activitățile legate de garanțiile aferente. Astfel de activități desfășurate de cumpărător se consideră ca fiind desfășurate pe cheltuiala sa, chiar dacă ele se efectuează ca urmare a unei obligații ce revine cumpărătorului în conformitate cu prevederile unui acord încheiat cu vânzătorul.

În contextul aplicării standardelor de identitate a mărfurilor la determinarea valorii în vamă:

1. La aplicarea art. 30 alin. (2) lit. (a) din Cod (valoarea tranzacției pentru mărfuri identice), valoarea în vamă se determină prin corelare cu valoarea de tranzacționare a unor mărfuri identice, în cadrul unei vânzări în aceleași condiții comerciale și în cantitate sensibil egală ca în cazul mărfurilor supuse evaluării. Când nu se găsește o astfel de vânzare, se folosește valoarea tranzacției cu mărfuri identice vândute în alte condiții comerciale și/sau în cantități diferite, ajustată pentru a reflecta diferențele ce pot rezulta din condițiile comerciale și/sau cantități, cu condiția ca această ajustare să se poată face pe baza probelor demonstrabile care stabilesc în mod clar temeinicia și exactitatea ajustării, indiferent dacă aceasta conduce la o creștere sau o scădere a valorii.

2. În cazul în care costurile și plățile prevăzute la art. 32 alin. (1) lit. (c) din Cod se includ în valoarea tranzacției, se face o ajustare în funcție de diferențele semnificative ce apar la

respectivele costuri și plăți între mărfurile importate și mărfurile identice respective care rezultă din diferențele de distanță și mod de transport.

3. În cazul în care la aplicarea prezentului articol se găsește mai mult de o singură valoare de tranzacționare pentru mărfuri identice, se folosește cea mai mică dintre aceste valori pentru stabilirea valorii în vamă a mărfurilor importate.

4. La aplicarea dispozițiilor prezentului articol se ia în calcul valoarea unei tranzacții pentru mărfuri produse de o altă persoană numai în cazul în care nu se poate identifica nici o valoare de tranzacționare conform dispozițiilor alin. (1) pentru mărfuri identice produse de aceeași persoană ca și mărfurile supuse evaluării.

5. În sensul prezentului articol, valoarea de tranzacționare a mărfurilor identice importate reprezintă o valoare în vamă, stabilită anterior în conformitate cu dispozițiile art. 29 din Cod, ajustată conform dispozițiilor de la alin. (1) lit. (b) și (2) din prezentul articol.

La fel ca și la identitate regulamentul se aplică și la similitudinea mărfurilor:

1. La aplicarea art. 30 alin. (2) lit. (b) din Cod (valoarea tranzacției pentru mărfuri similare), valoarea în vamă se determină prin corelare cu valoarea de tranzacție a unor mărfuri similare în cadrul unei vânzări în aceleași condiții comerciale și în cantitate sensibil egală ca în cazul mărfurilor supuse evaluării. Când nu se găsește o astfel de vânzare, se folosește valoarea tranzacției cu mărfuri similare vândute în alte condiții comerciale și/sau în cantități diferite, ajustată pentru a reflecta diferențele ce pot rezulta din condițiile comerciale și/sau cantități, cu condiția ca această ajustare să se poată face pe baza probelor demonstrabile care stabilesc în mod clar temeinicia și exactitatea ajustării, indiferent dacă aceasta conduce la o creștere sau o scădere a valorii.

2. În cazul în care costurile și plățile prevăzute la art. 32 alin. (1) lit. (e) din Cod se includ în valoarea tranzacției, se face o ajustare în funcție de diferențele semnificative ce apar la respectivele costuri și impuneri între mărfurile importate și mărfurile similare respective care rezultă din diferențele de distanță și mod de transport.

3. În cazul în care, la aplicarea prezentului articol, se găsește mai mult de o singură valoare de tranzacționare pentru mărfuri similare, se folosește cea mai mică dintre aceste valori pentru stabilirea valorii în vamă a mărfurilor importate.

4. La aplicarea dispozițiilor prezentului articol, se ia în calcul valoarea unei tranzacții pentru mărfuri produse de o altă persoană numai în cazul în care nu se poate identifica nici o valoare de tranzacționare, conform dispozițiilor alin. (1) pentru mărfuri similare produse de aceeași persoană ca și mărfurile supuse evaluării.

5. În sensul prezentului articol, valoarea de tranzacționare a mărfurilor similare importate reprezintă o valoare în vamă stabilită anterior în conformitate cu dispozițiile art. 29 din Cod, ajustată conform dispozițiilor de la alin. (1) lit. (b) și (2) din prezentul articol [143, art. 151].

Regulamentul se referă și la determinarea valorii în vamă prin metoda prețului unitar:

1. (a) În cazul în care mărfurile importate sau mărfurile importate identice sau similare se vînd în cadrul Comunității ca fiind importate, valoarea în vamă a mărfurilor importate, determinată conform art. 30 alin. (2) lit. (c) din Cod, are la bază prețul unitar la care se vînd mărfurile importate sau mărfurile importate identice sau similare în cea mai mare cantitate, totalizată la sau în jurul datei importului mărfurilor ce se evaluează, către persoane care au legătură cu persoana de la care cumpără respectivele mărfuri, supuse deducerilor pentru următoarele:

(i) comisioane plătite în mod obișnuit sau convenite a fi plătite ori pentru adaosurile obișnuite practicate pentru asigurarea profitului și cheltuielilor generale (inclusiv costurile directe și indirecte pentru activități de marketing referitoare la mărfurile respective), ocazionate de vânzarea în cadrul Comunității a mărfurilor de aceeași categorie sau tip;

(ii) cheltuieli obișnuite de transport și asigurare și cheltuieli conexe, făcute în cadrul Comunității;

(iii) taxe de import și alte plăți datorate în cadrul Comunității pentru importul sau vânzarea de mărfuri.

(b) Dacă la data sau în jurul datei la care sunt importate mărfurile ce se evaluează nu se vînd nici mărfuri importate, nici mărfuri identice sau similare, valoarea în vamă a mărfurilor importate, stabilită conform dispozițiilor prezentului alineat, are la bază, cu respectarea dispozițiilor de la alin. (1) lit. (a), prețul unitar la care se vînd în cadrul Comunității, mărfuri importate sau mărfuri importate identice sau similare în situația de la data cea mai apropiată de după data importului mărfurilor ce se evaluează, dar înainte de trecerea a 90 de zile de la data unui astfel de import.

2. În cazul în care nici mărfurile importate, nici mărfurile importate identice sau similare nu se vînd în cadrul Comunității în starea în care sunt importate, atunci, la cererea importatorului, valoarea în vamă se calculează pe baza prețului unitar cu care se vînd mărfurile importate, după o transformare sau prelucrare ulterioară, în cea mai mare cantitate totală, către persoane din cadrul Comunității care nu se află în relație de rudenie cu persoanele de la care cumpără aceste mărfuri, ținîndu-se seama de valoarea adăugată prin această prelucrare sau transformare și de deducerile prevăzute la alin. (1) lit. (a).

3. În scopul aplicării prezentului articol, prețul unitar cu care se vînd mărfurile importate, în cea mai mare cantitate totalizată, reprezintă prețul cu care se vinde cel mai mare număr de

unități de produs către persoane care nu sunt în relații de rudenie cu persoanele de la care cumpără aceste mărfuri, la primul nivel comercial după import la care se efectuează astfel de vânzări.

4. În scopul aplicării prezentului articol, la stabilirea prețului unitar nu se ia în considerare vânzarea în cadrul Comunității către persoana care, gratuit sau cu costuri reduse direct sau indirect, furnizează elemente prevăzute la art. 32 alin. (1) lit. (b) din Cod în vederea folosirii pentru producerea și vânzarea la export a mărfurilor importate.

5. În scopul aplicării alin. (1) lit. (b), „data cea mai apropiată” reprezintă data la care se efectuează vânzări de mărfuri importate sau de mărfuri importate identice sau similare într-o cantitate suficientă pentru a se stabili prețul unitar.

Valoarea calculată sau aplicarea acestei metode de determinare a valorii în vamă la fel este descrisă de regulament:

1. La aplicarea art. 30 alin. (2) lit. (d) din Cod (valoarea calculată), autoritățile vamale nu pot cere sau impune unei persoane care nu are statut de rezident în cadrul Comunității să prezinte spre examinare sau să permită accesul la documente contabile sau alte forme de evidență, în scopul de a se stabili această valoare. Totuși, datele furnizate de producătorul mărfurilor, în scopul stabilirii valorii în vamă, în conformitate cu dispozițiile prezentului articol, se pot verifica într-o țară necomunitară de către autoritățile vamale ale unui stat membru cu acordul producătorului și cu condiția ca aceste autorități să anunțe cu suficient timp înainte autoritățile din țara respectivă, iar acestea din urmă să nu se opună efectuării investigației.

2. Costul sau valoarea materialelor și a operațiunilor de fabricație prevăzute la prima liniuță a art. 30 alin. (2) lit. (d) din Cod include costul elementelor prevăzute la art. 32 alin. (1) lit. (a) punctele ii) și iii) din Cod.

El include de asemenea valoarea, repartizată proporțional, a oricărui produs sau serviciu prevăzut la art. 32 alin. (1) lit. (b) din Cod, care se furnizează direct sau indirect de cumpărător pentru folosire în legătură cu producerea mărfurilor importate. Valoarea elementelor prevăzute la art. 32 alin. (1) lit. (b) punctul iv) din Cod care se produc în cadrul Comunității se includ numai în măsura în care ele intră în sarcina producătorului.

3. În cazul în care, la stabilirea unei valori calculate, sunt folosite alte informații decât cele furnizate de sau în numele producătorului, autoritățile vamale informează pe declarant, dacă acesta din urmă solicită acest lucru, cu privire la sursa acestor informații, datele folosite și calculele făcute în baza acestor date, sub rezerva art. 15 din Cod.

4. „Cheltuielile generale” prevăzute la cea de-a doua liniuță de la art. 30 alin. (2) lit. (d) din Cod acoperă costurile directe și indirecte de producție și de vânzare a mărfurilor pentru export care nu sunt incluse la prima liniuță de la art. 30 alin. (2) lit. (d) din Cod [143, art. 153].

Constatăm că normele descrise mai sus privind aplicarea valorii în vamă, adoptate în Comunitatea Europeană, pot fi aplicate și în cadrul legislației Republicii Moldova.

În acest scop, legislația Republicii Moldova trebuie să fie racordată la legislația Uniunii Europene.

2.4. Concluzii la Capitolul 2

Generalizînd materia cercetată în compartimentul dat, putem trage următoarele concluzii:

1. Pe parcursul cercetării s-a stabilit că politica comercială a satului este parte integrantă a politicii economice generale, care determină modul de conexare a politicii naționale la politica comercială mondială prin norme de ordin administrativ, vamal și valutar. Politica vamală este o componentă a politicii comerciale, iar valoarea în vamă este o componentă a politicii vamale sub aspectul achitării taxelor vamale, deci putem conchide că valoarea în vamă este parte a politicii comerciale. Prin adaptarea politicii comerciale de liber schimb de către Republica Moldova am putea ajunge la o dezvoltare economică avansată pe plan mondial. Valoarea în vamă poate fi utilizată ca element de protecție în politica vamală, cît și ca element de liber schimb al politicii vamale. S-a mai constatat că, valoarea în vamă este parte componentă a politicii vamale, ca element separat de taxă vamală, deoarece acumularea veniturilor la buget presupune achitarea taxelor vamale, care poate avea loc doar în urma determinării valorii în vamă. Părerea noastră asupra acestui subiect este că, valoarea în vamă și rolul acesteia pe plan internațional are o importanță majoră, întrucît reglementarea comercială internațională este dirijată și de determinarea valorii în vamă ca instrument.

2. Referindu-ne nemijlocit la cadrul normativ, constatăm faptul că normele stabilite de legislație în domeniul determinării valorii în vamă, au la bază metodele de determinare a valorii în vamă conform art. VII al GATT. Republica Moldova, alături de alte state, a adoptat legislația națională cu privire la valoarea în vamă. S-a demonstrat la capitolul dat că, normele legale internaționale ce reglementează determinarea valorii în vamă, spre deosebire de legislația autohtonă, sunt mai ample, fapt ce permite posibilitatea de acțiune în diferite situații de aplicare a normei legale, precum și verificarea corectitudinii acestei reglementări.

3. Constatăm că, în urma cercetării problemei de administrare a comerțului exterior prin utilizarea valorii în vamă ca instrument unele țări condiționau importurile mărfurilor cu achitare a taxei din valoarea fix aplicată. Aplicarea metodelor diferite de evaluare, în viziunea noastră, se reflectă negativ asupra comerțului exterior, fiindcă mărimea taxelor vamale achitate devin necunoscute, iar calcularea cheltuielilor suportate în cazul importurilor de marfă imposibilă. Atunci cînd se stabilesc necunoscute în calcul este imposibil să stabilești randamentul în afacere.

3. DECLARAREA VALORII ÎN VAMĂ LA IMPORTUL MĂRFURILOR ÎN REPUBLICA MOLDOVA.

3.1. Procedura de declarare și actele de procedură vamală

Valoarea în vamă a mărfurilor este verificată de către autoritățile vamale atât înainte, cât și după eliberarea mărfurilor conform procedurii de declarare a acestora. Ar trebui remarcat faptul că efectuarea procedurilor de control după eliberarea mărfurilor este o tendință globală, ca o direcție de facilitare maximă și reducere a poverii impusă comercianților în operațiunile vamale, ca măsură pentru a promova dezvoltarea activității de comerț exterior [71, p. 6].

Pe parcursul studierii procedurii de declarare a valorii în vamă, s-a constatat că, etapele dedicate controlului valorii în vamă pot fi considerate ca un sistem de control unificat, format din două subsisteme majore, fiecare dintre care are propria structură internă și comunicare organizatorică ce se caracterizează printr-un anumit set de forme și metode, precum și subiecți de control. Este important de subliniat că aceste măsuri de control al valorii în vamă nu sunt izolate, ci se completează reciproc, oferind astfel integritatea și eficacitatea unui sistem de control unic. În special, în etapa de monitorizare, după eliberarea mărfurilor, este posibil să se obțină documentele care nu pot fi prezentate cu declarația vamală, precum și o verificare mai amănunțită fără constrângeri semnificative de timp, pentru a confirma în acest fel sau nega semnele de fiabilitate, identificate în cadrul efectuării operațiunilor vamale până la eliberarea mărfurilor. Astfel, putem înțelege că o importanță majoră poate avea și procedura de evaluare a valorii în vamă după eliberarea mărfurilor. Vorbind despre formele de control al valorii în vamă, trebuie să constatăm că forma de control este înțeleasă ca expresie exterioară a acțiunilor de control [93, p. 42].

Nu există nici o îndoială asupra faptului că validitatea alegerii formelor de control, perfectării și aplicării corecte depinde în mare măsură de eficacitatea organelor de control. În acest context, este importanta de a alege formele cele mai adecvate de control, delimitare clară a domeniilor de aplicare a acestora, ținând cont de situațiile specifice, precum și de obiectivele și provocările cu care se confruntă autoritățile vamale [100, p. 8].

Datorită faptului că în vamă controlul valorii este un subsistem de control vamal, verificarea corectitudinii valorii în vamă a mărfurilor este prerogativa organelor vamale [30, alin. (6)].

Astfel, conform recomandărilor Organizației Mondiale a Vămilelor, controlul valorii în vamă se aplică la etapa operațiunilor vamale până la eliberarea mărfurilor ca principală metodă de control al valorii în vamă și verificarea acesteia, examinând documente și datele prezentate de participanții la tranzacția economică externă. În același context controlul, după eliberarea mărfurilor, se bazează pe utilizarea așa-numite tehnici de audit postvămuire în ceea ce privește

persoanele implicate direct sau indirect în schimbul internațional de mărfuri, precum și furnizarea de către audiați a datelor de evidențe contabile și situații financiare, precum și documentele comerciale [153].

Examinînd conținutul procedurii legale de determinare a valorii în vamă, trebuie să constatăm că elementele funcționale ale controlului valorii determinate în vamă sunt stabilite de persoanele cu funcții de răspundere abilitate de către autoritatea vamală, indiferent de metoda aleasă de determinare a valorii în vamă [91, p. 6].

După cum s-a menționat anterior, declarantul estimează valoarea în vamă conform Legii cu privire la tariful vamal a RM și Regulamentului cu privire la modul de declarare a valorii în vamă a mărfurilor introduse pe teritoriul Republicii Moldova. Declararea valorii în vamă se efectuează prin completarea DVV (declarația valorii în vamă), tipizată DVV-1 și DVV-2 (anexa 2 și 3).

Declarația tipizată DVV-1 se utilizează pentru anunțarea valorii mărfurilor în vamă, determinată prin metoda 1 „Metoda de evaluare în baza valorii tranzacției cu marfa respectivă ori în baza prețului efectiv plătit sau care urmează să fie plătit” anexa 2).

Metoda 1 „Metoda de evaluare în baza valorii tranzacției cu marfa respectivă ori în baza prețului efectiv plătit sau care urmează să fie plătit” se aplică în conformitate cu prevederile art. 11 din Legea cu privire la tariful vamal referitoare la determinarea valorii în vamă a mărfurilor introduse în conformitate cu tranzacțiile de comerț exterior de vânzare-cumpărare, avînd bază valorică (în cadrul cărora decontările pentru marfa cumpărată se fac prin plăți bănești).

Declarația tipizată DVV-2 este recomandată spre utilizare pentru anunțarea valorii în vamă conform uneia dintre metodele 2-6, atunci cînd determinarea valorii în vamă prin utilizarea metodei 1 de determinare a valorii este imposibilă [30, alin. (4)] (anexa 3).

Organul vamal care efectuează vămuirea mărfurilor introduse verifică corectitudinea determinării de către declarant a valorii în vamă [36, alin. (1), art. 8], inclusiv corectitudinea metodei alese de declarant pentru determinarea valorii în vamă și oportunitatea aplicării ei [36, art. 8, alin. (2)], integritatea (completivitatea) documentelor (obligatorii și suplimentare), prezentate de declarant, și corespunderea lor cu cerințele stabilite. În cazul în care lipsesc datele ce probează corectitudinea valorii în vamă anunțate sau există temeiuri să se considere că datele prezentate de declarant nu sunt veridice și/sau suficiente, autoritatea vamală este în drept să determine de sine stătător valoarea în vamă a mărfurilor, aplicînd consecutiv metodele existente, [36, alin. (3), art. 8].

Declarantul este obligat să prezinte autorităților vamale documentele și informațiile necesare pentru controlul vamal. Numărul și conținutul documentației furnizate în declarația de valoare în vamă, în viziunea noastră, depinde în mare măsură de caracteristicile mărfurilor

declarate, precum și în funcție de condițiile convenite de părți în cadrul tranzacției economice externe la procurarea mărfurilor, dar și metoda declarată de determinare a valorii în vamă a mărfurilor.

Pentru confirmarea valorii în vamă a mărfurilor importate, declarantul este obligat să prezinte organului vamal, în corespundere cu cerințele stabilite [36, alin. (1), art. 7], următoarele acte: contractul aferent tranzacției de import și acordurile adiționale la el, factura (invoice) sau, în cazul tranzacțiilor condițional valorice, proforma factura (proforma invoice), documentele bancare de plată sau alte documente de plată în cazul achitării prealabile, documentele de transport care au însoțit marfa: CMR (scrisoarea de trăsură internațională), Carnetul TIR, Declarația de tranzit (T₁), *Air bill (fraht)*, *bill of lading* (conosament maritim), Scrisoarea de trăsură pentru transportul internațional de mărfuri pe cale ferată, contractul (comanda) de acordare a serviciilor de transportare sau factura de expediție în cazul în care se impun potrivit condițiilor de livrare, polița sau contractul de asigurare a mărfurilor, în cazul în care acestea au fost asigurate fie potrivit condițiilor de livrare, fie asigurate la inițiativa declarantului. Declarația de valoare în vamă este un document de aplicare stabilit de către organul vamal prin lege, prin care declarantul sau reprezentantul acestuia prezintă informații privind valoarea în vamă și este o parte integrantă a declarației vamale de mărfuri. Este necesar să se țină cont că organul vamal utilizează DVV ca un mecanism de control [71, p. 8]. Acest document simplifică verificarea corectitudinii metodei de determinare a valorii în vamă aplicată și permite autorității vamale obținerea informațiilor complete cu privire la circumstanțele tranzacției.

Considerăm că, solicitarea de către organul vamal a actelor enumerate mai sus presupune condițiile stabilite de organul vamal în scopul verificării aplicării corecte a uneia din metodele de determinare a valorii în vamă. Subliniem că, în urma examinării condițiilor impuse de către organul vamal la determinarea valorii în vamă, putem desprinde următoarele etape procedurale: verificarea respectării prevederilor metodei de determinare a valorii alese, reieșind din specificul condițiilor comerciale ale tranzacției și etapa ulterioară de verificare a respectării metodei.

Totodată, considerăm că organul vamal, prin aplicarea condițiilor stabilite, poate crea criterii de uniformitate la examinarea aplicării corectitudinii determinării valorii în vamă, astfel încalcând principiile internaționale comerciale unde părțile sunt libere să încheie un contract și să determine conținutul acestuia. În acest sens, fiecare tranzacție externă prin care mărfurile traversează frontiera vamală, are un caracter individual, iar prețul mărfurilor este influențat de factorii și condițiile specifice, pe care autoritățile vamale nu le pot lua în considerare la determinarea valorii în vamă [72, p. 245].

În cazul în care organul vamal constată divergențe probate între datele conținute în actele menționate [30, alin. (13)]. Sistemul informațional integrat vamal, identifică riscul de

subevaluare prin compararea valorii în vamă a mărfii de evaluat cu valoarea în vamă a mărfurilor identice sau similar [36, alin. (2), art. 7], organul vamal solicită în scris declarantului prezentarea necumulativă și doar a actelor aferente tranzacției de import a mărfurilor respective care pot justifica valoarea în vamă anunțată, după cum urmează: orice acord posibil între vânzător și cumpărător care prevede valoarea în vamă a mărfurilor, contractele cu terțe persoane referitoare la tranzacțiile indirecte, corespondența comercială purtată în vederea încheierii și negocierii prețului, în cazul în care aceasta a fost purtată, facturile pentru decontări către persoane terțe în beneficiul vânzătorului, dacă acestea rezultă din contractele încheiate sau alte acte, documentele contabile ale cumpărătorului, cum ar fi transferurile de fonduri către exportator sau vânzător sau pentru a obține informații privind comisioanele, profitul sau cheltuielile generale prin aplicarea metodei deductive și a valorii calculate, documentele privind dreptul de proprietate asupra societăților comerciale implicate în tranzacție pentru a exclude o posibilă relație de interdependență dintre vânzător și cumpărător [36, alin. (6), art. 11], copia autenticată de pe declarația de export, documentul de plată pentru cheltuielile de transportare, cataloagele, ofertele de preț (listele de prețuri) ale firmelor vânzătorului, certificatul de origine, certificatul de calitate eliberat de producător, lista de încărcare.

Specificul de formare structurală a valorii în vamă este influențat de mai mulți parametri ce necesită a fi luați în considerare (direcția de deplasare a vehiculelor de ocazie, transferul de proprietate și riscul de răspundere pentru produse, termene de plată etc.), care influențează valoare în vamă [72, p. 268]. Acești parametri sunt de multe ori dincolo de domeniul de aplicare al contractului de comerț exterior.

În cazul imposibilității stabilirii valorii în vamă conform actelor prezentate inițial, organul vamal solicită actele enumerate mai sus. Constatăm, în urma analizei acestei prevederi, că urmează să se țină cont și de aspectele ce rezultă din examinarea actelor precum justificarea solicitării acestora privind valoarea în vamă declarată și toate componentele sale (taxe și deduceri suplimentare), inclusiv verificarea conformității cu informațiile indicate în documentele prezentate. Examinarea în detaliu a fiecărui element al valorii în vamă trebuie să se bazeze pe informații fiabile, cuantificabile și documentate de către autoritățile vamale. Documentele prezentate și evaluate pentru lipsa de informații fiind comparate, atât între ele, cât și cu datele obținute din alte surse, pot fi suficiente pentru a lua o decizie informată cu privire la valoarea în vamă a mărfurilor.

Modul de completare a DVV se consideră condiționat dacă, în procesul vămuirii și verificării datelor din declarația privind valoarea în vamă a mărfurilor, prezentată de către declarant organului vamal, se constată anumite imprecizii sau greșeli la determinarea valorii în vamă sau dacă organul vamal constată că valoarea în vamă anunțată nu corespunde cu valoarea

reală a mărfurilor în ziua acceptării declarației vamale din cauza devierilor cantitative și/sau calitative ale mărfurilor de la condițiile contractuale specificate de declarant. În aceste cazuri organul vamal este în drept să rectifice valoarea în vamă.

Astfel, identificarea în controlul autorității vamale a valorii în vamă a acestor atribute este un fapt juridic, care creează premise juridice corespunzătoare pentru acceptarea de către autoritățile vamale să se efectueze un control suplimentar. În acest context, decizia autorității vamale trebuie să fie justificată și să conțină o listă de indicații specifice cu privire la valoarea în vamă a mărfurilor care pot fi incorecte sau la declararea informației ce nu este confirmată.

În cazul când, în procesul vămuirii, se constată necoresponderea datelor privind cantitatea și/sau calitatea mărfurilor indicate de către declarant (conform documentelor prezentate și celor reale, stabilite de organul vamal în procesul verificării mărfurilor), aceste divergențe se perfectează în modul stabilit. Totuși, în declarația privind valoarea în vamă a mărfurilor, se va consemna valoarea inițială, recalcularea valorii în vamă, introducerea datelor precizate în declarațiile vamale.[2]

Trebuie remarcat faptul că, normele de mai sus nu pot fi considerate ca un fapt de lipsă de fiabilitate a informațiilor declarate sau circumstanțele care împiedică utilizarea de către declarant a metodei alese, indiferent de motivele invocate de autoritatea vamală în dezacord cu valoarea în vamă declarată, și o decizie ulterioară privind ajustarea valorii în vamă [26, lit. b), alin. (10)] fără a stabili motivele specifice (condiții suplimentare și condițiile legate de livrarea de bunuri), care afectează în cele din urmă formarea valorii în vamă a mărfurilor declarate. Din acest motiv, este nevoie de o serie întreagă de elemente de control, înainte de adoptarea autorității vamale a deciziei finale privind admiterea valorii în vamă.

Declarația privind valoarea în vamă a mărfurilor este un document vamal. Pentru toate datele indicate în declarația privind valoarea în vamă a mărfurilor și în documentele prezentate întru confirmarea acestei valori declarantul poartă răspundere în conformitate cu legislația internă. Declarația privind valoarea în vamă se depune în organul vamal respective în modul stabilit, concomitent cu declarația vamală și alte documente necesare, în scopuri vamale [30, lit. c), alin. (6)].

La examinarea metodologiei de completare tehnică a DVV menționăm că declarantul este obligat să completeze de sine stătător toate rubricile declarației privind valoarea în vamă a mărfurilor (tipizata DVV-1 sau DVV-2), în modul stabilit de Departamentul Vamal, cu excepția rubricilor destinate mențiunilor organului vamal, iar în cazul în care declarantul a completat corect declarația privind valoarea în vamă a mărfurilor, a ales și a aplicat just metoda de determinare a valorii în vamă și datele declarate sunt confirmate documental, conform cerințelor stabilite, colaboratorul care a verificat declarația privind valoarea în vamă a mărfurilor înscrie în

rubrica „Mențiunile biroului vamal” (pe toate foile declarației) „VV acceptată”, autentificând această consemnare prin semnătura sa și ștampila matricolă personală [95, p. 11].

Constatăm că aceasta face posibilă determinarea statutului juridic al DVV, obținând statut de act juridic. Această prevedere se stabilește în cazul acceptării de către organul vamal a metodei valorii declarate.

Altfel, în urma deciziei funcționarului vamal după efectuarea controlului corectitudinii determinării valorii în vamă, aceasta se acceptă sau se ajustează. Decizia este luată de către un funcționar al autorității vamale, care a efectuat o verificare suplimentară, având în vedere documentele și informațiile prezentate de declarant, precum și informațiile culese în timpul verificării suplimentare a lor. Analizând diferența dintre aceste informații (pentru tranzacțiile de mărfuri identice sau similare etc.), autoritatea vamală decide în mod independent.

În cazul în care se stabilește necesitatea modificării valorii în vamă anunțate de declarant (inclusiv după prezentarea actelor suplimentare solicitate), modificările valorii în vamă a mărfurilor se reflectă fie în declarația valorii în vamă, fie în rubricile speciale „Mențiunile biroului (postului) vamal” ale tipizatei sau pe versoul ei, consemnându-le sub titlul „Mențiunile biroului (postului) vamal”, iar în actul de inspecție doar faptul modificării acesteia. Colaboratorul organului vamal datează și autentifică toate consemnările sale prin semnătura și ștampila matricolă personală [95, p. 11].

Persoana fizică, conform procedurii, depune declararea în scris prin îndeplinirea formularului declarației vamale pentru persoanele fizice forma DV-6, unde se indică cantitatea mărfurilor, declarate precum și prețul acestora. Reieșind din datele indicate în declarația vamală, colaboratorul vamal verifică coincidența celor indicate în scris cu mărfurile transportate, stabilește valoarea în vamă a acestora.

Determinarea valorii în vamă la mărfurile transportate de către persoanele fizice este o procedură mai complicată decât stabilirea valorii în vamă la mărfurile transportate de către persoana juridică, deoarece persoana fizică, în majoritatea cazurilor, nu dispune de acte primare (acte de plată pentru marfă), care pot servi drept baza la determinarea valorii în vamă.

Așadar, valoarea în vamă stabilită pentru mărfurile transportate de către persoanele fizice este principalul element în procedura de declarare, deoarece anume cuantumul valorii stabilite determină achitarea sau scutirea de plăți vamale. Procedura de stabilire a valorii în vamă este reglementată și determinată prin șase metode [36]. Anume aceste metode se vor utiliza de către colaboratorul vamal la stabilirea corectitudinii declarării valorii în vamă sau a prețului mărfurilor declarate de către persoanele fizice.

Persoana fizică ce transportă marfa declară aceasta la momentul trecerii postului vamal. Persoana ce declară va descrie detaliat marfa transportată cu indicarea cantității (bucăți,

kilograme, litri, metri etc.), totodată, ea va declara și prețul sau suma achitată pentru marfa anume, valuta în care au fost efectuate cumpărăturile, cu indicarea exactă a costurilor pentru fiecare categorie de marfă. Toate aceste date vor servi drept bază la determinare a valorii în vamă. Totodată, colaboratorul vamal solicită prezentarea suplimentară a tuturor actelor (bon de plată, cec etc.), care indică prețul mărfurilor transportate [55].

După procedura de declarare, colaboratorul vamal va examina marfa prin efectuarea controlului fizic al acesteia, și anume: stabilirea cantității, producătorului, materia primă utilizată, reputația pe piață, țara de origine, țara de procurare. Ulterior controlului fizic, colaboratorul vamal contrapune datele indicate în declarație cu cele examinate fizic. Reieșind din rezultatele obținute, colaboratorul vamal decide asupra corectitudinii valorii în vamă declarate, iar în cazul când a stabilit o valoare diminuată, acesta determină valoarea în vamă de sine stătător.

În urma stabilirii valorii în vamă, colaboratorul vamal decide asupra mărfurilor transportate de către persoana fizică pentru cazul în care valoarea este de pînă la 300 de euro, iar mărfurile nu constituie marfă transportată cu scop comercial și atunci achitarea plăților vamale nu se efectuează sau dacă marfa depășește suma de 300 de euro, este destinată uzului personal și atunci plățile vamale se achită reieșind din valoarea totală a mărfurilor. În cazul când colaboratorul vamal stabilește că marfa este destinată comercializării, aceasta nu poate fi vămuită de către persoana fizică, nefiind înregistrată ca subiect al activității economice în Republica Moldova. Această prevedere nu permite transportarea mărfurilor în scop comercial persoanelor fizice, decît subiecților antreprenoriatului, întreprinderi individuale.

Actele de procedură vamală, utilizate la determinarea valorii în vamă, se păstrează în arhiva biroului vamal la termenul stabilit pentru păstrare.

Deci, procedura de declarare a valorii în vamă se efectuează prin completarea DVV, unde rubricile acestea prevăd toate cheltuielile suportate în cadrul efectuării unei tranzacții economice externe. La fel, regulamentul de declarare a valorii în vamă prevede atît procedura de declarare a valorii în vamă, cît și procedura de eliberare condiționată (vămuire cu condiția prezentării actelor suplimentare, în scopul veridicității valorii în vamă declarate) a mărfurilor. La fel ca și DVV, datele ce se referă la valoarea în vamă se înscriu și în declarația vamală în detaliu utilizată pentru vămuirea mărfurilor.

În declarația vamală în detaliu, informația ce ține de determinarea valorii în vamă se înscrie în rubricile:

RUBRICA 20 – „CONDIȚIA DE LIVRARE”

Prima casetă – se înscriu trei caractere alfabetice reprezentînd codificările condițiilor de livrare, potrivit regulilor INCOTERMS 2000, cuprinse în anexa nr. 3 la prezentele Norme.

A doua casetă – se indică locul convenit pentru livrarea mărfii, prevăzut în contractul de transport.

A treia casetă – nu se utilizează.

RUBRICA 22 – „MONEDA ȘI VALOAREA TOTAL FACTURATĂ”

În prima casetă - se înscrie codul monedei de facturare, conform anexei nr. 4 la prezentele Norme.

În a doua casetă - se înscrie valoarea total facturată pentru ansamblul mărfurilor declarate. Această valoare se exprimă în numere cu două caractere numerice după virgulă.

În cazul reexportului sau reimportului de mărfuri, în urma operațiilor de perfecționare activă, transformare sub control vamal sau perfecționare pasivă, se va indica costul total al serviciilor prestate de către prelucrător;

RUBRICA 23 – „CURS DE SCHIMB”

Se înscrie cursul oficial de schimb al leului moldovenesc față de valuta străină indicată în declarație, valabil pentru data înregistrării acesteia. În cazul utilizării sistemului informatic, cursul oficial de schimb este completat automat.

RUBRICA 42 – „PREȚ ARTICOL”

Se înscrie valoarea fiecărui articol care concurează la valoarea total facturată pentru ansamblul mărfurilor declarate - înscrisă în rubrica nr. 22. Prețul se exprimă în numere cu două zecimale.

RUBRICA 43 – „METODA DE EVALUARE”

Se utilizează în cazul operațiunilor de introducere de bunuri în țară care au la bază tranzacții comerciale, înscriindu-se numărul metodei de evaluare utilizată pentru determinarea valorii în vamă [32]. Se utilizează și în cazul bunurilor pentru care valoarea definitivă se determină pe baza rezultatelor determinărilor cantitative și calitative, efectuate potrivit condițiilor menționate în contractele comerciale.

RUBRICA 46 – „VALOAREA STATISTICĂ”

Valoarea statistică reprezintă valoarea în vamă a mărfii calculată conform legislației în vigoare și include:

- la export, valoarea bunurilor la locul și momentul în care părăsesc teritoriul țării;
- la import, valoarea mărfurilor la locul și momentul în care intră pe teritoriul țării.

Valoarea statistică se înscrie exprimată în moneda națională și se determină prin transformarea în lei a monedei facturate, conform prevederilor legale.

Rubricile menționate, utilizate la completarea declarației vamale în detaliu, reflectă cheltuielile suportate de către declarant, la efectuarea tranzacției date și condițiile de livrare convenite de către părți la introducerea mărfurilor în teritoriul vamal al Republicii Moldova

conform INCOTERMS. De asemenea, este indicat prețul factual (costul mărfurilor), suma valorii în vamă determinate. Cheltuielile aferente tranzacției se calculează conform datelor declarate în formularele DVV [59].

3.2. Aplicarea metodelor de determinare a valorii în vamă la mărfurile importate în Republica Moldova

În activitatea lor, colaboratorii organelor vamale, în cadrul activității de determinare a corectitudinii aprecierii valorii în vamă, întâmpină un șir de probleme. Acestea provin, pe de o parte, de la Autoritatea centrală a organelor vamale, în contextul coordonării și supravegherii permanente care, în majoritatea cazurilor, indică diminuarea sau insuficiența majorării valorii în vamă la mărfurile introduse pe teritoriul vamal al Republicii Moldova, iar pe de altă parte, sunt supuși reproșurilor subiecților economici participanți la comerțul exterior, ce invocă majorarea neîntemeiată a valorii în vamă de către organele vamale, cu încasarea suplimentară a plăților vamale.

Subtilitățile ce apar în momentul efectuării procedurii de determinare a valorii în vamă constau în faptul că valoarea mărfurilor declarate stabilește mărimea plăților vamale (drepturilor de import), achitate la introducerea mărfurilor pe teritoriul vamal al Republicii Moldova. Deci, temeiul principal al aparițiilor acestor conflicte este *interesul material*, apărut de stat (organele vamale), ca parte de acumulare a surselor bugetare, pe de o parte, și subiecții antreprenorialului, care consideră că mărimea plăților vamale încasate sunt nejustificate și aduc prejudiciu afacerilor ce le operează.

În Republica Moldova, mărfurile introduse în teritoriul vamal, cantitativ, prevalează considerabil mărfurile produse în teritoriu. Astfel, interesele comerciale în favoarea importului de mărfuri sunt mai mari decât pentru producția de mărfuri. Reieșind din aceasta, *vama* – ca organ de stat, deține rolul principal în relațiile comerciale, deoarece supraveghează toate livrările de mărfuri, efectuează evaluarea lor cu impozitarea mărfurilor și încasarea plăților vamale (drepturilor de import) [57].

Este oportun să menționăm că anume etapa de evaluare a mărfurilor în întregul proces de declarare a mărfurilor introduse în teritoriul vamal al Republicii Moldova este considerată o etapă de bază, deoarece de corectitudinea determinării valorii, costului stabilit la mărfurile importate, se va lua ca bază la calcularea plăților vamale încasate (drepturilor de import).

Anume la etapa determinării valorii în vamă, în procesul vămuirii mărfurilor, apar momente de contrazicere între declarant și organul vamal. Fiecare dintre aceste două părți demonstrează una alteia corectitudinea aprecierii valorii în vamă din punctul său de vedere.

Declarantul susține poziția că valoarea în vamă la nivelul stabilit de el este suficientă, organul vamal în contrazicere demonstrează că valoarea în vamă a mărfii declarată de către posesor nu este suficientă și inițiază procedura de majorare a ei, fără a explica cauza.

Dreptul importatorului de a obține o explicație de la vamă cu privire la modul în care valoarea în vamă a fost determinată este strâns legat de dreptul la apel. Pentru a face un recurs efectiv împotriva unei decizii vamale (sau pentru a decide dacă merită să facă un recurs), importatorului trebuie să i se aducă la cunoștință motivele pentru care s-a luat decizia în cauză. Este necesară o explicație scrisă de vamă numai dacă importatorul solicită acest lucru. Dacă valoarea în vamă se bazează pe valoarea tranzacției pe care importatorul însuși a declarat-o, în mod normal, nu ar mai fi nevoie de nici o explicație. Explicația este importantă, totuși, atunci când vama respinge prețul declarat și determină valoarea bunurilor importate folosind o metodă alternativă. În aceste cazuri, baza pentru determinarea valorii în vamă, metoda de calcul și/sau informațiile pe care vama le ia în considerare pot să nu fie evidente pentru importator [148].

În temeiul Acordului, valoarea tranzacției – prețul efectiv plătit sau de plătit - este elementul fundamental pentru determinarea valorii în vamă. În cazul în care un importator, fie din neatenție, dintr-o eroare, din neglijență sau fraudă, declară un preț în vamă, care nu este „prețul efectiv plătit sau de plătit”, Acordul nu obligă vama ca să-l accepte. În plus, Articolul 17 din Acord confirmă drepturile autorităților vamale de a cerceta sau investiga veridicitatea sau exactitatea oricăror declarații sau documente justificative prezentate de importator.

Acest drept de control pe care îl au administrațiile vamale este reiterat în Anexa III, paragraful 6, la Acord, care prevede:

Articolul 17 admite faptul că, în aplicarea Acordului, administrațiile vamale ar putea avea nevoie să facă anumite investigații privind veridicitatea sau exactitatea oricărei afirmații, document sau declarații prezentate în scopul determinării valorii în vamă. Acest articol aprobă astfel de investigații care se efectuează, de exemplu, în vederea verificării dacă elementele valorii declarate sau prezentate la vamă, în legătură cu determinarea valorii în vamă, sunt complete și corecte. Statele membre, sub rezerva legilor și procedurilor lor naționale, au dreptul să pretindă o deplină cooperare a importatorilor în cadrul acestor investigații.

Deși acest principiu de control vamal poate părea cu nimic ieșit din comun, punerea în aplicare a acestuia a fost o preocupare de lungă durată pentru anumite administrații vamale - în special cele din țările în curs de dezvoltare. Problema constă în sarcina probei. Astfel, pentru a respinge valoarea tranzacției, vama trebuie să dovedească faptul că prețul declarat de importator în factură nu este corect sau este incomplet și, în caz afirmativ, ce dovezi sunt necesare? Din momentul când evidența sumelor efectiv plătite se află sub controlul importatorului suspectat de

fraudă, vama poate avea unele dificultăți în demonstrarea acestei dovezi, în special în cazurile în care exportatorul acționează în complicitate cu importatorul sau invers.

În această lucrare și anume la paragraful dat încercăm să analizăm probleme care apar în procesul vămuirii (în practica stabilită), la capitolul aprecierea valorii în vamă a mărfurilor introduse pe teritoriul vamal al Republicii Moldova.

Considerăm că este necesar să examinăm această problemă sub două aspecte:

a) procedura de declarare a valorii în vamă prin prezentarea actelor necesare de către declarant;

b) aprecierea corectitudinii valorii în vamă, procesul verificării actelor prezentate de declarant organului vamal.

La moment, Sistemul Vamal, în procesul determinării valorii în vamă, se conduce de legislația existentă a Republicii Moldova care reglementează metodologia aplicării valorii în vamă. Este cazul să menționăm că în anul 1997 a fost adoptată Legea cu privire la tariful vamal, care, pînă în prezent, a rămas în redacția inițială cu unele modificări neesențiale și este considerată ca bază juridică a reglementării acestui domeniu, fără a fi comentată de alte acte normative. După examinarea bazei legislative de reglementare a metodologiei valorii în vamă a altor state s-a tras concluzia că, în esență, reglementările legislative din aceste țări sunt adaptate principiilor internaționale de reglementare a aplicării metodelor de determinare a valorii în vamă, dar cu aspecte specifice naționale.

Republica Moldova ca stat, pentru ridicarea nivelului său economic, necesită acumulări esențiale la buget. Din informația oficială de care dispunem la contribuția financiară adusă la acumulările bugetului de stat o parte esențială îi revine Sistemului Vamal. Deci, de facto, plățile vamale achitate la vămuirea mărfurilor și revărsate la bugetul de stat se consideră ca venit la planificarea bugetului. Reieșind din cele expuse, credem că este necesar ca acest factor să fie inclus drept scop la aplicarea Legii cu privire la tariful vamal al Republicii Moldova.

Astăzi, comparativ cu anul 1997, subiecții antreprenorialului liber din RM au progresat în activitatea lor. S-au format relații noi în domeniul comerțului exterior, ca rezultat, se constată o creștere esențială a volumului de mărfuri introduse pe teritoriul vamal al RM. Dacă anterior majoritatea mărfurilor introduse în teritoriul vamal al Republicii Moldova purtau originea țărilor membre CSI, apoi astăzi mărfurile sunt impozitate din țările de est (China, EAU). Factorul dat influențează esențial procesul de determinare a valorii în vamă. În acest sens consemnăm că, odată cu dezvoltarea relațiilor economice internaționale ale subiecților antreprenorialului RM, în domeniul comerțului exterior cu alte state, s-au infiltrat și schemele frauduloase asimilate în rezultatul acestor relații și implementate la vămuirea mărfurilor introduse în Republica Moldova. Implementarea acestor scheme permit diminuarea valorii în vamă a mărfurilor și eschivarea de la

achitarea plăților vamale. Se utilizează practic toate metodele posibile de aplicare, utilizate, inclusiv în practica internațională. Totuși, riscul iminent ce persistă la capitolul diminuarea valori în vamă nu trebuie să influențeze aplicarea corectă a normei legale sau să ducă la majorarea ilegal neîntemeiată a valorii în vamă de către organul vamal.

Procedura de declarare a valorii în vamă prin prezentarea actelor necesare de către declarant.

Valoarea în vamă declarată la momentul importului mărfurilor necesită a fi demonstrată prin acte veridice organului vamal. Declarantul prezintă organului vamal actele de însoțire a mărfii și datele utilizate la determinarea valorii în vamă. Organul vamal (colaboratorul responsabil pentru verificarea corectitudinii valorii în vamă) este obligat să examineze actele prezentate și să ia o decizie privind corectitudinea valorii în vamă. Anume acest moment este foarte semnificativ în procedura determinării valorii în vamă, deoarece acceptarea sau neacceptarea actelor prezentate ca veridice și caracterizează momentul determinării valorii în vamă [68, p. 157].

Informația conținută în actele prezentate face posibilă examinarea tranzacției în detaliu, dacă această tranzacție este transparentă, caracterizată prin livrare (vindere de mărfuri), direct de la producător sau mărfurile sunt produse în țara unde compania ce livrează această marfă este înregistrată ca rezident al acestei țări etc.

Atunci când livrarea (vinderea de marfă) se efectuează din zona economică liberă sau compania care livrează marfă este rezidentă a unei zone offshore, apare riscul de diminuare a valorii în vamă, cu utilizarea actelor false. De exemplu: marfa produsă în Ucraina este vândută unei companii rezidente a ZAL România, la prețul stabilit de uzină (preț aleatoriu de 100 euro pentru kg), după ce aceeași marfă este revândută în Republica Moldova, dar costul mărfii este deja de 50 euro pentru kg.

Exemplul dat demonstrează faptul utilizării ZAL România cu scopul diminuării valorii în vamă. Deci, este evidență prezența riscului la examinarea tranzacțiilor date (actelor prezentate), așa încât putem considera tranzacțiile date ca *tranzacții cu caracter dubios*.

Pe de altă parte, sunt frecvente cazurile când colaboratorii vamali, neîntemeiat, majorează valoarea în vamă, neluând în considerare prezentarea de către declarant a tuturor actelor ce demonstrează cheltuielile suportate la tranzacția efectuată. De exemplu, o companie din România a înființat o companie în Republica Moldova, fiind unicul fondator, în condițiile în care acțiunea dată este una legală, reieșind din prevederile Legii nr. 845-XII din 03.01.1992 cu privire la antreprenariat și întreprinderi. Ulterior, la importarea mărfurilor din România și declararea valorii în vamă cu utilizarea metodei 1, colaboratorul vamal nu a acceptat aceasta, făcând referire la faptul că există interdependența între fondatori. Evident că interdependența există sau acest

lucru este inevitabil, dar în cazul cînd interdependența nu influențează valoarea în vamă, se aplică metoda 1 de determinare a valorii în vamă [36, alin. (5), art. 11]. Deși a prezentat toate actele inclusive și solicitate suplimentar de către organul vamal ce demonstrează că valoarea în vamă nu este influențată de interdependență, colaboratorul vamal ce a examinat această tranzacție nu a acceptat metoda 1 de determinare a valorii în vamă. Aceasta demonstrează atît factorul de supraveghere a verificării valorii în vamă, cît și incompetența colaboratorilor vamali. Nu în ultimul rînd, aceasta se datorează și imperfecțiunii legislației.

Competența colaboratorului vamal responsabil de determinarea valorii în vamă este un factor decisiv, deoarece cunoașterea tuturor subtilităților existente, utilizate în procesul verificării corectitudinii determinării valorii în vamă, face posibilă adoptarea unei decizii corespunzătoare tranzacției examinate.

Pregătirea profesională a colaboratorului vamal, în general, la momentul actual, este un factor foarte important.

Mărfurile de producție străină, în conformitate cu normele legislative stabilite în Republica Moldova, pot fi introduse pe teritoriul vamal al Republicii Moldova de către persoane juridice (activitate în domeniul comerțului exterior), în scop comercial.

Conform statisticii, la determinarea valorii în vamă declarată de către declarant, ca regulă, se utilizează metoda 1 – conform prețului efectiv plătit, metoda 6 – metoda de rezervă, flexibilă cu alte metode.

Considerăm că utilizarea doar a metodelor 1, 6 pentru determinarea valorii în vamă este una insuficientă, în timp ce utilizarea metodelor 2 – valoarea mărfurilor identice și 3 – valoarea mărfurilor similare, în genere, nu se practică. Problema impracticării acestor metode este lipsa bazei de date a mărfurilor introduse în teritoriul vamal al RM pe parcursul a 90 de zile, care au fost evaluate prin utilizarea metodei 1 de determinare a valorii în vamă de care trebuie să dispună Serviciul Vamal. Eficiența utilizării acestor metode 2 și 3 este mai mare decît utilizarea metodei 6, care, totuși, face posibilă stabilirea unor prețuri aleatorii. La fel, se face posibilă și planificarea încasării plăților vamale la prețuri medii stabilite prin evaluare. Prețurile indicate în baza de date pot servi și ca dovadă în litigiile de judecată, care apar pe marginea corectitudinii determinării valorii în vamă între agenții economici și organele vamale. Datele utilizate de către Serviciul Vamal, stocate în programul ASYCUDA WORLD, nu reflectă integral modul de determinare a valorii în vamă și metoda aplicată. Este necesar de introdus un program informațional separat, care să cuprindă toate condițiile de evaluare a valorii în vamă:

- valoarea în vamă declarată;
- condiția de livrare utilizată;
- metoda aplicată.

Determinarea valorii în vamă la mărfurile introduse pe teritoriul vamal al Republicii Moldova de către persoanele fizice este o problemă dificilă, care merită a fi expusă într-o lucrare separată pe care intenționăm să o elaborăm și în care o să dezvăluim esența acesteia.

Conform art. 5 din Legea nr. 1569-XV din 20.12.2002 cu privire la modul de introducere și scoatere a bunurilor de pe teritoriul Republicii Moldova de către persoane fizice, persoanele fizice au dreptul:

- de a introduce, pe teritoriul țării, fără achitarea drepturilor de import, bunuri a căror valoare în vamă nu depășește suma de 300 de euro și care nu sunt destinate activității comerciale sau de producție. Dacă valoarea în vamă a bunurilor depășește cuantumul neimpozabil menționat, drepturile de import se vor percepe reieșind din valoarea bunului în vamă (cuantumul neimpozabil indicat nu micșorează valoarea impozabilă a bunului) [38, lit. b) alin. (1), art. 5];

- de a primi, prin intermediul trimitărilor poștale internaționale, fără achitarea drepturilor de import, bunuri, cu condiția că nu sunt destinate activității comerciale sau de producție [38, lit. c) art. 5].

Prevederile legislative de mai sus stabilesc expres cuantumul sumei valorii în vamă, care permite introducerea mărfurilor pe teritoriul vamal al RM, cu sau fără achitarea drepturilor de import. Cuantumul stabilit al valorii în vamă se declară de către persoana fizică și se stabilește de către colaboratorul vamal, care activează în subdiviziunea vamală, prin care se introduc mărfurile. Așadar, de decizia colaboratorului vamal, aprecierea – marfă de uz personal sau comercial, ține achitarea sau neachitarea drepturilor de import, precum și dreptul la introducere a mărfurilor.

Cînd există „motive pentru îndoială” suficiente pentru a justifica faptul că vama îi cere importatorului să furnizeze informații? Atunci cînd „motivele de îndoială” sunt evidente prin neconcordanțele sau neregulile din documentele prezentate pentru vămuirea mărfurilor, dar fraudă nu este întotdeauna transparentă. Expresia nu este dezvoltată ulterior în Decizia Ministerială de la Runda Uruguay [144]. Acest lucru ar putea fi clarificat prin aplicarea deciziei în contextul unor metode vamale de control al fraudelor în general.

Controalele vamale moderne, după cum sunt definite de Convenția de la Kyoto, subliniază mai degrabă utilizarea auditului postvămuire din registrul și arhiva comercianților – mai degrabă decît controlul import-după-import – și se bazează pe analiza riscului pentru a determina care comercianți și tranzacții ar trebui să fie examinate și gradul de examinare [145]. OMV și majoritatea statelor membre OMC consideră că evaluarea riscurilor în baza inteligenței artificiale și sistemelor de audit postvămuire sunt fundamentale pentru un control eficient de determinare a valorii în vamă [146].

Scopul sistemelor de evaluare a riscurilor este de a concentra resursele vamale asupra tranzacțiilor care prezintă cea mai mare probabilitate de încălcări, cu un impact grav dacă nu sunt

controlate, permițînd în același timp balanței comerciale să fie vămuită, fără intervenție. Conform unui sistem de evaluare a riscurilor, o administrație vamală va construi „profiluri de risc” sau combinații de indicatori de risc care, în baza inteligenței artificiale, experienței din trecut sau probabilității, va identifica acele tranzacții care, dacă ar fi prezentate în vamă, ar trebui să fie selectate pentru control. Indicatorii de risc ar putea fi un anumit cod de produs, țara de origine a mărfurilor, istoria părților implicate în tranzacție, procedura vamală declarată, tipul sau itinerarul rutei etc.

„Motivele de îndoială” pot fi considerate un fel de „profil de risc”, identificat de vamă, cu ajutorul principiilor de evaluare a riscurilor, ca prezentînd un risc ridicat de eroare sau fraudă de evaluare. Dacă unei tranzacții de import îi corespunde un astfel de profil de risc, vama - aplicînd Decizia Ministerială de la Runda din Uruguay - ar putea impune importatorul să ofere informații sau documente suplimentare pentru a sprijini valoarea declarată care este suspectă.

Stabilirea valorii în vamă la mărfurile introduse de către persoanele fizice este foarte dificilă, deoarece organului vamal nu i se prezintă actele ce confirmă achiziția mărfurilor, precum și prețul de procurare, motiv fiind faptul procurării mărfurilor din piață. Actul ce stabilește prețul de procurare a mărfurilor este tipizata DV-6 (declarația vamală pentru persoanele fizice), în care persoana indică cantitatea, prețul mărfurilor, fără cheltuielile suportate suplimentar. Colaboratorul vamal stabilește valoarea în vamă în cazul mărfurilor importate de către persoanele fizice, reieșind doar din propria experiență și pregătire profesională.

3.3. Practica examinării litigiilor în contencios administrativ în rezultatul majorării valorii în vamă

Litigiile examinate de către instanțele judiciare ale Republicii Moldova, avînd ca obiect contestarea acțiunilor organelor vamale, precum și a actelor administrative, emise de acestea, care au dus la majorarea ilegală a valorii în vamă, sunt unele dintre cele mai frecvente.

În ultimii ani, importatorilor li s-au creat situații foarte neplăcute, Serviciul Vamal al Republicii Moldova, prin Indicații (care nu sunt făcute publice), stabilește nivelul minim al valorii în vamă pentru unele categorii de mărfuri.

La livrarea de mărfuri, agentul economic prezintă actele în conformitate cu pct. 13 din Hotărîrea Guvernului nr. 600 din 14.05.2002 cu privire la aprobarea Regulamentului privind modul de declarare a valorii în vamă a mărfurilor introduse pe teritoriul vamal al RM. În plus, la declararea valorii în vamă, cu excepția contractului, factura comercială (invoice) de la această tranzacție și alte documente necesare se atașează la documentele originale declarației de export, listele de prețuri, producător etc.

Astfel, valoarea declarată în vamă se bazează pe informații de încredere, cuantificate și documentate, care reprezintă baza pentru aplicarea metodei 1 de determinare a valorii în vamă a mărfurilor importate – în baza valorii [36, art. 11] tranzacției cu marfa respectivă importată. Totuși, actele prezentate nu sunt luate în considerare și colaboratorul vamal obligă majorarea valorii în vamă prin emiterea actului de inspecție (act de procedură vamală ce indică efectuarea unor acțiuni), reieșind din prețurile stabilite de Serviciul Vamal.

Valoarea în vamă este piatra de temelie al domeniului vamal. Modalitatea de determinare, precum și stabilirea mărimii acesteia creează anumite dificultăți pentru întreprinderi, dar și pentru vamă. Dezacordul autorităților vamale, în ceea ce privește valoarea în vamă declarată de către declarant [12, art. 1], ar putea duce la modificarea acesteia prin decizia cu privire la ajustare cu mărirea valorii în vamă. În acest caz, declarantul este impus să achite sume suplimentare substanțiale ale plăților vamale. Astfel, mulți declaranți caută protecție jurisdicțională.

Organul vamal care efectuează vămuirea mărfurilor introduse verifică corectitudinea determinării de către declarant a valorii în vamă [36, alin. (1), art. 8], inclusiv corectitudinea metodei alese de declarant pentru determinarea valorii în vamă și oportunitatea aplicării ei, integritatea (completivitatea) documentelor (obligatorii și suplimentare) prezentate de declarant și corespunderea lor cu cerințele stabilite. În cazul în care lipsesc datele ce probează corectitudinea valorii în vamă anunțate sau există temeiuri să se considere că datele prezentate de declarant nu sunt veridice și/sau suficiente, autoritatea vamală este în drept să determine de sine stătător valoarea în vamă a mărfurilor, aplicând consecutiv metodele existente [36, alin. (3), art. 8].

Pentru a contesta decizia autorității vamale de majorare a valorii în vamă, este necesar să se acorde atenție următoarelor circumstanțe:

- dacă au existat motive pentru a nu admite metoda aplicată de determinare a valorii în vamă;
- dacă a fost respectată de către organul vamal procedura de ajustare a valorii în vamă;
- dacă s-a respectat consecutivitatea de aplicare a valorii în vamă;
- dacă autoritatea vamală a aplicat metoda de evaluarea valorii în vamă, respectând normele de aplicare a acesteia.

Temei de majorare a valorii în vamă pot servi:

- restricțiile existente în privința drepturilor cumpărătorului asupra mărfii evaluate, cu excepția restricțiilor:
- stabilite de legislație;
- în privința regiunii geografice în care marfa poate fi revândută;
- care nu influențează esențial prețul mărfii.
- participanții la tranzacție, dacă sunt persoane interdependente

- informația folosită de declarant la anunțarea valorii în vamă a mărfii care nu este veridică sau nu este confirmată prin acte.

Lipsa sau insuficiența documentelor prezentate de declarant, prin care s-a determinat valoarea în vamă, sunt necesare de demonstrat.

Autoritățile vamale, de multe ori, refuză să accepte valoarea în vamă a declarantului, deoarece documentele justificative sunt insuficiente, inexacte sau nu conțin informații cuantificate. Cu toate acestea, instanțele judecătorești nu sunt întotdeauna de acord cu autoritățile vamale care susțin că documentele prezentate de declarant nu confirmă valoarea în vamă.

Astfel, pentru a confirma valoarea în vamă, declarantul trebuie să prezinte:

- contract de comerț exterior, care reflectă toate condițiile esențiale ale tranzacției, inclusiv de livrare și de plată în termenele stabilite;
- factura și/sau alte documente care conțin prețul mărfurilor.

Actele enumerate mai sus determină cu certitudine prețul efectiv plătit sau de plătit, ori sunt acte de bază care stabilesc prețul acesteia. Deseori, organul vamal solicită acte suplimentare celor enumerate, care nu pot contrapune datele despre preț.

Ca autor a acestei lucrări s-a participat la litigiile descrise mai jos în calitate de reprezentant al SRL „Satevis-MG” și SRL „Taix-Prim”. Reieșind din aceasta cele invocate în instanță îmi aparțin.

Anumite concluzii legale privind valoarea în vamă, în special cu privire la problema de prezentare a documentelor suplimentare, solicitate de către organul vamal, sunt reflectate în Hotărîrea [20] în care se constată că societatea cu răspundere limitată SRL „Satevis-MG” a depus cerere de chemare în judecată împotriva Biroului vamal Chișinău cu privire la contestarea actului administrativ. În motivarea acțiunii, reclamantul SRL „Satevis-MG” a indicat că Biroul vamal Chișinău a emis actele de inspecție la declarațiile vamale prin care s-a majorat valoarea în vamă. Reclamantul SRL „Satevis-MG” consideră că actele de inspecție sunt neîntemeiate, deoarece declarațiile vamale au fost depuse cu scopul vămuirii loturilor de marfă, fiind însoțite, potrivit pct. 13 al Hotărîrii Guvernului nr. 600 din 14 mai 2002, de contractul de vânzare-cumpărare, facturi comerciale, CMR, declarația vamală de export. Organul vamal, în procesul verificării determinării valorii în vamă, nu a acceptat metoda de evaluare în baza valorii tranzacției cu marfa respectivă ori în baza prețului efectiv plătit sau de plătit și a aplicat valoarea din propriile considerente. Deci, organul vamal nu a considerat corect aplicarea de către declarant a metodei de evaluare și a aplicat valoarea de sine stătător.

În urma examinării Hotărîrii, s-a stabilit că, biroul vamal Chișinău a invocat lipsa unui șir de documente, în special s-a invocat că documentele prezentate organului vamal spre vămuire nu confirmă pe deplin veridicitatea datelor privind valoarea în vamă declarată, din motiv că datele

prezentate de declarant, îndeosebi despre valoarea mărfii declarate, au fost diminuate. Mai mult decît atît, întru aplicarea metodei în baza valorii tranzacției cu marfa respectivă ori în baza prețului efectiv plătit sau de plătit, caracteristica de bază și condiția esențială a tranzacției o constituie prețul pentru o unitate de marfă stabilit în contractul comercial. Astfel, în contractele de vânzare-cumpărare, prezentate de către SRL „Satevis-MG” organului vamal, nu figurează prețul nemijlocit pentru o unitate de marfă (baza valorică), totodată, în contractele menționate la fel nu este indicat nomenclatorul sortimental al mărfurilor. Aceste neconcordanțe contravin totalmente regulilor de aplicare a metodei 1 de determinare a valorii în vamă a mărfii. Argumentul organului vamal este imperfecțiunea completării contractului de vânzare-cumpărare sau concluzia făcută doar în urma examinării numai a unui singur act prezentat.

Considerăm că, abordarea respectivă nu este corectă, deoarece tranzacția economică externă este însoțită de mai multe acte comerciale, inclusiv factura. Facturarea este o operațiune esențială în tranzacțiile internaționale, iar factura comercială, numită în comerțul exterior „factura externă”, reprezintă documentul cel mai important în operațiunea de comerț exterior. Factura externă este un înscris întocmit de exportator, prin care se arată condițiile unde au loc vânzarea de bunuri și servicii. Ea cuprinde în detaliu mărfurile comercializate și condițiile de comercializare aferente acestora. Factura comercială rezumă toate condițiile esențiale ale unei afaceri încheiate – clauze privind partenerii, obiectul, prețul - astfel încît, din conținutul ei rezultă, în mod clar, drepturile și obligațiile părților. Nu de puține ori, ea constituie singura materializare a acordului de voință dintre părți (atunci cînd acesta nu este neconsemnat într-un contract scris). Pe de altă parte, în practica comercială internațională (drept comercial), se admite că tăcerea partenerului care a primit factura echivalează cu acceptarea integrală a clauzelor pe care aceasta le cuprinde. Printre principalele funcții ale facturii putem evidenția faptul că aceasta arată că marfa a fost vîndută. La fel, factura consemnează, în scris, existența unui act de vânzare și precizează mărfurile vîndute (denumire, sortimente, calitate, cantitate), ca și valoarea tranzacției (preț unitar, valoarea totală a mărfurilor) [6, p. 32].

Cu atît mai mult, contract este acordul de voință realizat între două sau mai multe persoane prin care se stabilesc, se modifică sau se sting raporturi juridice [15, alin. (1), art. 666]. Părțile contractante pot încheia în mod liber, în limitele normelor imperative de drept, contracte și pot stabili conținutul lor [15, alin. (1), art. 667]. Totodată, „Contractul de vânzare nu trebuie să fie încheiat, nici constatat în scris și nu este supus nici unei ale condiții de formă. El poate fi probat prin orice mijloace, inclusiv prin martori” [20].

Constatăm că motivele invocate de către organul vamal față de SRL „Satevis-MG”, și anume faptul că contractul nu conține date despre prețul unei unități de marfă, nu este întemeiat, reieșind din argumentarea de mai sus, iar neacceptarea metodei declarate de către declarant -

neîntemeiat. Astfel, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că biroul vamal Chișinău eronat a majorat valoarea în vamă. Într-adevăr, conform art. 8 alin.(1), (2) din Legea cu privire la tariful vamal, autoritatea vamală exercită controlul asupra corectitudinii determinării valorii în vamă a mărfii și să ia decizii în privința corectitudinii ori incorectitudinii valorii în vamă a mărfii anunțate de declarant. Însă, în același timp, potrivit alin. (3) din aceeași Lege, autoritatea vamală este în drept să determine de sine stătător valoarea în vamă a mărfii doar în cazul în care nu există date ce ar confirma corectitudinea determinării valorii în vamă a mărfii anunțate sau în cazul în care există temei de a considera că datele prezentate de declarant (importator) nu sunt veridice (inclusiv sunt sub nivelul valorii lor de producție) și/sau nu sunt suficiente. Potrivit actelor de inspecție care au servit temei de majorare a valorii în vamă și, respectiv, a drepturilor de import, aceasta este motivată prin alte erori și neconcordanțe constatate, dar nu se justifică majorarea valorii în vamă, incoincidența prețurilor și alte neconcordanțe care ar determina majorarea valorii în vamă a mărfurilor importate. Astfel, actul de inspecție, contrar legii, nu este motivat în nici un fel și nu poate sta la baza majorării în vamă a mărfurilor. Or aceasta nu poate fi făcută în mod arbitrar și involuntar. În asemenea circumstanțe, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că biroul vamal Chișinău, în confirmarea motivelor, nu a prezentat probe veridice, astfel acestea purtând un caracter declarativ.

Mai mult decât atât, conform acordului de la Marrakesh, încheiat la 15 aprilie 1994, privind constituirea Organizației Mondiale a Comerțului, semnat de Republica Moldova la Geneva la 8 mai 2001 și ratificat prin Legea nr. 218-XV din 1 iunie 2001, „taxele vamale se evaluează la valoarea reală care este valoarea de tranzacție. Prin derogare de la această regulă, dreptul autorității vamale de a stabili, printr-o echivalență verificabilă, o altă valoare vamală este recunoscută numai în cazul posibilității de determinare a valorii reale și în situația unor dubii rezonabile privind veridicitatea valorii declarate de importator”.

Subliniem deci, că instanța aduce expres argumente asupra faptului că organul vamal nu a prezentat probe ce demonstrează aplicarea incorectă a metodei de determinare a valorii în vamă de către declarant. Deci, acțiunile organului vamal sunt ilegale.

Prin urmare, în cazul din speță, SRL „Satevis-MG”, la vămuirea mărfii, a prezentat documente justificative care permit calcularea valorii în vamă a mărfii în conformitate cu metoda principală de determinare a valorii în vamă și documentele de însoțire, iar alte metode de determinare a valorii mărfii în vamă nici nu puteau fi aplicate, reieșind din caracterul deplin și justificat al documentelor prezentate pentru calcularea valorii în vamă în baza valorii tranzacției cu marfa respectivă. Așadar, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție a constatat că actele prezentate de SRL „Satevis-MG” au fost suficiente

pentru aplicarea metodei de determinare a valorii în vamă declarată de către declarant. Prin urmare, organul vamal abilitat cu dreptul de verificare a valorii în vamă declarată, de fapt a ignorat prevederile legale.

O altă Hotărâre [23] examinată în această lucrare, unde s-a stabilit că, Societatea cu Răspundere Limitată „Taix-Prim” a depus cerere de chemare în judecată împotriva Biroului Vamal Chișinău cu privire la contestarea actului administrativ în urma majorării valorii în vamă.

În argumentarea adresării sale în instanță, SRL „Taix-Prim” a invocat: „În temeiul prevederilor Legii Contenciosului Administrativ nr. 793 din 10.02.2000, art. 166, 167 și 187 din Codul de procedură civilă, alin. (4) art. 7 din Legea cu privire la tariful vamal, SRL „Taix-Prim” s-a adresat cu o cerere de anulare a deciziei biroului vamal Chișinău, exprimată prin acțiunea colaboratorilor vamali, în vederea executării concrete a Legii, ce a dus la majorarea valorii în vamă. Obiectul de contencios administrativ îl constituie actul administrativ – *act de inspecție*, ca manifestare juridică unilaterală de voință cu caracter individual. Astfel, de către biroul vamal Chișinău a fost emis act de inspecție la declarația vamală în detaliu nr. 3030I16080 din 12.12.2010, cu obligația de majorare a valorii și a încasat suplimentar suma de 23 287,64 lei”.

Întru executarea legislației vamale a Republicii Moldova, la importul mărfurilor, SRL „Taix-Prim” a declarat valoarea în vamă în conformitate cu art. VII al GATT, prezentînd actele de însoțire ale mărfurilor anexate la declarațiile respective, care au stat la baza operării importurilor efectuate și care atestă totalitatea cheltuielilor suportate.

Însă biroul vamal Chișinău, neîntemeiat, nu a fost de acord cu valoarea în vamă declarată, majorînd-o ilegal prin obligare. Constatăm acest fapt datorat acțiunilor colaboratorilor vamali care au verificat corectitudinea valorii în vamă declarate de către declarant. În primul rînd, toate actele prezentate de către SRL „Taix-Prim” au fost acceptate de organul vamal, totuși, nefiind examinate la justa valoare. Alt factor ce demonstrează neobiectivitatea verificării corectitudinii declarării valorii în vamă este și solicitarea prin obligare a prezentării actelor ce nu influențează valoarea în vamă, prin emiterea *unui act fără denumire (act ce provoacă efecte juridice, dar neavînd suport juridic)*, unde nu există norma juridică ce prevede emiterea acestuia. Un alt factor ce atestă neacceptarea artificială a valorii în vamă de către biroul vamal Chișinău este și informarea SRL „Taix-Prim” despre imposibilitatea aplicării consecutive a metodelor de determinare a valorii în vamă, prevăzute de legislație. Totodată, acesta stabilește nivelul de preț majorat aplicat aleatoriu la valoarea în vamă, fără a aplica noi norme de calcul, reieșind din suma cheltuielilor suportate pentru efectuarea tranzacției. Cum se poate stabili prețul prin imposibilitatea calculării acestuia? Prin urmare, valoarea în vamă a mărfurilor la import va fi valoarea de tranzacție, adică prețul plătit sau de plătit (plata efectuată sau de efectuat de către cumpărător vînzătorului sau în beneficiul acestuia pentru mărfurile importate). Practic, valoarea de tranzacție se calculează, plecînd de la prețul

efectiv plătit sau de plătit (respectiv prețul din factura externă), conform prevederilor art. VII al GATT. Totodată, valoarea în vamă, potrivit art. 11 din Legea nr.1380/1997 cu privire la tariful vamal, mai cuprinde și totalitatea cheltuielilor de procurare și livrare a mărfurilor.

Așadar, la determinarea valorii în vamă a mărfii, în baza valorii tranzacției cu marfa respectivă ori în baza prețului efectiv plătit sau de plătit, în valoarea tranzacției se includ următoarele componente, în cazul în care nu au fost incluse anterior în valoarea mărfii:

a) cheltuielile pentru transportul mărfii la aeroport sau în alt loc de introducere a mărfii pe teritoriul vamal:

- cheltuielile aferente asigurării;
- costul transportului;
- costul încărcării, descărcării și transbordării mărfii;

b) cheltuielile suportate de cumpărător:

- comisioanele și primele pentru brokeri, cu excepția comisiunilor pentru achiziționarea mărfii;

- costul containerelor și/sau al altui ambalaj de folosință repetată, dacă, în corespundere cu Nomenclatorul de mărfuri, acestea sunt considerate un tot întreg cu marfa;

- costul ambalajului, inclusiv costul materialelor de ambalaj și al lucrărilor de ambalare;

c) valoarea, calculată în mod corespunzător, a următoarelor mărfuri și servicii oferite, direct sau indirect, de cumpărător, în mod gratuit sau la preț redus, în scopul utilizării la producerea ori exportarea mărfii evaluate, în măsura în care această valoare nu a fost inclusă în prețul efectiv plătit sau de plătit:

- materiale, componente, părți și alte elemente similare, încorporate în marfă;
- instrumente, matrițe, forme și alte componente similare, utilizate la producerea mărfii;
- materiale cheltuite la producerea mărfii;
- lucrări de inginerie, de dezvoltare, lucrări de artă și design, planuri și schițe, executate în afara țării și necesare pentru producerea mărfii;

d) redevențele și taxele pentru licențe, pe care cumpărătorul trebuie să le achite, direct sau indirect, drept condiție a vânzării mărfii evaluate, în măsura în care aceste redevențe și taxe pentru licențe nu au fost incluse în prețul efectiv plătit sau de plătit, cu excepția redevențelor și taxelor pentru licențe plătite de către cumpărător pentru dreptul de reproducere și distribuire a producției cinematografice;

e) partea din venitul de la orice revânzare, transmitere sau utilizare ulterioară a mărfii, care ar reveni, direct sau indirect, vânzătorului.

Reieșind din aspectul celor expuse mai sus, SRL „Taix-Prim” a prezentat următoarele acte [30]:

1. Contract vânzare-cumpărare
2. Facturi comerciale
3. CMR
4. Declarația vamală de export
5. Certificat fitosanitar
6. Certificat de conformitate
7. Cheltuieli de transport
8. Dovadă de achitare a mărfurilor respective.

Deci, din argumentele prezentate de SRL „Taix-Prim”, putem deduce concluzii că actele ce dovedesc cuantumul cheltuielilor aferente tranzacțiilor efectuate au fost depuse, iar valoarea în vamă este calculată corect, precum și metoda de evaluare a valorii în vamă a fost aplicată corect.

Neluînd în considerare faptul prezentării tuturor actelor ce atestă corectitudinea în executarea procedurii de determinare a valorii în vamă, și anume a metodei de determinare a valorii în vamă a valorii tranzacției cu mărfurile respective și prețului efectiv plătit, biroul vamal Chișinău nu le-a respectat și a emis actul de inspecție cu obligația de a majora valoarea în vamă cu achitarea suplimentară a sumei drepturilor de import în mărime de 23 287,64 lei. Prin aceasta, a obligat modificarea declarației vamale în detaliu, invocînd faptul nerespectării art.13, 14, 15 din Hotărîrea Guvernului nr. 600 și utilizînd alin. (3) art. 8 din Legea nr. 1380 cu privire la tariful vamal, determinînd de sine stătător valoarea în vamă, prin utilizarea directă a metodei de rezervă de declarare a valorii în vamă.

Totodată, în ceea ce privește dreptul său la aplicarea valorii în vamă declarate, SRL „Taix-Prim” argumentează acțiunile organului vamal reieșind din următoarele considerente: „Referitor la constatările în actul de inspecție care se referă la încălcarea prevederilor pct. 13, 14, 15 din Hotărîrea Guvernului nr. 600 din 14.05.2002, menționăm că, pe parcursul procesului de vămuire a mărfii, au fost prezentate toate documentele prevăzute de Hotărîrea Guvernului nominalizată, care confirmă, în mod univoc, valoarea în vamă a mărfii importate. Reieșind din constatările efectuate și nefiind de acord cu valoarea în vamă indicată de către SRL „Taix-Prim” biroul vamal Chișinău a aplicat prevederile art. 8 alin. (3) din Legea nr. 1380, care descriu dreptul autorității vamale să determine de sine stătător valoarea în vamă a mărfii, aplicînd consecutiv metodele de determinare a valorii (art. 11-17) în vamă prevăzute de legislație. În cazul respectiv, autoritățile vamale au aplicat expres metoda de rezervă prevăzută de art. 17 din Legea nr. 1380 prin omiterea intenționată a metodelor anterioare.

În urma examinării argumentelor prezentate de către SRL „Taix-Prim”, s-a constatat că organul vamal aplică prevederile legislației în felul în care camuflează aplicarea de fapt a

nivelurilor de prețuri stabilite de acesta, care sunt aplicate absolut la toate tranzacțiile cu mărfuri de același gen, indiferent de către cine acestea sunt livrate.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție, referitor la acest litigiu, a hotărât să admită cererea de chemare în judecată, considerând acțiunile organului vamal ilegale.

Astăzi, organul vamal al Republicii Moldova aplică față de agenții economici metode de declarare a valorii în vamă cu o valoare cât mai mare, fapt ce deseori creează disensiuni la etapa aceasta. Reieșind din sarcina Serviciului Vamal de acumulare a surselor financiare la bugetul național, acest fenomen persistă. Tocmai din aceste considerente, importatorul trebuie să fie întotdeauna pregătit pentru faptul că una și aceeași marfă poate fi evaluată cu diferit cost, chiar și la două tranzacții consecutive.

Este cunoscut faptul că organul vamal argumentează cerințele sale, invocând dispunerea de informație asupra prețurilor mărfurilor importate, bazându-se pe datele existente în programul de informații gestionat (Asycuda World - program informațional de date gestionat de Serviciul Vamal al Republicii Moldova), considerând că baza de date cuprinde informații vamale cu privire la valoarea tuturor mărfurilor anterior importate. Totuși, în practica existentă la capitolul stabilirii valorii în vamă la mărfurile importate și acceptarea acestora de către organul vamal persistă tendința de aplicare a celor mai mari valori înscrise în programul informațional, inclusiv a valorilor stabilite de către organul vamal de sine stătător sau aplicarea prețurilor impuse. În același timp, aplicarea datelor referitoare la prețurile mărfurilor importate anterior și stocate în programul informațional de către declarant este imposibilă, deoarece aceștia nu au acces la acest program.

În contextul celor expuse mai sus, putem trage concluzia că, de fapt, organul vamal dispune de pîrghii ce permit majorarea, inclusiv neîntemeiată, a valorii în vamă, fapt ce deseori generează conflicte între organul vamal și agentul economic, care se soluționează prin instanța de judecată.

În urma analizei materiei propuse spre examinare, venim cu recomandări practice cum se poate rezolva acest conflict „pas cu pas, fără a apela la instanța de judecată. Desigur, nu există rețete universale, dar credem că aplicarea acestor sugestii poate diminua sau evita necesitatea rezolvării conflictelor date prin intermediul instanțelor de judecată.

Așadar, este nevoie de:

1. Prezentarea unui pachet amplu de acte

Tranzacția comerțului exterior, în primul rînd, este o operațiune comercială pregătită minuțios care cere timp. Tocmai de aceea importatorul, în prealabil, ținînd cont de faptul

necesității demonstrării corectitudinii declarării valorii în vamă a mărfurilor importate, trebuie să pregătească pachetul “ideal” de acte ce stabilesc valoarea în vamă.

Pornind de la solicitările organului vamal, pachetul de acte ce demonstrează valoarea în vamă declarată sunt:

- 1) Contractul de vânzare-cumpărare cu anexele și specificările la acesta;
- 2) Factura comercială (Invoice) emisă de producător sau vânzător, care dispune de amprente vamale ale țării de expediție și ale țărilor de tranzit prin care s-a transportat marfa
- 3) Calculul de producere a mărfurilor oferit de producător sau prețurile bursiere ale mărfurilor vândute
- 4) Certificatul contabil al cheltuielilor de transport suportate sau contul pentru servicii transport, prezentat de transportator
- 5) Copiile de pe actele de constituire ale participanților la tranzacția economică, fapt ce demonstrează lipsa interdependenței dintre aceștia
- 6) Certificatul de origine
- 7) Copia autenticată a declarației de export
- 8) Acte bancare ce dovedesc achitarea prealabilă a mărfurilor
- 9) Cataloage, oferte de prețuri stabilite de vânzător
- 10) Polița de asigurare (dacă marfa a fost asigurată)
- 11) Copii ale declarațiilor vamale anterioare la mărfurile identice.

Evident, obținerea unor astfel de acte este imposibilă din mai multe considerente (secret comercial, refuzul vânzătorului etc.) și, nu în ultimul rând, pachetul de acte depinde de tipul mărfurilor, condițiile de vânzare, felul de transportare. Totuși, dacă se prezintă pachetul integral de acte stabilit mai sus, organul vamal va admite valoarea în vamă declarată.

Este necesar să cunoaștem că valoarea în vamă a mărfii anunțate de declarant și datele suplimentare referitoare la ea trebuie să fie veridice și confirmate prin acte. Principala metodă este metoda determinării valorii în vamă a mărfii în baza valorii tranzacției cu marfa respectivă, astfel - în baza actelor prezentate [30, alin. (13)]. Numai în cazul când nu au fost prezentate acte ce stabilesc costul unor componente ale valorii în vamă, organul vamal este în drept să solicite prezentarea actelor suplimentare. Dacă nu există date ce ar confirma corectitudinea determinării valorii în vamă a mărfii anunțate sau în cazul în care există temei de a considera că datele prezentate de declarant (importator) nu sunt veridice (sau sunt sub nivelul valorii lor de producție) și/sau nu sunt suficiente, autoritatea vamală este în drept să determine de sine stătător valoarea în vamă a mărfii, aplicând consecutiv una dintre cele șase metode prevăzute de legislație. Astfel, organul vamal va putea aplica date din programul informațional.

De fapt, în practica stabilită, deseori, organul vamal inițial consultă baza de date, apoi examinează actele prezentate. Totuși, aceasta nu diminuează importanța prezentării pachetului amplu de acte. În primul rând, la prezentarea acestui pachet de acte, în scopul determinării valorii în vamă, odată cu depunerea declarației vamale, se diminuează sau se exclude neacceptarea, reieșind din cadrul legal al valorii în vamă anunțată. În al doilea rând, acest pachet de acte poate servi ca probă în instanța de judecată, dacă valoarea în vamă nu a fost acceptată de organul vamal, fiind majorată neîntemeiat.

2. Acceptarea sau neacceptarea majorării valorii în vamă

După anunțarea deciziei organului vamal de majorare a valorii în vamă, agentul economic este impus de situația să decidă, prin acordul său, majorarea valorii în vamă sau dezacordul cu aceasta. Desigur, sunt mai multe căi de rezolvare a acestei dileme. Se poate solicita Serviciului Vamal returnarea mărfurilor din Republica Moldova către exportator, achitarea sumelor suplimentare calculate de către vamă ca rezultat al majorării valorii în vamă, deoarece nu este o altă cale, iar majorarea este un lucru firesc. Totuși, aceste acțiuni nu garantează admiterea valorii în vamă de către organul vamal la tranzacțiile ulterioare cu mărfuri identice. Tocmai din aceste considerente, mulți agenți economici nu sunt de acord cu majorarea valorii în vamă, contestă aceasta în instanța de judecată.

În aspectul demonstrării corectitudinii declarării valorii în vamă, agentul economic poate solicita de la organul vamal lista actelor suplimentare solicitate de către acesta și prezentate de agentul economic, care, în conceptul organului vamal, vor fi suficiente pentru admiterea valorii în vamă declarate. Această procedură presupune și eliberarea mărfurilor în baza unei garanții bancare depuse de către agentul economic la organul vamal prin următoarea procedură:

În situația în care s-a procedat la amânarea determinării definitive a valorii în vamă a mărfii, drepturile de import calculate, pe baza valorii anunțate de declarant, se transferă în bugetul de stat. Garanția suficientă, oferită printr-un depozit bănesc, care se calculează reieșind din suma necesară achitării suplimentare ca rezultat al majorării valorii în vamă, se transferă în contul organului vamal. În cazul în care, în termen de 30 de zile calendaristice de la ridicarea mărfii, declarantul nu prezintă documente concludente privind confirmarea valorii în vamă a acesteia, autoritatea vamală procedează la executarea garanției, iar operațiunea de plasare a mărfurilor sub regim vamal se consideră a fi încheiată [36, art. 10].

Atunci când în timpul efectuării formalităților vamale de import se constată că valoarea în vamă nu poate fi determinată prin aplicarea art. 11, chiar dacă s-ar proceda la amânarea determinării definitive a valorii în vamă, autoritatea vamală aplică prevederile art. 12-17 în ordinea stabilită de prezenta Lege, valoarea în vamă determinată astfel avînd caracter definitive [36, alin. (2), art. 11]. În cazul în care nu este de acord cu decizia autorității vamale referitoare la

valoarea în vamă a mărfii, declarantul poate ataca această decizie în modul stabilit de legislație atât în fața autorității vamale, cât și în fața instanței de judecată, fără penalizare.

3. Contestarea acțiunilor organului vamal ca rezultat al majorării valorii în vamă

Litigiile examinate de către instanțele judiciare ale Republicii Moldova avînd ca obiect contestarea acțiunilor organelor vamale, precum și a actelor administrative emise de acestea ce au dus la majorarea ilegală a valorii în vamă sunt unele dintre cele mai frecvente.

La declararea valorii în vamă, agentul economic prezintă actele prevăzute de pct.13 din Hotărîrea Guvernului nr. 600 din 14.05.2002 cu privire la aprobarea Regulamentului privind modul de declarare a valorii în vamă a mărfurilor introduse pe teritoriul vamal al Republicii Moldova.

Astfel, valoarea declarată în vamă se bazează pe informații de încredere, cuantificate și documentate, care sunt baza pentru aplicarea metodei 1 de determinare a valorii în vamă a mărfurilor importate – în baza valorii tranzacției cu marfa respectivă.

Totuși, actele prezentate nu sunt luate în considerare, iar colaboratorul vamal obligă majorarea valorii în vamă, reieșind din prețurile stabilite de Serviciul Vamal. În asemenea cazuri, agentul economic poate contesta acțiunile ilegale prin depunerea cererii de chemare în judecată cu invocarea următoarelor lucruri: „...în temeiul art. 214 din Codul vamal, al art. 6 din Legea cu privire la tariful vamal, odată cu declararea mărfurilor s-a declarat și valoarea în vamă a acestora – *în baza valorii tranzacției cu mărfurile respective și a prețului efectiv plătit sau de plătit*, deoarece cheltuielile aferente livrării mărfurilor declarate au fost demonstrate prin actele de însoțire ale mărfurilor prezentate organului vamal, or anume actele prezentate demonstrează, în totalitate, cheltuielile suportate de procurare și livrare a mărfurilor. Actele prezentate stabilesc cheltuielile suportate pentru: procurarea mărfurilor, cheltuielile de transport care includ și încărcarea, descărcarea (reieșind din prevederile regulilor INCOTERMS) și alte cheltuieli aferente tranzacției. Deci, actele prezentate au stabilit integral cheltuielile suportate”.

Însă colaboratorul vamal a refuzat să accepte valoarea declarată, precum și metoda aplicată, utilizînd direct metoda de rezervă cu omiterea aplicării consecutive a metodelor 2-5 de declarare a valorii în vamă, ignorînd direct prevederile art. 10 din Legea cu privire la tariful vamal.

Totodată, organul vamal este responsabil doar pentru verificarea corectitudinii de aplicare a metodelor de determinare a valorii în vamă, fapt ce stabilește că organul vamal se va pronunța asupra actelor prezentate, precum și asupra cheltuielilor suportate expres în conformitate cu actele prezentate.

Ca motiv de majorare a valorii în vamă, colaboratorul vamal susține că a fost stabilit cu certitudine faptul aplicării incorecte a metodei de determinare a valorii în vamă, în special

valoarea mărfii este sub nivelul valorii de producție, cele expuse nefiind probate. Având acest motiv, colaboratorul vamal a aplicat direct metoda 6 de rezervă de evaluare a valorii în vamă.

Așadar, acțiunile organului nu sunt legale, reieșind din cele relatate mai sus, deoarece contravin legislației, și anume în cazul în care metoda principală nu poate fi aplicată, se folosesc alte metode. Fiecare dintre metodele succesive se aplică doar în cazul în care valoarea în vamă a mărfii nu poate fi determinată prin metoda precedentă. Dispozițiile alin. (1) art. 17 din Legea nr. 1380/1998, arată că, în cazul în care valoarea în vamă a mărfii nu poate fi determinată de către declarant prin aplicarea consecutivă a metodelor specificate la articolele 11, 12, 13, 15 și 16 sau autoritatea vamală consideră cu temei că aceste metode nu pot fi utilizate, valoarea în vamă a mărfii se determină prin metoda de rezervă, prin mijloace rezonabile, compatibile cu prevederile prezentei Legi (prin interzicerea aplicării *prețului mărfii stabilit arbitrar sau prețul fictiv*), cu principiile generale ale acordurilor internaționale la care Republica Moldova este parte și pe baza datelor disponibile.

Prin urmare, din speța expusă mai sus rezultă că, colaboratorul vamal nu a motivat necesitatea aplicării metodei de rezervă, fapt ce contravine prevederilor art. 17 din Legea tarifului vamal. Mai mult, colaboratorul vamal nu a făcut referire la sursele utilizate pentru determinarea valorii în vamă, totuși, a confirmat că prețurile sunt cu mult diminuate, iar marfa declarată - sub nivelul de producție. Toate acțiunile întreprinse de către colaboratorul vamal sunt îndreptate spre a legifera aplicarea prețurilor impuse prin indicația emisă de către Serviciul Vamal, utilizată obligatoriu de către organul vamal la verificarea determinării valorii în vamă.

Se constată, pornind de la practica declarării mărfurilor organului vamal, că, în cazul când valoarea mărfurilor declarată este sumar mai mică decât cea stabilită de Indicația Serviciului Vamal, colaboratorul vamal, indiferent de actele prezentate, aplică anume prețul impus. Acest fapt abuziv încalcă prevederile legislației naționale și internaționale la care Republica Moldova este parte, la capitolul aplicarea metodelor de determinare a valorii în vamă.

Deci, în cazul adresării în instanța de judecată, contestarea acțiunilor organului vamal ce au dus la majorarea valorii în vamă se vor baza, în primul rând, pe neexaminarea de către organul vamal a actelor prezentate și ignorarea aplicării consecutive a metodelor de determinare a valorii în vamă, solicitând actele cu motivarea în scris.

3.4. Concluzii la Capitolul 3

În concluzii la compartimentul dat putem stabili următoarele:

1. Procedura de declarare a valorii în vamă constă în prezentarea actelor veridice ce atestă corectitudinea aplicării valorii în vamă, odată cu depunerea DVV în care sunt indicate toate

cheltuielile suportate de către agentul economic al Republicii Moldova la livrarea mărfurilor în cadrul tranzacției economice externe. Totodată, în capitolul dat, se stabilește faptul că, în unele cazuri, colaboratorul vamal, la verificarea valorii în vamă declarată, nu este de acord cu mărimea acesteia, prin aplicarea unui șablon de procedură. În acest sens, fiecare tranzacție externă prin care mărfurile traversează frontiera vamală are un caracter individual, iar prețul mărfurilor este influențat de factorii și condițiile specifice, pe care autoritățile vamale nu le pot lua în considerare la determinarea valorii în vamă. Specificul de formare structurală a valorii în vamă este influențat de mai mulți parametri de care trebuie să se țină cont (direcția de deplasare a vehiculelor de ocazie, transferul de proprietate și riscul de răspundere pentru produse, termene de plată etc.), care influențează valoarea în vamă.

2. Legislația națională actuală, în contextul prevederilor aplicării valorii în vamă, nu prevede expres modul prin care colaboratorul vamal ar fi obligat să explice agentului economic care este cauza majorării valorii în vamă, fapt ce permite organului vamal să aplice prețul minim impus. Cu atât mai mult, legislația vamală națională prevede că, în cazul dezacordului cu valoarea în vamă, organul vamal este în drept de sine stătător să stabilească aceasta. Vrem să menționăm că cele relatate ca probleme la aplicarea valorii în vamă, de fapt pot fi utilizate oricând de către stat tacit indiferent de cele stabilite în legislație. Această afirmație este dovada celor susținute de noi că valoarea în vamă este un regulator de bază al cadrului economic și juridic al statului. Valoarea în vamă poate fi manipulată de stat în modul în care pot fi trase beneficii pentru economia statului și totodată poate afecta economia altor state.

3. Dezacordul agentului economic privind majorarea valorii în vamă se manifestă prin contestarea acțiunii și a actului administrativ în instanța de judecată. Examinarea acestor litigii se manifestă cu parcurgerea unui timp îndelungat, deoarece toate litigiile examinate în prima instanță sunt contestate cu recurs, indiferent de faptul cui i s-a dat câștig de cauză. Reieșind din modul de prezentare în instanță, organul vamal nu argumentează cu probe incontestabile nici acțiunile sale, nici motivul dezacordului cu valoare declarată în vamă de agentul economic. Argumentele sunt bazate doar pe lipsa unor acte care atestă valoarea în vamă, ca fiind ne reprezentate la momentul vămuirii mărfurilor. Adesea aceste acte sunt certificate de calitate sau recipisă de depozit sau acte care nu pot influența în esență nivelul valorii în vamă aplicate.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

În urma realizării prezentului studiu, au fost deduse următoarele concluzii:

1. În problema identificării naturii juridice a valorii în vamă sa constatat că valoarea în vamă poate fi utilizată ca element de protecție în politica vamală, precum și element de liber schimb al politicii vamale, deoarece dispune de funcții ce țin de încasarea taxelor vamale la importul mărfurilor și joacă un rol regulatoriu în protecția pieței interne la aplicarea măsurilor tarifare.

2. Îmbunătățirea politicii comerciale a Republicii Moldova este indisolubil legată de intensificarea determinării obiective a valorii în vamă a mărfurilor. Valoarea în vamă ca instrument juridic de stabilire a politicii vamale este foarte semnificativă în structura economiei naționale a Republicii Moldova, deoarece datorită determinării corecte a valorii în vamă depinde mărimea plăților vamale acumulate la bugetul de stat al Republicii Moldova. Valoarea în vamă este parte componentă a politicii vamale, ca element separat de taxă vamală, deoarece acumularea veniturilor la buget presupune achitarea taxelor vamale, care poate avea loc doar în urma determinării valorii în vamă.

Ca una dintre cele mai dificile probleme vamale, valoarea în vamă presupune crearea celor mai moderne și în concordanță realități traduse în tandem cu practicile internaționale ale sistemului său de control. Astfel, valoarea în vamă, este instrumentul pe care statul îl poate utiliza ca regulator în aspectul veniturilor obținute, precum și ca pârghie în cadrul administrării vamale, atunci când aceste venituri pot fi diminuate, prin neachitarea integrală a taxelor prevăzute de stat.

3. La individualizarea structurală de evaluarea valorii în vamă referindu-ne nemijlocit la cadrul normativ, se constată faptul că, normele stabilite de legislație în domeniul determinării valorii în vamă, au la bază metodele de determinare a valorii în vamă conform art. VII al GATT. La fel și prevederile Acordului de Asociere RM-UE stabilește aplicarea art. VII al GATT-ului, conform art. 196 al Acordului de Asociere. De aici, reiese că structura valorii în vamă inclusiv aplicarea acesteia la importul mărfurilor în Republica Moldova, constituie normele aplicate la art. VII al GATT. Constatăm, necesitatea armonizării cadrului juridic național cu cel internațional la aplicarea valorii în vamă, conform art. VII al GATT, la care face referință expresă și Acordul de Asociere RM-UE.

4. Analiza cadrului juridic național și internațional, cu privire la aplicarea valorii în vamă se evidențiază prin faptul evaluării mărfurilor importate, în scopul determinării valorii în vamă cu stabilirea bazei de calcul a taxelor vamale, care constituie una dintre procedurile cele mai complexe și solicitante în practica vamală. Totodată am stabilit că procedura de aplicare a valorii

în vamă constă în prezentarea actelor veridice în care sunt indicate toate cheltuielile suportate de către agentul economic la livrarea mărfurilor în cadrul tranzacției economice externe. În acest sens, fiecare tranzacție externă prin care mărfurile traversează frontiera vamală are un caracter individual, iar prețul mărfurilor este influențat de factorii și condițiile specifice, pe care autoritățile vamale nu le pot lua în considerare la determinarea valorii în vamă. Specificul de stabilire a calculului valorii în vamă este influențat de mai mulți parametri de care trebuie să se țină cont (direcția de deplasare a vehiculelor de ocazie, transferul de proprietate și riscul de răspundere pentru produse, termene de plată etc.), care influențează mărimea cuantumului valorii în vamă.

Reglementarea utilizării metodelor de determinare a valorii în vamă la mărfurile importate prevede procedura de declarare a valorii în vamă cu depunerea organului vamal a declarației valorii în vamă cu actele vamale ce însoțesc marfa. Colaboratorul vamal examinează actele prezentate în aspectul acceptării valorii în vamă declarate. Legislația națională actuală, în contextul aplicării valorii în vamă, nu instituie exact modul prin care colaboratorul vamal ar fi obligat să argumenteze agentului economic cauza refuzului de acceptare a valorii în vamă, fapt ce permite organului vamal să oblige majorarea acesteia cu aplicarea prețului minim impus.

5. În urma analizei practicii judiciare naționale, putem evidenția faptul, că dezacordul agentului economic privind majorarea valorii în vamă, se manifestă prin contestarea acțiunii și a actului administrativ în instanța de judecată, emis de către organul vamal în procedura de declarare a valorii în vamă. În fapt, obiectul tuturor litigiilor îl formează contestarea actului administrativ ce obligă majorarea valorii în vamă de către organul vamal.

Practica judiciară a litigiilor cu obiectul valorii în vamă, atestă examinarea neunivocă de către instanțele de judecată acestor litigii. Practica aplicării inclusiv și după hotărârea instanțelor judiciare, nu statornicește raporturile juridice uniforme în spiritual deciziilor instanțelor judiciare naționale, fiind aplicat în continuare practica defectuoasă de evaluare, uneori abuzivă, a valorii în vamă la importul mărfurilor.

6. Concluziile făcute pe marginea acestei lucrări determină faptul necesității completării actelor legislative în vigoare privind reglementarea valorii în vamă sau elaborării unor noi acte ce țin de determinarea valorii în vamă, în contextul prevederilor legislației internaționale și specificului de activitate a organelor vamale ale Republicii Moldova.

Recomandările din această lucrare au fost acceptate spre implimentare de către Ministerul Economiei al Republicii Moldova (scrisoarea MEC al RM din 25.04.2016), Ministerul de Finanțe al Republicii Moldova (scrisoarea MF al RM din 23.05.2016)

Problema științifică importantă soluționată în domeniu constă în elucidarea cadrului juridic național în vederea aplicării valorii în vamă precum și identificarea neconcordanțelor din

cadrul legal, privit prin prisma prevederilor art.VII al Acordului GATT a OMC în vederea armonizării cu acesta și analiză implementării Acordului de Asociere a Republicii Moldova cu Uniunea Europeană.

În rezultatul investigațiilor întreprinse în cadrul prezentei teze venim cu următoarele recomandări care pot fi luate în calcul la perfecționarea legislației vamale:

I. Se propune de lege ferenda modificarea și completarea Legii Republicii Moldova nr.1380-XIII din 20 noiembrie 1997 cu privire la tariful vamal după cum urmează (anexa 1):

1. La articolul 5, alineatul (2) sintagma „în conformitate cu prezenta lege” se substituie cu sintagma „pe baza principiilor și regulilor prevăzute în art. VII al Acordului General pentru Tarife Vamale și Comerț 1994, Protocolul din 08.05.2001 de aderare al Republicii Moldova la Acordul de la Marrakesh privind constituirea Organizației Mondiale a Comerțului, ratificat prin Legea nr. 218-XV din 01.06.2001 pentru aderarea Republicii Moldova la Organizația Mondială a Comerțului”

2. La articolul 6, alineatul (1) la final se completează cu propoziția cu următorul cuprins:
„Baza evaluării în vamă a mărfurilor importate este valoarea de tranzacție cu marfa respectivă, de fiecare dată când condițiile stipulate la art. 11 din prezenta Lege sunt îndeplinite”.

3. La articolul 7, alineatul (3), va avea următorul cuprins:
„(3) În cazul în care apare necesitatea de a preciza valoarea în vamă a mărfii anunțată, declarantul este în drept să ceară autorității vamale să i se elibereze marfa declarată în procedura eliberării condiționate a mărfii, cu gajarea anumitor bunuri ori cu garanția unei bănci, sau să plătească taxa vamală stabilită de către organul vamal. Declarantul este în drept să solicite lista documentelor suplimentare, pentru a fi prezentate organului vamal în demonstrarea corectitudinii valorii în vamă declarate”.

4. La articolul 8:
alineatul (6), va avea următorul cuprins:
„(6) La solicitarea declarantului sau la decizia organului vamal, se va efectua eliberarea condiționată a mărfii, cu amânarea determinării definitive a valorii în vamă a mărfurilor de evaluat. Declarantul poate ridica mărfurile din vamă cu condiția respectării următoarei proceduri:

a) drepturile vamale calculate pe baza valorii în vamă declarate de importator se încasează și se virează la bugetul de stat;

b) diferența dintre suma drepturilor de import calculate de către organul vamal în procedura de eliberare condiționată, se încasează cu titlu de garanție la cont bancar separat, gestionat de Serviciul Vamal.

c) declarantul este obligat să prezinte documentele care atestă corectitudinea valorii în vamă declarate, solicitate de biroul vamal în scris cu enumerarea acestora, în termen de 30 de zile de la data ridicării mărfurilor din vamă.

d) decizia finală privind modul de determinare a valorii în vamă va fi luată de organul vamală în urma verificării documentelor prezentate biroului vamal de declarant, atunci când este cazul, pe baza investigațiilor efectuate la sediul importatorului și la locul de depozitare a mărfurilor de evaluat și a rezultatelor verificărilor efectuate de administrația vamală din țara de export la solicitarea Serviciului Vamal, în baza acordurilor de cooperare în domeniul vamal la care R. Moldova este parte, în termen de 30 de zile.”

alineatul (7), va avea următorul cuprins:

„(7) În cazul în care declarantul nu prezintă documentele solicitate de biroul vamal în cadrul termenului prevăzut la art. 8, alin. (6), lit. (c):

a) biroul vamal procedează la încasarea garanției, operațiunea de vămuire fiind considerată încheiată.

b) în executarea prevederilor lit.(a), garanțiile constituite se virează la bugetul de stat în termen de 10 zile de la expirarea termenului de 30 de zile prevăzut pentru depunerea de către importator a documentelor solicitate de biroul vamal pentru justificarea corectitudinii valorii în vamă declarate.”

se completează cu alineatul (8) cu următorul cuprins:

„(8) În cazul în care declarantul prezintă documentele solicitate de biroul vamal în termenul prevăzut, iar prin decizia finală, în urma verificărilor efectuate, se ia măsura executării garanției, această garanție se virează la bugetul de stat, astfel:

a) la data expirării termenului de depunere a contestației în instanța de judecată, în situația nerespectării acestor termene.

b) la intrarea în vigoare a hotărârii definitive a instanței de judecată.”

se completează cu alineatul (9) cu următorul cuprins:

„(9) În cazul în care prin decizia finală se hotărăște acceptarea valorii în vamă declarată:

a) restituirea în totalitate sau în parte a garanției depuse, termenul de restituire este de 10 zile.

b) Încasarea sau restituirea, în totalitate ori în parte, a garanției depuse se face în baza actului constatator întocmit de biroul vamal în evidența căruia se află operațiunea de import și se aduce la cunostință declarantului.”

II. A stabili politica vamală a Republicii Moldova, ca o componentă a politicii comerciale, care să cuprindă ansamblul dispozițiilor legale cu privire la intrarea și ieșirea în și

din țară a mărfurilor, dispunând de o mulțime de mijloace specifice grupate în două mari categorii, și anume mijloace economico-financiare și mijloace de tehnică și procedură vamală.

III. Elaborarea explicațiilor de aplicare a Capitolele III și IV ce reglementează determinarea valorii în vamă la Legea nr. 1380-XIII din 20.11.1997 cu privire la tariful vamal, în conformitate cu prevederile art. VII al GATT și alte tratate internaționale.

BIBLIOGRAFIE

A. Referințe bibliografice în limba română

1. Armeanic A. Drept financiar, ed.a 2-a, rev. și adăugată. Chișinău: ASEM, 2008. 300 p.
2. Armeanic A., Sîrghii V. Aspectele juridice privind aplicarea metodelor de determinare a valorii în vamă la importul și exportul mărfurilor în/din Republica Moldova. În: Problemele actuale ale istoriei, teoriei dreptului și științelor administrației publice: Conferința științifică internațională din 1-2 octombrie 2009. Chișinău: ASEM, 2010. p. 98-101
3. Albea V., Bivol Gh., Ioniță A., Petrescu M. Acordul General Pentru Tarife și Comerț GATT. București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1987. 137 p.
4. Albuț C., Diaconu C. Drept financiar. Iași: Editura Fundației Chemarea, 1998. 256 p.
5. Armeanic A., Volcinschi V., Rotaru A., Gujuman T., Tetelea E., Paladi Iu. Drept fiscal. Chișinău: Muzeum, 2001. 200 p.
6. Alexa C. Transporturi și expediții internaționale. București: All, 1995. 200 p.
7. Adrian L. Statele Unite ale Europei: Uniunea Europeană între interguvernamentalism și supranaționalism. Iași, Institutul European, 2007. 387 p.
8. Botez O. G. Politica comercial-externă, ed. a 2-a rev. și adăugită. București: Editura Fundației „România de mâine”, 2007. 160 p.
9. Belu M., Joldeș C., Marinaș L. Sistemul vamal. București: Editura „Colecția Tempus”, 2003. 286 p.
10. Babiuc V., Tănăsescu V. Exportul în contrapartidă. București: Editura Academiei RSR, 1987. 305 p.
11. Bomboș G., Nicolae D. Reglementări și uzanțe internaționale comerciale și civile. București: Cutuma, 1992. 258 p.
12. Codul Vamal al Republicii Moldova nr. 1149-XIV din 20.07.2000. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, ediție specială din 01.01.2007.
13. Condor I., Condor S. Drept vamal și fiscal. București: Lumina Lex, 2002. 308 p.
14. Caba Ș. Oportunitățile comerciale și vamale oferite de aderarea României la UE. impact asupra comerțului exterior românesc, teză de doctorat (rezumat), 2002. 20 p.
15. Caraiani Gh., Cazacu C. Vămuirea mărfurilor de export-import. București, 1996. 345 p.
16. Cangea S. Accesul produselor de import pe piața autohtonă și barierele identificate. Direcția Regimuri Comerciale și OMC. Ministerul Economiei. Chișinău, 2011. 7 p.
17. Ciobanu O. Fundamentele teoretico-practice în controlul vamal, teză de doctor, http://www.cnaa.md/files/theses/2015/23528/octavian_ciobanu_thesis.pdf, 2015. 176 p. (vizitat: 15.02.2016)

18. Codul Civil al Republicii Moldova nr. 1107-XV din 06.06 2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 82-86 din 22.06.2002.
19. Codul Fiscal al Republicii Moldova nr. 1163-XIII din 24.04.1997. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, ediție specială din 25.03.2005.
20. Convenția ONU asupra contractelor de vânzare internațională de mărfuri din 11.04.1980, Viena. Republica Moldova a aderat prin Hotărîrea Parlamentului nr.115-XIII din 20.05.94. Publicată în ediția oficială „Tratate internaționale”, 1999, volumul 8, pag.52.
21. Codul Vamal al României, adoptat prin Legea nr. 141 din 24 iulie 1997. În: Monitorul Oficial al României nr.180 din 01.08.1997.
22. Decizia Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție din 29 mai 2013, dosar nr. 3ra-570/13.
23. Decizia Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție din 11 aprilie 2012, dosarul nr. 3r-877/12.
24. Erhan I., Cârnaț T. Drept vamal comunitar. Chișinău: Print-Caro, 2011. 469 p.
25. Erhan I. Statutul juridic al organelor vamale în Republica Moldova, Chișinău: Print-Caro, 2015. 217 p.
26. Frumusachi E., Sîrghii V. Particularități și tendințe în aplicarea taxei vamale la unele categorii de mărfuri, aplicate cu scopul protecției producătorului autohton și pieței interne. În: Materialele Conferinței internaționale științifico-practice consacrată zilei mondiale a turismului „Turism: o celebritate a diversității”, 27.09.2009. p. 195-197
27. Gliga I. Drept financiar. București: Humanitas, 1997. 217 p.
28. Ghidul utilizatorului. Oportunitățile oferite de Preferințele Comerciale Autonome și regulile specifice pieței comunitare. Chișinău, 2008. 123 p.
<http://www.mec.gov.md/sites/default/files/document/oportunitatile-oferite-de-preferintele-comerciale-autonome-si-regulile-specifice-pietei-comunitare.pdf> (vizitat: 15.01.2016)
29. Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr. 99 din 27.02.1996 cu privire la aprobarea Regulamentului despre modul de stabilire a valorii în vamă a mărfurilor și bunurilor importate pe teritoriul Republicii Moldova. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 23-24 din 18.04.1996. (abrogat)
30. Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr. 600 din 14.05.2002 cu privire la aprobarea Regulamentului privind modul de declarare a valorii în vamă a mărfurilor introduse pe teritoriul Republicii Moldova. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 66-68 din 23.05.2002.

31. Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr. 777 din 13.08.1997 privind perfecționarea mecanismului de reglementare a comerțului exterior. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 59-60 din 11.09.1997.
32. Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr. 1035 din 16.10. 2000 privind îndeplinirea angajamentelor asumate de Republica Moldova față de Organizația Mondială a Comerțului. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 133 din 26.10.2000.
33. Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr. 955 din 21.08.2007 privind reglementarea importului în Republica Moldova a produselor originare din țările – membre ale Acordului Central European de Comerț Liber (CEFTA). În: Monitorul oficial nr.136-140 din 31.08.2007
34. Istrate C. Fiscalitate și contabilitate în cadrul firmei. Iași: Polirom, 2000. 312 p.
35. Legea Republicii Moldova nr. 218-XV din 01.06.2001 pentru aderarea Republicii Moldova la Organizația Mondială a Comerțului În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 59-61/397 din 07.06.2001.
36. Legea Republicii Moldova nr. 1380-XIII din 20.11.1997 cu privire la tariful vamal. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, ediție specială din 01.01.2007.
37. Legea Republicii Moldova nr. 451-XV din 30.07.2001 privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 26-28 din 18.02.2005.
38. Legea Republicii Moldova nr. 1569-XV din 20.12.2002 cu privire la modul de introducere și scoatere a bunurilor de pe teritoriul Republicii Moldova de către persoane fizice. În: Monitorul oficial al Republicii Moldova nr.185-189 din 31.12.2002.
39. Legea Republicii Moldova nr. 112 din 02.07.2014 pentru ratificarea Acordului de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte. În: Monitorul Oficial al republicii Moldova nr. 185-189 din 18.07.2014.
40. Mincu G. Aderarea Republicii Moldova la OMC și consecințele acestui proces asupra relațiilor cu Uniunea Europeană. În culegerea: Moldova și Integrarea Europeană. Chișinău: Institutul de Politici Publice , 2001. 235 p.
41. Mincu G. Procesul de aderare a RM la OMC. În: Moldova și Integrarea Europeană. Chișinău: Institutul de Politici Publice, 2001. 178 p.
42. Moldovan A. T. Drept vamal: Curs universitar. București: C.H. Beck, 2006. 544 p.
43. Mladen C. Drept vamal românesc și comunitar, București: Editura Economică, 2003, 367 p.
44. Mincu G. Politica comercială a Republicii Moldova: Cerințe de import-export în comerțul cu UE. Chișinău: Expert Grup, 2008. 116 p.

45. Obreja E. Activitatea vamală în Republica Moldova și fenomenul corupției. Chișinău: Transparency International – Moldova, 2003. 142 p.
46. Proiectul Phare RO-2002/000-586.03.01.04.02 – Formarea inițială în afaceri europene pentru funcționarii publici din administrația centrală, implementat de Institutul European din România în colaborare cu EUROMED – Euro Mediterranean Networks din Belgia în anul 2005. 348 p. http://beta.ier.ro/documente/formare/manualul_afacerilor_europene.pdf (vizitat: 20.09.2015)
47. Popa I. Tranzacții internaționale. București: Editura Economică, 1997. 282 p.
48. Popa I. Sistemul Vamal. București: Editura Economică, 2003. 286 p.
49. Regulamentul internațional de interpretare a termenilor comerciali „INCOTERMS 2000”, aprobat de Camera Internațională de Comerț, nr. 560 din septembrie 1999. Chișinău: Vivar-Editor, 1999.
50. Revista „Vama” publicație periodică a Serviciului Vamal, octombrie/decembrie 2013, nr. 4 (34). p.2-7
51. Sîrghii V., Armeanic A. Istoria dezvoltării teoriei aprecierii valorii în vamă pe plan internațional și național. În: Materialele Conferinței Științifice Internaționale „Probleme actuale ale istoriei, teoriei dreptului și științelor administrației publice” din 1-2 octombrie 2009. Chișinău: ASEM, 2010. p.40-43
52. Sîrbu E., Melnic V. Reglementări vamale: Sistemul destinațiilor vamale în Republica Moldova. Chișinău: Combinatul Poligrafic, 2009. 308 p.
53. Stratulat O. Impozite indirecte. Chișinău: Pontos, 2009. 123 p.
54. Stratan A., Clipa V. Dinamica specializării comerțului exterior al Republicii Moldova. Chișinău: Institutul de Economie Finanțe și Statistică, Chișinău, 2011. 7 p.
55. Sîrghii V. Introducerea mărfurilor în Republica Moldova de către persoanele fizice. În: Legea și viața. iunie 2013. p. 51-55
56. Sîrghii V. Metodele de determinare a valorii în vamă, aplicate conform legislației naționale a Republicii Moldova. În: Legea și viața, martie 2013. p.29-33
57. Sîrghii V. Conflictele ce apar la declararea valorii în vamă și soluționarea acestora. În: Legea și viața, februarie 2014. p.26-30
58. Sîrghii V. Procedura de declarare a valorii în vamă la mărfurile importate și actele de procedură vamală. În: Jurnalul juridic național, februarie, 2016. p. 95
59. Serviciul Vamal al Republicii Moldova. Ordin nr. 346 din 24.12.2009 referitor la aprobarea Normelor tehnice privind imprimarea, utilizarea și completarea declarației vamale în detaliu. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.184-187 din 30.11.2007.
60. Tofan Mihaela. Drept European. București, 2008. 91 p.

61. Țurcan P. și alții. Manualul judecătorului pentru cauze civile, ed. a 2-a. Chișinău: Tipografia Centrală, 2013. 1200 p.
62. Țurcan P. Reglementarea tarifară a operațiunilor de import-export, Teza de doctor, http://www.cnaa.md/files/theses/2015/23513/pavel_turcan_thesis.pdf, 2015, 185 p. (vizitat: 15.02.2016)
63. Ursu V., Canțer O., Magu I. Schițe de contribuție la monografia de drept vamal. Chișinău: Foxtrot, 2006. 112 p.
64. Văcărel I., Bercea F., Bistriceanu Gh., Stolojan T., Anghelache M., Bodnar M., Moșteanu T. Finanțe publice. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1992. 230 p.
65. Voichița L. Rolul utilizării regulilor INCOTERMS în contractele comerciale internaționale. Universitatea din Craiova, Facultatea de Economie și Administrarea Afacerilor. Craiova: Universitaria, 2008. 172 p.

B. Referințe bibliografice în limba rusă

66. Агапова А. В. Контроль таможенной стоимости в системе государственного регулирования внешнеэкономической деятельности: Финансовый вестник: финансы, налоги, страхование, бухгалтерский учет, 2008, № 1. 96 с.
67. Артемов Н. М. Финансово-правовое регулирование внешнеэкономической деятельности: Москва: МЦУПЛ, 1999. 480 с.
68. Бондарь Л.А., Шамахова В. А. Таможенная стоимость. Москва: Софтиздат, 2007. 428 с.
69. Бакаева О. Ю. Правовое регулирование финансовой деятельности таможенных органов Российской Федерации: дис. на соискание ученой степени докт. юрид наук. Саратов, 2005. 482 с.
70. Бакаева О. Ю., Матвиенко Г. В. Таможенное право. Курс лекций. Москва: РАП, Эксмо, 2009. 272 с.
71. Бондарь Л.А. Информационное обеспечение контроля и определения таможенной стоимости – актуальный вопрос настоящего времени. În: Таможенное обозрение. Москва, 2008, № 8. 92 с.
72. Бахрах Д. Н., Россинский Б. В., Старилов Ю.Н. Административное право. Москва: Норма, 2007. 816 с.
73. Галкин В. В., Реджепов М. Б., Шанидзе Н. П. Экономика таможенного дела. Учебное пособие для вузов (Под ред. проф. Галкина В. В.). Воронеж: ЦНТИ, 2009. 122 с.
74. Гущина О. Г. Таможенная стоимость товаров. Санкт-Петербург: Интермедия, 2013. 183 с.
75. Габричидзе Б. Н. Российское таможенное право. Москва: Норма, 2001. 467 с.

76. Габричидзе Б. Н., Шахматов А. А. Таможенно-тарифное регулирование внешнеэкономической деятельности в Российской Федерации. Москва: 1994. 255 с.
77. Драганов В.Г. Основы таможенного дела. Москва: Экономика. 1998. 675 р.
78. Дюмулен И. И. Барьеры на торговых путях. В: Международные отношения. Москва, 1977. 223 с.
79. Дюмулен И. И. Торгово-политический механизм в Российской Федерации. In: Внешняя торговля. 1993, № 6. 91 с.
80. Деточка А. В. Совершенствование механизма взаимодействия таможенных и налоговых органов при контроле таможенной стоимости в Российской Федерации: дис. на соискание ученой степени канд. юрид. наук. Москва, 2010. 160 с.
81. Иришев Б. Путь в Европу. Евросоюз: опыт интеграционной модели (эволюция, ценности и проблемы). Алматы: Раритет, 2009, 568 с.
82. Жигалина О. С. Правовое обеспечение деятельности таможенных органов Российской Федерации: дис. на соискание ученой степени канд. юрид. наук. Саратов, 2007. 180 с.
83. Зобов В. Е. Таможенное право. Москва, 1993. 422 с.
84. Калинин М. В. Правовое регулирование уплаты таможенных платежей при перемещении товаров и транспортных средств через таможенную границу Российской Федерации: дис. на соискание ученой степени канд. юрид. наук. Москва, 2008. 215 с.
85. Козырин Н. Правовое регулирование таможенно-тарифного регулирования. Московский государственный институт международных отношений, факультет международного права. Москва, 1999. 168 с.
86. Попова Л.И. Налоговые системы зарубежных стран. Москва: Дело и Сервис, 2008. 36 с.
87. Пригожин Г. И. Таможенное право: Учебник. Москва: ЮНИТИ-ДАНА, 2003. 275 с.
88. Петров Ю., Кудрявцев И. Практика таможенного регулирования. Москва: Композитор, 1994. 254 с.
89. Сахариленко А. Н. Правовой режим взыскания таможенных платежей с юридических лиц: Дис. на соискание ученой степени канд. юрид. наук. Санкт-Петербург, 2006. 185 с.
90. Смитиенко Е. О. Контроль таможенной стоимости как инструмент реализации таможенной политики государства. In: Аудит и финансовый анализ, 2009, № 4. с. 1-4
91. Стрижова О. А. Правовое регулирование таможенной стоимости: дис. на соискание ученой степени канд. юрид. наук. 2008. 187 с.
92. Соглашение между Правительством Российской Федерации, Правительством Республики Беларусь и Правительством Республики Казахстан от 25 января 2008 г. «Об определении таможенной стоимости товаров, перемещаемых через таможенную границу Таможенного союза». In: СЗ РФ, 2012. № 32. Ст. 4471.

93. Терехов Н. В. Таможенный контроль как средство выявления правонарушений во внешнеторговой деятельности. Дис. на соискание ученой степени канд. юрид. наук. Москва, 2003. 192 с.
94. Тимошенко И. В., Девяткина Е. М. Таможенное право России. Курс лекций. Особенная часть. Москва, 2001. 355 с.
95. Терехов Н. В. Таможенный контроль как средство выявления правонарушения во внешнеторговой деятельности. Реф., канд. юрид. наук, Москва, 2003. 27 с.
96. Таможенная стоимость: Учебник (Под общ. ред. Л. А. Бондарь, В. А. Шамахова). Москва: Софт Издат, 2007. 429 с.
97. Финансовое право: Учебник (отв. ред. Н. И. Химичева). 2-ое изд., перераб. и доп. Москва: Юристъ, 1999. 599 с.
98. Федоренко Р. В. Методология управления комплексами услуг в таможенной сфере. Докторская диссертация. Монография. Самара: СГЭУ, 2015, 205 с.
99. Халипов С. В. Таможенное право. Учебник (Отв. ред. Халипов С. В.). 3-е изд., перераб. и доп. Москва: Зерцало-М, 2006. 440 с.
100. Хрусталева Д. А. Административно-правовой статус таможенных органов Российской Федерации. Автореф. дис. на соискание ученой степени канд. юрид. наук. Москва, 2012. 28 с.
101. Чемакин Д. А. Формирование рыночной конъюнктуры в системе предпринимательства на основе оценки таможенной стоимости товара: дис. на соискание ученой степени канд. юрид. наук. Санкт-Петербург, 2004. 192 с.
102. Шишков Ю.В. Мировая экономика: нарастающий процесс глобализации (прогноз на 2000 – 2015 годы). Институт мировой экономики и международных отношений, 1998. 66 с.

C. Referințe bibliografice în limba franceză și engleză

103. OMC. World Trade Report 2007, https://www.wto.org/.../res.../world_trade_report07_e.pdf (vizitat: 15.02.2016)
104. OMC. World Trade Profiles 2008, https://www.wto.org/english/res_e/.../tariff_profiles_e.htm (vizitat: 15.02.2016)
105. 94/800/EC: Council Decision (of 22 December 1994) concerning the conclusion on behalf of the European Community, as regards matters within its competence, of the agreements reached in the Uruguay Round multilateral negotiations (1986-1994), <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A31994D0800> (vizitat: 15.02.2016)

106. Agreement on Implementation of article VII. BISD, 35 ed., 1980,
https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/20-val.pdf (vizitat: 15.02.2016)
107. Agreement on Implementation of article VII of GATT-1994,
https://www.wto.org/english/res_e/booksp.../cusval_e.htm (vizitat: 15.02.2016)
108. COM (2012) 791: COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL AND THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE on the State of the Customs Union,
<https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2012/EN/1-2012-791-EN-F1-1.Pdf>. (vizitat: 15.04.2016)
109. Adequacy and Effectiveness of the MTN Agreements and Obstacles to their Acceptance: Consolidation of the Observations Made and Conclusions Reached in the Committees and Councils, MDF/12 (11 iunie 1985)
110. General Agreement of Tariffs and Trade (GATT) din 30th of October 1947, available from 1st of January 1948, https://www.wto.org/english/thewto_e/minist.../chrono.htm (vizitat: 15.02.2016)
111. Rosenow S. & J.O'Shea B. A HANDBOOK ON THE WTO CUSTOMS VALUATION AGREEMENT, 128 p.
112. General Agreement of Tariffs and Trade 1994 („GATT 1994”),
https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/06-gatt_e.htm (vizitat: 15.02.2016)
113. art. VII of GATT Principles, www.wcoomd.org/en/.../GATT/arti7_gen_agreemt.ashx
114. OMC, Understanding the WTO, 2007,
https://www.wto.org/english/thewto.../understanding_e.pdf (vizitat: 15.02.2016)
115. Resolutions Submitted by the International Chamber of Commerce on Valuation, Nationality of Manufactured Goods and Formalities Connected with Quantitative Restrictions (GATT/CP/123), G/22 (28th of August 1952).
116. Agreement for the Reduction or Elimination of Tariffs or Other Barriers to Trade and Related Matters and Measures for Access to Markets for Agricultural and Other Primary Products: Resolution adopted 21st May 1963
117. Non-Tariff Measures to be Brought within the Scope of the Negotiations: Note by the Secretariat, published in Official Journal series TN.64/NTB/8 (15th of November 1963)
118. The Use of Arbitrary or Excessive Values in Levying Customs Duties (American Selling Price): Note by the United Kingdom Delegation published in Official Journal series TN.64/NTB/21 (19th of June 1964)
119. „Toward Agreement” Time 19 mai 1967, la
www.time.com/time/magazine/article/0,9171,840930,00.html (vizitat: 16.07. 2014)

120. Definitive Application of the GATT: Note by the Executive Secretariat published in Official Journal series L/2375/Add.1 (19th of March 1965)
121. GATT Agreement Relating Principally to Chemicals Supplementary to the Geneva (1967) published in Official Journal series L/2819 (17th of July 1967)
122. Foreign Assistance, International Development, Trade Policies www.state.gov/r/pa/ho/frus/nixon/index.htm (vizitat: 25.08.2014)
123. GATT, Review of the Work of the Contracting Parties through the Last Two Decades and Conclusions on their Future Work Programme published in Official Journal series L/2943 (28th of November 1967)
124. Part 2 of the Inventory of Non-Tariff Measures, Customs and Administrative Entry Procedures: Note by the Secretariat published in Official Journal series MTN/3B/2 (12th of February 1974)
125. Report to Council published in Official Journal series L/3496 la 33 (10 februarie 1971)
126. GATT, Non-Tariff Measures Affecting Trade of Developing Countries: Note by the published in Official Journal series MTN/3B/23 (31 decembrie 1974)
127. Group 2 on Valuation: Report by Chairman published in Official Journal series COM.IND/W/64 (05 noiembrie 1971)
128. The agreement regarding application of the article VII of GATT 1994, https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/20-val.pdf (vizitat: 15.02.2016)
129. „The Concept of „Sale” in the Agreement.”, http://www.wcoomd.org/en/topics/valuation/instruments-and-tools/decisions_of_the_wto_committee_on_customs_valuation.aspx (vizitat: 15.02.2016)
130. Interpretative Notes and decisions of the Committee on Customs Valuation of the World Trade Organization, https://www.wto.org/english/tratop_e/.../cusval_info_e.htm (vizitat: 15.02.2016)
131. Minutes of the Meeting of 27th of March 2002 (Minutes of meeting from 27th of March 2002), published in Official Journal series G/VAL/M/26 (21st of May 2002)
132. „Customs matters (customs problems)”, „Statement made by the Commission of the European Communities at the Meeting of the Sub-Group of November 15, 1977, published in Official Journal series, MTN/MTN/W/126 (21.1)
133. Law on Customs Valuation Code pre-GATT of USA §1401 a (g) (2) (1976), https://www.wto.org/english/res.../handbook_cusval_e.pdf (vizitat: 15.02.2016)
134. USA Code § 1401a(c) (1976), <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/26/1401> (vizitat: 15.02.2016)

135. US Customs Ruling Letter HQ563407, <https://www.cbp.gov/trade/rulings> (vizitat: 15.02.2016)
136. „Used Automobiles, Motor Vehicles, and Other Vehicles” Memorandum of the Revenue Agency and Canadian Customs D13-10-2 (30th of March 2001).
137. Council Regulation (EEC) № 2913/92 (12th of October 1992), <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:1992R2913:20070101:en:PDF> (vizitat: 15.02.2016).
138. Community Customs Code published în Official Journal series L nr.253/11.10.1993.
139. Minutes of the Meeting Held on 4,5 May 1982 (Proces-verbal al Ședinței din 4, 5 mai 1982), published în Official Journal series VAL/M/4 (19th of July 1982)
140. Communication from the United States Concerning the Valuation of Computer Software, published în Official Journal series VAL/W/7 (23rd of April 1982)
141. Valuation of Computer Software: Proposal by the United states, published în Official Journal series VAL/W/7 (4th of November 1982)
142. Minutes of the Meeting Held on November 10-11, published în Official Journal series, VAL/M/8 (18th of January 1984)
143. Comittee Regulation (CEE) nr. 2454/93 from 2nd of July 1993 laying down provisions for the implementation of Council Regulation (CEE) nr. 2913/92 establishing the Community Customs Code
144. Report by the Technical Committee on Customs Valuation Concerning the Effects of False Invoicing on Customs Valuation, publicat în jurnalul Oficial seria, VAL/W/32 (7th of November, 1985)
145. Kyoto Convention, December 1997, <https://www.cbp.gov/trade/rulings> (vizitat: 15.02.2016)
146. Minutes of the Meeting of 30th of September – 1st of October 2002, published în Official Journak Series, G / VAL / M 31 (31st of October 2002)
147. Declaration on the Uruguay Round Min.Dec (20th of September 1986)
148. „Draft of the Interpretative Notes” Nr. 11 written by Comitee of Trade and Industrial Products from 1971 (CTIP) (see Chapter 1, that accompanies the note 35 text), MTN/NTM/W/20 lap. 9-10 (29th of September 1975)

D. Webografie

149. Europa Liberă. <http://www.europalibera.org>. Vitalie Condrațchi, pentru Radio Europa Liberă 8.05.2001, Geneva (văzut 03.04.2015)

150. <http://www.mec.gov.md/ro/content/anul-2014-economia-republicii-moldova-mentinut-o-tendinta-pozitiva> (vizitat: 18.06.2015)
151. Ministerul economiei al Republicii Moldove. <http://www.mec.gov.md/ro/content/comert-exterior> (vizitat: 29.05.2015)
152. Direcția Generală a Vămiror. <http://www.customs.ro/> (vizitat: 16.07.2015)
153. Customs valuation control handbook. 2007, <http://wcoomdpublishings.org/manuel-controle-de-l-evaluation-en-douane.html?store=english&fromstore=french> (vizitat: 21.09.2015)
154. <http://documents.tips/download/link/raspunsuri-laa-ex-geoeconomieconspectemd> (vizitat: 30.11. 2015)
155. Serviciul Vamal al Republicii Moldova <http://www.customs.gov.md/> (vizitat: 15.02.2016)
156. Semnarea și Ratificarea Acordului de Asociere Republica Moldova — UE, <http://www.promis.md/evenimente/acordul-asociere-ue/> (vizitat: 05.01.2016)
157. Acord de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și Statele Membre ale acestora, pe de altă parte <http://www.mfa.gov.md/img/docs/Acordul-de-Asociere-RM-UE.pdf> (vizitat: 12.01.2016)
158. Biroul Național Statistică, <http://www.statistica.md/> (vizitat: 15.04.2015)

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

Lege

**cu privire la modificarea și completarea legii nr. 1380-XIII din 20 noiembrie 1997
cu privire la tariful vamal**

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Articol unic. - Legea nr.1380-XIII din 20 noiembrie 1997 cu privire la tariful vamal (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, ediție specială din 1 ianuarie 2007), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 5, alineatul (2) sintagma „în conformitate cu prezenta lege” se substituie cu sintagma „pe baza principiilor și regulilor prevăzute în art. VII al Acordului General pentru Tarife Vamale și Comerț 1994, Protocolul din 08.05.2001 de aderare al Republicii Moldova la Acordul de la Marrakesh privind constituirea Organizației Mondiale a Comerțului, ratificat prin Legea nr. 218-XV din 01.06.2001 pentru aderarea Republicii Moldova la Organizația Mondială a Comerțului”

2. La articolul 6, alineatul (1) la final se completează cu propoziția cu următorul cuprins:
„Baza evaluării în vamă a mărfurilor importate este valoarea de tranzacție cu marfa respectivă, de fiecare dată când condițiile stipulate la art. 11 din prezenta Lege sunt îndeplinite”.

3. La articolul 7, alineatul (3), va avea următorul cuprins:
„(3) În cazul în care apare necesitatea de a preciza valoarea în vamă a mărfii anunțată, declarantul este în drept să ceară autorității vamale să i se elibereze marfa declarată în procedura eliberării condiționate a mărfii, cu gajarea anumitor bunuri ori cu garanția unei bănci, sau să plătească taxa vamală stabilită de către organul vamal. Declarantul este în drept să solicite lista documentelor suplimentare, pentru a fi prezentate organului vamal în demonstrarea corectitudinii valorii în vamă declarate”.

4. La articolul 8:
alineatul (6), va avea următorul cuprins:
„(6) La solicitarea declarantului sau la decizia organului vamal, se va efectua eliberarea condiționată a mărfii, cu amânarea determinării definitive a valorii în vamă a mărfurilor de evaluat. Declarantul poate ridica mărfurile din vamă cu condiția respectării următoarei proceduri:
a) drepturile vamale calculate pe baza valorii în vamă declarate de importator se încasează și se virează la bugetul de stat;
b) diferența dintre suma drepturilor de import calculate de către organul vamal în procedura de eliberare condiționată, se încasează cu titlu de garanție la cont bancar separate, gestionat de Serviciul Vamal.

c) declarantul este obligat să prezinte documentele care atestă corectitudinea valorii în vamă declarate, solicitate de biroul vamal în scris cu enumerarea acestora, în termen de 30 de zile de la data ridicării mărfurilor din vamă.

d) decizia finală privind modul de determinare a valorii în vamă va fi luată de organul vamal în urma verificării documentelor prezentate biroului vamal de declarant, atunci când este cazul, pe baza investigațiilor efectuate la sediul importatorului și la locul de depozitare a mărfurilor de evaluat și a rezultatelor verificărilor efectuate de administrația vamală din țara de export la solicitarea Serviciului Vamal, în baza acordurilor de cooperare în domeniul vamal la care R. Moldova este parte, în termen de 30 de zile.”

alineatul (7), va avea următorul cuprins:

„(7) În cazul în care declarantul nu prezintă documentele solicitate de biroul vamal în cadrul termenului prevăzut la art. 8, alin. (6), lit. (c):

a) biroul vamal procedează la încasarea garanției, operațiunea de vămuire fiind considerată încheiată.

b) în executarea prevederilor lit.(a), garanțiile constituite se virează la bugetul de stat în termen de 10 zile de la expirarea termenului de 30 de zile prevăzut pentru depunerea de către importator a documentelor solicitate de biroul vamal pentru justificarea corectitudinii valorii în vamă declarate.”

se completează cu alineatul (8) cu următorul cuprins:

„(8) În cazul în care declarantul prezintă documentele solicitate de biroul vamal în termenul prevăzut, iar prin decizia finală, în urma verificărilor efectuate, se ia măsura executării garanției, această garanție se virează la bugetul de stat, astfel:

a) la data expirării termenului de depunere a contestației în instanța de judecată, în situația nerespectării acestor termene.

b) la intrarea în vigoare a hotărârii definitive a instanței de judecată.”

se completează cu alineatul (9) cu următorul cuprins:

„(9) În cazul în care prin decizia finală se hotărăște acceptarea valorii în vamă declarată:

a) restituirea în totalitate sau în parte a garanției depuse, termenul de restituire este de 10 zile.

b) Încasarea sau restituirea, în totalitate ori în parte, a garanției depuse se face în baza actului constatator întocmit de biroul vamal în evidența căruia se află operațiunea de import și se aduce la cunostință declarantului.”

Președintele Parlamentului

Declarația privind valoarea în vamă a mărfurilor. Tipizata DVV-1

Anexă
la Regulamentul privind modul de declarare
a valorii în vamă a mărfurilor introduse
pe teritoriul Republicii Moldova

Tipizata DVV-1
Metoda 1

SERVICIUL VAMAL

DECLARAȚIA PRIVIND VALOAREA ÎN VAMĂ A MĂRFURILOR

1. Vînzătorul	Mențiunile biroului vamal
2(a). Cumpărătorul	
2(b). Declarantul	
Asumarea responsabilității. Persoana care semnează și depune prezenta declarație: • răspunde de corectitudinea elementelor înscrise în această tipizată și de autenticitatea tuturor documentelor prezentate în scopul determinării valorii în vamă a mărfurilor, introduse de ea în teritoriul vamal național; • se angajează să furnizeze toate informațiile și documentele suplimentare necesare pentru determinarea valorii în vamă a mărfurilor.	3. Condiții de livrare
6. Numărul și data deciziilor vamale referitoare la rubricile 7-9	4. Numărul și data facturii (invoice)
	5. Numărul și data contractului

	Marcați cu semnul "X" căsuța necesară
7(a). Există o careva interdependență între cumpărător și vînzător?*	☐ Da ☐ Nu
7(b). Legătura dintre cumpărător și vînzător a influențat prețurile mărfurilor introduse?	☐ Da ☐ Nu
8(a). Există restricții pentru cumpărător, referitoare la utilizarea mărfurilor, altele decît cele: – stabilite de legislația Republicii Moldova? – limitate de regiunea geografică în care mărfurile pot fi revîndute? – care nu influențează substanțial valoarea mărfurilor?	☐ Da ☐ Nu
8(b). Există anumite condiții care influențează prețul mărfurilor și nu pot fi determinate? Dacă da precizați natura restricțiilor sau condițiilor, după caz. Dacă condițiile pot fi determinate cantitativ, completați rubrica 11(b).	☐ Da ☐ Nu
9(a). Există redevențe sau taxe de licență referitoare la mărfurile importate, pe care cumpărătorul are obligația de a le achita, fie direct, fie indirect, ca o condiție a vînzării mărfurilor de evaluat?	☐ Da ☐ Nu
9(b). Există clauze conform cărora cota, obținută în rezultatul revînzării, transmiterii sau utilizării ulterioare a mărfurilor introduse, urmează să fie restituită vînzătorului? În cazul oricărui răspuns afirmativ, menționați condițiile și precizați suma în rubricile 15 și 16.	☐ Da ☐ Nu
*) Se consideră că persoanele sînt interdependente dacă: • fac parte din direcția sau consiliul de administrație al întreprinderii celeilalte; • sînt legal recunoscute ca asociate; • au raporturi de patroni și salariați; • una din ele posedă, controlează sau deține indirect 5% sau mai mult din acțiunile sau părțile emise (cu drept de vot) de una și de către cealaltă; • una dintre ele o controlează pe cealaltă, direct sau indirect; • amîndouă sînt, direct sau indirect, controlate de același terț; • împreună, ele controlează, direct sau indirect, o terță persoană; • sînt membri ale aceleiași familii.	10(a). Numărul de file suplimentare anexate la declarație
	10(b). Locul întocmirii declarației
	Data:
	Numele de familie și inițialele persoanei, care a întocmit declarația
	Semnătura și ștampila declarantului

Mențiunile biroului vamal		Numărul mărfii	Numărul mărfii	Numărul mărfii
		Codul mărfii	Codul mărfii	Codul mărfii
A. Baza de calcul	11(a) Prețul tranzacției în valuta contractului (prețul efectiv plătit sau care urmează a fi plătit vânzătorului)			
	Prețul tranzacției în lei			
	Codul valutei			
	Cursul de schimb la zi			
	11(b) Plăți indirecte în lei (vezi poz.8b)			
	12. Total "A" în lei			
B. Elemente adiționale la prețul efectiv plătit sau de plătit (în lei)	13. Costurilor suportate de cumpărător: a) comisioane și alte servicii de intermediere (cu excepția comisiunilor de cumpărare) b) ambalaje, tare și containere			
	14. Valoarea produselor și serviciilor, furnizate de cumpărător fără plată sau la un cost redus și utilizate în scopul producerii și vânzării la export a mărfurilor importate, în tranșă pe următoarele componente: a) materii prime, materiale, semifabricate, detalii și alte piese de completare; b) instrumente și alte obiecte similare; c) materiale utilizate pentru producerea mărfurilor d) lucrări de proiectare, lucrări de construcție și încercări, design, schițe și desene tehnice, executate în străinătate în procesul operațiunilor de fabricare a mărfurilor			
	15. Redevențe și taxe de licență (a se vedea poziția 9(a))			
	16. Partea din venit a cumpărătorului de la orice revânzare, transmitere sau utilizare a mărfurilor, estimate pe teritoriul R.M., care îi revine vânzătorului			
	17. Cheltuielile pentru livrarea mărfurilor pînă la _____ (locul de destinație) inclusiv pentru: a) cheltuielile de transport b) cheltuielile de încărcare, descărcare și de prelucrare c) costul asigurării			
	18. Total "B"			
	C. Elemente care se deduc din prețul efectiv plătit sau de plătit (în lei)			
	19. Cheltuieli la lucrările de construcție, de instalare, de montaj, de asistență tehnică, întreprinse după import			
	20. Costul transportului după import			
	21. Drepturi și taxe plătite în țara de import			
	22. Total "C"			
23. Valoarea în vamă a mărfurilor a) declarată în lei b) declarată în dolari S.U.A.				
D. Dacă suma este achitată în valută străină, indicați la această poziție suma în valută străină și cursul de schimb la zi, raportate pentru fiecare element al valorii și fiecărui articol de marfă		Semnătura și ștampila declarantului		
Nr. poziției din	Codul			
compartimentele	valutei			
B și C		Suma	Cursul de	schimb

Declarația privind valoarea în vamă a mărfurilor. Tipizata DVV-2

Anexa 2
Tipizata DVV-2
Metodele 2,3,4,5,6

SERVICIUL VAMAL

DECLARAȚIA PRIVIND VALOAREA ÎN VAMĂ A MĂRFURILOR

1. Vînzătorul	Mențiunile biroului vamal
2(a). Cumpărătorul	
2(b). Declarantul	
Asumarea responsabilității Persoana care semnează și depune prezenta declarație: • răspunde de corectitudinea elementelor înscrise în această tipizată și de autenticitatea tuturor documentelor prezentate în scopul determinării valorii în vamă a mărfurilor, introduse de ea în teritoriul vamal național; • se angajează să furnizeze toate informațiile și documentele suplimentare necesare pentru determinarea valorii în valută a mărfurilor	
3. Condiții de livrare	
4. Numărul și data facturii sau altui document, în baza căruia se livrează mărfurile	
5. Numărul și data deciziilor vamale referitoare la rubricile 7-9	
6. Valoarea în vamă a mărfurilor se estimează după metodele: Marcați cu semnul "X" căsuța necesară a) în baza valorii tranzacției cu o marfă identică (metoda 2); b) în baza valorii tranzacției cu o marfă similară (metoda 3); c) în baza costului unitar al mărfii (metoda 4); d) în baza valorii calculate a mărfii (metoda 5); e) prin metoda de rezervă (metoda 6). <input style="width: 30px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="checkbox"/> <input style="width: 30px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="checkbox"/> <input style="width: 30px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="checkbox"/> <input style="width: 30px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="checkbox"/> <input style="width: 30px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="checkbox"/>	
7. Argumentați alegerea metodei și indicați cauza renunțării la metodele precedente.	
8. Indicați sursele de informații, utilizate pentru argumentarea metodei de determinare a valorii în vamă	
9. Numărul de foi suplimentare, anexate la tipizata DVV-2	10. Funcția persoanei care a semnat declarația: Numele de familie, numele, patronimicul _____ Tel. _____

Mențiunile biroului vamal		Numărul mărfii	Numărul mărfii	Numărul mărfii
		Codul mărfii	Codul mărfii	Codul mărfii
Calcularea valorii în vamă				
A. Baza de calcul nr. _____ și data deciziei corespunzătoare a biroului vamal nr. _____	11(a). Prețul tranzacției cu o marfă identic/similară a) în valuta contractului (pentru metodele 2,3,6) b) în lei			
	11(b). Prețul unei unități de marfă, în baza căruia mărfurile evaluate, identice sau similare, au fost vândute pe teritoriul Republicii Moldova în cele mai mari partide persoanei ce nu mai este în relații de interdependență cu vânzătorul (în lei) (pentru metodele 4 și 6)			
	11(c). Valoarea calculată a mărfurilor introduse, determinată prin însumarea valorii elementelor componente (în lei) (pentru metodele 5 și 6)			
B. Corectările la preț (+,-) lei	12. Rectificarea în funcție de volumul partidei (+, -)			
	13. Rectificarea în baza condițiilor comerciale (+, -)			
	14. În total suma rectificărilor (+, -) lei			
	15. Prețul tranzacției (valoarea) în baza rectificărilor înregistrate (11a ± 14)			
C. Calculări suplimentare (+) și rețineri (-) lei	16. Costul transportării (+)			
	17. Costul încărcării, descărcării și transbordării mărfurilor (+)			
	18. Costul asigurării (+)			
	19. Cheltuielile de comision și alte cheltuieli de intermediere, în legătură cu introducerea în țară (+)			
	20. Profitul, adaosurile comerciale și de comision, în legătură cu comercializarea la intern (-)			
	21. Costul prelucrării suplimentare și finisării mărfurilor introduse (-)			
	22. Taxe vamale, impozite și alte plăți interne (-)			
	23. Alte cheltuieli și plăți, legate de comercializarea mărfurilor la intern (-)			
	24. Total "C"			
25. Valoarea în vamă a mărfurilor (15+24): a) declarată în lei b) declarată în dolari S.U.A.				

Semnătura și ștampila declarantului

Acte de implementare**CONFIRMARE**

**de implementare a rezultatelor cercetărilor științifice în teza de doctor în drept cu tema
“Reglementarea juridică a aplicării valorii în vamă la mărfurile importate în Republica
Moldova”, specialitatea 552.03 – Drept financiar (bancar, fiscal, vamal)**

Prin prezenta, se confirmă faptul, că recomandările formulate de către dl Viorel Sîrghii ca urmare a realizării tezei de doctor în drept “*Reglementarea juridică a aplicării valorii în vamă la mărfurile importate în Republica Moldova*” au fost acceptate și utilizate în implementarea în practică de către unele autorități publice, în special, cele ce se referă la problemele ce vizează: reglementarea valorii în vamă în practica activității organelor vamale, valoarea în vamă ca element a politicii comerciale a Republicii Moldova.

Considerăm prețioase și aplicabile concluziile cercetării privind importanța conceptului valorii în vamă asupra acumulărilor bugetare, precum și a relațiilor internaționale în contextul asocierii Republicii Moldova cu Uniunea Europeană. Astfel, aceste referiri servesc drept platformă pentru dezvoltarea politicii statului, precum și implementarea reformelor în cadrul Serviciului Vamal.

Astfel, cu titlu de exemplu, Direcția analiză monitorizării macroeconomice, precum și Direcția analiză, monitorizare și evaluarea politicilor ale Ministerului Economiei al Republicii Moldova consideră recomandările din teza nominalizată ca foarte utile și bine structurate, iar propunerile se prezintă ca niște soluții reale în domeniul cercetat. Totodată, propunerile de modificare a cadrului juridic la aprecierea valorii în vamă au fost considerate drept o contribuție semnificativă de implementare a prevederilor normelor internaționale de domeniu.

Confirmăm, că rezultatele cercetărilor dlui Viorel Sîrghii efectuate pe parcursul a mai multor ani, se remarcă prin justificare de orientare practică, argumentare și caracter întemeiat.

Rezultatele nominalizate au fost utilizate în practica direcțiilor din cadrul ministerului la elaborarea regulamentului de aplicare a valorii în vamă, a recomandărilor de ordin legislative, a racordării dispozițiilor legislației naționale celor internaționale în domeniul vamal.

Ministrul Economiei

Octavian CALMÎC

25.04.2016

RECENZIE
asupra tezei de doctor cu titlu
"Reglementarea juridică a aplicării
Valorii în vamă la mărfurile importate în Republica Moldova

Organizarea activității vamale exprimată prin aplicarea de către organele vamale a condițiilor și cerințelor prevăzută de legislația vamală internațională, sunt orientate în primul rînd spre crearea și organizarea economiei interne și externe a statului precum și asigurării securității economice.

Tematica tezei date este actuală, reieșind din însemnătatea ei în teoria și practica activității vamale și implementarea Acordului de Asociere a Republicii Moldova și Uniunii Europene. Teza de doctor are un bun fundal științific, întru-cît autorul a folosit o bogată literatură de specialitate, studiind reglementările legale și raportîndu-le la practica dreptului vamal, precum și practica personală.

Considerăm propunerile expuse în teză, ca aplicative în legislația națională în contextul reformărilor inițiate de către Serviciul Vamal.

În concluzie, avînd în vedere cele expuse, ținînd seama de calitățile ale lucrării, justetea desprinsă de examinarea problemelor, cît și de felul în care acestea au fost reținute și argumentate, ca fiind o teză ce poate fi utilizată ca bază în modificarea de aplicare a valorii în vamă, precum și practica de procedură vamală.

De aceea propunem de a fi susținută în ședință publică în cadrul Consiliului Științific Specializat, în vederea conferirii titlului de doctor în drept.

Iuri Cicibaba
Viceministru finanțelor

23.05.2016

USAID
DIN PARTEA POPORULUI
AMERICAN

**Programul USAID Comerț, Investiții
și Reglementarea Activității de
Întreprinzător (BRITE)**

**Consiliul Național pentru
Acreditare și Atestare**

Prin prezenta scrisoare, ne adresăm către Dvs., cu titlu de recomandare la susținerea tezei de doctor în drept, cu titlul **«Reglementarea juridică a aplicării valorii în vamă la mărfurile importate în Republica Moldova»**, elaborată de către drd. Sîrghii Viorel, conducător științific dr. conf. universitar Armeanic Alexandru.

Teza dată a fost elaborată și cu consultarea specialiștilor și experților internațional în domeniul vamal din cadrul USAID BRITE, ca rezultat fiind abordate problemele aplicării valorii în vamă în cadrul activității organelor vamale ale Republicii Moldova.

În urma analizei materialelor expuse în teză, care a fost prezentată experților străini sa constatat relevanța materialelor expuse în lucrare:

1. Tematica tezei este relevantă și actuală pentru Republica Moldova în aspect de implementare a normelor de drept vamal internațional și anume a metodologiei de aplicare a valorii în vamă.
2. În teză sunt foarte bine descrise și analizate actele internaționale (art. VII al GATT) de aplicare a metodelor de evaluare a valorii în vamă, inclusiv prin comparație cu legislația națională a Republicii Moldova.
3. Se descrie aplicarea valorii în vamă atât prin redarea cadrului normativ juridic național, precum și a practicei existente, utilizate de către organele vamale ale Republicii Moldova.
4. Un aspect deosebit al tezei este relatarea problemelor existente în aplicarea valorii în vamă, cu care se confruntă agenții economic din Republica Moldova.
5. Menționăm în special, partea din teză ce face descriere a practicii judiciare existente de domeniul vamal și anume aplicarea valorii în vamă.

Vrem să menționăm și aportul personal adus de către dl. Viorel Sîrghii în calitate de expert în activitatea USAID BRITE. La momentul actual de către noi se elaborează un șir de acte normative în comun cu Ministerul de Finanțe și Serviciul Vamal, în aspectul îmbunătățirii cadrului juridic la aplicarea valorii în vamă. Inclusiv, cu implementarea normelor și prevederilor internaționale de domeniu. Dl. Sîrghii în concluzie cu expertul internațional Darius Valunta au colaborat la elaborarea Regulamentului de aplicare a valorii în vamă, fiind unul din actele de bază necesare de implementat la moment în Republica Moldova.

În concluzii la cele relatate mai sus, calificăm teza dl. Sîrghii drept una actuală prin originalitatea sa și propunerile de modificare a legislație făcute la aceasta sunt foarte necesare în aspectul dreptului vamal, fiind aplicat în cadrul legislativ în Republica Moldova.

Rugăm respectuos, să țineți cont de această scrisoare atunci când o să dați apreciere tezei dl. Viorel Sîrghii.

Cu respect,
Kelly Seibold
Directorul Programului
USAID BRITE

02 Februarie 2016

*În atenția Consiliului Național
pentru Acreditare și Atestare*

În susținerea cu titlu de recomandare a drd. Viorel Sîrghii, autor al tezei de doctor **"Reglementarea juridică a aplicării valorii în vamă la mărfurile importate în Republica Moldova"**, ținem să vă informăm că lucrarea a fost examinată și este avizată pozitiv.

Considerăm că teza este de o actualitate și importanță majoră în contextul actual al aplicării și reglementării valorii în vamă. Pînă la momentul de față acest subiect nu a fost explorat atît de profund în Republica Moldova. Totodată, constatăm că aceasta este prima lucrare în care au fost cercetate amănunțit prevederile Acordului GATT ce țin de modul de aplicare a valorii în vamă.

Remarcăm că dl. Viorel Sîrghii a abordat în lucrarea sa atît elementele de reglementare juridică a valorii în vamă, cît și modalitatea practică de aplicare al așeză în cadrul activității organelor vamale ale Republicii Moldova.

Considerăm că propunerile de *lege ferenda* prezentate de către autor corespund standardelor internaționale și europene în materie și pot fi utilizate în contextul eforturilor curente de racordare a cadrului legislativ național.

Intervenim, în concluzie, pe lângă Consiliul Național pentru Acreditare și Atestare cu rugămintea să ia în considerație opinia expusă mai sus și să admită teza dl. Viorel Sîrghii spre susținere.

Alexandru Mocanu
jurist EUBAM

DECLARAȚIA PRIVIND ASUMAREA RĂSPUNDERII

Subsemnatul, declar pe răspundere personală că materialele prezentate în teza de doctorat sunt rezultatul propriilor cercetări și realizări științifice. Conștientizez că, în caz contrar, urmează să suport consecințele în conformitate cu legislația în vigoare.

SÎRGHII Viorel

Semnătura

Data

CV-UL AUTORULUI

Nume de familie, prenume:

SÎRGHII Viorel

Studii:

2008 – 2012. Universitatea Liberă din Moldova, Chișinău (Republica Moldova) – Doctorat

2006 – 2007. Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău (Republica Moldova) – Masterat (Drept vamal)

1996 - 1991. Academia de Drept din Moldova, Chișinău (Republica Moldova) – Drept public

Domeniile de interes științific:

Drept vamal

Discipline predate în cadrul cursului Drept vamal, ciclul II:

1. Reglementarea juridica vamala
2. Regimurile vamale
3. Reglementarea tarifara și netarifara
4. Drept vamal comunitar
5. Procedura vamală

Limba de predare-romana și rusa

Activitate profesională:

2012 – prezent. Administrator SC „Eximservice Broker” SRL; SC „Eximservice Broker”, Chișinău (Republica Moldova). Administrarea activității companiei cu genul de activitate broker vamal.

2008 – prezent. Academia de Studii Economice a Moldovei, Chișinău (Republica Moldova). Lector universitar, Facultatea „Economie Generala și Drept”, Catedra „Drept Public”.

2009 – 2012. Director executiv „Asociația Patronala a Exportatorilor și Importatorilor din Moldova”, Chișinău (Republica Moldova)

2008 – 2012. Administrator SC „Sîrghii & Co” SRL Chișinău (Republica Moldova). Genul de activitate prestarea serviciilor juridice

2007 – 2008. Șef secție Venituri și Valoarea în Vamă, biroul vamal Centru

2005 – 2007. Șef post vamal „Hîrbovăț”

2004 – 2005. Șef secție Economie și Control Financiar, birou vamal Chișinău

2003 – 2004. Specialist principal Aparatul Central al Serviciului Vamal, secție Venituri și Valoarea în Vamă

2001 – 2003. Inspector principal, birou vamal Chișinău, secție Economie și Control Financiar

1997 – 2001. Inspector superior, biroul vamal Bender

Publicații:

1. Frumusachi E., Sîrghii V. „Particularități și tendințe în aplicarea taxei vamale la unele categorii de mărfuri, aplicate cu scopul protecției producătorului autohton și pieței interne”. În: Analele ULIM, Seria Economie, a. 2010. p. 195-197
2. Sîrghii V. Metodele de determinare a valorii în vamă, aplicate conform legislației naționale a Republicii Moldova. În: Legea și viața, martie 2013. p. 29-33
3. Sîrghii V. Introducerea mărfurilor în Republica Moldova de către persoanele fizice. În Legea și viața, martie 2013. p. 51-55
4. Sîrghii Viorel. Conflictele ce apar la declararea valorii în vamă și soluționarea acestora. În: Legea și viața, februarie 2014. p. 26-30
5. Sîrghii V. Procedura de declarare a valorii în vamă la mărfurile importate și actele de procedură vamală. În: Jurnalul Juridic National, februarie 2016. p. 58-63
6. Sîrghii V., Armeanic A., Istoria dezvoltării teoriei aprecierii valorii în vamă pe plan internațional și național: În materialele Conferinței Științifice Internaționale „Probleme actuale ale istoriei, teoriei dreptului și științelor administrației publice”, 1-2 octombrie 2009, p. 40-43
7. Sîrghii V., Armeanic A. Aspectele juridice privind aplicarea metodelor de determinare a valorii în vamă la importul și exportul mărfurilor în/din Republica Moldova: În materialele Conferinței Științifice Internaționale „Probleme actuale ale istoriei, teoriei dreptului și științelor administrației publice”, 1-2 octombrie 2009, p. 98-101
8. Frumusachi E., Sîrghii V. „Particularități și tendințe în aplicarea taxei vamale la unele categorii de mărfuri, aplicate cu scopul protecției producătorului autohton și pieței interne”: În materialele Conferinței științifico-practice Internaționale consacrată zilei mondiale a turismului „Turism: o celebritate a diversității”, 27.09.2009, p. 191-193

Limbi străine cunoscute

Rusa – fluent

Engleza-fluent

Date de contact

Adresa profesională: str. Bănulescu-Bodoni, 61, MD-2005, Chișinău, R. Moldova

Tel.:060200080

E-mail: sirv70@mail.ru